

הלכות נדה

סימן קפ"ג - סימן ר"א

חזרה

אשה שרואה טיפת דם צריכה לישב ז' נקיים

סימן קפ"ג

ש"ך (ד'): האריך בזה הלבוש אף שאינו נהוג בזמן הזה ... כי הוא מקור ויסוד שעליו נבנו כל דיני הנדה הנהוגים בזמן הזה. עי' ב"י.

א. ימי נדה וימי זבה.

א. פסוקים: פר' מצורע.

1. נדה (ט"ו י"ט): וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָכָה דָּם יִהְיֶה זָכָה בְּכַשְׂרָה שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל הַגֵּעַ בָּהּ יִטְמָא עַד הָעֶרֶב ... (א) טור: משתראה אפי' טיפת דם, טמאה לז' ימים. וטובלת בליל ח', אפי' שופעת כל ז', רק שתפסוק בטהרה ביום ז'.
 2. זבה (ט"ו כ"ה): וְאִשָּׁה כִּי יִזְוֹב זָוָב דָּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת נִדְתָּהּ אוֹ כִּי תִזְוֹב עַל נִדְתָּהּ כָּל יָמֵי זָוָב טְמֵאָתָה כִּימֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טְמֵאָה הוּא.
- (א) טור: שתראה ביום א' [שומרת יום], או ב' ימים רצופים [זבה קטנה], שתפסוק בטהרה משמרת כל הלילה, ותטבול מיד מאחר הנץ החמה אם תרצה, ומ"מ אסורה לשמש כל היום שמא תראה ותסתור. ראתה גם ביום הג' [זבה גדולה], לא תטהר עד שיהיו לה ז' ימים נקיים, וטובלת ביום ז' לאחר הנץ החמה מיד אלא שאסורה לשמש שמא תראה ותסתור. (אם יש איסור מדרבנן לטבול בו ביום, עי' ב"י).

ב. איך מונים הימי זבה והימי נדה:

1. חד מהלך [רמב"ם] - (א) דאין זיבה רק באותן י"א ימים בלבד, אבל לאחר הי"א יום, אף שלא ספרה ז' נקיים הראיות שאח"כ כבר דין ראיות נדה עליהן. (ב) וגם דאין חילוק לראתה נדה ללא ראתה, דלעולם ימיה של אשה כך החשבון ז' ימי נדה וי"א ימי זיבה, וכל שראתה בי"א ימים שאחר הז' של ימי נדה דין ראית זיבה בהו אף שלא ראתה בהז' ראית נדה.
 2. מהלך השני [רש"י, רמב"ן, טור, ועוד] - (א) דאם נעשית זבה אינה חוזרת לנדותה עד שתספור ז' נקיים אף שכבר עברו הי"א יום דהוויין ראיות של זיבה. (ב) בהרחיקה ראיתה דאינם מתחילים י"א ימי זיבה כ"א אחר ראית נדה וטומאת נדה, וכל שלא ראתה אין כאן י"א יום, והוויא נדה בתחילת ראיתה.
- (א) ש"ך (ד'): כל הפוסקים הסכימו לשיטה זו, דלא כלבוש.

ג. בזמן הזה:

1. נדה (סו.): התקין רבי בשדות כשראתה יום א' תשב ששה והוא, שנים תשב ששה והן, שלשה תשב ז' נקיים. אמר ר' זירא: בנות ישראל החמירו על עצמן, שאפי' ראות טפת דם כחרדל יושבות עליה ז' נקיים.
2. ט"ז (ב'): מפרש ה"טור שיש ג' חששות. (1) במראה דם שיטעו לטהר ע"כ החמירו לטמא כל מראה אודם. (2) [רבי] יש חשש מחמת זה, שמא תראה אשה בימי נדתה ששה ימים ויהיה הכל דם טוהר ובשביעי שמא תראה דם טמא וסבורה לטבול בליל שמיני וצריכה עוד ז' ימים. ממילא צריך ו' נקיים. (3) [ר' זירא] וחשש שתטעה בימים בין זיבה לנדה, ע"כ צריכה ז' נקיים. (עי' ר"ן הו"ד בב"י לטעם אחר).

ד. הלכות:

1. מחבר: (1) יצא ממקורה [פסוק, ש"ך (א)], (2) אפי' באונס [כמו קפיצה, ט"ז (א)], (3) אפי' לא יצא לחוץ, (4) אפי' טיפת דם כחרדל [וה"ה פחות, ש"ך (ג)], (5) והוא שתרגיש [היינו מדאורייתא, ש"ך (ב')] - טמאה, וצריכה ז' נקיים.
2. רמ"א: אפי' פנויה, שאין חילוק וחייב כרת.

ה. מקור: והוא שתרגיש, אפי' לא יצא לחוץ.

1. גמרא (דף נז:): - אמר שמואל: בדקה קרקע עולם וישבה עליה, ומצאה דם עליה, טהורה. שנאמר בבשרה, עד שתרגיש בבשרה. האי בבשרה מיבעי ליה שמטמאה בפנים כבחוץ. א"כ לימא קרא בבשר, מאי בבשרה. שמע מינה: עד שתרגיש בבשרה. ואכתי מיבעי ליה: בבשרה ולא בשפיר, ולא בחתיכה. תרתי שמע מינה.
- (א) רע"א: (על הש"ך ב'): ראתה בז' נקיים, בלי הרגשה, משמע שאינו סותר (דלא כחור"ד).

ו. פת"ת (א').

1. ג' מיני הרגשות: (1) שנזדעזע גופה. (2) שנפתח מקורה. (3) כשמרגשת דבר לח זב ממנה בפנים, נו"ב וחור"ד. אמנם החת"ס חולק.
2. אם מצאה דם בבדיקה או אחר תשמיש בלא הרגשה. כו"פ סד"ט וחור"ד כתבו דהוא דאורייתא (דלעולם דארגישה). אבל בקינוח או שלא הכניסה העד בעומק אלא מהפרודור ולחוץ אינו אלא מדרבנן. חור"ד, וכן סמוך להטלת מי רגלים הוא ג"כ דאורייתא (עי' מחבר קצ"א ס"א, ויש ליישב).

ז. פת"ת (ב'): ברית אברהם, שאין טומאה נוספת ביציאת הדם מבה"ח לחוץ. אך אין נ"מ בלספור אותו לז"נ, דכל זמן שאינה בודקת בכל בה"ח, שמא יצא עוד מפנימי כיון דהוחזק מעיינה פתוח. אלא דנ"מ היכא שנעקר מן המקור שלא כדרך ראייה.

שצריך לפרוש מהאשה עונה קודם לוסתה

סימן קפ"ד

א] סעיף א' - בדיקה לפני תשמיש.

א. מחבר: רוב הנשים יש להם וסתות לראות בזמן ידוע, כגון מל' לכ' יום [או לכ"ה, ש"ך (א')] או מל' לל' יום. וכשיש לה וסת קבוע, בא עליה שלא בשעת וסתה ואינה צריכה בדיקה לפני תשמיש.

1. ש"ך (ב'): או מל' כו'. וסתם וסת מל' יום. היינו אם לא קבעה וסת אז מסתמא וסתה כל ל' ובתוך ל' מיקרי שלא בשעת וסתה.
2. פת"ת (א'): ש"ך משמע דא"צ בדיקה תוך ל'. וכו"פ שחלק עליו. הסד"ט וחוו"ד מתרץ דמירי בתחלת ראייתה שלא נודע למתי תקבע וסת, מקרי בתוך ל' שלא בשעת וסתה וא"צ בדיקה, אבל כשנתחזקה דאין לה וסת צריכה לעולם בדיקה.

ב. ט"ז (א'): טור כ' דבא עליה כמו שירצה. ר"ל בין שהיא ערה בין ישנה, פי' שאינה ישנה לגמרי, שיודעת להשיב שהיא טהורה. דאל"כ אסור לבא על הישנה, תוס. ש"ך (ל"א).

ג. מחבר: שיש לה וסת קבוע ... אינה צריכה בדיקה לפני תשמיש. שלא בשעת תשמיש, כל המרבה לבדוק הרי זו משובחת.

1. רמ"א: גם אין לה להחמיר לבדוק עצמה, לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש, שלא יהא לבו נוקפו ופורש.
2. מפרש הש"ך (ד'): שתירתי פליג הרמ"א עם המחבר. דהמחבר משמע דא"צ בדיקה אבל אם רצתה להחמיר תחמיר, ולאחר תשמיש צריכה בדיקה. והרמ"א, דבכל ענין אין להחמיר לבדוק כלל, לא לפני תשמיש שלא יהא לבו נוקפו כיון דראה אשתו בודקת מחשב שאם לא הרגישה לא היתה בודקת ופורש, ולא לאחר תשמיש שלא יהא לבו נוקפו ופורש מכאן ולהבא.

ב] סעיף ב' - חיוב פרישה.

א. מקור: נדה (דף טו-טז), מחלוקת אם וסתות דאורייתא או דרבנן. וראשונים פסק שהוא דרבנן. אבל חיוב פרישה [נדה סג:], מחלוקת.

1. להלכה: רוב סברים שוסתות וגם חיוב פרישה הוי דרבנן [ב"י, ט"ז (ב'), ג', י"ד], ש"ך (ה'), י"ג, קפ"ט ע"ג, ע"ה]. פת"ת (ג') כ' שיי"א שוסתות דרבנן, אבל פרישה הוי דאורייתא [נו"ב, וחת"ס מרבו. (וכמו רא"ה, אבל הוא מירי אחר רגע הוסת)].
2. פת"ת (ב'): ואם עברו ושמשו האיש והאשה שניהם צריכים כפרה.
3. פת"ת (ד'): בוסת שאינו קבוע, לכו"ע דרבנן. חת"ס.
4. פת"ת (ו'): ביום. פי' אפי' בבית אפל או חכם שמאפיל בטליתו דאל"כ בלא"ה אסור. תוה"ש.

ב. מחבר: בשעת וסתה, צריך לפרוש עונה אחת. בין ביום או בלילה, בין אם הוסת בסופו או בתחלתו, בין שקבעה וסת בג"פ או פ"א.

1. או"ז: שלפרוש סמוך לוסתה כ"ד שעות. י"א שאין להחמיר [ב"י, ט"ז (ב'), רע"א (על הש"ך), חוו"ד (פת"ת ז')], כפשוטן הסוגיה. וי"א שראוי להחמיר [ב"ח, ש"ך (ז', ונקד"כ), חת"ס (הו"ד בפת"ת ד')]. (וכן נוהגים הבני תורה.)
- א) ומפרש הש"ך, שמירי באין לה שעה קבוע בימי וסת.
2. אביאסף: שחושש ל"ב שעות. יש מקלים [ב"י, ט"ז (ב'), פת"ת (ז')], ויש מחמירים [ב"ח, ש"ך (ז', ונקד"כ)]. (אין נוהגים כן.)
- א) ומפרש הש"ך (נקד"כ) בשם הדרישה (פי' הראשון), דר"ל שאם היום י' שעות אז אסור כל היום וגם שעה א' לפני ואחרי היום, ועל דרך זה בימי תמוז. [ועי' הט"ז, לעוד ב' פשטים].

ג. מחבר: צריך לפרוש מתשמיש (רמ"א: המטה) בלבד, ולא משאר קריבות.

1. חיבוק ונישוק: יש מחמירים [תרה"ד, ט"ז (ג')], ויש מקילים [ב"י, רדב"ז (פת"ת ה') - הלואי שישמרו מה שמוטל עליהם], וי"א המחמיר תע"ב [ב"ח, הו"ד בש"ך (ו')].

ד. רמ"א: וכל זה לא מירי אלא בוסת התלוי בימים אבל לא בוסת התלוי בשינוי הגוף.

ה. רמ"א: אשה שמשנית וסתה להקדים ב' או ג' ימים או לאחר, כשמגיע זמן וסתה צריך לפרוש ממנה ב' או ג' ימים קודם או אחריו.

1. ש"ך (ט'), סי' קפ"ט ל"ט): פי' שהיה לה וסת קבוע ושינתה וסתה ליום אחר, דצריכה לחשוש לשניהם.
2. נו"ב (פת"ת ח'): פי' שאין עוברים עליה ימים אלו (אפי' ז' ימים) בלא ראוי דם, צריכה לפרוש כל אותן הימים [ימי מבוכה].
3. חוו"ד (פת"ת ח'): שמא היא באופן ששלשתן הוקבעו (כגון: ג', ג', ג' - ב' וג', ב' וג', א' ב' ג', א' ב' ג', א"נ: א', א', א' - ב', ב', א' ב' - ג', ג', א' ב' ג'), לכן חוששת לשלשתן.

ו. פת"ת (ד'): אשה שקבעה וסתה בליל טבילתה, וא"א לטבול עד ליל וסתה.

1. תפארת למשה: להקל משום עיגונא, ווסתות דרבנן. וכ"ש דאין להחמיר בהאו"ז. משמע דעדיף שתתחיל למנות מיום ה' או יום ד', אא"כ הוא רק בשביל חומרת האו"ז.
2. חת"ס: אין להחמיר על האו"ז בוסתות דרבנן, אם גורם שסופה להתגרש מבעלה ח"ו. ועוד, אם ראתה אחר הטבילה קודם תשמיש תחל לספור ז' נקיים ביום ג' ותפסוק בטהרה ולספור. וכ' הפת"ת שיש כמה גדולים סבר שיש להקל בכל אופן ולספור מיד.

ג] סעיף ג' - קטנה, זקנה.

א. מחבר: קטנה שלא הגיעה לימי הנעורים, ולא הביאה סימנים, אין צריך לפרוש סמוך לוסתה כל זמן שלא קבעתו ג' פעמים. וכן זקנה.

1. ש"ך (י'): לימי נעורים, היינו י"ב שנים ויום אחד.
2. ט"ז (ה'): ש"ך (י"א): פי' בין שלא הביאה סימנים, הגם שהיא בת י"ב. בין שהיא פחותה מבית י"ב, הגם שיש סימנים.
3. ט"ז (ו'), ש"ך (י"ב): א"צ לפרוש סמוך לווסתה. וה"ה בשעת ווסתה עצמה.

ב. מחבר: קבעתו ג' פעמים, צריך לפרוש סמוך לווסתה.

1. רע"א: ט"ז (סי' קפ"ט מ"ג) כ' דכל שראתה ג"פ אף דלא קבעתו חוששת. והש"ך (שם בנקה"כ) חלק דבעי' דוקא קבעתו.
2. פת"ת (ט'): הסד"ט והחוו"ד הסכימו לדעת הט"ז.

ד [סעיף ד' - רגילה לראות בהנץ החמה, ולא קים לן שפיר אי קודם הנץ החמה או אחריו.

א. מחבר: אינה אסורה אלא ביום. ט"ז (ז'), כיון שעכ"פ טמאה. ש"ך (י"ג), ספק דרבנן לקולא וביום ודאי טמאה.

1. ש"ך (י"ג): וה"ה אם רגילה לראות בין השמשות, ולא קים לן אם קודם או לאחר הלילה אינה אסורה אלא בלילה.
- א (פת"ת (י'): ר"ל אי קודם שקיעת החמה או לאחר שקיעה, דלענין וסתות חשבינן משקיעת החמה עד צ"ה וכן מעלות השחר עד נץ החמה ללילה. חוו"ד.

ב. ש"ך (י"ד): ב"ת, ראוי להחמיר. מצד מכח ספק לאסור ביום ובלילה (שיטת המחמירים), ומצד האו"ז.

1. רע"א: הש"ך (כאן, וסקט"ו) לכאורה סותרים דבריו בסק"ז, דדינא רק באין לה שעה קבועה ביום לראות. [עי' פת"ת (י"א)].

ה [סעיף ה'.

א. מחבר: אם רגילה לראות ראייה מקודם הנץ החמה עד אחר הנץ החמה, אסורה בלילה וביום כשיעור הנמשך בו.

1. ט"ז (ח'), ש"ך (ט"ו): כיון דודאי ראתה בסוף הלילה אזלינן בתר תחלת הווסת ואמרינן שיעקר הווסת בלילה.
- א (ש"ך (ט"ו): ולפ"ז אם רגילה לראות מקודם הלילה עד הלילה אסורה כל היום ובלילה כשיעור הנמשך בו.

ב. ש"ך (ט"ו): לפמ"ש לעיל (י"ד), צריך לחוש להאו"ז, וחושש לעוד עונה שלפניו.

1. פת"ת (י"א): צ"ע דכתב הש"ך (ז') דאם יש לה שעה קבועה די באותה עונה, וכאן הרי יש שעה קבועה. וצ"ל דסמך עמ"ש בנה"כ דנשי דידן אין להם שעה קבועה, וכן מצאתי בח"ד ודוחק. [עי' רע"א (על הש"ך י"ד)].

ו [סעיף ו' - וסת נמשך כמה ימים.

א. ראשונים: י"א שצריכה לפרוש כל הימים [אשכול, ראב"ד, רמב"ן], וי"א שחושש רק התחלת הוסת [בעל המאור, רשב"א, רא"ש].

1. מחבר: אם וסת נמשך ב' או ג' ימים, ששופעת או מזלפת, אינה צריכה לפרוש אלא עונה הראשונה של הוסת.
2. רמ"א (קפ"ט סוף י"ג), וכן עיקר.

ב. החילוק בין סעי' ה' לסעי' ו':

1. ט"ז (ט'), ש"ך (ט"ז, מהלך ב'): סעי' ה' דהמשך הוא דבר מועט, והוא חד וסת. וסעי' ו' הוי מרובה, והוא תוספת דמים, וכיון שנסתלק עיקר הראיה נסתלק ג"כ התוספת.
2. ש"ך (ט"ז, מהלך א'): סעי' ה' הוי ראיה אחת, וסעי' ו' הוי פוסקת וחוזרת. (לפי הבנת הבדה"ש ל"ו).

ג. פת"ת (י"ב): לפ"ז אשה שראתה ב"פ בר"ח ונמשך ראייתה עד ג' לחודש ובפעם הג' לא ראתה בר"ח ג' לחודש (דהיינו: א' ב' ג', א' ב' ג', ג'), לא קבעה וסת לג' לחודש, דאזלינן תמיד בתר תחלת ראיה ובב"פ ראשונים היו בר"ח.

1. חוו"ד כ' דוקא בשופעת (או זולפת) דודאי ראיה אחת היא, אבל בפוסקת צריכה לחוש לכל הג' ימים. ובנדון הנ"ל קבעה לה וסת לב' או לג', דחיישינן אולי ראיית יום ב' או ג' הוא עיקר. אמנם, דוקא כשהימים שבתחלת ראייתה לא הוקבעו, אבל אם הוקבעו כגון שראתה ג"פ בר"ח ונמשך עד ב' או ג' לחודש אינה חוששת להראיות שבתוך נדתה ומיד שעברה עונה ראשונה מותרת אף בפוסקת. וכן כשהראיות שבתוך נדתה לא הוקבעו עדיין אינה חוששת לו ולא לעונה בינונית ממנה.

ז [סעיף ז' - מעוברת, מניקה.

א. מחבר: בימי עיבורה [משהוכר עוברת], ובימי מניקתה [כ"ד חדשים משגולד הולד, אפי' מת הולד], אין צריך לפרוש.

1. ט"ז (י'): כיון שהיא מסולקת. מינקת, דמתוך צער חבלי לידה אבריה מתפרקין.
2. רע"א: שהם כ"ד חדשים. וזה השיעור אף בהניקתו ד' וה' שנים.

ב. ש"ך:

1. (י"ח): כ"ד חדשים. דאין חדש העיבור עולה למנין. פת"ת (י"ג): כו"פ חולק, דחודש העיבור עולה למנין ואין לה אלא כ"ד חדשים.
2. (י"ט): מהרש"ל, מיירי שלא קבעה וסת ג' פעמים בימי עיבורה ובימי מניקתה, אלא שחושש לווסתה הראשונה. עי' סי' קפ"ט סל"ג.
- א (פת"ת (י"ד): כתב הש"ך 'וע"ל סי' קפ"ט סל"ג'. ר"ל דשם מבואר דאפי' אם ראתה רק פעם א' בימי עיבורה או מניקתה צריכה לחוש לו כדין וסת שאינו קבוע וכ"כ הס"ט וח"ד. ודלא כהתוה"ש.
- ב רע"א (על הש"ך י"ט): וע"ל סקפ"ט סל"ג. דמשמע אף בפעם א' חוששת.
3. (כ'): משמע מהרא"ש ושאר פוסקים שאפי' בשעת וסתה עצמו אינו צריך לפרוש, ודלא כהפרישה.

[ח] סעיף ח' - פחד.

- א. מחבר: היתה נחבית במחבא מפני פחד, והגיע שעת וסתה, אינה חוששת לו: ט"ז (י"א) פי', שמותר בתשמיש (דלא כאג"מ).
 1. רמ"א: וי"א דוקא אם עבר הוסת ולא בדקה ולא הרגישה, טהורה בלא בדיקה. אבל לכתחלה צריכה בדיקה.
 (א) מפרש הט"ז (י"א), פת"ת (ט"ו): דאיכא למיחש שמא באותה שעה שתזקק לבעלה יצא הפחד מלבה. משא"כ במעוברת.
 (ב) מפרש הש"ך (כ"א): משום דלא ברי כולי האי דתהא מסולקת דמים, דכמה נשים אע"ג דהוו במחבא לא שינו את תפקידם.
 2. פת"ת (ט"ו): ואם ראתה במחבא אינו מצטרף לענין קביעות וסת. חוו"ד.

[ט] סעיף ט' - בדיקות בימי הוסת.

א. מחבר: שאר נשים [שאינן מעוברות ומיניקות או במחבא. ש"ך (כ"ב)], צריכות בדיקה כשיגיע הוסת.

ב. עבר הוסת ולא בדקה:

1. מחבר: עבר הוסת ולא בדקה ולא הרגישה, טהורה בלא בדיקה. וי"א שאסורה עד שתבדוק, **אם יש לה וסת קבוע**, או שהוא יום ל' אע"פ שאינו קבוע. [עי' מחבר סי' קפ"ט ס"ד].
 (א) רמ"א: **והכי נהוג**. וכן הפת"ת (י"ט) בשם אחרונים, **דלא כב"ח הו"ד בש"ך** (כ"ג) שהחמיר אא"כ בדקה **מיד** בשיעור וסתה.
 (ב) ט"ז (י"ג): קשה, בסי' קפ"ו פסק באין לה וסת צריכה בדיקה לפי תשמיש. י"ל, שיש לה וסת קבוע ושינתה לראות פעם אחת.
 (ג) פת"ת (כ"א): דכל זה מיירי בוסת הקבוע לימים לחודא **אבל בוסת הגוף**, אפי' בוסת שאינו קבוע, אסורה לשמש עד שתבדוק כמ"ש הט"ז בסי' קפ"ט ל"ח. אמנם עי' הש"ך (נקוה"כ שם) שחולק.
 2. ט"ז (י"ב), ש"ך (כ"ג): עד שתבדוק. פי' אפי' אם לא בדקה אלא עד זמן הרבה ולא אמרין שמא נפל לארץ בזמן הוסת.

ג. דרך בדיקות.

1. פת"ת (ט"ז): בדיקה. היינו בדיקת חורין וסדיקין. חוו"ד.
 2. פת"ת (י"ז): צריכה בדיקה כל העונה, היינו שתשים **מוך דחוק** ויהיה שם כל העונה, **ובימי המבוכה** צריך שיהיה שם כל הב' או ג' ימים דכשעת וסתה דמין. וצריך ללמד זה תוך ביתו. חוו"ד. (ולא נוהגין כן. וי"א עצה טובה שיהיה בגד לבן הדוק לגופה).

ד. פת"ת (י"ח): 1) אם בדקה עצמה ונאבד העד אסור, דליכא ראייה מהא דלא הרגישה דסברא הרגשת עד הוא. וכ"ש אם פשעה באבדת העד דאסורה. חוו"ד. 2) לפ"ז ה"ה הטילה מים ג"כ טמאה כשעבר הוסת ולא בדקה ולא הרגישה, וצ"ע. (פוסקים חולק).

ה. עקירת הוסת. פת"ת (י"ח), בשם החוו"ד.

1. אם עבר ג"פ יום וסתה ולא בדקה ולא הרגישה לא מיעקר וסתה.
 2. וכן אם באמצע הג"פ לא בדקה ולא הרגישה ביום הוסת מצטרף הראיות שאח"כ שראתה ביום הוסת לג"פ לקביעת וסת.
 3. ונראה קצת דדוקא וסת קבוע לא מיעקר, אבל וסת שאינו קבוע דמיעקר בפ"א אפשר דנעקר גם בכה"ג וצ"ע.

[י] סעיף י' - יוצא לדרך: סמוך לוסת.

א. מחבר: הרוצה לצאת לדרך צריך לפקוד אשתו אפי' סמוך לוסתה. יבמות (סב:).

1. רמ"א: ואפי' בתשמיש שרי. והמחמיר רק בדברי רצוי [שיטת תוס'], תע"ב. וכל מיני קורבה ואהבה שרי, מלבד תשמיש.
 (א) **ג' שיטות**: פשוט המחבר, תשמיש שרי. רמ"א, מחמיר תע"ב. חת"ס הו"ד בפת"ת (כ"ב), מחמיר.
 2. ואם הולך לדבר מצוה א"צ לפקוד אשתו.
 3. וי"א אם אדם רוצה לילך לדרך, ואשתו נדה ותטבול תוך עונה אחת, צריך להמתין. נמ"י.

ב. ט"ז (י"ד): ואפי' בתשמיש שרי. כיון דוסתות דרבנן במקום מצוה לא גזור.

1. (ט"ו): בדברי רצוי וכו'. אע"ג דגם באין יוצא לדרך שרי בדברי ריצוי כדלעיל סעי' ב', מ"מ ביוצא לדרך חייב בכך.

ג. ש"ך (כ"ה): באו"ח סי' ר"מ כ' דלא יבעול לא ביום יציאה לדרך או ביאה מן הדרך שקשה לו. עי' אחרונים.

1. (כ"ו): שעיקר יש להחמיר אפי' סמוך לוסתה, כרמ"א כאן. ודלא כלבוש באו"ח, שסותר עצמו כאן.
 2. (כ"ז): דכל מיני קורבה. אפי' חיבוק ונישוק. ואע"ג דכת' לעיל בשם הב"ח, דהמחמיר תע"ב. דהכא אין להחמיר, כיון די"א דאפי' בתשמיש חיוב ומצוה איכא. אמנם עי' ט"ז (ג'), לגירסא שלפנינו, שיש להחמיר.
 3. (כ"ח): תוך עונה א'. דהיינו יום או לילה כדאיתא בש"ס ונ"י שם, והיינו י"ב שעות.
 4. (כ"ט): צריך להמתין. מיהו אם הולך לדבר מצוה א"צ להמתין. ואף לדבר הרשות אם הולך לצורך גדול, אין צריך להמתין.

ד. פת"ת (כ"ב):

1. אם אירע ליל **טבילה** כתם סמוך לוסתה, י"א שמותר [כנסת יחזקאל], ורוב מחמירים [נו"ב, סד"ט, חוו"ד, יעב"ץ, גבעת שאול (אף בראיה גמורה, כ"ש בנמצא כתם)].
 2. וכן כלה שליל טבילה סמוך לוסתה י"א שאסור [נו"ב, אבן שהם (מ"מ מותרת לטבול אף שאין זקוק לבעלה, דמיני קורבא שרי)].
 3. ואם אירע ליל טבילה ויוצא לדרך, החת"ס החמיר [מצד וסתות דאורייתא], אך בעונה דאביאסוף ודאו"ז בהאי יש להקל קצת.

ה. פת"ת:

1. (כ"ג): תוה"ש, יש לנהוג כמו שפירש מהרש"ל, המחמיר ומונע מלילך בדרך סמוך לוסתה, כדי שלא יכניס עצמו בספק, תע"ב.
2. (כ"ד): תשובה מאהבה כ' דשיעור הדרך בזה נראה שהוא י"ב מיל. (עי' הג' של מכ"י ירושלים).
3. (כ"ה): כו"פ כ' דאם נזדמן שטבילתה יהיה סמוך לוסתה אין צריך להמתין.
4. (כ"ו): חת"ס, עומדת עונה סמוך לטבילתה, ורוצה ליסע עם אביה למצות סנדקאות בלי רצון ורשות בעלה, לא נכון מכמה טעמים.

יא [סעיף י"א - אחר שהגיע שעת וסתה.

א. מחבר:

1. אשה שיש וסת לימים לבד, והגיע שעת וסתה, אסור לבא עליה עד שישאלנה. ואם אין וסת, יום ל' לראייתה הוי כהגיע וסתה.
2. (א) ש"ך (ל'): אבל קודם שעת וסתה וכן באין לה וסת קודם ל' א"צ שישאלנה.
2. ואם שהתה אחר הוסת שיעור שתספור ותטבול, יבא עליה לא ואין צריך לשאול.
3. (א) ט"ז (ט"ז): מבואר בגמרא אפי' אשה ילדה דבושה לטבול מעצמה. ומבואר עוד דאם ודאי ראתה אסורה עד שישאלנה.
4. (ב) ש"ך (ל"א): וא"צ לשאול. בין ערה או ישנה, בין קטנה או גדולה. וכתבו תוס' דלא לגמרי ישנה אלא אינה ערה כ"כ, שיודעת להשיב שהיא טהורה אבל בישנה לגמרי נהי דליכא איסור נדה מ"מ אסור לבא על הישנה. וכן ט"ז (א').
5. (ג) פת"ת (כ"ז): ואפי' היא ערה ושוכבת אצלו מ"מ צריך דוקא שישאלנה ותוציא מפיה שהיא טהורה. חו"ד.

יב [סעיף י"ב - וסת הגוף, וסת האונס.

א. מחבר: היה לה וסת לימים ולוסת מוסתות הגוף, כגון קפיצה וכיוצא בה, כיון שהוסת תלוי במעשה, אימור לא קפצה ולא ראתה, אבל חוששת לעונה בינונית.

1. ש"ך (ל"ב): קשה, שוסת הגוף שמורכב בימים אין חשש של עונה בינונית, רק בוסת של קפיצות. ואולי וסת הגוף כאן, פי' ע"י מעשה, ודוחק.
2. (א) פת"ת (כ"ח): עש"ך שתמה ע"ז. עי' תוה"ש סד"ט וכו"פ שכ' מ"ש המחבר וכיוצא בה ר"ל כגון אכלה שום או פלפל ע"ש. עי' ח"ד שכ' דלעולם מיירי בפיהוק ועיטוש אלא כגון שהיה לה כמה ר"ח שלא פיהקה ולא ראתה רק שכן אירע לה בג' ר"ח שלא כסדרן שפיהקה וראתה ופיהקה כמה פעמים שלא בר"ח ולא ראתה דאז לא הוי וסת קבוע רק לענין שא"צ לחוש רק לפיהוק של ר"ח אבל לר"ח לחוד ודאי דא"צ לחוש שמא תפהק דהא אלו הג' ר"ח היו שלא כסדרן.
3. ש"ך (ל"ג): אימור לא קפצה כו'. וא"צ שישאלנה אפי' לא שהתה שיעור שתספור ותטבול.
4. ש"ך (ל"ד): אבל חוששת כו'. ואסור לבא עליה אחר העונה בינונית עד שישאלנה או ששהתה שיעור שתוכל לספור ולטבול.
5. (א) רע"א (שם): י"ל באם היה הוסת המורכב לקפיצה מכ"ה לכ"ה והבעל שהה עד שעבר ל"ג דשריא מטעם ס"ס ספק לא ראתה כלל את"ל דראתה שמא קפצה ביום כ"ה וראתה והגיע עתה זמן טבילה.

נ"מ אם וסתות דרבנן או דאורייתא.

1. האם חוששת לוסת של האו"ז - ט"ז (ב').
2. חיבוק ונישוק בימי הוסת - ב"י (הו"ד בט"ז ג').
3. ליל טבילתה חל וסתה - עי' פת"ת (ד').
4. רגילה לראות בהנץ החמה - ש"ך (י"ג).
5. האשה שהיתה נחבאת במחבוא מפני פחד והגיע וסתה - ב"י (ח').
6. והגיע עת וסתה ולא בדקה - נדה (דף טז), ב"י (ט').
7. יוצא לדרך - ט"ז (י"ד), פת"ת (כ"ב).
8. אשה שיש לה וסת, ושהתה אחר הוסת שיעור שתספור ותטבול, אם יבא עליה ואין צריך לשאול - ב"י (י"א).
9. קפיצה מאתמול - עי' ש"ך (קפ"ט מ"ט).
10. מעוברת שראתה משהוכר עוברת - ש"ך (קפ"ט ע"ג).
11. אשה שעברו ימי העיבור וההנקה, מאימתי חוזרות לחוש לוסתן הראשון - ש"ך (קפ"ט ע"ה).

"אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל הפורש מאשתו סמוך לוסתה - הויין לו בנים זכרים ... רבי יהושע בן לוי אמר: הויין לו בנים ראויין להוראה"
(שבועות דף יח:)

דיני נאמנות האשה

סימן קפ"ה

א סעיף א' - אשה טמאה עד "**שתאמר**" לו טהורה אני.
א. מקור.

1. **כתובות** (עב.): א"ר חיינא בר כהנא אמר שמואל: מנין לנדה שסופרת לעצמה. שנאמר: וספרה לה שבעת ימים, לה לעצמה.
2. **נדה** (יב.): הניחן בחזקת טומאה לעולם היא טמאה, עד שתאמר לו טהורה אני.

ב. **מחבר**: האשה שהיא בחזקת טמאה, אסור לו לבא עליה עד שתאמר לו: **טבלתי**.
1. **פת"ת** (א'): אפי' שוכבת אצלו לא מהני עד שתאמר לו בפירוש טבלתי. **חוו"ד**. (יש חולקים).

- ג. **רמ"א**: ומאחר שעברו ימים שאפשר לה למנות ולטבול, נאמנת. אפי' רואה בגדים מלוכלכים בדם, נאמנת בתליה.
1. **ט"ז** (א'): קמ"ל דאף אם דרכה תמיד ללבוש לבנים בו' לראייתה ועכשיו אומרת שלבשה בה' לראייתה, נאמנת כיון דאפשר בכך.
 2. **ש"ך** (א'): נקה"כ על ה"ט"ז: קמ"ל אפי' אם הבעל אינו יודע אם עברו או לא, סומך עליה דכתיב וספרה לה לעצמה.

ד. **פת"ת** (ב'): **אשה חשודה על איסור נדה**. אם זנתה בנדות לא מקרי חשודה לבעלה ונאמנת אפי' בשעת וסתה.

1. אם הכשילה לבעלה באיסור נדות, שוב אינה נאמנת לומר **בשעת וסתה** טהורה אני עד שתעשה תשובה. **ושלא** בשעת וסתה, וכן לומר שטבלה נאמנת א"ל בימות החורף שהטבילה טירחא. **חוו"ד**. ואפשר דבמקום שנותנין שכר בעד הטבילה אינה נאמנת.

ב סעיף ב' - **הוחזקה נדה**.

א. **מחבר**: אם הוחזקה נדה בשכנותיה, שראוה לובשת בגדים המיוחדים לימי נדותה, חשיבה כודאי טמאה.
1. **ט"ז** (ב'): לא מהני אמתלא. הטעם והנ"מ, עי' לקמן.

ג סעיף ג' - **אמתלא** (explanation).

א. **מחבר**: אמרה לבעלה טמאה אני, ואח"כ אמרה טהורה אני, **אינה נאמנת**. **רמ"א**: אם הוא לאחר כדי דבור.

1. **ש"ך** (ב'): טהורה אני. **ודרך שחוק** אמרתי לך תחלה אינה נאמנת, **רמב"ם וסה"ת**. (אא"כ ניכר שהיו שחוק. פוסקים).
2. **פת"ת** (ד'): אפי' עברו ימים שראויין לספור ולטבול, ויש לה מגו דטבלתי, ואמרה לא טבלתי וטהורה הייתי, צריכה אמתלא. **חוו"ד**.

ב. **מחבר**: אם **נתנה אמתלא** לדבריה, כגון מפני שלא היה בה כח לסבול תשמיש, או טענה אחרת כיוצא בזה, נאמנת.

1. **רמ"א**: מי שרוצה להחמיר על עצמו, שלא להאמין לה, מדת חסידות הוא. ומדינא נאמנת, אפי' בשתיקה אח"כ רק שהיא באה ושוכבת אצל בעלה והוא יודע ומכיר שמה שאמרה תחלה טמאה אני, עשתה מחמת קטטה שהיה לו עמה, וכדו' לזה.
2. **ש"ך** (ד'): באה ושוכבת כו'. ומ"מ **חייב לשאול** אותה הרי אמרה אליו טמאה אני דצריך להוציא האמתלא מפיה, דאפשר לברורי.
3. **פת"ת** (ה'): ואחר ל' יום לא מהני אמתלא. **ב"ש**, **דגמ"ר**. ואם באופן שהיה צריך להאריך ל' יום מהני האמתלא, וכ"כ **החת"ס**.

ג. **ש"ך** (ג'): **כיוצא בזה** - **רמב"ם**, כגון שתבעה בעלה ואחותו או אמו עמה בחצר ואמרה טמאה אני ואח"כ חזרה ואמרה טהורה אני ולא אמרתי לך טמאה אני אלא מפניהם. **או"ז**, שאמרה סבורה הייתי להיות נדה אבל עכשיו בדקתי ומצאתי שמחמת מכה או חבורה בא אלי הדם וכיוצא בזה נאמנת.

1. **פת"ת** (ג'): **תוה"ש וכו"פ** כ' על הציור 'סבורה הייתי להיות נדה' שאם לבשה בגדי נדות, אין לה אמתלא. ומסיים וצ"ע.
2. **פת"ת** (ז'): **חת"ס**, אמרה שטעתה בחשבון הימים ועכשיו ליל טבילתה, הבעל נפש יחמיר, דלמא יצרה תקפה. משא"כ בשאר ימים.

ד. **מחבר**: **ואם לובשת בגדים המיוחדים לימי נדותה**, ואמרה טהורה אני, אע"פ שנתנה אמתלא לדבריה, **אינה נאמנת**. (דלא כטור).

1. **רשב"א**: כיון שעשה מעשה. **ב"ת**, **דרישה**, **ש"ך** (ה').
 2. **המהר"ל** מפרש משום לאו כולם יודעים מן האמתלא. **ט"ז** (ב'), **ותירוצ נכון הוא**.
- (א) נ"מ: אם אמרה בפני רבים שהיא טמאה, לדעת ה"ט"ז לא מהני אח"כ אמתלא. **פת"ת** (ג'): יש חולקים על ה"ט"ז. **תוה"ש**, **כו"פ**.
3. **ש"ך** (ה'): **אמנם, אם א"א בעינין אחר**, יש להקל. כמו טבח שעשה סי' בראש הכבש, או המעשה של עין הרע. הו"ד **בפת"ת** (ג').

ה. **מעשה של עין הרע**: אשה שילדה ג' פעמים בחודש הח' וחששה שעין הרע גורם לה ורצתה להסתיר עיבורה.

1. **רמ"א** (בתשובות), **ש"ך** (ה'): מהני דהוי אמתלא טובה, דא"א בעינין אחר. **ט"ז** (ב'): מהני כמוסר מודעה.
- (א) **ש"ך** (ה', נקה"כ) מפרש הרמ"א דאפי' לא ידע הבעל לא שרי.

ו. **רמ"א**: אמרה פלוני חכם טהר לי כתם, והחכם אומר שהיא משקרת, **החכם נאמן**, וטמאה היא.

1. **ט"ז** (ג'): דוקא החכם עצמו, משא"כ עד אחד מעיד שהחכם אסר לה אינו נאמן.
- (א) ועוד, החכם נאמן לענין איסור ולא לענין ממון, כגון להפסידה כתובתה, אין החכם נאמן יותר משאר עד אחד. הו"ד **בפת"ת** (ח').
2. **ש"ך** (ו'): החכם נאמן. הטעם, שהדין בכל עד מפי עד, אם בא הא' וכפר אין השני האומר בשמו נאמן. ר"ן בשם **רמב"ן**.

ד' סעיף ד' - איך לפרוש מנדה, ותשובה.

א. מחבר: היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי, ופירש מיד, חייב כרת, שיציאתו הנאה לו כביאתו. כיצד יעשה, נועץ צפרני רגליו בארץ, ושוהה בלא דישה, עד שימות האבר, ופורש באבר מת.

1. רמ"א: וימלא פחד ורתת על העבירה שבאה לידו. ולא יסמוך עליה, רק יסמוך על רגליו וידיו, שלא יהנה ממנה.

(א) פת"ת (י'): ה"ה כששימש סמוך לוסתה, צריך לפרוש באבר מת. חוו"ד. [יש חולקים].

(ב) ואם אמרה מרגשת אני, יכול לפרוש באבר חי, דאימור הרגשת שמש, אא"כ יודע בבירור שהוא דם. חוו"ד. [יש הרבה חולקים].

ב. רמ"א: אם פירש ממנה בקשוי ובשוגג, שלא ידע שאסור לפרוש ממנה.

1. יתענה מ' יום, ואינן צריכין להיות רצופים, רק כל שבוע ב' ימים, כגון שני וחמישי, ובלייל התענית אסור ביין ובשר. אם לא יוכל להתענות, יפדה כל יום בממון לצדקה, כפי ממון שיש לו, כי עשיר יתן יותר קצת מעני, ויש להחמיר בתשובתו. וכל המרבה לשוב, זכות הוא לו. והאשה אינה צריכה כפרה.

(א) פת"ת (ט'): אין חילוק אם הגיע לכ' שנה [משא"כ חטאים המחודשים לשעה כגון עונשי דור המדבר]. חת"ס.

(ב) פת"ת (י"ב): יתענה מ' יום. עי' או"ח תקס"ח, דג' ימים רצופים עם הלילות חשיב כמ' יום ובאדם חלש סגי בב' ימים. והמג"א כ' דמ"מ יותר טוב שיצום מפוזרים שבכל עת יהיה לבו נכנע ויהיו חטאיו נגדו תמיד.

1 (ח) חת"ס: במזיד להתענות ע"ב יום, מקובלים. ואם חטא ב' פעמים בכניסה ויציאה יתענה ב"פ ככה.

א. אשה היכא דצריכה כפרה, שהן תשושי כח, יש להקל עליהן בתעניתם.

ב. אחד מהם פטור, מ"מ יתענה ב' ימים או יפדה דלא יהא אלא נתכוין לבשר טלה ועלתה בידו בשר חזיר והעיקר להתוודות.

(ג) פת"ת (י"ג): תוה"ש נסתפק אי הלילה שלפני התענית או שאחר התענית, דבקדשים הלילה הולך אחר היום והתענית במקום קרבן. ומסיק בשם מהרש"ל דראוי לנהוג שלא יאכל בשר ולא ישתה יין בליל שלפני התענית ולאחר התענית.

1 (אבל המ"ב ס' של"ד פסק דהיינו בלילה שאחר התענית).

2. רמ"א: שמשה שלא בשעת וסתה, ומצאה דם, מקרי אונס, אפי' לא בדקה תחלה. וא"צ כפרה, לא הוא ולא היא.

ג. הגדר של אונס ושוגג.

1. פת"ת (ט'): חת"ס, אם הרגישה באמצע תשמיש ולא הגידה לו, הבעל ודאי אנוס גמור.

(א) באשה יש להסתפק אם נקראת אנוסה, דתחלתה באונס וסופה ברצון דהו"ל אונס, או שאני שנאנסה מגברי אחרינא דיצרה תקפה דאם לא עכשיו אימתי וקשה לפרוש, משא"כ נדה דמותרת לאח"ז לא שייך תקפה יצרה ליחשב כאונס, ונחשבת מזידה בזה.

2. פת"ת (י"ד), נו"ב: קשה, דמדכתב ואם שמשה שלא בשעת וסתה משמע דעד הנה מיירי בשעת וסתה וא"כ איך האשה א"צ כפרה.

(א) בשעת וסתה, אסורה לשמש. עברה ושמשה ומצאה אח"כ דם, אפי' בדקה לפני תשמיש צריכים שניהם כפרה. ומזה לא מיירי.

(ב) אין לה וסת כלל, י"א מצריכים בדיקה תמיד לפני התשמיש (קפ"י). אם בדקה אנוסים הם על תחלת התשמיש. אבל על הפרישה שפירש באבר חי יש חילוק אם אמרה לו נטמאתי ופרוש ממני הרי גם היא רצונה בפרישה הרי הרצון והנאה נחשבים גם לה למעשה וק"ו אם סייעה בהפרישה שגם היא נשמטת מתחתיו ואף היא חייבת. אמנם אם אמרה לו רק נטמאתי ולא אמרה פרוש ממני, א"כ מה שהודיעה לו היינו שימתין עד שימות האבר. ואם פירש באבר חי היא נחשבת אנוסה ואינה צריכה כפרה והוא צריך כפרה ומזה מיירי הרמ"א.

(ג) שוב קאמר רמ"א 'שמשה שלא בשעת וסתה' היינו שיש וסת ושמשה שלא בשעת וסתה. בזו אפי' לא בדקה תחלה מקרי אונס.

3. פת"ת (ט"ו): מאיר נתיבים, אשה שפשטה חלוקה בלילה קודם השינה והיתה עם בעלה, ולמחר מצאה כתם בחלוקה, א"צ כפרה. ולא דמי לבית הלל שאם היא נדה וסבור שהיא טהורה, צריך כפרה. דהיינו בענין שיש לומר הו"ל למידע, אבל הכא לא שייך כלל הו"ל למידע דל"מ שהאשה מחוייבת לבדוק חלוקה שמא תמצא בו כתם כל שלא הרגישה כלל.

(א) חת"ס (קנ"ה): שבא על אשתו שלא בשעת וסתה ביום ל"א לראייתה ואז הרגישה כובד באברים שדרכה בכל עת זיבת דמה. אף דעברו ימי וסתה ואין לבעל לחוש כלל מ"מ מאחר שהרגישה וסת הגוף היה לה לחוש לו. 1) אם קודם התחלת התשמיש הודיעה לבעלה שמרגשת כן. שניהם בסורה על רעות שתיים על הכניסה ועל הפרישה ואע"ג דלענין חטאת אינם חייבין אלא כל א' חטאת א' דה"ל ב' זיתי חלב בהעלם אחת מ"מ תשובה וכפרה מיהא בעי על כל כח וכח. 2) אם לא הרגישה עד תוך התשמיש והודיעה לו הבעל שוגג והיא פטורה דאנוסה היא. 3) אם לא הודיעה לו כלל הוא אונס ופטור לגמרי. והיא האשה קרובה למשמשתו נדה וצריך לאיים עליה הרבה שלא תבוא להכשיל בעלה עוד.

(ב) חת"ס (קס"ג): אשה שאירע לה פחד פתאום ואח"כ בלילה שמשה ולמחר מצאה סדינה מלוכלך בדם וגם על עד שלו שבדאי בשעת תשמיש היה. אין צריכים כפרה כיון דהיה שלא בשעת וסתה ואף שקודם תשמיש נתפחדה והפחד עלול להביא דם, היינו שהפחד מרפיא ומתחלחלת לשעה ברגע הפחד ומרגשת בעצמה ואיננו כשאר מקריים שחיישין שמא ראתה טיפת דם או שמא ארגשה ולא אדעתה וכדו' כי אם יצא ממנה דם יצא בשפע ולשעתו ובהרגשה רבה. [יש חולקים].

(ג) חת"ס (קפ"א): אשה שמצאה כתם והראתה לחמותה ואמרה שהיא טמאה ושוב הראתה למרשעת אחת ואמרה שאם הכתם חולף הולך ע"י רוק הרי היא טהורה, וסמכה האי שטיא על המקילה ושמשה עם בעלה, ושוב נודע הדבר לחמותה וצוחה כי כרוכיא. פשיטא דתרווייהו צריכים כפרה ומכ"ש המרשעת הזאת שהורה רעה להכשיל אחרים שראויה לעונש מר.

בדיקת אשה לפני ואחרי תשמיש

סימן קפ"ו

א סעיף א' - אשה שיש לה וסת קבוע.

א. ראשונים:

1. צנועות מחמירות קודם תשמיש, ואחר תשמיש שניהם צריכים לבדוק [אפי' מסולקת דמים] - רמב"ם.
2. אין לה לבדוק, כדי שלא יהא לבו נוקפו - רמב"ן, רשב"א.

ב. מחבר: אין לבדוק כלל, שלא יהא לבו נוקפו. רמב"ם מצריך ששניהם לבדוק אחר תשמיש, הצנועות בודקות עצמן אף קודם תשמיש.

1. רמ"א: סברא הראשונה היא עיקר, וכן נהגו.
2. רע"א: רמב"ם מצריך לבדוק. אפי' מינקת ומעוברת וזקינה וקטנה. [בשיטת הרמב"ם, ופת"ת (ד') בשיטת רמ"א. ואין מחלוקת].
3. פת"ת (א'): כ' הר"ד עראמה וחכ"צ, דאשה שלא ראתה מעולם (שהיא בת י"ב שנה וגם הביאה סימנים) דינה כמסולקת.

ב סעיף ב' - אין לה וסת קבוע.

א. ראשונים:

1. לא צריכה בדיקה כלל [אא"כ לטהרה] - רש"י, ראב"ד, ר"ת, רשב"ם, ר"י, התרומה, סמ"ג.
2. צריכה לעולם בדיקות - ר"ח, רמב"ם, רא"ש.
3. צריכה לעשות חזקה שלא ראתה ג' פעמים - רי"ף (לפי הראשונים, עי' ש"ך), רמב"ן, רשב"א.

ב. מחבר: צריכה לעשות חזקה שלא ראתה ג' פעמים. הרמב"ם והרא"ש סבר שצריכה היא בדיקה לעולם, והרמב"ם מצריך שגם הבעל יבדוק עצמו אחר תשמיש.

1. ש"ך (א'): לא צריכה בדיקה כלל, [וחד מהלך בש"ך: אא"כ ראתה פ"א דם מחמת תשמיש], וכמדומה שכן עמא דבר.
 2. פת"ת (ב'): תוה"ש פסק דבמקום שנהגו להקל אין להחמיר, אבל בלא"ה אין להקל נגד המחבר והרמ"א.
- א חו"ד: אף האומרים דא"צ בדיקה היינו בדיקת חורין וסדקין, אבל צריכה קנוח ולהשהות העד על גופה כשיעור וסת, וראוי לעשות כן לחוש להמחמירים. [עי' חו"ד בפנים].
- ב) אם ראתה פ"א בליל תשמיש אפי' במופלג מהתשמיש מחוייבת שוב בדיקה אחר תשמיש כיון דאתייליד לה ריעותא פ"א. אם היא אשה שאין לה וסת צריכה ג"פ בדיקה שתתחזק באין רואה מ"ת. ביש לה וסת א"צ בדיקה רק פעם א' אח"כ. חו"ד.

ג. רמ"א: אין צריכין לבדוק עצמם אחר כל תשמיש ותשמיש שעושין בלילה אחת, אלא מקנחין עצמן כל הלילה בעד, ולמחר צריכין בדיקה, ואם נמצא דם טמאה. קנחה עצמה בעד, ואבדה, לא תשמש עד שתבדוק עצמה, הואיל ואין לה וסת.

1. פת"ת (ג'): תשובה מאהבה, צ"ע אי גם קודם התשמיש תוכל לבדוק על סמך שתראה למחר על העד. עי' פת"ת (סי' קפ"ח סוף ג').
2. פת"ת (ד'): מהר"ם פדואה, אפי' אין לה וסת אם היא מעוברת שמסולקת דמים א"צ בדיקה. תוה"ש, סד"ט. ופשוט ה"ה מניקה.

ג סעיף ג' - וסת תרומת הדשן.

א. מחבר: אשה שאינה רואה בפחות מי"ד ימים אחר טבילתה, אבל לאחר י"ד ימים אין לה קבע עד י"ד יום, דינה כאשה שיש לה וסת. 1. לענין מכה: דינה כאשה שיש לה וסת. פת"ת (קפ"ז כ"ו).

ד סעיף ד'.

א. מחבר: יש לאדם להניח את אשתו שתבדוק בעד שלו, מתוך שנאמנת על שלה, נאמנת על שלו.

ה סעיף ה'.

א. מחבר: אם ראתה דם מחמת תשמיש ג' פעמים רצופים, אסורה לשמש לעולם עם אותו בעל, ויתבאר בסי' שאחר זה.

רואה מחמת תשמיש

סימן קפ"ז

נדה (סה: - סו.) - ת"ר: הרואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית, מכאן ואילך לא תשמש, עד שתתגרש ותנשא לאחר. ניסת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית, מכאן ואילך לא תשמש, עד שתתגרש ותנשא לאחר. ניסת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית, מכאן ואילך לא תשמש עד שתבדוק עצמה.

א] סעיף א' - אשה שראתה דם מחמת תשמיש מיד.

משנה (יד.): נמצא על שלו טמאין וחייבין קרבן. נמצא על שלה אותיום טמאין וחייבין בקרבן, נמצא על שלה לאחר זמן טמאין מספק.

א. ראשונים: זמן.

1. כדי שתדע מן המטה [אידי ואידי חד שיעורא] - ס' התרומה, סמ"ג, סמ"ק, טור.
2. בכדי שתושיט ידה לתחת הכר או לתחת הכסת, ותטול עד לבדוק בו, ותקנה עצמה - רמב"ם, ראב"ד.
3. שאין אנו בקיאים איזה מקרי מחמת תשמיש, ולכן כל שרואה ג"פ סמוך לתשמיש - י"א בראב"ד.

ב. זמן.

1. מחבר: אשה שרמ"ת בכדי שתושיט ידה לתחת הכר או הכסת, ותטול עד לבדוק בו, ותקנה עצמה.
(א) רמ"א: וי"א שאין אנו בקיאים בשיעור הנזכר, וכל שרואה ג"פ סמוך לתשמיש מקרי לדידן מחמת תשמיש, ונאסרה על בעלה.
(1) ש"ך (ז'): צ"ע אי מחמרין מה"ט דאין אנו בקיאים לאסרה לכל העולם היכא שהוחזקה בג' אנשים כן.
(ב) ש"ך (א'): אבל אחר השיעור הזה טהורה אע"ג ד"ל קודם לכן ראתה יצאה מכלל רמ"ת. ואם בדקה מיד אחר תשמיש ולא מצאה כלום ואח"כ ראתה אפי' תוך שיעור זה לא מיקרי רמ"ת.
2. רמ"א: או מצאה דם על עד שלו. ש"ך (ד'): דבכה ג' אפי' מצאה זמן מופלג אחר התשמיש מקרי רמ"ת דע"כ מחמת תשמיש הוא.
(א) פת"ת (ד'): פנים מאירות, דכ"ז מיירי שנמצא בעד שלו, אבל אם רק שנמצא בכותנתו א"כ הוי רק כמו שאר כתם הנמצא ולא מצינו שנחוש בכתמים בבגד האיש כ"א בבגדי אשה. סד"ט, אפי' אם נמצא נמי בכתונת שלה י"ל דבא לאחר זמן שיעור אשם תלוי ומה שנמצא בשלו דילמא מעלמא אתי. [...].
3. רמ"א: כל זה מיירי בראתה סמוך לתשמיש, דאל"כ לא נאסרה על בעלה, ומותרת לו לאחר טהרתה תמיד ודינה כמו שאין לה וסת.
(א) פת"ת (ט'): חו"ד, מ"מ אסורה מכאן ואילך לשמש שני תשמישין בלילה אחת משום עונה הסמוכה לוסת עד שתעקר ג"פ דהיינו שתשמש ג"פ ולא תראה.

ג. ג' פעמים רצופים.

1. מחבר: אסורה לשמש עם בעל זה, אלא תתגרש. רמ"א: צריכים להיות רצופים.
(א) ט"ז (ב', ג'): ותנשא לאחר, לפי שאין כל אצבעות שוות.
(ב) ש"ך (ג'): רצופים כו'. כלומר בלי הפסק תשמיש של היתר בינתיים אבל א"צ ג' לילות רצופים כדלקמן ס"י.
2. רמ"א: ואין חילוק בין אם ראתה ג' פעמים מיד שנשאה, ובין נתקלקלה אח"כ וראתה ג' פעמים. [לאפוקי ר"ח. עי' רמ"א ס"י].
3. ט"ז (א', ש"ך (ב')): ג"פ. עם הראשון, דהיינו עוד ב' פעמים כ"כ בפרישה ומוכח בטור. [עי' פת"ת].
(א) פת"ת (ב'): תוה"ש, דוקא קאמר המחבר ג"פ שכן דעת הראב"ד דקמייאת לאו ממניא הוא כיון דמעיקרא לא בדקה. אך הפלתי וסד"ט מחמיר. והחת"ס מסיק להחמיר א"כ יש עוד צירופים. עי' פת"ת (סוף ה').
4. פת"ת (ג'): חו"ד, דאם בדקה עצמה ב"פ סמוך לתשמיש ומצאה דם ואח"כ שמשה כמה פעמים בלא בדיקה כלל ואח"כ שמשה פ"א ובדקה ומצאה דם הוי כג"פ רצופים הוחזקה ברואה מחמת תשמיש. [יש הרבה חולקים].
(א) שיבת ציון לדון אמאי לא נימא שאינה נאמנת שמא עיניה נתנה באחר, ע"ש.

ד. מחבר: נשאת לאחר, ורמ"ת ג' פעמים רצופים, אסורה לשמש גם לו, ותתגרש ותנשא לשלישי. אם גם עם השלישי רמ"ת ג"פ רצופים, לא תנשא לאחר עד שתבדוק.

1. ט"ז (ג'): הא דלא נאסרה לג' אחר ביאה הראשונה לפי שאין כל הכחות שוות ושמה בעילה ראשונה היתה בכח מרובה ולא הוחזקה אלא בג' ביאות לכל א' וא'.
2. ט"ז (ד'): עד שתבדוק. פי' בבדיקת שפופרת הנזכר בס"ב.
3. פת"ת (ו'): נו"ב, אם ראתה שפע דם אין להתירה להנשא לאחר שעיקר ההיתר שמותרת לשני כ' הסמ"ג דאיכא ס"ס שמא מהצדדים ושמה אצבע של השני לא תהיה שוה לראשון אבל כשיורד בשפע והוא ודאי מן המקור אין כאן ס"ס ואף אם בב' פעמים ראשונים לא ראתה בשפע רק בפעם הג' אין הדבר ברור להתירה לאיש אחר ואפי' בדיקת שפופרת יש לפקפק בה כיון שע"י שפע דם שיצא ממנה נתברר שהוא מן המקור הרי היא בכלל כל הממלאה ונופצת.

ה. פת"ת (א'): יסוד של רמ"ת.

1. נו"ב אסורה מטעם וסת מחמת אונס, וחושש כוסת שאינו קבוע. ממילא, אם אח"כ נקבע לה וסת קבוע שוב אינה חוששת לרמ"ת שהוא וסת שאינו קבוע. ונסתפק עוד באשה שיש לה וסת קבוע כבר אם לאסור אותה מחמת רואה מחמת תשמיש. וכן הורה באשה ילדה כזו שלא לאסרה לכל העולם (דעשה בדיקת שפופרת ונמצא על המוך).

2. חו"ד חולק, וחלילה לסמוך עליו בזה. 1) דרמ"ת לאו מטעם וסת לחוד נאסרה רק **מטעם חשש חולה** הממלאה ונופצת דאפי' בימי עיבור והנקה שאינה חוששת לוסת חוששת ברמ"ת (עי' פת"ת ה'). 2) ומ"ש דאשה שיש לה וסת קבוע א"ח לוסת שאינו קבוע כתבתי (בסי' קפ"ט) דליתא.

3. פת"ת (ה'): **אם נתעברה בביאה שלישית שראתה מחמת תשמיש.**

(א) חו"ד סבר שאסורה, והנ"ב מיקל כשהוכר עובריה. מ"מ כשיפסוק ימי העיבור וההנקה תחזור לאיסורא דמה שלא ראתה בימי עיבור והנקה לא מהני לעקור הוסת הראשון שקבעה לראות מ"ת.
(ב) אבל אם ראתה מ"ת ג"פ בימי עיבור והנקה, אסורה. חו"ד, חת"ס, ואף לנ"ב.

ו. פת"ת (ז'): מהרי"ט, זקינה שפסקה מלראות זמן רב והתחילה לראות מ"ת ומרגשת צער וכאב אינ' צריכה בדיקת שפופרת. שבו"י.

1. שבו"י, אך אם ראתה בילדותה ג"פ מ"ת לא מהני מה שהזקינה אח"כ ע"ש, ומהרי"ט שפקפק בזה וסיים צ"ע לדינא.
2. סד"ט, אשה שראתה ג' פעמים מ"ת ונתעברה וילדה דמותרת לשמש לאחר שתטבול **בימי טוהר** שלה, ואם אינה רואה י"ל דמותרת לשמש אח"כ אפי' לאחר שעברו ימי טוהר, דקיי"ל מעיין אחד הוא. כו"פ. אכן הנ"ב חולק, משום דמימי טהרה לימי טומאה כשם שאינה קובעת כך אינה עוקרת וגם אפי' לאחר ימי טוהר כל ימי משך ההנקה לא מהני מה ששמשה ולא ראתה.

ז. פת"ת (ח'): נ"ב, אשה שראתה ג"פ מחמת תשמיש והזקקה לבדיקת שפופרת אם נתעברה בתשמיש האחרון לא מהני לה בדיקת שפופרת כל ימי עיבורה ומניקתה. אכן כ"ז אם בדקה (וצריכה מתחלה נקיים וטבילה) ולא מצאה כלל לא מהני, אבל מצאה בצדדי השפופרת שההיתר הוא משום דם מצדדים קאתו מהני.

ב] סעיף ב' - בדיקת שפופרת.

א. רמ"א: ואף בזמן הזה יש לסמוך אבדיקה זו. [דלא כראב"ד, ורמב"ן. עי' ש"ך (י"ד)].

1. פת"ת (ט"ז): חו"ד, בדיקת שפופרת צריך להיות דוקא **שלא** בימי עיבור והנקה (וכ"כ נ"ב), וכשבדקה עצמה בימי עיבור והנקה לא מהני להתירה רק בימי עיבור והנקה ולא בשאר ימים ע"כ. ונראה דאם בדקה עצמה בימי עיבור מהני אף לימי הנקה. וצ"ע.

ב. מחבר: **נוטלת שפופרת של אבר**, ופיה רצוף לתוכה.

1. רמ"א: שפופרת, היינו קנה חלול של עופרת.
2. ש"ך (ט'): אבר כו'. משאת בנימין, דה"ה בשאר מיני מתכות לאפוקי של עץ דלא דמסרטט. ונ"ל דה"ה של ברזל דלא דמסרטט.
3. פת"ת (י'): **כשבדקה בשל עץ** ולא נמצא על ראשו, לכאורה מהני בדיעבד. מ"מ לא ניתן לה הקולא של מצאה בצדדים רק דינה כמי שלא מצאה כלל דחיישין דמה שנמצא הוא ע"י הסירוט. וצ"ע.
4. פת"ת (י"ג): משאת בנימין כ' דיש לעשות השפופרת כשיעור אבר בינוני, וכ"כ אמונת שמואל.
5. פת"ת (י"ז): אמונת שמואל, תחלה בדק רק **במוך** ועץ כעובי ואורך האבר אולי יהיה דם מן הצד ואז א"צ תו לבדוק בשפופרת ובאם נמצא בראש המוך אזי לא תועיל הבדיקה לחומרא וחזר ובדק בשפופרת. והסכים **החת"ס**, וצריכה שתכניסוהו בכל האפשרי **עד שיגיע** לפתח בית הרחם. אבל **התוה"ש** כ' ע"ז שהוא בדיקה שלא לצורך דאף שהוא מן הצדדים בודאי יתלכלך ראש המכחול ועוד דאין להרבות בבדיקה כו'. ומ"מ מודה לדינא שאם בדקו תחלה ע"י המוך ועץ ולא נמצא בראשו או לא נמצא כלל דמותרת.
(א) סד"ט, אשה שראתה ג"פ מחמת תשמיש אחר לידה, וצוה לעשות כיס מבגד פשתן ארוך וקצר כמדת אבר ולמלאות הכיס במוכין בדוחק עד שנעשה עגול ועב והיה דק מלמעלה ועב מלמטה בדקה בו ונמצא דם מן הצד והתיר לשמש עם בעלה. מיהו אם לא נמצא דם כלל אין להתיר אחר בדיקה זו כי קשה להכניס דבר רך כ"כ בעומק ושמה לא הכניסה עד מקום שהשמש דש ואילו היה שם היתה מוצאת דם.

ג. מחבר: **ונותנת בתוכה מכחול ובראשו מוך**, ומכנסת אותו עד מקום שהשמש דש.

1. ט"ז (ה'): מכחול, פ"י קיסם. תכניסנו בשפופרת שמפסיק בין הקיסם לצדדין והמוך בשביל שיהא הדם ניכר בו ושלא יסרט.
2. ש"ך (י'): שהשמש דש. משאת בנימין, עד שהיא יכולה ומשערת בעצמה לפי דעתה שהגיע עד שהשמש דש ואשה נאמנת ע"ז, וא"צ לדחוק השפופרת למקום צר ודוחק. שאין לחוש לא הכניסה כשיעור דישה דלא ניתנה תורה למלאכי השרת. עי' פת"ת (י"ז).
3. פת"ת (י"א): תוה"ש, עי' הרמב"ם שמתחלה מכנסת השפופרת עד מקום שהיא יכולה ואח"כ מכנסת המכחול בתוך השפופרת ובראשו מוך ודוחקת אותו עד סמוך לצוארי הרחם. וכ' הסד"ט ה"ה כשהיא מוציאה, מוציאה תחלה המכחול מתוך השפופרת.

ד. מחבר: **נמצא דם על ראשו בידוע שהוא מן המקור, ואסורה.**

1. פת"ת (י"ד): נ"ב כ' דשוב אין מועיל לה שום בדיקת שפופרת אפי' ששוב תבדוק ותמצא בצדדי השפופרת או שלא תמצא כלל נשארה לעולם באיסורה. וגם על רפואת הרופאים אין לסמוך אחר בדיקה זולתי אם תפיל חררת דם אזי תחזיר להתירה. וכ"כ בחו"ד דאפי' בדקה שוב אח"כ כמה פעמים ונמצא בצדדין אסורה דחיישין שמה היא רואה מחמת חימוד תשמיש ואם **עברה** ו**שמש** ג"פ ולא מצאה דם הותרה. מיהו זה דוקא בבדיקה שאחר בעל הג' אבל בבדיקה שאחר בעל הראשון יש לה תקנה.

ה. מחבר: **ואם לאו בידוע שהוא מן הצדדין, ומותרת.**

1. ט"ז (ו'): מן הצדדין ומותרת. ולא אמרינן הא אין האצבעות שוות מכ"ש שאין שפופרת שוה לאצבע דלחומרא לא אמרינן כן.
(א) כ' רמ"א (ס"י) שאם עבר הבעל ובא עליה באיסור ולא ראתה עדיף טפי מבדיקה דשפופרת ומהני.

2. ש"ך (י"א): ואף אם לא נמצא כלל מותרת. וכ"כ הב"ח. דאילו היה מן המקור גם עכשיו היה נמצא על ראש המכחול. וכן הריצב"א דלא מצאה דם כלל מותרת לשמש אח"כ **דלמא נתרפאה** שהרי ע"י הכנסת השפופרת רגילה לראות כמו ע"י אצבע כו'.
 3. ש"ך (י"ב): ומותרת. משמע אפי' לבעל הג' [לאפוקי הרמב"ם]. וכן הסכמת הפוסקים.
 4. פת"ת (ט"ו): אם לא נמצא כלל וראתה אח"כ כמה פעמים מותרת דתלינן שהוא מן הצדדים, דברי חיים, וחור"ד. אמנם יש חולקים, נו"ב, וסד"ט. נו"ב, **דיש חילוק** אם מצא בצדדים אף ששוב תראה ג"פ מחמת תשמיש לא תהיה נאסרת, אבל אם לא מצאה כלל אם שוב תראה ג"פ תחזור לאיסורה.
 5. פת"ת (ט"ו): נו"ב, אם מצאה דם בצדדי השפופרת ושוב ראתה מחמת תשמיש דמותרת.
- (א) **אם מותרת אפי' בלא ז' נקיים**: הגר"י הורוויץ, אינה צריכה נקיים, ומסתפק הנו"ב. חור"ד, צריכה ז' נקיים תמיד אחר כל דם שמוצאת בשעת תשמיש ואפי' על הדם שמוצאת בצדדי השפופרת.

ג] סעיף ג' - בודקת תחת בעל הראשון.

א. ראשונים.

1. י"א שיטת רש"י: שאסורה אפי' ע"י בדיקה. ויש מתירים, והוא רק **עצה טובה** שלא לבדוק. תוס', רשב"א, רא"ש, טור.
- ב. מחבר: יכולה לבדוק עצמה בעודה תחת הא', אחר ששמשה ג' פעמים. וי"א שאסורה לראשון מתשמיש שלישי ואילך, אפי' בבדיקה.
1. רמ"א: יש לסמוך אסברא ראשונה להקל.
- (א) ט"ז (ז'): ש"ך (י"ג, י"ד): מיהו אם בדקה לראשון ונמצא על המוך אסורה לכל. פוסקים.
- (ב) ט"ז (ז'): שלא אמרו שתתגרש מהא' **אלא להקל עליה**, דאם תבדוק תחת הא' שמא תמצא דם בראש המכחול ותהי' אסורה לכל אדם. על כן התירו לה שתנשא לאחר בלא בדיקה אלא אחר הג', שבלאו הכי אין לה תקנה.
2. ש"ך (י"ד): **נ"ל להחמיר** בבדיקה בא' (1) דרמב"ם ורש"י אוסרים. (2) ראב"ד ורמב"ן אוסרים בבדיקה בזה"ז, (רשב"א) ר' ירוחם כ' נכון להחמיר. (3) וגם עצה טובה, דאם ימצא דם תהא אסורה לכל העולם. מ"מ הב"ח ומהר"מ מלובלין ושאר אחרונים מקילין.
3. פת"ת (כ'): יש להקל. וכן פסק הב"ח, ובשמים ראש, ורדב"ז, מהר"ם מלובלין, כנסת יחזקאל, אמנות שמואל.

ג. רמ"א: ואם הרגישה צער בשעת תשמיש, **לכו"ע** יש לסמוך אבדיקה בבעל הראשון.

1. ש"ך (ט"ו): דנראה קצת כי חולי ומכה יש לה ויש לסמוך אבדיקה כו'.

ד. פת"ת (י"ח): נו"ב, דאף המתירין גם לבעלה הא' בבדיקה היינו אם תמצא דם בצדדי השפופרת **אבל אם לא תמצא כלל לא מהני**.

1. פת"ת (י"ט): בדקה תחת הא' ומצאה דם על ראש המוך, **ואח"כ** בדקה ולא מצאה על ראשו מותרת לשני ואסורה לראשון, חור"ד.

ה. חילקים בין שנמצא דם בצדדי השפופרת לבין שלא נמצא דם עליו כלל.

1. י"א, האם בדקה בשפופרת בימי עיבורה - נו"ב, הו"ד בפת"ת (ח').
2. י"א, אם ראתה אח"כ עוד ג' פעמים בזמן תשמיש - נו"ב, הו"ד בפת"ת (ט"ו) ע"ש.
3. י"א, בבדיקה ע"י כיס מבגד פשתן וכו' - סד"ט, הו"ד בפת"ת (י"ז).
4. י"א, שאם לא מצאה כלום בבדיקה שפופרת גבי בעל הראשון - נו"ב, הו"ד בפת"ת (י"ח).
5. י"א, אם עבר ושמשה בעי תלת זימנא [אפי' רברבי] - נוב"ק, הו"ד ברע"א (על הש"ך ל"ג).
6. י"א, ראתה ג"פ בביאה ראשונה שאחר טבילתה שאסורה עד שתבדוק בשפופרת, האם צריכה הבדיקה דוקא אחר טבילתה - עמודי כסף הו"ד בפת"ת (מ"ה).

ד] סעיף ד' - תולה בוסתה.

נדה (סו.) - "ואם יש לה וסת, תולה בוסתה".

א. ראשונים.

1. פי', סמוך לוסתה: רמב"ם, רמב"ן, רשב"א, טור - מחבר (ד').
2. פי', וסת לקלקול: רש"י - מחבר (י"א).
3. פי', אשה שיש לה וסת שראתה דם שלא בשעת וסתה, דם שרואה היא מהמכה: מרדכי - רמ"א (סעי' ה').
4. פי', וסת הגוף: בעל המאור - פת"ת (כ"א).

ב. מחבר: אם שמשה סמוך לוסתה, אנו תולין ראייתה משום וסתה ולא חשבינן לה רואה מחמת תשמיש.

1. ש"ך (ט"ז): (1) כגון יוצא לדרך, פרישה. (2) א"נ וסת הקודם (או"ז). והש"ך מפקפק על זה, ומפרש (3) שעברה ושמשה. (4) א"נ בקטנה שא"צ לפרוש ממנה עד קבעתו ג"פ [כדלעיל], וקאמר דאם נתברר ששמשה סמוך לוסתה דהיינו שראתה אחר התשמיש עוד פעם א' או ב' באותו זמן שנמצא שקבעה וסת בג' פעמים תולה בוסתה. (5) א"נ ר"ת מפרש 'יש לה וסת' כרש"י או כהמרדכי.
 2. פת"ת: (כ"א): התוה"ש ובסד"ט מיקל כהפרישה, שתולה בוסת הקודם (האו"ז).
- (א) אם פעם שימשה סמוך לוסתה, אפי' אם אח"כ ראתה ב"פ מחמת תשמיש מופלג מוסתה לא מצטרפינן לראיה א' בהדיהו. סד"ט.

ג. ט"ז (ח'): מביא שיטת רש"י, שיש וסת לקלקול. ומשמשת בלא בדיקה בין וסת לוסת.

1. **מרדכי:** ב"י הבין שהתיר באשה שיש לה וסת שלא שעת וסת אפי' במקום שאין לה מכה ידוע. והט"ז **חולק**, ומפרש שתולה במכתה הידוע במקום שיש לה וסת, שלא בשעת וסתה. והנקה"כ (על הט"ז) חולק, ופסק כב"י. [עי' לקמן].

ד. **פת"ת:** (כ"א): **בעל המאור**, אם יש וסת הגוף, תולה בה ולא ברמ"ת, עד שנתברר שמורכבת בתשמישה. סד"ט, ותמה שלא הביאוהו.

ה) סעיף ה' - תולה במכתה.

נדה (דף סו.) - "ואם יש לה מכה באותו מקום, תולה במכתה".

א. ראשונים.

1. בזה"ז אם תולין במכתה: יש מחמירים [רמב"ן], ויש מקילים [רא"ש, טור]. וכן פסקינן.
2. **איזה מכה:** רק דרך להוציא דם [תרומה, הגה"מ, מרדכי, תרה"ד]. דעת הרשב"א, י"א שתולה במכתה הגם **שאינה** יודעת אם מוציאה דם [ב"י, דר"מ, ט"ז], י"א שצריכה שתדע שמכתה מוציאה דם, אלא שאין צריכה שתדע שמרגשת עתה שהדם הוא בא ממכתה. **ש"ך** (כ"ד).
3. **זמן וסתה:** י"א שאינה תולה בזמן וסתה (אא"כ שהוי כתם) [התרומה, הגה"מ, מרדכי, סמ"ג]. וי"א שתולה בזמן וסתה [רשב"א]. דעת הרמב"ם, י"א שתולה בזמן וסתה [ב"י, דר"מ], וי"א שאינה תולה בזמן וסתה **ש"ך** (כ"ו).
4. **פשט במרדכי:** י"א [ב"י, דר"מ, ש"ך] שהמרדכי התיר באשה שיש לה וסת שלא שעת וסת אפי' במקום שאין לה מכה ידוע, מטעם ש"ל שמחמת מיעוץ תשמיש גורם להוציא דם מן הצדדים, ודם מכה הוא. י"א [ב"ח, ט"ז] שהמרדכי התיר באשה שיש לה וסת שלא שעת וסת, רק בציור שיש ג"כ מכה ידוע קודם לזה. [עי' לעיל, הט"ז ח'].

ב. מחבר: אם יש מכה באותו מקום, תולין בדם מכתה.

1. **ש"ך** (י"ז): באותו מקום. ר"ל במקום עצמו שמשם יוצא הדם יש לה לשם מכה, ולפיכך צריך שתדע שיש לה מכה במקור. **ב"ח**.
 2. **ש"ך** (י"ח): הגאון אמ"ו כ' דאפי' בדקה עצמה בשפופרת ומצאו על המוך תולין במכה. **ב"ח**.
 3. **פת"ת** (כ"ב): **חוו"ד**, דוקא באם מרגשת שהדם בא ממקורה אז בעינן שתדע שהמכה במקור אבל ברואה שלא בהרגשה ואפי' ע"י בדיקה תולה במכה שידוע שמוציאה דם אפי' אם המכה בודאי בצדדין.
- (א) הא דמטהרינן דם מכה, דוקא שיש מכה שיכול הדם לבוא שם בלתי שיצטרך תחלה ליבלע בשאר אברים. פנים מאירות.
- (ב) אפי' המכה הוא בבית רחם במקור עצמו שמשם נובע הדם נדה, תלינן בדם מכתה, **מהר"ם מלובלין**. וכן מבואר **בש"ך** (י"ט).

ג. מחבר: ואם דם מכתה משונה מדם ראייתה, אינה תולה בדם מכתה.

1. **ט"ז** (ט'): דמן הסתם תולין לומר שאינה משונה, ואם שניהם לפניו לא ניזול לקולא כיון שאפשר לברורי. **פרישה**.
 2. **ש"ך** (י"ט): דוקא שנתברר שהיא משונה הא לאו הכי תולין במכה, שהאשה **בחזקת טהרה עומדת**, ראשונים דלא כרמב"ן. (א) שא"צ להראות לחכם לברר אם הוא משונה.
 3. **פת"ת** (כ"ג): **נו"ב**, שדם מכתה משונה אינה תולה במכה, אלא כשיצא הדם מעצמו מן המכה כדרכו. אבל שע"י שדחקה אצבע בכח הוציאה הדם מן המכה שלא בעונתו קודם שנגמר בישולו ולכן היא משונה תולה בו. מ"מ לא נקרא מכה שודאי מוציאה דם.
 4. **פת"ת** (כ"ד): **נו"ב**, דבימי ליכונה היא בחזקת טומאה. **וברית אברהם** כ' דגם בימי ליכונה בחזקת טהרה עומדת, וכן מאיר נתיבים, **וחוו"ד**, **וחת"ס**. ומוסיף החת"ס דנדה מה"ט סגי בלי הפסק טהרה כשעברו ימים הראוים לזיבת דמי נדה, ע"ש. (עי' פת"ת כ"ח).
- (א) **חוו"ד מחלק** דדוקא ברמ"ת א"צ בדיקה אם הוא משונה אפי' לז' נקיים, כיון דאיכא עוד ספק אימור שמש עכרן. אבל בראתה שלא בשעת תשמיש צריכה בדיקה לענין נקיים אם הוא משונה או לא.

ד. רמ"א: ד' ציורים.

1. אשה שיש לה וסת קבוע, יכולים לתלות שלא בשעת וסתה במכתה, אע"פ שאינה יודעת בודאי שמכתה הוציאה דם.
2. אשה שאין לה וסת קבוע, (1) וספק אם הדם בא מן המקור או מהצדדין, תלינן מכה ס"ס. (2) או יודעת בודאי שמכתה מוציאה דם.
3. מ"מ בשעת וסתה [או מל' יום לל' יום], אינה תולה במכתה [דאל"כ לא תיטמא לעולם].
4. **וכתמים**, תולה בה בכל ענין.

ה. רמ"א: אשה שיש לה וסת קבוע, יכולים לתלות שלא בשעת וסתה במכתה, אע"פ שאינה יודעת בודאי שמכתה הוציאה דם.

1. הטעם: י"א שסומך על המרדכי במקום מכה, **ש"ך** (כ', כ"ד). י"א בצירוף הרשב"א, **ב"ח** (הו"ד בט"ז י').
- (א) **ש"ך** (כ"א): שאינה יודעת שמכתה מוציאה דם. פי' אפי' אינה יודעת כלל שדרכה של המכה להוציא דם.
2. **אמנם הט"ז** (י') **חולק**, אא"כ שיוודעת שמכתה יוצא דם [כמו סעי' ז', א"נ בשעת הכאב מוצאה דם ויש להקל אף לאחר שיפסוק הכאב, א"נ אם יש לה מכה שרגילין נשים אחרות לראות דם ממכה כזו אע"פ שזו אינה יודעת יש לתלות במכה].
3. **לענין ז' נקיים**.
- (א) **ש"ך** (כ'): ולפ"ז תולין במכתה רק לאיסור רמ"ת, דמשום עגונה הקילו. **אבל לז' נקיים** אין לסמוך אהמרדכי. דלא כנר' מהב"ח. (1) **רע"א:** י"ל דהאיסור רמ"ת הוא ענין וסת דהוי דרבנן, סמכינן להקל לתלות במכה, משא"כ ז' נקיים. **חוו"ד**, **בפת"ת** (כ"ז).
- (ב) **פת"ת** (כ"ז): **במקרה שרמ"ת** - **כנסת יחזקאל** ס' כיון דלענין לבעלה אתה צ"ל שהמכה מוציאה דם, א"כ אין טהרה לחצאין וגם ז' נקיים א"צ. **והסד"ט וצ"צ חולק**.
- (1) **נו"ב**, שהרמ"א לטהר לגמרי אף בלא שבעה נקיים דלא כש"ך, ומ"מ לא החליט למעשה כיון שהש"ך פליג.

(2) ח"ס, דאחר כל הקולות ברמ"ת להתירה לבעלה בספירת נקיים מ"מ צריך הוא לפרוש באבר מת וליחוש שמא ראתה דלא התרנו אלא שלא תתגרש ומכיון שהתרנו לו הכניסה די וכו'.

4. כללים.

- (א) פת"ת (כ"ה): אשה שיש לה וסת קבוע. בית מאיר, כ"ש בזקונה שיכולה לתלות במכה שא"י שמ"ד, דלא כשו"ת פנ"י.
 (ב) פת"ת (כ"ו): אם יש לה וסת תרה"ד [כגון שאינה רואה עד אחר י"ד יום], דינה כאשה שיש לה וסת. חוו"ד.
 (1) סד"ט נסתפק אי תולה במכה שא"י שמוציאה דם כשעבר עליה שעת וסתה ולא בדקה ולא הרגשה, ואח"כ בדקה עצמה ומצאה טמאה, מה דינה לז' נקיים [שלא לפי הש"ך]. אכן במכה שידוע שמוציאה דם תולה.
 (ג) פת"ת (כ"ז): אם כאב לו כאב בשעת תשמיש, אי תולה בה: האחרונים כ' דכאב אינו כמכה ואינו תולה בה עד שיברר בודאי שכאב זה בר דמים הוא. סד"ט, דאף דכאב אינו כמכה מ"מ לענין זה מהני הכאב היכא ידיעה בודאי שיש לה מכה רק שא"י אם מוציאה דם אם בכל פעם שכואב לה המכה מוציאה דם אז מסתמא המכה הוא מ"ד וכ"כ כנסת יחזקאל.
 (ד) פת"ת (כ"ט): נו"ב, יש לה וסת קבוע וראתה שלא בשעת וסתה ויש לה מכה שמ"ד אף אם כבר היא נדה תולה להקל דתולין במצוי. וק"ו שיש להקל כה"ג בימי מניקתה אף שאין לה וסת קבוע אלא שכל זה כשכבר פסק טומאתה איזה זמן אבל אם מיום לידתה היא רואה קשה ליתן לה קולא של מניקה דחזינן נשים הרבה הרואות איזה שבועות אחר לידה ע"ש.

ו. רמ"א: אשה שאיין לה וסת קבוע, א' וספק אם הדם בא מן המקור או מהצדדין, תלינן מכה ס"ס, ספק מן הצדדין או מן המקור ואת"ל מן המקור שמא הוא מן המכה.

1. ש"ך (כ"ב): חולק על הרמ"א, ואין להקל במקום ס"ס (כיון שאינו מתהפך, ושם אונס חד הוא).
2. פת"ת (כ"ח): נו"ב כ' כהרמ"א, ולהקל במקום ס"ס. ורק בשיש לה חזקת טהרה, דאל"כ תלינן בפלוגתא אי מתירין ס"ס בחזקת איסור. ובהג"ה שם, אם כבר ספרה לה ג' ימים של ימי ליבונה נחלקו בו רש"י ותוס' אם היא אז בחזקת טהרה. (עי' פת"ת כ"ד).
- (א) חוו"ד כ' כהרמ"א, ומיירי בראתה שלא בהרגשה דמדרבנן היא טהורה מטעם ס"ס, אבל אם בבדיקה או בשעת תשמיש ראתה דאיכא ספק הרגשה דשמא סברה הרגשת עד ושמש הוא לא מועיל ס"ס זו ואינה תולה עד שתדע שהמכה מוציאה דם. ואשה זו אין לה לבדוק עצמה כלל, שאם תמצא תהיה טמאה ולמה לה לטמא עצמה בחנם תמתין עד שתרגיש ותטמא.
 (ב) נו"ב, מתירין מטעם ס"ס, היינו אם המכה במקור עצמו. אבל אם המכה ודאי אינו במקור רק מן הצדדים אסורה אף בימי טהרה דאז ליכא ס"ס. ונראה דבזה שהמכה במקור אפשר אפי' אם יש לה וסת קבוע ורואה כן בשעת וסתה ממש וא"י אם המכה מ"ד רק שלא הרגשה אם הוא מהמקור או מן הצדדים תולה להקל מס"ס דלא שייך כאן לומר דא"כ לא תטמא לעולם שהרי כשתרגיש בדם הבא מן המקור תהיה טמאה. [דלא כחוו"ד, פת"ת ל"א].
 (ג) אמנם השמן רוקח ותשובה מאהבה פסק כהש"ך.

ז. רמ"א: אשה שאיין לה וסת קבוע, ב' וידוע שבא מן המקור, תלינן רק אם יודעת בודאי שמכתה מוציאה דם.

1. ש"ך (כ"ג): שמכתה מוציאה דם, אינה מוחזקת ברמ"ת דתולין במכה, וגם היא טהורה וא"צ ז' נקיים כיון דהוא תוך ל'.
2. ש"ך (כ"ד): יודעת בודאי שמכתה מוציאה דם. אע"פ שאינה מרגשת עתה שדם זה הוא בא ממכתה.
3. פת"ת (כ"ט): נו"ב, שאם היא כבר טמאה אינה תולה במכה.
 (א) ודוקא אם המכה ג"כ במקור אבל אם המכה בצדדים לא שייך לטהרה במרגשת בדם המקור אבל אם אינה מרגשת אם הדם מן המקור או מן הצדדים [אף שכתבנו לעיל דבכה"ג אינה תולה במכה מ"מ] כאן שדרך המכה להוציא דם טהורה אם עומדת בימי טהרה דכאן אף בספק אחד מטהרינן וי"ל בזה אפי' אם יש לה וסת קבוע וראתה בשעת וסתה תולה להקל דכאן ל"ש לומר א"כ לא תטמא לעולם שהרי כשתרגיש בדם הבא ממקור תהיה טמאה. [דלא כחוו"ד, פת"ת ל"א].
 (ב) עי' ברית אברהם שכ' בידעת בודאי שמ"ד דתולה אף באין לה וסת היינו אף אם קודם שנולד המכה היתה רגילה בראיות משונות בלי שיעור אפ"ה תולה רק מיום למ"ד לראייתה האחרונה מקודם שנולד המכה אינה תולה דלא כדמשמע מדברי כנסת יחזקאל היפך זה.
 4. פת"ת (ל'): בענין לסמוך על הרופאים כבר דברו מזה בשו"ת הרבה ומהם ... [יותר מל"ה תשובות].
 (א) ח"ס העלה דלא האמינו לרופאים על גוף ידוע [חוץ מקו"נ] לומר גוף זה מפיל שומות ושערות. אך האמינו בכלל הטבע להעיד שיש מציאות בעולם, שתפיל אשה שומא ושערות וכיון שזה הוא במציאות.
 (ב) מעיל צדקה, האשה קשת רוח שבימי ליבונה ... והגאון ח"צ חלק עליו. ע"ש.
 (ג) ח"ס, גילדערני אדער שלא כנו"ב.

ח. רמ"א: מ"מ בשעת וסתה [או מל' יום לל' יום], אינה תולה במכתה [דאל"כ לא תיטמא לעולם].

1. ש"ך (כ"ה): ומ"מ בשעת וסתה כו'. מדברים שלא בשעת תשמיש לענין אם צריכה לישב ז' נקיים.
2. ש"ך (כ"ו): בשעת וסתה, אם מרגשת עתה שדם זה בא מן המכה, טהורה. [דלא שייך לומר בכה"ג דאל"כ לא תטמא לעולם].
3. פת"ת (ל"א): אפי' רואה שלא בהרגשה טמאה [דלא כנו"ב, לקמן]. ושעת וסתה מקרי כל אותה העונה שרגילה לראות בו. חוו"ד.
4. פת"ת (ל"ב): או מל' יום. חוו"ד, אפי' רואה אחר יום ל' טמאה. ואח"כ צריכה בדיקה והפסק טהרה יום א' מהז' נקיים ותמצא נקי.
5. פת"ת (כ"ח, כ"ט, ל"ג): נו"ב, דוקא אם מרגשת שדם בא ממקור [דלא כחוו"ד, לעיל], דאל"כ תולה אף בשעת וסתה, וכ"ז בימי טהרה דוקא.

ט. רמ"א: וכתמים, תולה בה בכל ענין.

1. ש"ך (כ"ז): אפי' בשעת וסתה, אפי' אינה יודעת שמכתה דרכה להוציא דם.

2. פת"ת (ל"ד): נו"ב, אף דכאב אינו כמכה, בכתמים תולה בה שלא בשעת וסתה אפי' אדומים הרבה גם יותר מגריס. מיהו בשעת וסתה אסורה. וכ"ז בטהרתה או בד' ימים אחרונים של ז' נקיים אבל בג' ימים הראשונים אם תמצא כתם הגדול מגריס טמאה. (א) פנים מאירות, להקל באשה ששמש עמ' בעלה והיה לה מכה בא"מ ונתרפאה ואחר התשמיש מצאה כתם בבגדים דטהורה דבכתמים תולין להקל דע"י תשמיש נתגלע המכה והוציא דם כיון דהיה לה כאב בשעת תשמיש. וסד"ט פקפק בזה.

ו' סעיף ו' - נאמנת.

- א. מחבר: נאמנת אשה לומר: מכה יש לי באותו מקום שהדם יוצא ממנה. נדה (סו.).
1. ט"ז (י"א): נתבאר בס"ה שיש מחלוקת בפ"י. [לרשב"א: היא אומרת שיש לי מכה, ואנן אמרינן שהדם יוצא משם. משא"כ שא"ר].
 2. פת"ת (ל"ה): חת"ס, מה שאמרה האם ששמש בידים ומצאה בצדדים חבורות ופצעים פשוט דיש לסמוך ע"ז דעד אחד נאמן להתיר היכא דלא איתחזק איסור ומכ"ש באשה שיש לה חזקת טהרה ורוב נשים אינן רואות מ"ת, ע"ש.
- ב. רמ"א: וכן אם אומרת: ברי לי שאין דם זה בא מן המקור, נאמנת וטהורה.
- ג. פת"ת (ל"ו): ברי לי. תוה"ש דגמ"ר וחו"ד שפקפקו בזה, ומ"מ היכא דאיכא עוד צד להקל יש לסמוך עליה. וכ"כ כנסת יחזקאל.

ז' סעיף ז' - בודקת, מוצאה כתמים במקום אחד.

- א. מחבר: אם כל זמן שהיא בודקת בכל החורים והסדקים אינה מוצאה כתמים, כי אם במקום א' בצדדין, יש לתלות שממכה שבאותו צד בא. וכ"ש אם מרגשת בשעת בדיקה, כשנוגעת בצד המקום ההוא כואב לה קצת, ובשאר חורין וסדקים אינה מרגשת כאב כלל.
1. ט"ז (י"ב): כל זמן כו'. נתבאר בס"ה מה שקשה מזה על רמ"א שם. [דמירי כאן שיש לה וסת, וצריך למצוא דם במקום א'].
 2. פת"ת (ל"ז): נו"ב, דדין זה הולך באשה שיש לה מכה. אלא בס"ה שכתב תולין בדם מכתה משמע דדם מכתה ברור לכן כתב בסעי' זה אם כל זמן כו' היינו אפי' א"י שהמכה מוציאה דם וזה מהני גם באשה שאין לה וסת ובזה מיושב קושית הט"ז.

ח' סעיף ח' - רפואה.

- א. ראשונים: י"א קודם שתתחזק מותר, כבר הוחזקה צ"ע (ס' התרומה). י"א כבר הוחזקה, ברופא נכרי אסור וברופא ישראל יש להסתפק (סמ"ק). י"א כבר הוחזקה, ברופא נכרי אסור וברופא ישראל מותר (ריצב"א).
- ב. מחבר: אם תרצה להתרפאות, רק קודם שתתחזק. לאחר שתתחזק, יש מסתפקים. ויש מי שמתיר אם אמר לה רופא ישראל, נתרפאת. 1. ואם תראה האשה שפסק דם וסתה וראייתה ע"י הרפואות, וניכר שהועילו, יש לסמוך אף על נכרי.
- ג. ש"ך (כ"ח): ב"ת, דאם רופא זה עשה רפואה זו לאשה א' קודם שהתחזקה ונתרפאה יכולה אשה אחרת לסמוך עליו אף לאחר שנתחזקה בשלש פעמים ומותרת לשמש בפעם רביעית לאחר הרפואה.
1. פת"ת: (ל"ח): קשה, כיון דאשה זו שריפא הרופא אותה לא נתחזקה עדיין בחולי, א"כ מנא ידעינן שרופא זה מומחה דלמא בלא"ה נמי היה פוסק. וכן תמה החו"ד.
- (א) חת"ס, הא דהוצרך שעשה רפואה זו לאשה אחת קודם שתתחזק ולא מיירי אם עשה רפואה זו לעכו"ם בטר ג"פ משום דאין ראייה מגופים שלהם לגופים שלנו כדאמרי' בשבת פ"ו אינהו דאכלי שקצים כו'.
- (ב) רדב"ז, דאם יש רגלים לדבר כגון זו שכל ימיה היתה משמשת בלא צער ועתה התשמיש קשה לה קרוב בעיני שסומכת על רופא מומחה שאמר שנתרפאת ותשמש פעם ד'.

ט' סעיף ט' - הפחידה פתאום ונפל ממנה חררת דם. נדה (סו.).

- א. מחבר: נתרפאת ומותרת לבעלה. ואם חזרה ורמ"ת, אפי' פעם אחת, בידוע שלא נתרפאת. ובזמן הזה אין מתירין ע"י רפואה זו. ומיהו אין מוציאים אותה מבעלה אחר רפואה זו, עד שתבעל ותחזור לקלוקלה.
1. ט"ז (י"ג): אין מתירין כו'. פ"י אם נתגרשה אבל אין מוציאים אותה מבעלה.
 2. ש"ך (כ"ט): אין מתירין כו'. פ"י אין לעשות רפואה זו לכתחלה ע"י כך, א"נ אם נתגרשה אבל אין מוציאים אותה מבעלה.
 3. פת"ת (ל"ט): אשה שבשעת תשמיש הרגישה זיבת דבר לח, וקפצה בבהלה מן המטה והיה שופע ממנה דם הרבה. כ' הנו"ב דאף דבש"ע כתב באם הפחידה כו' אין מוציאים אותה מבעלה, דעת הראשונים לא נראה כן. ועכ"פ אין להקל רק כהאי עובדא ממש, אבל הבהלה אינה ביעותא וגם שפע דם אינו כמו חררה.

י' סעיף י' - וסתות.

- א. מחבר: הרמ"ת, מותרת לשמש פעם שנית כשתטהר. מיהו חיישינן חדא זימנא, כגון ראתה בליל טבילתה, כשתגיע טבילה אחרת צריכה לפרוש ליל טבילתה, ואין צריך לפרוש ליל של טבילה שלישית, דכל מידי דלא קבעה וסת לא חיישינן אלא חדא זמנא.
1. רמ"א: אם ראתה ג"פ, כל פעם בביאה ראשונה שאחר טבילתה, אסורה לבעלה כאילו ראתה ג"פ רצופים, שהרי אי אפשר לה לטבול ולשמש עמו, שהרי היא רואה כל פעם אחר טבילתה.

ב. ט"ז (י"ד):

1. בביאה ראשונה שאחר טבילתה אינו דומה למה שכתב הש"ע בענין חשש ראיית ליל טבילה דשמה תלוי החשש באותו לילה דוקא ואח"כ מותרת, אבל כאן איכא החשש מחמת ביאה ראשונה שאחר הטבילה אע"פ שהוא זמן רב אחר הטבילה.

(א) פת"ת (מ"ד, ע"י נ"ה): **אם ראתה ג"פ בליל טבילתה**, אם אסורה לעולם או שמותרת לשמש בלילות אחרות. נראה מהט"ז להקל, שהוא רק וסת המורכב, ומותרת בלילות האחרות. וכן פסק התוה"ש, וכן אם ראתה ג' פעמים רצופים ביום ידוע לחודש מ"ת דאינה אסורה רק לאותו יום הידוע. אבל האמונת שמואל כ' חלילה להקל בזה, וכן הסד"ט, חו"ד, וחת"ס, ע"ש.

2. אלא דזה פשיטא שאסורה ככל אשה שראתה ג"פ רצופים ע"כ צ"ל דמיירי אע"פ שבינתיים היו ביאות של היתר, וזה מהני ביולדת, מ"מ כאן לא מהני. דשם מהני, דאמרינן מכח זה דדם הראשון שאחר לידה היה מחמת הלידה. וזה לא שייך בליל טבילה.

(א) פת"ת (מ"ד): ראתה ג"פ בביאה ראשונה שאחר טבילתה, **ובינתיים היו ביאות של היתר**. הט"ז (כאן) מחמיר, וכן הש"ך (בנקוה"כ), **אמונת שמואל** (ומוסיף שאפי' כשטבלה אחר מציאת כתם, שמשה כמה לילות ולא ראתה), **תוה"ש**. אבל יש מקילים. הסד"ט, **החו"ד** (וכ' וכן דעת הש"ך).

ג. ש"ך (ל'): כאלו ראתה כו'. כלומר **כאלו עברה** וראתה ג' פעמים רצופין בלא טבילה דודאי בלאו הכי א"א למצוא שלש פעמים רצופים שהרי צריכה לטבול בכל פעם.

1. רע"א: כאילו עברה. אמונת שמואל כ' די"ל בפשוטו דמשכחת ג' רצופים דהיינו ששמשה ג"פ בלילה א' ואחר כל תשמיש קנחה עצמה בעד ובשחרית בדקה הג' עדים ומצאה עליהם דם דבכה"ג היה השימוש בהיתר כדלעיל (סי' קפ"ו ס"ב בהג"ה).

ד. פת"ת:

1. (מ'): מיהש חיישינן חדא זימנא. נו"ב כ' דאם היא זקנה, יש מקום להקל בזה, ע"ש.
2. (מ"א): בליל של טבילתה. אמונת שמואל כ' דיש ט"ס כאן וצ"ל בליל שני כו' (ע"י באה"ט סוף ס"ק כ"ד), וכן ע"י יעב"ץ.
3. (מ"ב): צריכה לפרוש ליל של טבילתה. חו"ד, דוקא באם ראתה בליל טבילתה אחר תשמיש אפי' שלא בשעת תשמיש רק באותה עונה דוסת מורכב הוא לטבילה ולתשמיש. אבל אם ראתה בליל טבילה בלא תשמיש כלל א"צ לפרוש.
4. (מ"ג): ליל של טבילה ג'. חו"ד, דוקא כשעברה ושמשה בליל טבילה ב' דנעקר הוסת בהרכבה. וא"כ אסורה לעולם לשמש בליל טבילה, עד עברה ושמשה ולא ראתה [יש הרבה חולקים]. אם ראתה בליל ב' של טבילה אחר תשמיש, דעת הגהת מ"י שאסורה תמיד בליל ב', דחיישינן שמא טבילה דאתמול גרם. וכן דעת אמונת שמואל ויעב"ץ. וחוו"ד כ' דאף לדידהו אם ראתה בליל ג' וכ"ש ד' של טבילה א"צ לחוש אח"כ. וכ' דלא מועיל בדיקת שפופרת להתירה בליל טבילה. [דלא כעמודי כסף, לקמן].
5. (מ"ה): עמודי כסף, דאם ראתה ג"פ בביאה ראשונה שאחר טבילתה שאסורה עד שתבדוק בשפופרת. [דלא כחו"ד, לעיל] ובדיקה זו צריכה להיות דוקא אחר טבילתה דאל"ה אי' לא נמצא כלל אינה טהורה לבעלה דתלינן כיון שלא טבלה מש"ה לא ראתה אלא דאם בדקה ונמצא מן הצדדים א"צ להיות דוקא אחר טבילה.

אחר לידה.

ה. רמ"א:

1. אם אירע לה שראתה ג"פ בביאה ראשונה שאחר לידתה.
2. או ראתה אחר כל לידה ג' פעמים, ובנתיים לא ראתה, יש שכתבו להקל להתירה לבעלה, כי תלינן הראייה בחולשתה עדיין מכח לידתה, שהוכו הצדדים מכח לידתה, ולכן רואה סמוך ללידה ולא אחר כך, ותלינן בלידה כמו שתלינן במכה (בצירוף שיטת הר"ח, וגם שהיא חוזרת להתיר). וכל זה אם כבר עברה ושמשה בין לידות הראשונות שהחזקו ביאות של היתר, אחר ביאות של איסור.
3. אבל אם ראתה ג' פעמים רצופין אחר לידה, לא תלינן בלידה, אלא צריכה בדיקת השפופרת.
4. מיהו כ"מ שצריכה בדיקה, אם עברה ושמשה, ולא ראתה, מותרת, דתשמיש זה שלא ראתה בו, עדיף מבדיקת השפופרת כנ"ל.

ו. ט"ז (ט"ו): יש ג' ציורים ברמ"א:

1. ג"פ בביאה ראשונה שאחר לידתה.
2. ראתה אחר כל לידה ג' פעמים.
3. ראתה ג' פעמים רצופין אחר לידה. ומפרש, שציור ב' אינו רצופים [כב"ח, דלא כש"ך]. ומותר אפי' בלא עברה ושימשה. [ותיבת עברה כאן, ט"ס]. והדין דאחר שראתה ג' פעמים רצופים, אפי' אחר לידה אחת. לא מהני עברה ושמשה אלא לענין תשמיש מכאן ואילך עד לידה ד'. [דלא כש"ך].

ז. ש"ך (ל"א):

1. ציור א' ברמ"א, שהיא ראתה תכף אחר לידתה ג"פ רצופים ואח"כ עברה ושמשה בינתיים ולא ראתה ואח"כ חזרה וראתה אחר לידתה שלש פעמים רצופים ולא שמשה שוב מותרת. [ונקה"כ חוזר ומפרש, ג"פ ביאה ראשונה אחר ג' לידת. ויש ביאת היתר בנתיים. רק כאן יש להקל, שתולה במכתה של לידה. דאל"כ, אין הבדיקה סמוך למורכב (ותלוי במחלוקת בפת"ת מ"ד)].
2. ציור ב', הוי רצופים (וכן מאריך בנקה"כ) דלא כב"ח [וט"ז], רק אח"כ בין כל לידה ולידה שמשה בינתיים ולא ראתה ואחר לידה ג' או ד' חזרה וראתה ג"פ רצופים, ושוב לא שמשה מותרת. אבל אם ראתה ג"פ רצופים אחר לידה אסור לה לשמש אח"כ לכתחלה, דאין מתירין אלא כשאחר כך עברה ושמשה דהחזקה ביאות של היתר אחר ביאות של איסור ותלינן בחולשת הלידה.

ח. ש"ך (ל"ב): דוקא ראתה אחר ל"ג לזכר וס"ו לנקבה, ותוך הזמן הזה כיון דמן הדין דם טוהר הוא, אין להוציא מבעלה. [ע"י פת"ת].

ט. ש"ך (ל"ג): אפי' ברב"ב כ' דוקא שעברה ושמשה ג' פעמים. ולפע"ד הרב ברורים בטעמא, תשמיש זה עדיף מבדיקת שפופרת.

1. רע"א: נו"ב כתב די"ל דהא"ר ס"ל כהטור (סי' קפ"ט) דגם וסת קפיצות צריך שתעקר ג"פ. או דס"ל דתשמיש הוי כוסת הגוף דאכלה שום (כט"ז סקט"ז). והא דמהני שפופרת, רק בנמצא מהצד דראיה דמן הצדדים הוא אבל בתשמיש דל"ש כן בעי' ג"פ.

י. פת"ת (מ"ו): מ"מ ביולדת, נקיים ודאי צריכה ואינה תולה במכת לידה. סד"ט, חוו"ד.

1. חוו"ד, אם ביאה א' שאחר לידה לא ראתה רק אח"כ ראתה ג"פ לא תלינן שוב במכת הלידה דאילו היה מחמת לידה אף בפעם ראשונה היה לה לראות דם.

יא. פת"ת (מ"ז): דם טוהר, הכו"פ חלק בש"ך, והנו"ב הסכים להש"ך.

1. נו"ב, אשה שראתה חמש פעמים אחר תשמיש אחר הלידה ושתי פעמים הראשונים היו תוך מלאת ועל פעם שלישי היא בספק אם היה תוך מלאת וב"פ האחרונים בודאי היה אחר מלאת. כיון שעיקר איסור האשה שרמ"ת מטעם וסת נגעו בה, ווסת התלוי במעשה בוודאי הוא דרבנן, יש להקל. אך לא בליל טבילה רק בליל שניה.

יא [סעיף י"א - וסתות.

א. מחבר: אשה שרמ"ת, ולאחר חצי שנה חזרה ורמ"ת, מותרת אבל חוששת כשיגיע עוד חצי שנה, ואסורה עונה אחת.

1. אם קבעה וסת לרמ"ת ג' זימני וסת שוה, מותרת לשמש בין וסת לוסת. אך ימי הוסת פורשת עד שיעקר שלש פעמים.

2. ש"ך (ל"ד): כשהגיע חצי שנה אחר ראיית פעם האחרון ולא ראתה אז תו לא חיישא כלל. רשב"א.

ב. ט"ז (ט"ז): חוששת לאחרון. דלא הוחזקה בג"פ לא אסרינן לה עולמית, אלא דכל שאפשר לחוש לפי שעה חוששת.

1. רע"א (על הש"ך ל"ג) מפרש הט"ז, שהוי כוסת הגוף כאכילת שום. [דלא כש"ך].

ג. ש"ך (ל"ה): ה"ה לוסת החדש חוששת, כגון אם שמשה בט"ו בניסן אסורה לשמש בט"ו באייר. וחושש רק למורכב, כיון שהוא וסת האונס ולא וסת הגוף [דלא ט"ז].

1. פת"ת (מ"ח): חוו"ד כ' דהא דאינה חוששת לט"ו בסיון, כשעברה ושמשה בט"ו באייר ולא ראתה דנתעקר בהרכבה. א"כ כשאשה רואה פ"א מחמת תשמיש נאסרת לאותו יום החודש ולהפלגה לעולם כל ימיה עד שעברה ושמשה ולא ראתה. [יש הרבה חולקים].

2. פת"ת (מ"ט): חת"ס, ע"ש.

ד. פת"ת (נ'): שיעקר ג"פ. חוו"ד כ' דאף אם רק פ"א עבר ולא ראתה תו לא חיישא דנתבטל הפלגתה (כש"ך קפ"ט מ"ה). דלא כט"ז (שם). נ"מ לענין אם חזרה וראתה דחיישא שוב לח"ש אחר ראייה זו, אבל כשנעקר ג"פ א"ח כלל והוא שנתעקר בהרכבה.

יב [סעיף י"ב - אסור להשהותה.

א. מחבר: רמ"ת ג' פעמים, אסור להשהותה אף אם אינו רוצה לבא עליה, אא"כ רוצה להשהותה ע"י שלישי. ולא ילך אצלה אלא בעדים.

1. ש"ך (ל"ו): מהר"מ פדוואה כ' דהיכא שנפרדו זה מזה שאינו דר בשכונתה, א"צ עדים דאין לך סהדי יותר מזה שמרוחקים הן. וכ' עוד דאם לא קיים פריה ורביה כופין אותו להוציא.

ב. פת"ת (נ"א): בית מאיר נסתפק אם אשה שא"י לטהר שוה לרואה מחמת תשמיש, שבעלה חייב להוציאה מחשש איסור שמא יבא עליה והוא כבר קיים פ"ו או דלמא רואה מחמת תשמיש שאני דהאיסור קיל ליה דבעידן שבא עליה היא טהורה.

1. פת"ת (נ"ב): עי' אה"ע דבזה"ז נהגו שלא לכופ בעניני הזווגים, אף למי שלא קיים פ"ו.

יג [סעיף י"ג - בתולה.

א. מחבר: הבעול בתולה כמה פעמים, ורמ"ת, מחזקין שהם דם בתולים. עד שתשמש פעם אחת, ולא תראה דם מחמת תשמיש. ואם אח"כ תראה ג' פעמים מחמת תשמיש, הוחזקה להיות רמ"ת.

ב. רמ"א: ואם אין לה צער כלל, לא תלינן בדם בתולים. [כט"ז, וש"ך, נו"ב, הו"ד בפת"ת, ועוד. דלא כב"ח].

1. ט"ז (י"ז): אין לה צער, הב"ח מיקל. אמנם יש להחמיר כמהר"ם מפדוואה. וגם הב"י מסתפינא להקל, אא"כ יש ראייה לתלות.

2. ש"ך (ל"ז): אין לה צער, הב"ח מיקל. אבל המשאת בנימין מחמיר, וגם הב"י מסתפינא להקל, אא"כ יש ראייה לתלות.

3. פת"ת (נ"ה): הנו"ב כ' שאם אין לה צער כלל ויש לה וסת קבוע, יש לצרף שיטת המרדכי להקל שלא בשעת וסתה. א"נ, שאם ג"פ שראתה היה בליל טבילתה (עי' פת"ת מ"ד), יכולה לשמש עוד אחר טבילתה בליל שניה. חת"ס, ע"ש.

ג. פת"ת (נ"ג): נו"ב - בתולה שנשאה וראתה כמה פעמים דם מחמת תשמיש ויש לה צער וכאב ובתוכם היו שתי ביאות שלא ראתה בהם דם אך אחר ביאות הללו ראתה ג"פ והיא אומרת דמה שלא ראתה אז לפי שלא היה ביאה גמורה. דמותרת לבעלה אחר הטבילה דכאן לא נחשב פסקה מלראות כיון שבאותן ב' פעמים לא היה ביאה גמורה אמרינן לכך לא ראתה ולעולם שעדיין לא כלו הבתולים ומ"מ לא רצה לסמוך ע"ז לחוד רק בצירוף קולות אחרות וגם בלילה הראשונה של הטבילה לא יזדקק לה בעלה.

1. פנים מאירות, יש שרצה לומר אודות בתולת בוגרת שנשאת ולא פסקה לראות מביאה ראשונה ואילך ויש לה צער דמותרת לבעלה אפי' בלא טבילה דלא גזרו חכמים בדם בתולים שיטמא אלא במלתא דשכיח דהיינו היכא שהדמים מצויים כשיעור השנוי בר"פ תינוקת אבל אחר אותם זמנים דלא שכיח ברוב בתולות שימצא בהם עוד דם לא גזרו כו'. והוא השיג עליו וכ' שלא לזוז מפסק הלכה שהיא טמאה עד שתמנה שבעה נקיים וגדולה מזו נראה דאפי' בדקה עצמה בשפופרת ולא נמצא דם בראש המכחול דאז ברור

דלאו מן המקור הוא אלא מן הצדדים אפ"ה טמאה לבעלה דהא גזרו על דם בתולים שתהיה אסורה לבעלה אף שהוא מן הצדדים ומ"מ יש לצדד להקל בזה כיון דיש לספק שמא בא מן הצדדים משאר מכה ולא מדם בתולים והוי ספק דרבנן ולקולא.
 2. פת"ת (נ"ד): חוו"ד כ' אם תשמיש הא' היה בלא דם, שוב אינה תולה. ועוד, לא בדקה עצמה פ"א ג"כ אינה תולה. [הרבה חולקים].

יד [סעיף י"ד - שאינה יכולה לטבול.

א. מחבר: אשה שיש לה מכות ופצעים שאינה יכולה לטבול, תצא מתחת בעלה, כדי שלא יבטל מפריה ורביה.

מראות סימן קפ"ח

א] סעיף א' - צבעי מראות.

א. משנה (י"ט) - ה' דמים טמאים באשה: האדום, והשחור, וקקרון כרכום, וכמימי אדמה, וכמוזג. בש"א: אף כמימי תלתן, וכמימי בשר צלי, וב"ה מטהרים. הירוק, עקביא בן מהללאל מטמא, וחכמים מטהרין.

1. גמרא (י"ט): מנלן דאיכא דם טהור באשה. דלמא כל דם דאתי מינה טמא. אמר רבי חמא בר יוסף אמר רבי אושעיא: אמר קרא כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דם טהור לדם טמא ... וממאי דהני טהורין והני טמאין. אמר רבי אבהו: דאמר קרא ויראו מואב את המים אדומים כדם למימרא דם אדום הוא. אימא אדום ותו לא. א"ר אבהו: אמר קרא דמיה דמיה הרי כאן ארבעה. והא אנן חמשה תנן. אמר רבי חנינא: שחור אדום הוא, אלא שלקה.
2. ש"ך (א'): מן התורה טמאה רק ה' מיני מראות, וחכמים החמירו שלא לטעות בין דם לדם ואסרו כל מראה הנוטה לאדמימות.

ב. מחבר: כל מראה אדום [כזה או עמוק הרבה] ושחור, טמאים. וטהור מראה לבן, ירוק, שעה, זהב, כרתי, כעשבים.

1. רמ"א: בלו"א. ש"ך (ה'), וכ"ש גרי"ן שהוא כעשבים.
 2. ט"ז (ב'), ש"ך (ב'): אפי' לבן שנפל עליו אבק שהוכחה לבנותו טהורה, דאין שחרורית בא ממראה אדומית. ב"י, דר"מ (הארוך).
 3. ש"ך (ד'): שעה. או אתרוג או חלמון ביצה.
 4. פת"ת (א'): דם הנוטה לצבע ברוי"ן [כקליפת ערמונים, כמשקה קפה] טהורה. וכ"ש כתם, שאינו נוטה לאדמימות. יעב"ץ, סד"ט.
 5. פת"ת (ב'): מראה ירוק, של"ה כ' שרש"ל כ' בירוק צ"ע. ע"כ אין להקל במהירות במראה השעה או זהב, אא"כ יש צדדים אחרים. ואם מצאה מראה כזה ע"י הרגשה, יש להחמיר. ובכתם, יש להקל. ואם בקינוח בלי הרגשה, יש לצדד כך וכך. אמנם הסד"ט כ' שאחרונים השמיטו זה, אלמא דלא ס"ל הכי מ"מ, בעל נפש יחמיר לעצמו.
- (א) חת"ס שרי לבעל להחמיר על עצמו, שכן דרך הפרושים. אף אם צווחת, אמרינן השתא היא דאיתרעי ומעולם לא נשתעבד לה.

ג. מחבר: אפי' יש בו סמיכות דם והוא עב הרבה, ואפי' הרגישה שנפתח מקורה, ובדקה מיד ומצאה מראות הללו, טהורה.

1. רמ"א: וכן עיקר [לאפוקי התרה"ד].

ד. ב"ח: ב' חומרות.

1. אשה שיצא ממנה סמיכות לבן ועב לאחר שרחצה במרחץ כמו ב' וג' שעות יש להחמיר שדרך הדם להתלבן מחמת רחיצה. (א) אבל הט"ז (א') חולק.
2. כשיבאו מראה ירוק ולבן לפני המורה בעודו לח, צריך להמתין עד שיתייבש, כיון דלפעמים אחר שיתייבש ימצא אדום בקצותיו. (א) הפוסקים מיקלים - ט"ז (א'), דאין כאן ריעותא כלל. ש"ך (ג'): דאחזוקי ריעותא לא מחזקינן. פת"ת (א'), תוה"ש, חכ"צ, סד"ט. (ב) אבל מראה שהיה טהור, ונהפך למראה טמא: יש מחמירים [שבות יעקב, יעב"ץ], ויש מקילים [חכ"צ, חו"ד], כיון דאזלינן בתר יציאה מהגוף.
- ג) אין מובנים דברי הט"ז, שהרי בסי' קפ"ו שם א"צ לראות בלילה כלל, אלא דבדיקה היא שתדע למחר. חו"ד. וצ"ל דס"ל להט"ז דהרמ"א שם קאי רק אבדיקה שלאחר תשמיש (וכמ"ש שם סק"ג בשם תשובה מאהבה שנסתפק בזה).
- ד) רע"א: ט"ז כ' ראייה להקל, דלמה תבדוק עצמה לפני תשמיש הא צריכה להמתין עד שיתייבש. י"ל, מ"מ מהני אם לא תמצא כלל.

ה. פת"ת (א'): כתם שבילילה נדמה למראה טמא וביום שהוא יבש נראה שהוא מראה טהור יש להקל, גבעת שאול. אבל אם ראהו עוד הפעם אחר שעה ורואה שנשתנה ממראיתו הראשונה יש לאסרו, לבושי שרד. וסד"ט כ' דדוקא אם בלילה מספקא ליה, אבל היכא דאיתחזקא לודאי טמא ע"י ראייתה בלילה אע"ג דחזרה וראתה ביום ויש לו מראה טהור אין להקל.

ו. רמ"א: אם הרגישה שנפתח מקורה, ובדקה מיד ולא מצאה כלום, ע"ל סימן ק"ץ.

1. פת"ת (ד'): ובדקה מיד וכו'. היינו בתוך שיעור וסת. חו"ד.
2. פת"ת (ה'): אשה שהרגישה שנפתח מקורה ובדקה בעד שאינו בדוק, ומצאה מראה טהור ומראה טמא פחות מכגרים. י"א להקל [גבעת שאול], דתלינן הרגשה במראה טהור והדם במאכולת. ויש שמפקקים [הגר"מ מטיקטין]. (עי' סי' ק"צ פת"ת סק"ו).

ב] סעיף ב' - נאמנת של אשה.

א. מחבר: נאמנת אשה לומר: כזה ראיתי, ואבדתיו. [אם הוא מראה לבן או ירוק, טהור]. אבל אם הביאו לפנינו דם, והחזקנוהו בטמא, או אפי' נסתפקנו, והיא אומרת: חכם פלוני טיהר לי כיוצא בזה, אין סומכין עליה.

1. ט"ז (ד'): אין סומכין עליה. לפי שאפשר שיש לה ספק וסברה שהוא טהור, כיון שיש ריעותא לפנינו, שגם לנו יש ספק.

ב. ש"ך (ז'): וכן אשה שמשופקת בדם שלה, אין לסמוך על חברתה וא"ל כדם זה שלך הראתי גם אני לפלוני חכם וטהר.

1. מיהו דאם אומרת דם זה או כתם זה טיהר לי החכם נאמנת.
 2. פת"ת (ו'): סד"ט, אפי' אשה שידעת שדם כזה טיהר לה החכם, צריכה להראות גם עתה לחכם. [יש חולקים].
- תוה"ש, אפי' אם מביאה דם הא' ואומרת זה שהוא כזה טיהר לי החכם, ואנו רואין שאינה טוהה בדמיונות, מ"מ אין סומכין עליה.

ג. ש"ך (ז'): כתבו תוס' דיכול לראות דמי אשתו. וכ"כ מהרש"ל והאגודה.

1. פת"ת (ו'): אבל בשיש שאלה בענין הטבילה אינו יכול להורות מאחר דאיתחזק איסורא. חכ"א. [יש חולקים].

ג] סעיף ג' - ג' ציורים: ראתה דם בשפופרת, דם בחתיכה, נעקר מקור.

א. הרואה דם בשפופרת.

1. מחבר: טהורה. גמ' (דף כ:), בבשרה אמר רחמנא ולא בשפופרת.

ב. המפלת חתיכה, אע"פ שמלאה דם, אם יש עמה דם טמאה, ואם לאו טהורה. חכמים.

1. הטעם: ראשונים.

(א) רש"י: לכו"ע אם יש חציצה טהורה, ובפלי פלויי דטהורה שאין זה דם נדה אלא דם חתיכה.

(ב) ר"ש מקוצי, רא"ש, טור: כיון שאין הדרך לראות בכך יש להקל [בין שפופרות בין חתיכה]. ולכן מיקל באשה שנעקר נקורה.

2. מחבר: וכן אם ראתה דם בחתיכה, אפי' היא מבוקעת והדם בבקעים, בענין שנוגע בבשרה, טהורה, כיון שאין דרך לראות כן.

(א) והוא שהטיל החתיכות במים פושרין, ולא נמוחו.

(1) ש"ך (י"א): בדיקה בפושרים וכדו'. אבל הדר"מ חולק, שאין זה דם קפוי רק ידוע שהמקור נעקר.

(2) פת"ת (ח'): חו"ד, הש"ך איירי בשעת וסתה. אבל חתיכות שנופלות בלא דם טהורה לכו"ע.

ג. אשה שנעקר מקור שלה, וכמין חתיכות בשר נופלים בבית החיצון.

1. הלכה.

(א) מחבר: טהורה [לשיטתיה, כיון שאין דרך לראותו כן].

(ב) ש"ך (ח'): ב"ת, דצ"ע אם יש להקל, כיון שרש"י ותוס' חולקו. ודוקא כשרואה דם נדות בחתיכה, אבל כשהחתיכות נופלות ממנה

בלא דם טהורה.

ד. אשה שנעקר מקור שלה וראתה דם.

1. טור: ולא היתה פוסקת לראות כ"ז שאותן החתיכות היו בבית החיצון וטיהר אותה לבעלה כיון שאין דרך אשה להיות רואה כך.

(א) ב"י (ג'), עי' מחבר: כלומר לא היתה פוסקת מלראות חתיכות בשר.

(ב) דר"מ (ג'), ט"ז (ה'): כלומר לא היתה פוסקת מלראות דם ממש.

(1) דר"מ: ואפי' הכי היה מטהר אותה, תולה הדם באותן החתיכות, ומחמת מכה היא.

(2) ט"ז (ה'): שאין זה דרך ראייה שאסרה תורה.

2. הלכה.

(א) מחבר (מפרש הט"ז): לא מיירי שראתה מדם אלא חתיכות קטנות.

(ב) רמ"א: כל זמן החתיכות בבית החיצון, טהורה. דתלינן הדם בחתיכה זו [ש"ך (י'): ומחמת מכה היא], הואיל שודאי שנעקר

מקורה, מכה היא.

(ג) ט"ז (ה'): כיון שאין זה דרך ראייה שאסרה תורה. וממילא יש להקל בשעת וסתה, דלא כב"ח.

(1) פת"ת (ח'): חו"ד, דוקא כהחתיכה נפלה לבית החיצון בשעת וסתה, אבל אם נפלה קודם ובשעת וסתה ראתה דם טמאה.

(ד) ש"ך (ט'): דבעינן בשעת נפילתה לבית החיצון בדקה ולא ראתה דם.

3. פת"ת (ז'): שדבר זה לא ניתן רשות לכל מורה לפסוק הדין בזה כ"א לגדולי הדור כמבואר בנ"ב, לכן לא הבאתי הכל באריכות.

ה. מחבר: ודוקא חתיכות קטנות דומיא דשפופרת, אבל חתיכה גדולה, טמאה, אפי' לא ראתה כלום, לפי שא"א לפתיחת הקבר בלא דם.

1. ט"ז (ו'), ש"ך (י"ב): דומיא דשפופרת. פי' דק שבדקין. ב"י, דר"מ, ושאר אחרונים.

ד] סעיף ד' - בדיקות חתיכות.

א. מחבר: כל דם היוצא מן האשה, לח או יבש, טמאה. ואפי' יצא ממנה צורת בריה, כמין קליפות, שערות, יבחושים אדומים, טמאה.

1. והוא שיהיו נמוחים בתוך מעת לעת, ע"י ששורים במים פושרים מעת לעת.

2. שיעור חימום: כמים שנשאבו בקיץ מהנהר או מהמעין, ועמדו בבית, שחום הבית מחממתן. כך הוא שיעור פושרים בימות החורף.

(א) רמ"א: וסתם פושרים אינן חמין יותר מחמימות הרוק.

(ב) ש"ך: וסתם פושרים וכו'. זה כלל גדול עכ"ל הריטב"א. משמע דבכ"מ שהוזכר בש"ס פושרים היינו כחמימות הרוק.

3. ואם הם קשים כל כך, שאינם נמוחים בתוך מעת לעת, טהורה, אפי' הם נמוחים על ידי מיעוך שממעכן בצפרניו.

(א) רמ"א: ואם מעכן בצפרניו ולא נימוחו, טהורה ואין צריך לבדוק ע"י שריה.

ב. ש"ך (י"ג): ואם יש לחוש משום ולד טמאה לידה ג"כ משום טומאת נקבה אפי' לא היתה בחזקת מעוברת כדלקמן סי' קצ"ד.

ג. פת"ת (ט'): בית יעקב, אשה שראתה קרטין ונאבדו בלא בדיקה אם נימוחו דמותר מטעם ס"ס, ספק אם הוא אדום שמא לא היה

נמוח. וסד"ט שחלק על זה דלא חשיב ס"ס, דהוי הכל משם אחד אם דם נדה היא או לא.

ה] סעיף ה' - נמוח חתיכות.

א. מחבר: אומרין שאם לא נימוחו טהורה, בזמן שהם יבשים גמורים, שאין עמהם דם כלל. אבל אם יש עליהם **שום לחלוח דם**, טמאה.
 1. ט"ז (ז'): שום לחלוח דם כו'. ולא שייך כאן אין דרכה של אשה לראות בכך, דכאן אמרין כיון דיש דם מוכח דגם הנהו הם דם אע"פ שלא נימוחו, ועוד דאפשר דדרכה של אשה לראות לפעמים כך.
 2. ש"ך (ט"ו): אבל אם יש עליהם כו'. ול"ד לדלעיל, דאם ראתה דם בחתיכה אפי' מבוקעת טהורה דהתם הדם הוא בתוך החתיכות אלא שהוא בבקעים מה שאין כן הכא שהלחלוח הדם הוא ע"ג החתיכות. מע"מ.

ב. רמ"א: והוא הדין אם נתמעכו או נימוחו קצתן, טמאה.
 1. אם בדקה ג' פעמים, כל מה שראתה ולא נימוחו כלל, שוב אינה צריכה לבדוק מה שרואה אח"כ, שהוחזקה שבאים ממכה שבגופה.

ג. רמ"א: ודווקא באשה שיש לה וסת, ושלא בשעת וסתה, כמו שנתבאר גבי מכה, לעיל סי' קפ"ז.
 1. ש"ך (ט"ז): חולק, ויש להקל אפי' בשעת וסתה. שהטעם להחמיר במכה דאל"כ לא תהיה טמאה לעולם, אבל הכא הרי אינה רואה דם אלא דברים יבשים. וכ"כ האפי רברבי.
 2. פת"ת (י"א): עמודי כסף, דאף שראתה אח"כ דם עמו טהורה דע"י ג"פ הוחזקה דמכה בגופה ותלינן בה כמו במכה דעלמא בין וסת לוסת וז"ש בהג"ה ודוקא כו' כשראתה עמו דם גמור ובזה נסתלק קושית הש"ך.

ו] סעיף ו' - חתיכת דם.

א. מחבר: אע"פ שקשה ואינו נימוח, טמאה. וי"א שגם זה צריך בדיקה, אם היא קטנה כשיעור שפופרת הקנה דק שבדקים.
 1. ש"ך (י"ז): ובירושלמי מוכח כסברא הראשונה.

וסתות סימן קפ"ט

חכ"א (כלל קי"ב סעי' מ'): הרוצה לקיים מצות פרישה כתיקונו **יזהר לכתוב תמיד** יום הוסת ואז יוכל לחשוב ימי וסתה כתיקונו כך קיבלתי מרבותי וכך הייתי נוהג כל ימי ולא אנה לי כל און ברוך ה' המקדש עמו.

א סעיף א' - **עונה בינונית.**

א. **נדה** (דף ט:): אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה: עונה בינונית, שלשים יום. עי' רש"י (טו.), סתם נשים חזיין בל' יום.

ב. מחבר: אשה שאין לה וסת קבוע, חוששת ליום ל', שהוא עונה בינונית לסתם נשים.

1. ש"ך (א'): חוששת ליום ל', היינו לאותו יום החודש [דלא כב"י, וט"ו. עי' פת"ת (י)]. וחוששת לוסת ההפלגה עד שתקבע א'.

ג. מחבר: אם יש לה וסת קבוע לזמן ידוע מל' או מל"ה לכ"ה, חוששת לזמן הידוע.

1. ט"ז (א'), ש"ך (ב'): חוששת לזמן הידוע. ואסורה לשמש כל עונת הוסת.

2. ט"ז (א'): קשה, דאפי' בשביל פעם אחת חוששת. י"ל, קמ"ל דאין צריך לחוש לעונה בינונית.

ב סעיף ב' - **וסת הפלגה.**

א. מחבר: כיצד קובעת: **שתראה ד' פעמים**, וביניהם ג' זמנים שווין. **שראיה ראשונה אינה מן המניין**, לפי שאינה בהפלגה.

1. אפי' קודם שקבעתו, מיד אחר שראתה פעם אחת חוששת אסורה לשמש כל אותה העונה. בין הפלגה [אם ראתה ב' פעמים. ט"ז (ג'), ש"ך (ג', ד')] בין לחודש, וכן שאר וסתות, חוץ מוסת הדילוג.

2. ולא אמרו שצריך לקובעם ג"פ, אלא לענין עקירה, שאינו נעקר בפחות מג' פעמים. מיהו נעקר בפעם אחת, אפי' קבעתו ב' פעמים.

ג סעיף ג' - **וסת לשעות.**

א. מחבר: אם קבעה וסת לשעות ולא לימים, אינה חוששת אלא שעתה בלבד, והוסת הזה הוא נעקר בשעה אחת, ואפי' בלא בדיקה.

1. ט"ז (ד'): פי' כגון אחר טבילתה או שאר דברים כיוצא בזה שרגילה לראות מחמת אותו זמן.

ד סעיף ד' - **עבר הוסת ולא בדקה.**

א. מחבר: שהקבוע, אסורה לשמש עד שתבדוק ותמצא טהורה. שלא קבעתו ג"פ, מותרת. ועונה בינונית, דינה כוסת קבוע.

1. ט"ז (ה'): אע"ג דבסי' קפ"ו פסק, באין לה וסת צריכה בדיקה לפני תשמיש. י"ל, כאן מיירי שיש לה כבר וסת אלא ששינתה עכשיו

בוסת חדשה ולא קבעתו ג' פעמים. ש"ך (נקה"כ) תירץ, התם אין לה וסת כלל, וכאן יש לה וסת אלא שאינו קבוע.

2. ש"ך (ז'), פת"ת (ב'): ועונה בינונית כו'. ואסורה לבעלה לשלשים עד שתבדוק.

3. פת"ת (ב'): עונה בינונית דינה כוסת קבוע. אבל לעקירה מתעקר בפ"א כמו וסת שאינו קבוע. תוה"ש וחכ"א. (י"א דהיינו במקרה

שהיא לא ראתה כלל, וממילא לא חושש לימי ס').

ה סעיף ה' - **וסת הדילוג בהפלגה.**

א. מחבר: קובעת וסת בדילוג של הפלגות. כגון שראתה היום, וראתה שנית לסוף ל', ושלישית לל"א, ורביעית לל"ב.

1. ט"ז (ה'), ש"ך (ח'): כה"א שבסעי' ז', אבל לדעה ראשונה דלשם בעינן כאן עוד ראתה בל"ג, שיהיה ה' ראיות.

(א) ש"ך (ח'): ולענין הדין יש להחמיר כשני הסברות, כמו שם.

2. ש"ך (י'): קבעה וסת לדילוג כו'. וחוששת אח"כ ליום ל"ג ואח"כ ליום ל"ד וכן לעולם.

ב. מחבר: בין שהרחיקה דילוגה הרבה, בין הרחיקה יום א', קבעה וסת לדילוג השוה. שבכל ענין שתהא משהו ראיתיה, קבעה לה וסת.

1. ש"ך (י"א): כגון שדלגה מל"ט לל"א לל"ג לל"ה, חוששת שוב לל"ז ואח"כ לל"ט, וכן לעולם. רשב"א, ודלא כהרא"ה.

2. ש"ך (י"ב): שבכל ענין שתהא משהו כו'. לאפוקי דילגה יום א' ואח"כ ב' ימים או איפכא.

ג. ש"ך (ט'): וה"ה **דילגה למפרע**, כגון ראתה שנית לסוף כ"ט ושלישית לסוף כ"ח בכל ענין שהיא משהו דילוגה קבעה וסת.

1. פת"ת (ג'): עי' כו"פ שמפקפק בזה משום שזה מנגד להטבע.

ו סעיף ו' - **וסת החודש, וסת השבוע.**

א. מחבר: קובעת בימי החדש ובימי השבוע, שוים ושאינם שוים. כיצד, ראתה ג"פ באחד בשבת, או באחד בניסן ובאחד באייר ובאחד

בסיון, קבעה לה וסת באחד בשבת, ובאחד בחודש, אע"פ שאחד מלא ואחד חסר, אין מדקדקין בכך.

ב. ש"ך (י"ג): וסת החודש.

1. רא"ה: לא לקידוש החודש ולתקיעת שופר שלנו, אלא למולד הלבנה לשעה שנראה **שראוי לקבוע** חודש על פי הראיה.

2. רשב"א חולק דודאי שיפורא גרים, והכל לימות החודש מלא וחסר לחדשים ולשנים מעוברות לפי תיקוני ב"ד, שכל מה שב"ד שלמטה עושים ב"ד שלמעלה מסכימי' עמהם. וכן אי' בראשונים ופוסקים.

ג. ש"ך (י"ד): וסת השבוע, כיצד ראתה ג"פ בא' בשבת כו'.

1. פי' דמראה הראשונה עד השניה לחשבון שוה למשניה לשלישית, כגון שראתה בא' בשבת וחזרה וראתה בג' שבועות בא' בשבת, וחזרה וראתה בג' שבועות בא' בשבת, קבעה לה וסת בג' שבועות בא' בשבת. ב"ח, ופשוט הוא.

א) פת"ת (ד'): קשה, דאיכא נמי הפלגה שוה לכ"ב יום, ת"ל דאיכא וסת הפלגות שווים. י"ל דאי משום וסת הפלגה היה צריך ד' ראיות, משא"כ אי נקבע לימי השבוע א"צ אלא ג' ראיות. מנ"י.

ב) חור"ד, אם כבר נקבע וסת להפלגה, שוב חוששת רק להפלגה ולא לימי השבוע, ונ"מ אם הפסיקה או ריחקה ראיותיה. ובכ"פ הניח זה בצ"ע.

2. ש"ך (ט"ו): וסת השבוע ל"ד לוסת ההפלגה שצריכה ד' ראיות, דהתם אינו תלוי בימי החודש או שבוע ואי אתה יכול לומר בהפלגה כך ימים היא רואה עד שתראה פעם ב' שהרי אין הפלגה הראשונה נודע אלא ע"י זמן שבין ראיה ראשונה לשניה אבל הכא שהוא תלוי בחודש או שבוע בראיה ראשונה נמי איכא קביעות זמן שהרי אתה אומר בכך לחודש ראתה, ב"י, ופשוט הוא.

ז] סעיף ז' - וסת הדילוג בחודש.

א. נדה (סד): ראתה יום ט"ו לחדש זה, ויום ט"ז לחדש זה, ויום י"ז לחדש זה. רב: קבעה לה וסת לדילוג. שמואל: עד שתשלש בדילוג.

1. ראשונים: יש פוסקים כרב [ר' חננאל], וי"א כשמואל [רמב"ם, רמב"ן], ויש לחוש לחומרא [רשב"א]. [דעת הרא"ש, עי' ט"ז ט'].
ב. מחבר: קובעת בימי החדש בדילוג, כגון שראתה בט"ו בניסן וט"ז באייר וי"ז בסיון, וי"ח בתמוז, שאין ראיה ראשונה מצטרפת, כיון שאין ההפלגות שוות. וי"א שקבעה וסת, וחוששת ל"ח בתמוז וי"ט באב, וכן לעולם. ויש לחוש לדבריהם ולהחמיר.

1. ט"ז (ט'), ש"ך (י"ט): ויש לחוש לדבריהם ולהחמיר. כ' הב"ח דהיינו לחוש לחומרא זה וזה [כט"ז]. הלכך חוששת לוסת דהפלגה שקבעה בב"פ ואמרינן דלא קבעה עדיין וסת הדילוג וחוששת ל"ח בתמוז משום וסת הפלגות ולי"ח בו משום וסת הדילוג וכו'.

א) רע"א: שקבעה בב"פ. לשון זה תמוה דהא אין ב' הפלגות שוות כיון דאייר חסר וניסן מלא. ועוד, בלא"ה חוששת לשמואל ל"ז תמוז כיון דראתה י"ז סיון לדינא לחוש פ"א ליום החדש דהיינו י"ז תמוז.

2. ש"ך (ט"ז): ותקבע וסת בחדשים לדילוג, ולחוש אח"כ ל"ט באב ולכ' באלול וכן לעולם. ואין חוששין למה שחודש א' מלא וחסר.

א) פת"ת (ה'): חור"ד כ' דאפי' לא ראתה ב"ט אב מ"מ חוששת לכ' אלול.

ג. מחבר: ומיהו אם היה לה וסת קודם שהתחילה, ואח"כ שינתה וראתה בדילוג ג' פעמים, קבעה וסת בדילוג. לפי שאף הראשונה בדילוג ראתה אותה, שדילגה מוסת הקבוע לה. [למודה שאני"].

1. ט"ז (ז'): ומיהו אם היה לה וסת וכו'. פי' כגון שהיתה רגילה לראות בסוף כ"ט, וראתה אח"כ מאותו זמן בסוף ל' ואח"כ בסוף ל"א ואח"כ בסוף ל"ב, דבשתי ראיות הראשונות נמי ידעינן לדילוג.

2. ט"ז (ח'), ש"ך (י"ח): דרישה כ' שהדילוג הראשון אין צריך להיות שוה עם שאר [דהיינו שרגילה לראות ב', ואח"כ ראתה ט"ו ט"ז וי"ז]. ואינו נכון כלל. דהא בעינן שיהא בהפלגה עם האחרים, [כגון שרגילה לראות ביום י"ד, ושינתה לראות ביום ט"ו ט"ז וי"ז, אף ראיית י"ד מן המניין] כיון שגם היא היתה בדרך דילוג שוה כמו האחרים שאחריה.

ח] סעיף ח' - דילגה שחזור חלילה [ט"ו ט"ז י"ז, ט"ו ט"ז י"ז, ט"ו ט"ז י"ז, ט"ו ט"ז י"ז].

א. מחבר: ראתה ג"פ בג' חדשים, בדילוג, וחזרה וראתה באותם דילוגים עצמן, אם נהגה כן ג"פ, הרי זה וסת קבוע לדילוג חלילה.

1. כיצד, ראתה ט"ו בניסן וט"ז באייר וי"ז בסיון, וחזרה חלילה וראתה ט"ו בתמוז וט"ז באב וי"ז באלול, ועוד חזרה וראתה ט"ו בתשרי וט"ז בחשוון וי"ז בכסליו, קבעה לה וסת לדילוג חלילה, וחוששת לעולם ט"ו לחודש זה וט"ז לחודש זה וי"ז לחודש זה.

ב. ט"ז (י'), ש"ך (כ"א, ע"ב): ה"ה דילוג ב' פעמים [ט"ו ט"ז, ט"ו ט"ז, ט"ו ט"ז]. ראב"ד, ב"ח.

1. ט"ז (י'): קמ"ל שאפי' אם הדילוג הוא בג' ימים [ט"ו ט"ז י"ז] אזלינן בתרי' וחוששת בחודש השלישי ביום י"ז אע"פ שיש בינו לבין יום ט"ו ב' ימים. וממילא נדע ה"ה אם הדילוג יותר מג' ימים [ט"ו ט"ז י"ז י"ח, ט"ו ט"ז י"ז י"ח, ט"ו ט"ז י"ז י"ח], אלא נקט ג' פעמים דבזה הוה שיעור שהוחזקה בו, וממילא ה"ה ביותר מזה.

ג. ש"ך (כ'): פרישה, דשמואל בעינן שתראה ג"כ ב"ח בתמוז ואח"כ בג' חדשים שלאחריה ט"ז וי"ז וכן בג' חדשים השלישית [ט"ו ט"ז י"ז י"ח, ט"ז י"ז י"ח, ט"ז י"ז י"ח]. ולא נראה. אלא כיון הפוסקים דחו הר"ח, ס"ל דהכא בין לרב בין לשמואל סגי בג"פ כיון דראתה ג"פ בט"ו וג"פ בט"ז וג"פ בי"ח ה"ל כראתה ג"פ בימי החודש בשוה דלעיל ס"ו.

1. פת"ת (ו'): תוה"ש כ' דאין דבריו מוכרחים, הילכך גם בדיון זה יש להחמיר ולחוש לחומרא שתי הדעות.

ט] סעיף ט' - וסת הסירוג: כגון וסת לר"ח לדילוגים.

א. מחבר: ראתה בא' בניסן ובא' בסיון ובא' באב, קבעה לה וסת לר"ח לדילוגים. אבל ראתה בא' בניסן ובא' באייר ובא' בתמוז, ובא' בסיון לא ראתה, לא קבעה לה וסת.

1. ט"ז (י"א): ובא' באב כו'. זהו לי"א דסעיף ז' אבל לדעה הראשונה צריכה שתראה עוד באחד בתשרי. דרישה.

2. אבל הש"ך (כ"ב, נקה"כ) חולק, דהכא כיון דראיותיה שוות לעולם בר"ח גם שמואל מודה כדלעיל ס"ו בראתה מר"ח לר"ח ומה לי מר"ח א' לב' או מא' לג'. וכ"כ הב"ח. [וכן עי' סעי' י"ב].

י' סעיף י' - דילוג שלא כסדר.

א. מחבר: ראתה ט"ו בניסן וט"ז באייר וי"ח בסיון, לא קבעה לה וסת, כיון שסירגה בחודש השלישי ולא ראתה עד י"ח בו.
 1. ש"ך (כ"ג): כתב הב"ח אפי' חזרה וראתה י"ט בתמוז, לא קבעה לה וסת לדילוג, דאין הדלוגים שוים. מיהו כיון דראית ט"ז באייר מראית ט"ו בניסן הוי ליה בהפלגה ל"ב יום שוה להפלגת י"ח בסיון מט"ז באייר דהוא ג"כ ל"ב יום דניסן מלא ואייר חסר חוששת להפלגה זו וכשתראה בי"ט בתמוז דה"ל נמי הפלגה ל"ב מי"ח בסיון קבעה לה וסת דג' הפלגות שוים דל"ב יום בד' ראיות.
 2. ש"ך (כ"ד): אפי' אם היה לה קודם לכן וסת קבוע ליום י"ד, לא אמרינן כיון שראתה עתה ביום ט"ו וט"ז דקבעה וסת. אלא בעינן שתראה ג' ראיות מלבד ראיה ד"ד, והלכך זו שסירגה ל"ח לא קבעה וסת.

יא' סעיף י"א - דילוג פעם אחת.

א. מחבר: דילוג פעם אחת או שתיים, אע"פ שחוששת לשאר וסתות בפעם אחת, אינה חוששת לדילוג עד שתקבענו.
 1. ש"ך (כ"ה): ר"ל לרב פעם א' ולשמואל ב' פעמים. אא"כ שהיה לה מתחלה וסת קבוע, בין שוה ובין שאינו שוה [דלא כמשמעות הדרישה], דאז לכ"ע לא קבעה לה וסת.

יב' סעיף י"ב - סירגה פעם אחת.

א. מחבר: וסת הסירוג, ראיה ראשונה מן המנין, לדברי הכל. אלא שלחשש וסתה בתחלה הוא שוה לדילוג, שאינה חוששת אלא מר"ח לר"ח הסמוך לו. כגון שראתה בר"ח ניסן, חוששת לר"ח אייר, ואם לא ראתה עד ר"ח סיון, חוששת לר"ח תמוז, הסמוך לו, ואם לא ראתה בר"ח תמוז, אינה חוששת לר"ח אב, אע"פ שהם הפלגת ב' חדשים כעין ההפלגה הראשונה, מפני שהפסקת החדש השני ביטלה ראית הראשון, וראית החדש השלישי היא התחלת וסת, וחוששת לר"ח הסמוך, ולא יותר.
 1. "לדברי הכל": ש"ך (כ"ו): אפי' שמואל מודה דקמיינא ממנינא הוא. [ט"ז (י"ב): צ"ב, שיש לדון מה הגירסא והפשט, ועי' חו"ד].
 2. "חוששת לר"ח אייר": ט"ז (י"ב), פי' בשני ימים דר"ח אייר הראשון שהוא יום ל' לראיתו והיא עונה בינונית למי שאין לה וסת קבוע כדלעיל. אבל הש"ך (כ"ז), כ', הטעם משום דסתם נשים וסתם כל ל' והיינו כל חודש [עי' פת"ת (י)].
 3. "אינה חוששת לר"ח אב". פת"ת (ח): חו"ד, דלא דק המחבר בלשונו דנקט הציור בחדשי חמה שהן תמיד שוה א' מלא וא' חסר וא"כ ההפלגה בימים ג"כ שוה ודאי חוששת לר"ח אב מפני הפלגה ודוקא אם לא היו הפלגות שוות כגון שב"ח הראשונים מלאים וב' השניים היו א' חסר וא' מלא מש"ה אינה חוששת ליום החדש אבל חוששת ליום שאחריו מפני שהוא שוה להפלגה.

ב. ט"ז (י"ג): שוה לדילוג. פי' כמ"ש בסעי' י"א שבוסת הדילוג אינה חוששת עד שתקבענו ג"פ ע"כ אינה חוששת כאן לר"ח אב.

ג. ש"ך (כ"ו): למה נקרא וסת הסירוג, דלמא וסת השוה הוא לחדשיים. י"ל דמ"מ נקרא וסת הסירוג כיון שסתם נשים וסתם מל' לל'. ויותר נראה דמירי אפי' שראתה בתחילת ראיתו בר"ח אדר ואח"כ בר"ח ניסן, דאע"ג דהשתא ראתה מחדש לחדש אם שוב ראתה בר"ח סיון ואב קבעה וסת לסירוגים דהשתא חזינן שסירגה מב' חדשים לב' חדשים.
 1. רע"א: לא ידעתי מאי קושיא הא מטעם וסת השוה דהיינו ב' הפלגות שוות מנ"ט לנ"ט הא היה רק ב' הפלגות והיה לו רק דין וסת שאינו קבוע לזה החידוש דהוי וסת קבוע מחמת הסירוג.

ד. ש"ך (כ"ו): מיהו בהיה לה וסת קודם לכן כגון שראתה בר"ח שבט ובר"ח אדר ובר"ח ניסן ושוב סירגה לראות בר"ח סיון ובר"ח אב נראה דלכ"ע ראית ניסן אינה מן המנין ולא קבעה וסת לסירוגים אלא לר"ח.
 1. פת"ת (ז'): חו"ד, ה"ה להיפך שראתה ניסן סיון אב אלול תשרי חוששת לוסת השוה ואפי' אם היה מקודם ד' סירוגין ואח"כ חזרה וראתה ג"ח על הסדר נעקר וסת הסירוג ונקבע וסת הסידור.
 2. ועוד דוסת הסירוג שנקבע כגון שראתה בניסן ובסיון ובאב ואח"כ לא ראתה ג"פ רצופים דהיינו אלול תשרי חשון אפ"ה חוששת לכסלו, ודאין וסת זה נעקר עד שלא תראה בג' סירוגין דהיינו ו' חדשים.

יג' סעיף י"ג.

א. מחבר: קובעת וסת רק בעונה אחת.
 1. אין האשה קובעת לה וסת, אפי' ראתה שלשה ר"ח זה אחר זה, אלא אם כן יהיו כולם בעונה אחת, ביום או בלילה. ואם ראתה ג' פעמים ביום, והרביעית בלילה, או ג' פעמים בלילה והרביעית ביום, חוששת ביום ובלילה. מפני חשש הוסת הראשון, ומפני חשש השני, שהוא האחרון.
 א. ט"ז (ט"ו): אותו שביום אינה נעקר עד שנעקר ג' פעמים ואותו שבלילה נעקר בפעם אחת שלא תראה בו עוד בלילה.
 2. ואם ראתה פעמים ביום ופעמים בלילה, שלא על הסדר, [רמ"א: ולא קבעה אחד מהן ג"פ. עי' ש"ך (כ"ט)], או שתראה הראשונה ביום, וג' האחרונות בלילה, או הראשונה בלילה והג' האחרונות ביום, או ג' בזה וג' בזה, חוששת לאחרונה בלבד.
 א. פת"ת (ט'): נוב"ת, בשם גדול אחד שהפלגה שאינו קבוע חוששת למספר העונות בלבד ובקבוע תליא במספר הימים. אמנם הנו"ב חולק, והכל תליא רק בימים.

ב. רמ"א: אשה ראתה, חוששת לוסת החדש ולהפלגה, עד שתקבע וסת החדש בג"פ, או וסת הפלגה בד"פ, או שתעקר א' מהן. כיצד ...

1. ראתה בא' בניסן וכו' בו, **חוששת לא' באייר**, מפני ר"ח ניסן.

(א) ט"ז (י"ז): שחושש גם ליום א' דר"ח אייר שהוא יום ל' [דלא כש"ך] מן הראיה דר"ח ניסן כסתם עונה בינונית.
(1) רע"א: קשה, דהכא דראתה בכ' בניסן פשיטא דא"צ לחוש ביום א' דר"ח אייר לעונה בינונית ותמיד מחשבי' עונה בינונית מראייה האחרונה. כב"ח. וכו"כ הפת"ת (י'): בשם הסד"ט והחו"ד.

2. **ראתה** באחד באייר או לא ראתה בו, **חוששת לט' באייר**, שהוא יום כ' מראיית יום כ' שראתה. ראתה בט' באייר או לא ראתה, חוששת לעשרים באייר, שמא קבעה לה וסת כ' לחדש, שהרי ראתה עשרים לחדש ניסן.

(א) ט"ז (י"ח): אפי' ראתה, כמו רמ"א [דלא כב"י, ב"ח, וש"ך]. וחושש גם מראיה שניה (כבית מאיר).
(ב) ש"ך (ל"א, ל"ד, מ', נקה"כ על הט"ז י"ח): אם ראתה, לא חוששת לט' באייר. [וכן הב"י, מטעם אחר, שלא חיישינן לראייה שנייה שראתה באותו חודש דאמרינן מקרה הוא ודמים יתרים הוא דאיתוספו בה הלכך אינה חוששת לא לט' באייר ולא לעשרים בו]. אין כאן הפלגת כ' יום אלא הפלגת י"ב יום, ולחוש רק להפלגת י"ב יום מראיה זו דא' באייר.

(ג) פת"ת (י"א): שהתוה"ש כט"ז. וכתתי וסד"ט, רק מראיה חדשה. ולענין קביעת וסת, כ' החו"ד, לכו"ע קובעת אם הפסיקה בהפלגה אחרונה, וכו"ע לא קובעת אם הפליגה בראשונה. והמחלוקת רק באמצע. (עי' פת"ת י"ג).

(ד) סכום: (1) האם הפלגה קצרה עוקר הפלגה גדולה. ב"ח וש"ך, עוקר. רמ"א וט"ז (כבית מאיר), אינו עוקר. (2) אפי' אם אינו עוקר, האם מונה מראיה ראשונה או מראיה אחרונה. דעת הרמ"א ותוה"ש, מראיה ראשונה. דעת תפר"י וסד"ט מראיה שניה (כבית מאיר). דעת הט"ז, נראה שחושש משניהם.

3. וכן היא חוששת לעולם **עד שתקבע וסת א' כדינו**, דאז אינה חוששת לשני שלא נקבע, או עד שאחד מהן נעקר, אז אינה חוששת לו, אעפ"י שלא נקבע השני.

(א) ט"ז (י"ח): פי' והשני לא נקבע והיינו באם וסת החדש נקבע תחלה כגון ראתה בראש חדש ניסן וראש חדש אייר וי"ד באייר וכו"ז באייר ור"ח סיון הרי הוקבע וסת ר"ח והפלגות לא נקבעו רק ב' פעמים וכן לפעמים וסת הפלגות תחלה כגון ...

(ב) פת"ת (י"ב): חו"ד, דוקא חשש דוסת החדש וחשש דוסת הפלגה, כשנקבע א' שוב אינה חוששת לשני, דא"א שיתקיימו שניהם. אבל כששניהם הם חששות דוסת החדש, כגון שראתה ג' פעמים בר"ח ובפעם הג' ראתה ג"כ בכ"ה, חוששת גם לכ"ה, אף שכבר נקבע הוסת של ר"ח, דאפשר שיתקיימו שניהם. דהא אשה קובעת וסת בתוך וסת כבסל"ב, וכן הדין בוסת הדילוג ווסת השוה.
(1) ש"ך (נקוה"כ על הש"ך ע"א): חולק על הנ"ל, אא"כ הוא במקום ספק כגון ע"י מעין פתוח [ועי' פת"ת (כ"ח)].

ג. רמ"א: ואינה חוששת לוסת הדילוגין, עד שתקבענו. כיצד ... וכן בדרך זה בהפלגה ודילוגין, כי אין חלוק ביניהן. רק י"א כי בדילוג חדש, הראייה הראשונה מן המנין.

1. ראתה ט"ו בניסן והמשיכה ראייתה ד' ימים, וביום ט"ז באייר ראתה והמשיכה ראייתה ג' ימים, ובסיון התחילה לראות ב"ז בו, י"א שחוששת לדילוג ולוסת שוה, שהרי שילשה לראות ג"פ ב"ז לחדש, וי"א שאין כאן וסת שוה כלל, דהולכין תמיד אחר תחלת הראייה, וכן עיקר.

(א) ש"ך (ל"ט): קשה, הרמ"א קפ"ד ס"ב כ' דאשה שמשתני' וסתה להקדים ב' או ג' ימים או לאחר כשמגיע זמן וסתה צריך לפרוש ממנה ב' או ג' ימים קודם או אחריו ע"כ. י"ל, דלעיל ר"ל דהיה לה וסת ואח"כ משתנית וסתה להקדים ב' או ג' ימים או צריכה לפרוש גם קודם הוסת כפי מה שרגילה להקדים כגון שרגילה להקדים ג' ימים צריכה לפרוש אותו יום שרגילה להקדים וכדכתב כאן. [וע"ש בפת"ת, לעוד מהלכים].

ד. פת"ת (י'): **עונה בינונית**.

1. ב"י, ב"ח, וט"ז (י"ד, י"ז): שהוא יום ל'. וכן בשם החכ"צ, ותפר"י.

2. ש"ך (א', כ"ז, ל', ל"ג, מ"ג, ס', סי' קפ"ד ל"ב): שעונה בינונית, היינו חודש.

(א) נ"מ בין עונה בינונית לוסת החודש. (1) בינונית, עברה הוסת ולא בדקה יש חיוב בדיקה משא"כ חודש. (2) בינונית, אינו צריך לחוש אם יש ראייה באמצע משא"כ חודש [דלא כט"ז].

3. בשם החו"ד: שהעיקר הוא יום ל"א.

ה. **למעשה: אשה ראתה א' ניסן, כ' ניסן, א' אייר - למה חוששת מצד הפלגה.**

1. השיטות.

(א) ב"י: לא חיישינן לראייה שנייה שראתה באותו חודש דאמרינן מקרה הוא ודמים יתרים הוא דאיתוספו בה הלכך אינה חוששת לא לט' באייר ולא לעשרים בו. [ואם היא לא ראתה בא' סיון, אולי היא חוששת לב' סיון מצד הפלגה של ל"א יום].

(ב) רמ"א: מונה ההפלגה ישנה מראיה ישנה.

(ג) ט"ז: מונה ההפלגה ישנה מראיה ישנה, וכן מראיה חדשה.

(ד) ש"ך: נעקרה הפלגה קמא, וחושש רק להפלגה חדשה.

(ה) בית מאיר: אינו נעקר, אבל מונה ההפלגה ישנה מראיה חדשה.

2. **האם חוששת לט' אייר.**

(א) חוששת - רמ"א (י"ג), ט"ז (י"ח).

(ב) אינו חוששת - ב"י (י"ג), ב"ח, ש"ך (ל"א, נקה"כ), בית מאיר.

(1) משום שהוא רק דמים יתרים - ב"י.

(2) משום נעקרה הפלגה קמא - ש"ך.

(3) הגם שאינו נעקר, אבל מונה רק מראיה חדשה - בית מאיר.

3. **האם חוששת לי"ב אייר.**

(א) חוששת – ש"ך (ל"א, נקה"כ), בית מאיר.

(ב) אינו חוששת – ב"י (י"ג).

4. האם חוששת לכ' אייר – מצד וסת הפלגה.

(א) אינו חוששת – ב"י (י"ג), לכאורה לפי הרמ"א (י"ג), ש"ך (ל"א).

(ב) חוששת – ט"ז (י"ח), בית מאיר.

5. מצד עונת בינונית.

(א) ט"ז – י"ט אייר, א' סיון.

(ב) ש"ך – א' סיון.

(ג) חו"ד – ב' סיון.

6. מצד וסת החודש.

(א) ש"ך, ט"ז – כ' אייר, א' סיון.

(ב) ב"י – א' סיון.

יד] סעיף י"ד – שינתה וראתה.

נדה (סד): היתה למודה להיות רואה יום כ' ושינתה ליום ל' זה וזה אסורין, הגיע יום כ' ולא ראתה מותרת לשמש עד יום ל', וחוששת ליום ל'. הגיע יום ל' וראתה, **[הגיע יום כ' ולא ראתה, והגיע יום ל' ולא ראתה]**, והגיע יום כ' וראתה הותר יום ל' ונאסר יום כ', מפני שאורח בזמנו בא.

א. **מחבר:** רגילה לראות יום כ' **[רמ"א:** ויש לה בזה וסת קבוע], ושינתה ליום ל', זה וזה אסורים, וכשיגיע יום כ' לראיית ל', אסורה משום וסת הראשון, ואם לא תראה בו חוששת ליום ל'. שינתה פעמים ליום ל' זה וזה אסורים. שינתה ג"פ ליום ל', הותר יום כ' ונאסר יום ל'. ואם לאחר ששינתה פעם או פעמים ליום ל' ראתה לסוף כ', חזר וסת של כ' למקומו והותר ל'.

ב. **ט"ז (כ"ו):** ויש לה בזה וסת קבוע. דאל"כ כיון דשינתה ולא ראתה ביום כ' נעקר חשש יום הכ' כיון שאינו נקבע כבר בג"פ.

1. **(כ"ז):** לראיית ל' אסורה. ואין מונין כ' יום משעה שראויה לראות ליום כ', כיון שלא ראתה אותו פעם והמתינה עד יום ל'.

2. **(כ"ח):** קשה, שהמחבר בשם הרמב"ן כ' ששינתה פעמים ליום ל' ואח"כ ראתה יום כ'. **והגמ'** כ' ששינתה פעמים ליום כ' ואח"כ

לא ראתה לא ביום כ' ולא ביום ל', ואח"כ ראתה ביום כ'. **ופרש"י,** לא חושש ליום ל' כיון שעקרה ע"י שלא ראתה ביום ל', וחושש

ליום כ' כיון שוסת הראשון חוזר אם לא קובע וסת אחר.

(א) י"ל, שהגמ' קאי אוסת החודש, והרמב"ן על וסת הפלגה. ולא שייך ע"י עוד ראייה לחזור לוסת הראשון אא"כ ראייה מיד. ואה"נ,

אילו ראתה ב' פעמים וכ' ימים ביניהם ג"כ דינא הכי דחזר וסת הראשון. והחידוש, דהותר יום ל' אע"פ שלא נעקר עדיין כיון

דעכשיו חזר הוסת הא' למקומו.

(ב) א"נ, שרמב"ן קאי אוסת החודש, אבל יש גירסא אחרת. ואה"נ אי לא ראתה ג"פ ביום כ', **נעקר לגמרי.**

(ג) **ש"ך (נקה"כ)** מתרץ: שרמב"ן קאי אוסת הפלגה, וראתה פעם שלישית **אחר** ל'. ואח"כ ראתה ביום כ', חזר וסת כ' למקומו.

ג. **ש"ך (מ):** אע"פ שג' פעמים לא ראתה ביום כ', לא נעקר יום כ' כיון שלא קובע וסת אחר.

1. **(מ"א):** חזר וסת של כ'. וצריכה עוד ג"פ לעוקרו. ואם שינתה לוסת אחר, נעקר הראשון לגמרי, ואם תחזור לראות בו הרי הוא

כתחלת וסת דבעינן ג"פ לעקירת הראשון ולקביעות השני והראשון נעשה שני והשני נעשה א'. **ראב"ד.**

ד. **פת"ת (י"ג):** עי' ש"ך, דאם ראתה ב' פעמים ביום ל' ושינתה לכ' בטלה הפלגת ל'. משמע אפי' ראתה עוד אחר י' ימים אחר ראיית כ'

בטלה הפלגת ל', כיון שבהפלגה השלישית היה הפסקה. והשיגו עליו **הסד"ט והחוו"ד**. **[עי' פת"ת (י"א) בשם החוו"ד].**

טו] סעיף ט"ו – עקירת וסת הפלגה, וחזרה.

א. **מחבר:** שינתה ראיותיה בלא קביעות, נעקר וסת הראשון ואין לה וסת כלל. ואם חזרה לראות ביום הוסת הראשון, חוזר לקביעותו הראשון וחוששת לו תמיד עד שיעקר ממנה ג' פעמים.

1. **ט"ז (כ"ט):** שינתה ראיותיה. פי', אאשה שהיתה לה וסת קבוע. ובסעי' הקודם אמר ששינתה לראיות שוות, וכאן מיירי בשינתה לאינן שוות.

2. **ט"ז (ל'): הוסת הראשון חוזר.** דהיינו שראתה בשיעור הפלגת וסת הראשון מיום ל"ד שראתה באחרונה. **פת"ת (י"ד)** בשם חו"ד.

ב. **ש"ך:**

1. **(מ"ב): מחבר** כ' ששינתה ל' והשניה ל"ב והשלישית ל"ד, אין לה וסת. פי' **הב"י,** כיון שלא ראתה אלא ב"פ בדילוג, א"צ לחוש כלל. פי' **הש"ך,** היינו לשמואל אבל לרב יש להחמיר. **דלא כב"ח,** שלומד שכאן דינו כדילוג אחד. ומוכח מכאן **דלא כדרישה,** שדילוג מקבוע שאינו שוה, לא מונה.

2. **(מ"ג):** ואין לה וסת כלל. מיהו חוששת להפלגה אחרונה, יום ל"ד. וחוששת לעונה בינונית, ימי החודש.

3. **(מ"ד):** כל שלא שינתה בג' ראיות אחרות, ואח"כ חזרה לראות ביום הוסת הא', חזרה לקביעותו הא'. וצריך ג' פעמים לעקרו.

ג. **מחבר:** וה"ה להפסיקה מלראות ג' עונות, ואח"כ חזרה לראות ביום הוסת הראשון. **ט"ז (ל"א): יש ד' דינים.**

1. וסת קבוע להפלגה, שלא ראתה, האם מונים כאילו ראתה: **כגון** שקבעה להפלגת כ', והפסיקה ולא ראתה לכ'. האם חושש ליום מ'.
(א) יש מחמירים, ב"י והט"ז. ויש מקילים, מהרש"ל ב"ח וש"ך (מ"ה, ונקה"כ). (וכן נוהגים).
2. כשחזרה לראות אחר שהפסיקה ג' עונות: כמה פעמים צריך לראות בשביל הפלגות.
(א) י"א כראתה שיעור הפלגה שרגילה לראות, ב"י ש"ך (נקה"כ) ופת"ת (ט"ו). וי"א כשתחזור לראות, מהרש"ל ב"ח ט"ז.
3. הפלגה יותר מג' עונות. כגון עונה לצ' יום.
(א) יש מקילים, שאינה חוששת להפלגה גדולה של ג' עונות, מהרש"ל ב"ח הו"ד בט"ז. יש מחמירים, פת"ת (ט"ו) בשם החוו"ד.
4. וסת קבוע להפלגות פחותה מל' יום, האם חוששת לעונה בינונית: **כגון** שיש קבוע להפלגות כ"ה ימים, ועברה היום ולא ראתה.
(א) יש מקילים, המהרש"ל הו"ד בט"ז וב"ח. יש מחמירים, פת"ת (ט"ו) בשם החוו"ד. ועי' ט"ז (ה', וצ"ב).

טז] סעיף ט"ז - עקירת וסת החודש, וחזרה.

- א. מחבר: וכן עקירת וסת ר"ח. כיצד, היתה רגילה לראות בר"ח, ועבר עליה ר"ח ולא ראתה, חוששת לר"ח עד שיעברו עליה שלשה ר"ח. עברו עליה שלשה ר"ח ולא ראתה, אינה חוששת להם. חזרה וראתה בר"ח, חזר הוסת למקומו.
1. ש"ך (מ"ו): עברו עליה כו' חזרה כו'. וה"ה לשינתה ראיותיה ג' פעמים לראיות שאינן שוות וחזרה וראתה בר"ח חזר הוסת למקומו וצריך ג' פעמים לעקרו, ב"י.

ב. פת"ת:

1. (ט"ז): אם עברו עליה שני ר"ח ולא ראתה **ושוב נתעברה** ועברו ימי העיבור והנקה ושוב הגיע ר"ח ולא ראתה, אם מצטרפת עקירה זו להיות נחשב עקירה ג"פ. והשיב הנוב"ת, אם אחר ההנקה עדיין לא ראתה כלל או ראתה פ"א שלא בשעת וסתה ושוב הגיעה שעת וסתה ולא ראתה א"צ לחוש לוסת הראשון ממ"נ. ואם אח"כ שוב תראה באותו וסת לכ"ע בפ"א חוזר לקביעותה.
2. (י"ז): אם יש ב' וסתות קבועים, כבסעי' ל"ב. והפסיקה וסת א' ג' עונות וחזרה וראתה ביום הוסת ג"כ, חזר הוסת למקומו. חוו"ד.

יז] סעיף י"ז - וסת האונס.

נדה (יא): א"ר הונא קפצה וראתה, קפצה וראתה, קפצה וראתה, **קבעה לה וסת**.

- א. **וסת האונס לחוד**: י"א שקובע וסת, טור. י"א שלא קובעת וסת, תוס'. וי"א שחושש כמו וסת שאינו קבוע, הג"מ.
1. מחבר: אינו וסת, שמפני האונס ראתה. רמ"א: ומ"מ בוסת האונס לחוד, **חוששת לו כמו לוסת שאינו קבוע**.
(א) ט"ז (ל"ב): המחבר פסק שלא קובע וסת לקפיצות לחוד [דלא כטור], **משא"כ** קובע הוסת הגוף לחוד. י"ל, דהטעם דפיהוק הוא מצד טבע האשה להיות כן משעת ראייתה ממותרי הליחה שבה, שאין כן בקפיצות שאינן רק אונס. ש"ך (נ"ה) בשם הרשב"א.
 - (ב) ש"ך (מ"ז): אפי' ראתה בו כמה פעמים בכמה ימים, כיון שלא קבעתו לימים ידועים כגון בר"ח או בא' בשבת, אינו וסת למחבר.
 - (ג) פת"ת (י"ט): חוו"ד, דאם יש לה שעה קבועה אחר הקפיצה כגון שבשעה ג' אחר הקפיצה היא רואה אינה חוששת רק לאותה שעה דאתיא קביעותא דשעה ועקרה לה לוסת שאינו קבוע. וכן אם הקפיצות היו בשעות מכוונים כגון בשעה ו' מהיום א"צ לחוש רק לשעה ההיא דהיינו אם קפצה בשעה ההיא אבל לא מקודם או לאחריו. וכ"כ הכו"פ.

ב. ש"ך (מ"ח): החשש אחר פעם אחת.

1. אם היא רק קפצה, אינה חוששת.
2. אותו יום בלי קפיצה (בין הפלגה, בין חודש), אינה חוששת. (ולכאורה חושש להפלגה ישנה).
3. אם יש לה מורכב (בין הפלגה, בין חודש), חוששת.
4. פת"ת (י"ט): יש עונה בינונית. אא"כ יש לה וסת קבוע או שראתה בינתיים [דלא כט"ז]. חוו"ד.

ג. קפיצות מאתמול: י"א שקובע וסת רק לימים, רמב"ם. י"א שקובע וסת לימים ולקפיצות, ראב"ד רשב"א וטור.

1. מחבר: קובע וסת רק לימים. ש"ך (מ"ט): יש כמה חולקים, שקובע וסת לימים ולקפיצות.
2. פת"ת (כ'):
(א) חוו"ד, שאם רק פעם ד' ראתה ביום שלאחר הקפיצה, תליא בפלוגתא שהביא הט"ז (ל"ו) דלדעת המחבר אמרינן ג"כ איגלי מילתא דיומא קא גרים ולדעת הרב שם לא קבעה רק להרכבה.
- (ב) חוו"ד, שאם קפצה כל הג' פעמים יום א' קודם לראיה, קבעה וסת לימים לחודייהו.
- (ג) נו"ב, דדוקא בקפיצה של אתמול, אבל אם קפצה קודם ההפלגה כמה ימים, וראתה ביום הפלגה. לכו"ע אמרינן איגלי מלתא למפרע דיומא גרים.

יח] סעיף י"ח - וסת המורכב באונס.

- א. מחבר, רמ"א (סי"ז): קפצה ביום ידוע, כגון בא' בשבת וראתה בו, ואירע כן בג' אחד בשבת, קבעה לה וסת וחוששת לכל פעם שתקפוץ באותו זמן.
1. ואם אח"כ הגיע א' בשבת ולא קפצה, או שקפצה בב' בשבת, אינה חוששת, שהרי לא קבעה אלא לקפיצות של א' בשבת.
 2. פת"ת (י"ח): הכו"פ נסתפק אם נקבע ג"כ בצירוף וסת הגוף, כגון אשה שקפצה והתחילה לפהק ולעטוש וראתה דם וכן ג"פ.
 3. פת"ת (כ"א): כ' בחוו"ד דאם קבעה וסת להפלגה ולקפיצות אפי' אם הפסיקה בראיה בינתיים לא נתבטלה ההפלגה דכאן אמרי' דדוקא ההפלגה מהראיה שביום הקפיצה גורם הראיה שאחריה וכן הדין בפיהוק והפלגה.

ב. ש"ך (נ'): וחוששת עד שתקפוץ ג' אותם זמנים ותמצא טהור שאין הוסת נעקר אלא כעין שהוא נקבע. [וחוששת דהכא היינו כל העונה כיון דקבעה וסת לקפיצות ולימים כדלקמן סכ"ה].

1. פת"ת (כ"ב): ואם אח"כ חזרה וקפצה בר"ח וראתה דחזר הוסת למקומו כמו בסעי' ט"ו. חו"ד.

יט) סעיף י"ט - וסת הגוף.

א. מחבר: וסת הגוף, כגון ... בכל א' מאלו שיארע לה ג' פעמים וראתה, קבעה לה וסת, שבכל פעם שהיא חוששת מהם, אסורה לשמש.

1. ומיהו בפיהוק או עיטוש של פעם אחד אין הוסת נקבע, אלא כשעושה כן הרבה פעמים זה אחר זה.

2. וכל אלו הוסתות שבגופה אין להם זמן ידוע, אלא בכל פעם שיקרה לה זה המקרה, הוא וסת.

ב. וסת המורכב בגוף: בא וסת הגוף לזמן ידוע, כגון מר"ח לר"ח, קבעה לה וסת לזמן ולמיחוש הוסת.

1. מחבר: ואינה חוששת אלא לשניהם ביחד. ואם הגיע העת ולא בא המיחוש, או שבא המיחוש בלא עתו אינה חוששת.

2. רמ"א: ודוקא שקבעה לה וסת לשניהם ביחד, אבל מתחלה חוששת לכל אחד בפני עצמו, כי אינה יודעת איזהו מהן תקבע.

3. מה דינה אם בא וסת היום בלא וסת הגוף, או אם בא וסת הגוף בלא וסת היום.

א) ב"י: אינה חוששת כוסת קבוע, אבל מ"מ כוסת שאינו קבוע חוששת. [חושש אם בא המיחוש בלא עתו, או העת בלא המיחוש].

ב) ורמ"א חולק. ומפ' הש"ך (נ"ו) שאינו חוששת כלל, לא לוסת המקרה ולא לוסת היום. אבל החו"ד הו"ד בפת"ת (כ"ד) מפ'

שאינו חוששת רק אם בבא המיחוש ולא בא העת. אבל חוששת לוסת היום גרידא כמו לוסת שאינו קבוע, רק דאם עבר היום ולא

בא המיחוש ולא בדקה דמותרת אבל באותו היום אסורה. וכנראה מהט"ז (ל"ו).

ג. ט"ז (ל"ג), ש"ך (נ"ב): שמוציא קול דרך הגרון. פי', מתוך המאכל שאכל.

1. (ל"ד): בפי כריסה. נגד טבורה ושיפולי מעיה בבית הרחם.

2. (ל"ה): שבכל פעם כו' אסורה לשמש. אין להקשות הא גם שאינה קבוע אסורה לשמש. דהכא לא אמר אלא שדבר זה גורם לאיסור

תשמיש וממילא נדע החילוק שבין קבוע לאין קבוע שזה צריך עקירה ג' פעמים וזה פעם אחת.

ד. ש"ך (נ"א): דהיינו כו' או כו' או כו'. שלשתן פיהוק הן כדאיתא בהרא"ש וטור.

1. (נ"ג): מתעטשת דרך מטה. הרמב"ם ותוס' פי' מתעטשת היינו מלמעלה. ונראה דלענין דינא שניהם אמת.

2. (נ"ד): אלא כשעושה כן הרבה פעמים כו'. דאל"כ אין הוסת נקבע בכך כי זה דרך כל העולם ואין כאן שינוי.

ה. פת"ת (כ"ג): בגמ' חשיב נמי שופעת דם טמא מתוך דם טהור. ושו"ת פנ"י כ' ה"ה בראתה תחלה כעין מוגלא ואחר זה דם, דהיינו

שופעת דם טמא מתוך דם טהור. סד"ט.

כ) סעיף כ' - וסת הגוף: הוברר הדבר, פיהוק מאתמול.

א. מחבר: פיהוק ב' פעמים בר"ח.

1. וראתה ואח"כ פיהוק שלא בר"ח וראתה, הוברר הדבר שאין ר"ח גורם אלא הפיהוק. ש"ך (נ"ז): ולכן קבעה וסת לפיהוק לבדו.

2. אם בפעם הג' ראתה בר"ח בלא פיהוק, הוברר הדבר שאין הפיהוק גורם אלא הר"ח. ש"ך (נ"ח): ולכן קבעה וסת לר"ח לבדו.

3. אם בפעם הג' פיהוק בכ"ט לחדש, ולא ראתה, ובר"ח ראתה בלא פיהוק, קבעה לה וסת לפיהוק של ר"ח, שפיהוק של אתמול גרם

לראייה של ר"ח.

א) ש"ך (נ"ט): לא דמי לוסת הקפיצות, דשאני קפיצה דמחמת אונס הוא בא. דרישה, לבוש, ומעדני המלך. והרשב"א כ' ג"כ דיותר

מסתבר לומר גבי פיהוק דהפיהוק של אתמול גרע מבקפיצה.

כא) סעיף כ"א - וסת הגוף: וסת שאינו קבוע, בימי החודש.

א. מחבר: פיהוק בר"ח וראתה, וחזרה ופיהוק בתוך ימי החדש, חוששת לאותו הפיהוק ואסורה לשמש עד שתבדוק. וחוששת לר"ח.

1. ט"ז (ל"ח): ואסורה לשמש עד שתבדוק. קשה, הא כל וסת שאינו קבוע אינו מעכב הבדיקה. י"ל, דפיהוק גרע טפי כיון שדרך

הטבע הוא באשה לפהק בשעת ראייתה או סמוך לו הוה ריעותא לפנינו שהיא טמאה. ש"ך (נקה"כ) חולק, שאינה צריך לבדוק אם

עבר זמן מופלג אחר הפיהוק. אבל בסמוך אחר הפיהוק אסורה לשמש עד שתבדוק, שאולי לא עברה זמנה.

2. ש"ך (ס'): חוששת לר"ח אפי' בלא פיהוק. וראיה מכאן [וסעי' הבא] שעונה בינונית הוי החודש.

כב) סעיף כ"ב - וסת הגוף: וסת שאינו קבוע, בהפלגה.

א. מחבר: פיהוק היום, ופיהוק לסוף ל'. חוששת לפיהוק אפי' שלא ביום שלשים, ולחוש לסוף שלשים, ולחוש ליום הקבוע בחדש.

כג) סעיף כ"ג - וסת הגוף: מצטרפים.

א. מחבר: וסת הגוף, אין אחד קובע עם חבירו. כגון, אם פיהוק פעם אחד ונתעטשה שתי פעמים, אין מצטרפים.

ב. אכילה דברים חמים.

1. י"א כוסת הגוף, תוס'. וי"א כוסת האונס, רשב"א. [דעת המחבר: עי' ב"י (כ"ג), ופת"ת (קפ"ד כ"ח)]

2. רמ"א: אכלה שום וראתה, אכלה בצל וראתה, אכלה פלפלין וראתה. י"א שקבעה לה וסת לראיה ע"י כל אכילת דברים חמים. (א) י"א שדינו כמו שתראה ע"י קפיצה ושאר מעשה שהיא עושה, שמקרי ראה ע"י אונס ואינה קובעת וסת אלא עם הימים. (ב) י"א שדינו כוסת שתראה ע"י מקרה שבגופה וקובעת אותו אפי' בלא ימים שוים.
3. רע"א: נראה דוקא שראתה באכילת ג' מינים חריפים. אבל אם אכלה ג"פ שום קבעה רק לשום וכמו בשור המועד דשור חמור גמל הוא מועד לכל. אבל בנגח שור ג"פ הוא מועד רק לשוורים. לפ"ז גם באכלה ב"פ שום וראתה ואכלה בצל וראתה דלא הוקבע כלל. (א) קשה: שמחלקים בין וסת הגוף שאין מצטרפים, ודברים חריפים שמצטרפים. א"כ אמאי נקט פיהקה פ"א ונתעטשה ב"פ, בכה"ג גם באכילת חריפים לא הוא קביעות. הו"ל למנקט פיהקה פ"א ונתעטשה וראשה כבדים עליה, דהוי ג' ענינים שונים דלא קבעה.
4. פת"ת (כ"ו): כ' החוו"ד כשאכלה שאר דברים חמים ג"פ ולא ראתה, לא נעקר וסתה מאכילת שום ובצלים ופלפלין. אבל אם אכלה שום ג"פ ולא ראתה, נעקר הוסת מכל הדברים כיון דנעקר מין אחד מהמינים שנתחזקה על ידן נתבטלה כל החזקה ונעקר הכל.

כד [סעיף כ"ד - וסת הגוף: זמן שחושש לוסת הגוף לחודיה] [בלי הרכבת היום].

- א. משנה (סג): מחבר: אין חוששין להם אלא לשעתה. כיצד ...
1. היתה רגילה לראות עם התחלת הוסת מיד, אסורה כל זמן המשכת הוסת.
 2. היתה רגילה לראות בסופו, אינה אסורה אלא בסופו.
 3. בד"א, בזמן שכל הראיה מובלעת בתוך הוסת, ואם לאו אלא נמשכת גם אחר הוסת, אסורה מתחלת הוסת עד סוף עונה אחת.
- (א) ש"ך (ס"א): נראה כ"ש אם מתחלת **גם קודם הוסת** דצריכה לפרוש כל אותה עונה שלפני הוסת וכל הוסת. ואפשר דהכא אסור כל העונה גם לאחר הוסת וצ"ע. (צ"ע הבנת הש"ך, ועי' ס' ט"ז וש"ך השלם שם).
- ב. ש"ך (ס"ב): עד סוף עונה א'. פי', יום או לילה. ואע"ג אמרי' דאם וסתה נמשך ב' או ג' ימים אין צריך לפרוש אלא עונה ראשונה. י"ל הב"י דס"ס מ"מ אסורה עונה א'. ודלא כב"ח.

כה [סעיף כ"ה - וסת הגוף: זמן שחושש לוסת הגוף עם הרכבת היום].

- א. מחבר: אם אחד מאלו בא לזמן ידוע, אז ודאי אסורה כל עונת הוסת, כמו וסת ימים גרידא.
1. ט"ז (ל"ט): נראה שבוסת המורכב בגוף חושש לכל עונת הוסת. אבל וסת הגוף לחודיה אינו חושש אלא לשעתה. וקשה, שלא נראה כן מהמקור [הראב"ד], שמשמע שאין חילוק בין קבוע ליום מיוחד או קבוע לחוד בלבד. י"ל, דאין חילוק בין קבוע ביום או לא לענין היתר **לפני שעת הוסת**, דמותר שלא כוסת דימים לחוד. אבל **אחר הוסת הגוף** בזה שפיר יש לחלק דבקבוע ליום אסור מן התחלת וסת הגוף עד כלות אותה עונה הן יום הן לילה אבל בוסת הגוף בלא יום קבוע מותר תיכף אחר שכלה וסת הגוף.
 2. ש"ך (נקה"כ) מתרץ שהראב"ד אייר בשיש לה יום קבוע לאותו סימנים אבל אין לה וסת קבוע [כגון כל ר"ח שאירע שפיהקה, אבל לא כל ר"ח ראתה (אבל ראתה באחרון)], צריכה לחוש לוסת הפיהקה גרידה. אבל בוסת גופיה בא לזמן ידוע ונקבע, צריכה לחוש לכל העונה. אבל הטור ושו"ע נראה, שאפי' בוסת שאינו קבוע צריכה לפרוש כל העונה. וכן עיקר.

כו [סעיף כ"ו - וסת הגוף: סדר עקירת וסת הגוף].

- א. מחבר: חוששת לוסת הגוף בפעם אחת, ונעקר בפ"א. ואפי' ראתה ב' פעמים ליום ידוע, אם הגיע זמן ג' ולא ראתה, נעקר לגמרי.
1. וסת הגוף הקבוע בג' פעמים צריך עקירה ג' פעמים ובדיקה. ועקירתו, משיקרה מקרה, ולא תראה.
 2. יש מקרה לזמן ידוע, נעקר אם בא המקרה ג' פעמים בזמנו, ולא ראתה. אבל במקרה או זמן לבדו שלא ראתה בהם, אינו נעקר.
 3. פת"ת (כ"ז): הא דאמרינן בזמן לבד אינו נעקר, היינו לענין דאם הגיע ג"פ היום ולא פיהקה ולא ראתה מ"מ צריכה לחוש אח"כ אם הגיע היום ופיהקה. אבל מ"מ לענין זה נעקר דא"צ לפרוש כל אותו היום כל זמן שלא פיהקה מחשש דשמא תפהק דהא עברו ג' ר"ח ולא פיהקה וכו'. סד"ט, חוו"ד.

כז [סעיף כ"ז - קטנה].

- א. מחבר: תינוקת, שלא הגיעה לימי הנעורים או שלא הביאה שתי שערות.
1. ט"ז (מ'): אפי' הביאה שתי שערות. דאמרינן שומא נינהו ולא סימני גדלות.
 2. ש"ך (ס"ג): שלא הגיעה לימי הנעורים כו'. דהיינו שהיתה פחותה מ"ב שנים ויום אחד.
- ב. מחבר: היא קובעת וסת כשאר נשים. ש"ך (ס"ד), בין וסת ההפלגות ובין בשאר וסתות.
1. רמ"א (סכ"ח), ט"ז (מ"א): אבל אינן חוששות לוסת שאינו קבוע.

ג. שראתה [קטנה או זקנה] ג' פעמים שלא בקביעות.

1. הב"י וש"ך (נקה"כ) כ' שאינה חוששת עד שתקבע לה וסת כדין. אבל הט"ז (מ"ג, מ"ד) חולק וסבר שהיא חוששת לוסתה. פת"ת (קפ"ד ט') כ' שהסד"ט והחוו"ד הסכימו לדעת הט"ז. ועי' רע"א (שם).
- ד. מחבר: אלא שיש הפרש בינה לגדולה שאע"פ שהחזקה רואה וקבעה לה וסת, אם פסקה ג' עונות בינוניות שהם צ' יום ולא ראתה, אינה חוששת לוסת הראשון כלל, וחזרה לקדמותה. ואפי' חזרה לראות באותן עונות שהיתה למודה לראות בהן, אינה חוששת.

1. ראתה ג' ראיות בג' עונות מכוונות שלא פחתה ולא הותירה, נתגלה שדילוג הראשון אינו סילוק דמים, **אלא שינוי וסת**. לפיכך, ראייה ראשונה שממנה התחילה (לדלג) מצטרפת לג' ראיות אחרונות, ונמצאו ד' ראיות וג' הפלגות ביניהם מצ' לצ'. ואם פחתה או הותירה, שלא היו הראיות מכוונות, אז א"א לראשונות להצטרף, ועד שתראה ד' ראיות מכוונות אינה קובעת וסת להפלגות.
2. ט"ז (מ"ב): ולא ראתה אינה חוששת כו'. פי' אם לא ראתה עד אחר צ' יום ואז ראתה אפי' הכי אינה חוששת שמקרה הוא. ואח"כ כ' ואפי' חזרה לראות באותן עונות דיש סברא טפי שחזרה לוסת הראשון.
3. ש"ך (ס"ז): ראייה ראשונה. כלומר ראייה אחרונה מג' ראשונות שראתה קודם שהתחילה לפסוק.
4. ש"ך (ס"ח): פחתה. שראתה ראייה ראשונה לצ"ג ושנייה לצ"ב ושלישית לצ"א, או הותירה כגון ראשונה לצ"א ושנייה לצ"ב ושלישית לצ"ג. רש"י. ואע"ג דאמרינן לעיל בהיה לה וסת קודם לכן מצטרפת הראיה הראשונה שהתחילה לדלג ממנה, שאני הכא כיון דוסתה לא היה שוה לדילוג.

ה. מחבר: קטנה שפסקה ג' עונות בינוניות שהם צ' יום ולא ראתה, אינה חוששת לוסת הראשון כלל.

1. ש"ך (ס"ה): כל' דבגדולה כשקבעה וסת אמרינן דבעינן שעקרתו בג"פ, והיינו שיגיע זמן וסתה ולא תראה ג"פ. אבל קטנה כיון שעברו עליה ג' עונות בינוניות חזרה לקדמותה. 1) **ונ"מ בוסת החדש בסירוג** שראתה מב' חדשים לב' חדשים, דבגדולה שקבעה וסת בעינן שיעבור עליה ג"פ מב' חדשים לב' חדשים ולא תראה, אבל בקטנה סגי בצ' יום. 2) וכן בוסת ההפלגה, **היה לה וסתה מל"ה לל"ה**, בגדולה בעינן שיעברו עליה ג"פ מל"ה לל"ה ולא תראה ק"ה ימים, ובקטנה סגי בצ' יום. דלא כדרישה.
2. ש"ך (ס"ו): ג' עונות בינוניות. **לאפוקי אם פסקה רק ג' עונות קטנות** שהיתה רגילה לראות בהן. אם היתה אח"כ חוזרת ורואה באותן עונות קטנות פעם א', היתה חוששת להן. ואפי' לא ראתה באותן עונות אלא שראתה פ"א היתה חוששת לראייתה או לעונה בינונית כשאר נשים. מש"כ כשפסקה ג' עונות בינוניות. פרישה.

כח [סעיף כ"ח - זקנה.

א. מחבר: וכן זקנה שעברו עליה שלש עונות משהזקינה, ולא ראתה, הרי זו מסולקת דמים ואינה חוששת לוסתה הראשון.

1. רמ"א: וקטנה וזקנה אינן חוששות לוסת שאינו קבוע.
- (א) ש"ך (ס"ט): ואינה חוששת כו'. היינו כשלא חזרה לקביעותה הראשון כדלקמן סל"א.
- (ב) ש"ך (ע'): לוסתה הראשון. וכ"ש לוסת אחר וק"ל.

ב. שראתה [קטנה או זקנה] **ג' פעמים שלא בקביעות**.

1. הב"י וש"ך (נקה"כ): כ' שאינה חוששת עד שתקבע לה וסת כדין. אבל הט"ז (מ"ג, מ"ד) חולק וסבר שהיא חוששת לוסתה. פת"ת (קפ"ד ט') כ' שהסד"ט והחור"ד הסכימו לדעת הט"ז. ועי' רע"א (שם).

כט [סעיף כ"ט - איזו היא זקנה.

נדה (ט'): היכי דמי סמוך לזקנתה. אמר רב יהודה: **כל שחברותיה** אומרות עליה זקנה היא. ורבי שמעון אומר: כל שקורין לה אמא אמא ואינה בושה. ר' זירא ור' שמואל בר רב יצחק, חד אמר: כל שאינה מקפדת, וחד אמר: כל שאינה בושה. מאי בינייהו. איכא בינייהו: בושה ואינה מקפדת.

- א. מחבר: איזו היא זקנה, כל [רמ"א: שזקנה כל כך שראויה] שקורין לה אימא בפניה מחמת זקנותה ואינה חוששת. וכ"פ הט"ז (מ"ה).
1. ט"ז (מ"ו): ונ"ל מדברי הטור והש"ע שכתבו אינה חוששת משמע דוקא אינה בושה, **היינו לחומרא**. והב"י פסק שאינה מקפדת.

ל [סעיף ל' - זקנה שחזרה וראתה.

א. מחבר: חזרה וראתה, דינה כדין תינוקות שלא הגיע זמנה לראות.

לא [סעיף ל"א - זקנה שחזרה וראתה לוסת שהיתה למודה לראות.

א. מחבר: חזרה לראות בעונות שהיתה למודה להיות רואה בהן, חזרה לקביעותה הראשון. ובזה חמור דין הזקנה מדין הקטנה.

לב [סעיף ל"ב - וסת בתוך וסת.

א. טור:

1. מדין התלמוד אין האשה קובעת וסת בימי נידות ובימי זיבות, אא"כ **פעם שלישית מעיין פתוח**. וכ"כ ט"ז (י"ח), ש"ך (נקה"כ).
2. **בזמן הזה** קובע וסת בתוך ימי נדה ותוך ימי זיבה, לפיכך קובע וסת בתוך וסת.
- (א) ש"ך (ע"א): בכ"מ שנאמר בכל סי' זה שקבעה וסתה **אם הוא להקל** הוא דוקא שלא בימי נדה וימי זיבה (הפוסקים חולק).

ב. מחבר: שקובע וסת בתוך וסת. כיצד, ראתה ג"פ בר"ח, ורביעית בב' לחודש ובר"ח וכן בחמישית ובששית, הרי קבעה ב' וסתות.

1. ט"ז (מ"ז): יש גורסין בכ' לחודש. ונקט שראתה ג' פעמים בר"ח ובב' לחדש דקמ"ל דאע"ג דראיית ר"ח הוא קבוע תחילה אימא שאין לחוש אלא בר"ח לחוד ולא בב' לחודש שהוא ממעין פתוח קמ"ל דחוששת לשניהם.
2. אבל הש"ך (ע"ב, נקה"כ): כ' שהעיקר בעשרים לחודש, דהא בב' לחדש **ה"ל ב' ימים רצופים** דהולכים תמיד אחר תחלת הראיה.

ג. פת"ת (כ"ח): נסתפק הנו"ב אם הכוונה דוקא וכן בחמישית ובששית דאז הוקבע גם החדש ג"פ. אבל תיכף ברביעית שראתה בכ' א"צ לחוש לכ' כלל כיון שיש לה וסת קבוע של ר"ח או לא.

לד] סעיף ל"ג - מעוברת, מינקת: לענין וסת חדשות.

א. מחבר: מעוברת אחר ג' חדשים לעיבורה, ומניקה כל כ"ד חודש אחר לידה, אינה קובעת וסת. [כש"ך, דלא כב"ח]. אפי' מת הולד או גמלתו, דמים מסולקים מהן כל זמן עיבורה וכל כ"ד חודש. ומ"מ חוששת לראיה שתראה כדרך שחוששת לוסת שאינו קבוע.

1. ש"ך (ע"ג): אינה קובעת כו'. וכן המנהג, וקי"ל וסתות דרבנן ואזלי' בהו לקולא. דלא כב"ח מחמיר לשי' הרמב"ן, שקובע וסת.
2. פת"ת (ל"א): הסד"ט כ' שא"צ לחוש לעו"ב.

ב. ט"ז (מ"ח): בזה חמור דין מעוברת מדין זקינה (נראה שמחמיר אפי' שראתה רק פעם אחת. כדאי' בנו"ב. עי' קפ"ד ז', בש"ך י"ט).
1. וכ' ב"י הטעם שזקינה אין לה דם בטבע, משא"כ מעוברת שיש לה דם רק שהעובר מעכב ותכף שעברו ימי העיבור חזרה למקומה.

ג. פת"ת (ל') מת הולד. אפי' הפילה נפל. כו"פ, סד"ט. והחור"ד כ' דאפי' הפילה רוח.

1. וכ' הסד"ט דהא דאמרי' דאינן קובעין וסת, היינו דוקא להחמיר לא אמרי', אבל להקל אמרינן דקבעה וסת וא"צ לחוש אלא כפי מה שקבעה אם בהפלגה חוששת להפלגה ואם לימי החודש חוששת לימי החודש, ולא חושנין לימי החודש ולהפלגה כיון שלא קבעה.

לד] סעיף ל"ד - מעוברת, מינקת: לענין וסת ישנות.

א. מחבר: מעוברת, משהוכר עוברת, ומניקה כל כ"ד חדש, אינה חוששת לוסת הראשון. אפי' היה לה וסת קבוע והגיע תוך הזמן הזה, אינה צריכה בדיקה ומותרת לבעלה. ואפי' שופעות ורואו' דם באותן עונ' שהן למודות לראות בהן, אינו אלא במקרה.

1. ט"ז (מ"ט) אינו אלא במקרה. פי' ואח"כ אינה חוששת לוסת זו:

ב. מחבר: עברו ימי הנקה, חוזרות לחוש לוסתן הראשון.

1. חוזר גם בלי שתראה, כדעת הרשב"א. כגון שהיה לה וסת לר"ח, חוששת לר"ח ראשון שהיא פוגעת בו. וכן וסת הגוף, וכדו'. אבל וסת ההפלגות, א"א לחוש עד שתחזור לראות. חזרה לראות אפי' פעם א' חוששת יום ההפלגה שהיתה למודה להפליג.
(א) ש"ך (ע"ד): ואף אם לא ראתה בו חוששין לר"ח שני וכן לג' שאינו נעקר בפחות מג' פעמים.
(ב) ש"ך (ע"ו), ט"ז (ל"א): א"א לחוש כו'. שהרי אין כאן שום ראיה שנשער בהפלגה ממנה.
2. אבל הש"ך (ע"ה) עצמו חולק, שאינה חוזרת עד שתראה פעם א', כדעת רמב"ן ראב"ד.

ג. פת"ת (ל"ב): עי' נו"ב שכ' דדוקא לוסת הקבוע חוזרת לחוש, אבל לוסת שאינו קבוע, אינה צריכה לחוש לו כלל אחר ההנקה.

חילוקים בין וסת קבוע לוסת שאינו קבוע.

1. קובע, אינו חוששת לעונה בינונית - סעי' א'.
2. קבוע, אינו נעקר רק בג' פעמים. שאינו קבוע נעקר בפעם אחת - סעי' ב'.
3. קבוע, צריך בדיקה אחר יום הוסת - סעי' ד', סי' קפ"ד סעי' ט'.
4. קבוע, בוסתות שלא רגיל מחמיר. אינו קבוע, מיקל - וסת הדילוג, וסת סירוג, (וסת השבוע), וסת השעות - סעי' י"א, סעי' י"ג.
5. קבוע, חושש רק לקבוע. אינו קבוע, חושש להפלגה וחודש - סעי' י"ג.
6. קבוע, עוקר שאר וסתות קבוע לגמרי. אינו קבוע, אינו עוקר לגמרי שאר וסתות קבוע - ש"ך ס"ק מ"א.
7. קבוע, אפילו עקרה כל זמן שלא קבעה וסת אחר חוזר בפעם אחת לוסת זה - סעי' ט"ו.
8. קבוע, שייך דין וסת האונס. אינו קבוע, אין לה דין וסת האונס - סעי' י"ז.
9. קבוע, קטנה שלא הגיעה זמנה לראות חושש - סעי' כ"ז.
10. קבוע, אחר ימי העיבור וההנקה חוזר לוסת - פת"ת ס"ק ל"ב (יש חולקים).
11. קבוע, אינו צריך בדיקה קודם או אחר תשמיש, משא"כ אשה שאין לה וסת (לכמה שיטות) - סי' קפ"ד סעי' א', סי' קפ"ו.
12. קבוע, יש מחלוקת אם דינו דאורייתא. אינו קבוע, לכו"ע רק דין דרבנן - פת"ת סי' קפ"ד ס"ק ד'.
13. קבוע, אינו נעקר רק בבדיקה - עי' סי' קפ"ד פת"ת ס"ק י"ח.
14. קבוע, צריך לשאול אחר הזמן - סי' קפ"ד סעי' י"א.
15. קבוע, תולה בדם מכה - סי' קצ"ו.
16. קבוע, רמ"ת שראתה בשעת וסתה, תולה בוסתה (יש חולקים, ותולה אפי' באינה קבוע) - עי' סי' קפ"ז סעי' ד'.
17. קבוע, חושש גם לזקנה וקטנה. אבל אינה קבוע, אינה חוששת לזקנה וקטנה - רמ"א סי' קפ"ט סעי' כ"ח.
(א) לענין מעוברת, ומינקת - רוב מחמירים, עי' סעי' ל"ג.
18. אולי יש לחלק ביוציא לדרך בין סמוך לוסת קבוע לאינה קבוע - עי' סי' קפ"ד סעי' י'.

כתמים סימן ק"צ

א] סעיף א' - הרגשה.
א. מקור.

1. נדה (דף נז:), ט"ז (א'): שמואל, שנאמר בבשרה, עד שתרגיש בבשרה.
2. משנה (נח:), ר"ע, שלא אמרו חכמים הדבר להחמיר אלא להקל, שנאמר ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זוכה בבשרה, דם ולא כתם.
(א) קולות בכתמים: (1) גריס. (2) אינו מקבל טומאה. (3) בגדי צבעונים. (4) תליות. (5) כתמים של קטנות. (6) י"א כתם על בגד איש.
- ב. מחבר: מדאורייתא צריכה הרגשה, וחכמים גזרו על כתמים [ואפי' בדקה עצמה ומצאה טהורה], כאילו ראתה ודאי.
1. ט"ז (ב'): א"ל ס"ס [ספק אם יצא ממנה, ספק לאו מן המקור]. י"ל דכיון דרוב דם שיוצא מהאשה שאין לה מכה אתי ממקור, לא נחשב זה לספק כלל. ובכס"מ נתן תירוץ.
2. רע"א: וחכמים גזרו על כתם. אפי' אם לא ראתה מעולם דכל שהגיעה לימי הנערות כתמה טמא.

ג. פת"ת (א'): אשה הרגשה וראתה טיפות דמים ע"י ליחה לבנה מרובה: שב יעקב ובית יעקב שמקרי שלא ע"י הרגשה, וסד"ט חולק.
1. (ב'): כתם על בגד איש, הפנים מאירות מיקל (וכן דעת רוב פוסקים). אמנם כ' עמודי אור שנעלם התוספתא.

הרגישה, ולא מצאה כלום - תרומת הדשן.

- ד. מחבר: ואם הרגישה שנפתח מקורה להוציא דם ובדקה אח"כ ולא מצאה כלום, יש מי שאומר שהיא טמאה. תרה"ד.
1. ט"ז (ב'): שאני אומר דם יצא כחרדל ונתקנה או נימוק דהרגשה דאורייתא היא היכא דליכא למתלי במידי אחרינא.
2. פת"ת (ז'): מעוברת ומניקה - יש מקילים [תוה"ש, יעב"ץ, ס"ט, חכ"א]. יש מחמירים [תפל"מ, בל"י, חת"ס, רע"א].
- ה. פת"ת (ג'): אשה מתעטשת בכח, וע"י העיטוש ניתז ממנה למטה מי רגלים לפי דעתה - ואח"כ מצאה כתם קטן פחות מכשיעור גריס.
1. שב יעקב: אין לחוש, ששכיח שנתזין ממנה מ"ר ואי הוי בדקה מיד היתה רואה לחלוחית של מ"ר ואחזוקי איסורא לא מחזקינן.
(א) תפארת צבי: דוקא שיצא ממנה כמה טיפין לדעתה, הואיל דלא מצאה אלא חד כתם קטן מוכח שמי רגלים היה דאי היה דם היה נמצא הרבה. אבל אם הרגישה כאילו יצא ממנה מעט ואח"כ מצאה כתם תלינן כתם זו בהרגשה וטמאה.
- (ב) אכן דעת הסד"ט וחכ"א אינו כן: דדוקא בפתיחת המקור החמיר בתה"ד, אבל הרגשה שניתז ממנה דבר מה תולין במצוי במ"ר.
2. חכ"א: חזקה שיש הפרשה טהורה, מהני - אפי' הרגישה זיבת דבר לח. ומציין לסק"ו.
- ו. פת"ת (ד'): חכ"א, הרגשה שנודעזעו אבריה, בדקה ולא מצאה כלום טהורה, שתלינן בשאר מקרים. ומציין הפת"ת להחת"ס שחולק.
- ז. פת"ת (ה', סוף ו'): בדקה בתוך שיעור וסת, ולא מצאה כלום: חת"ס מסתפק, נו"ב וחוו"ד מחמירים, כו"פ וסד"ט מקילים.

ח. פת"ת (ו'): מצאה מראה כשרות טהורה. מחבר (סי' קפ"ח ס"א).

1. בדקה בעד שאינו בדוק, ומצאה מראה טהור ומראה טמא פחות מגריס: יש מקילין [גבעת שאול], ויש מחמירים [חוו"ד, חת"ס].
ומוסף החוו"ד להחמיר אפי' אם העד חזקת מלוכלך, או נאבד מקצת העד (שצריך בירור גמור).
2. בהרגשה דזיבת דבר לח: חת"ס, שאם נאבד העד או שאינו בדוק וכדו', טהורה. (ולכאורה ה"ה שלא מצאה כלום).
3. ומצאה מראה טהורה וגם טיפי דם פחות מכגריס ועוד: חת"ס, שיש סברא לחלק בין כתונת לעד שאינו בדוק, שבכתונת דמראות כשרות אין מצויים בו לומר שהוא מעלמא טוב יותר לתלות מגופה שבא ע"י הרגשה זו [דלא כחוו"ד].
4. נסתפק עד כמה זמן יכולה לתלות במראה טהורה. סד"ט.

ט. פת"ת (ז'): טמאה.

1. רדב"ז ויעב"ץ חולק, והמיקל נשכר. אם מצאה דם בעד שאינו בדוק יש להחמיר, פנים מאירות. וצ"ע כשמצאה ג"כ מראה טהורות.
2. בדקה מיד, ולא בדקה העד עד לאחר הרבה זמן, ולא מצאה כלום. יש מקילים. נו"ב.
3. י"א [הבן של הנו"ב], אם הרגישה שנפתח מקורה, היינו שגם הרגישה זיבת דבר לח ותרתי דוקא בעינן. (אחרונים חולק).
4. ספק הרגשה: אשה שנדמה לה בשעת שינה כאילו היא מרגשת, ובדקה ולא מצאה כלום, ומסופקת אם זה חלום. יש להקל, כיון שהדין של התרוה"ד הוי רק ספק, ממילא יש כאן ס"ס. נו"ב.

י. **סיכום**: איזה הרגשה.

1. פתיחת מקור: המחבר מחמיר, וי"א דהיינו שגם הרגישה זיבת דבר לח (פת"ת ז').
2. שנודעזעו אבריה: חכ"א מיקל, משא"כ החת"ס (פת"ת ד').
3. זיבת דבר לח: חת"ס לכאורה סבר להקל (פת"ת ו'), משא"כ החכ"א (פת"ת סוף ג').

ב] סעיף ב' - כתמים של קטנים.

א. מחבר: לא גזרו [בין שהיא פחותה מ"ב (ויום אחד, ש"ך [ב']), בין שלא הביאה ב' שערות], אא"כ שראתה ג' פעמים.

ב. הלכות:

1. אם יש לה בעל: יש מחמירים [מהרש"ל, ב"ח, ט"ז (ד)], ויש מקילים [ש"ך (ג), ונקה"כ].
2. כתם הנמצא על בשרה של קטנה [ואינו ודאי מגופה]: ב"ח מחמיר, אבל הש"ך (ג) מיקל.
3. דם שבודאי אתי מגופה, רק שלא הרגישה: יש מחמירים [חוו"ד], ויש מקילים [ל"ח, מנ"י, עי' ש"ך]. פת"ת (ח).

ג. סעיף ג' - מתי נחשבו ראיות קטנה כמו ג' ראיות.

- א. מחבר: שופעת או מזלפת טיף בלא הפסק, נחשב כראיה אחת עד שתפסיק.
1. חזרה וראתה ג' פעמים ביום אחד: הרי היא מוחזקת בדמים, וי"א עד שראתה דם בג' וסתות. רמ"א: ויש להחמיר.

ב. קטנה הפוסקת מלראות הו"ל כב' ראיות.

1. ב"ח, ש"ך (ד', ונקה"כ): דווקא במזלפת, אבל בשופעת אפי' פסקה מעט אינו אלא ראיה אחת.
2. ט"ז (ה'): אפי' שופעת. [אע"פ שאמרו בגמ' שהוא א"א: היינו כל ז', אבל כמה ימים (דהיינו ב' או ג' ימים) זה ודאי אפשר שתחיה].

ד. סעיף ד' - קטנה שפסקו מלראות.

- א. מחבר: קטנה שראתה ג"פ, ופסקה מלראות שיעור ג' עונות [צ' יום], חוזרת לקדמותה וכתמה טהור עד שתחזור ותראה ג' פעמים.
1. ש"ך (ה'): אפי' חזרה לראות בעונות שהיתה למודה, עד שתראה ג"פ.

ה. סעיף ה' - שיעור כתמים: כגריס ועוד.

- א. מחבר: לא גזרו על הכתם אא"כ יש בו כגריס ועוד [ל"ו שערות בגופו של אדם]. דפחות מזה, תולין בדם כנה אע"פ שלא הרגה כנה.
1. אם נזדמן גריס יותר גדול מזה, משערין בו. ט"ז (ז'): דאמרינן דאפשר דיש כינה יותר גדולה.
 2. פת"ת (ט'): יראים, דא"א בקיאיין בשיעור זה. ואם הדם צבור במקום אחד הרבה דיינינן ליה כאילו נתפשט, סד"ט שמציין רע"א.

- ב. פת"ת (י'): מביא שיטות שונות מה הגדר של כגריס ועוד. והחת"ס כ' העיקר כמעיל צדקה. ואע"ג שלא נמצא כן דם מאכולת בזמנינו, תלוי השיעור בזמניהם. "נ"ל הטעם..."

- ג. פת"ת (י"א): מאיר נתיבים, הכוונה לשער בשערות שבגוף ולא בשערות שבראש, דלא כדר"מ.

- ד. פת"ת (י"ב): כתם שחור, המעיל צדקה נוטה להקל. הראב"ד מחמיר, הו"ד בסד"ט ורע"א. ובמקומות שמצוין פרעושים, יש להקל.

ו. סעיף ו' - כתם בגופה: פחות מכגריס ועוד בבשרה.

- א. מחבר: הא דבעינן שיעורא, אפי' בכתם הנמצא על בשרה [רשב"א, ועוד]. וי"א אין לו שיעור [רמב"ם]. (עי' לקמן ס"ח).
1. ש"ך (י'): בשם הב"ח פסק להקל, וכן המנח"י ועי' סד"ט. אבל הש"ך כ' שאין להקל כלל, וכן מהר"א ברודא. פת"ת (י"ג).
 2. רע"א: תפל"מ כ' דבהרגה מאכולת גם להרמב"ם בוודאי בעי' שיעור כגריס ועוד דדמי למכה שבגופה. צ"ע לדינא.

- ב. פת"ת (י"ד): אם נמצא גם על בגדיה. יש להקל עד שיעור כגריס ועוד [ב"י, סד"ט, תפל"מ]. וכן רע"א (על הט"ז כ"ד). אמנם יש מחמירים, חוו"ד.

ז. סעיף ז' - פשפש (וואנ"ץ, ט"ז [ח'], ש"ך [י"ב]).

- א. מחבר: הרגה פשפש או הריחה ריחו, תולה בו עד כתורמוס. רמ"א: פי' מין ממיני הקטניות שהוא מר.
1. פת"ת (ט'): סד"ט, יש לדון אם הרגה פשפש ונמצה כתורמוס ועוד, אם יש לתלות דאיתו עוד הוא מאכולת [כמו סעי' כ"ו].

- ב. פשפש מצוי: הרשב"א מיקל [וכן יש לדון מה דעת הרא"ש]. וכן דעת הט"ז (ט') והש"ך (י"א). דלא כב"ח.
1. רע"א: ויש בזה צד חומרא, באם מצאה למעלה מהחגור כתורמוס ולמטה מהחגור יותר מתורמוס. עי' סעי' י"ז.

ח. סעיף ח' - צירוף בגופה.

- א. מחבר: אינו מצטרפין, וי"א ה"מ כשנמצאו על חלוקה, אבל אם נמצאו על בשרה, מצטרפין לכגריס ועוד. וכ"פ הב"ח (ש"ך [י']).
1. ש"ך (י"ג): דוקא לסברא ראשונה בסעי' ו'.
 2. פת"ת: כתם הנמצא על מקום הקמטים, אם אינו תפור, אינו מצטרף שכל קמט עומד לעצמו. ואפי' אם תפורים צ"ע, דעכ"פ יש אויר ביניהם. חכ"א. (אמנם הערה"ש מחמיר בהב' ציורים).

ט. סעיף ט' - צורות שונות.

- א. מחבר: כל צורה שמצאה כנגד בית תורפה, טמאה.
1. ש"ך (י"ד): פריך על הב"ח איך הוא מפרש הב"י והרמב"ם. ומפרש שאירי לענין צורות שונות, ולא לענין צירוף. ע"ש.

י סעיף י'.

א. משנה (נט): - רבי נחמיה אומר: **כל דבר שאינו מקבל טומאה** אינו מקבל כתמים.

1. מחבר: לא גזרו על דבר שאינו מקבל טומאה, או כל דבר שאינו מקבל טומאה.
(א) ש"ב (ט"ז): אפי' מין שהוא מקבל טומאה אלא ששיעורו גרם לו [כגון מטלית שאין בו ג' על ג']. מבואר מתוס' והרא"ש, דכלי שמקבל **טומאת נגעים** אע"פ שאין מקבל שאר טומאה מקבל כתמים וטמאה.

ב. פת"ת (י"ז).

1. דבר שאמקב"ט **מונח** ע"ג דמקב"ט, הסד"ט כ' שיש להחמיר (יש הרבה חולקים).
2. נמצא על בנין מחובר: י"א להחמיר [מנ"י], יש מקילים [כו"פ, סד"ט] (שרק בנגעי בגדים יש מקום להחמיר).
3. טומאה דרבנן, הנו"ב כ' שיש להחמיר.

ג. פת"ת (י"ח): **נייר**, האם מקבל טומאה: הרמב"ם כ' שאינו מקבל טומאה. והנו"ב כ' שמקבל טומאה. ושיבת ציון מתרץ שנייר לנו מחולק שנעשה מבליי סחבות וכדו' שהוא מעשה לבדים [ולא הוי פנים חדשות], משא"כ בדורות הקודמים שהחליקו והתקינו מעצים.

1. אבל הסד"ט כ' שפנים חדשות בא לכאן. (מה שכ' בשם החכ"א, עי' גירסא שלנו). וכ"כ החת"ס, ועוד דלא מקרי צו"פ אלא העומדים לבגד ואריג וחבלים ולבדים וכדומה אבל הני ניירות שמויחדים לצרכים אחרים [אמנם, יש להחמיר בעד שאינו בדוק].
(א) סד"ט: צ"ע אם מצאה כתם אחר תשמיש ע"ד שאינו מק"ט או על בגד צבוע. וכן סמוך להטלת מי רגלים, צ"ע.

ד. פת"ת (י"ט): נו"ב, בבהכ"ס הקבוע בקרקע והדף שיושבים עליו נעשה מן דף שהיה עליו תורת כלי בתלוש, ואח"כ קבעוהו שם. דכיון שקבעוהו אינו מקבל טומאה. ואף אם לא חיברו בקרקע משפתו בו נקב גדול כזה, כבר נטהר. וע"ש בד' חלוקים.

ה. גמרא (נדה דף סא): - ת"ר, **בגד צבוע** מטמא משום כתם, רבי נתן בר יוסף אומר: אינו מטמא משום כתם.

1. מחבר: טהורה. רמ"א: לפיכך, תלבש האשה בגדי צבעונין, כדי להצילה מכתמים.
2. פת"ת (כ"א): דגמ"ר כ' שג' חמורי עולם מחמיר [רמב"ן, ראב"ן, ר' שמחה], קשה להקל. אבל התשובה מאהבה כ' ודאי אין להחמיר. וחת"ס כ' להחמיר שלא ללבוש צבעונים בבגד הסמוך לבשר (והפוסקים חולקים).

ו. רע"א: מעיל צדקה.

1. כתם שחלקו על מקום לבן וחלקו על מקום צבוע: יש להקל, אבל מצרף המקומות לבנות לכגרים ועוד. פת"ת (כ') וכן הסד"ט וחכ"א. אבל יש מחמירים ומצטרף גם מקום הצבוע, תשובה מאהבה חו"ד ותפארת צבי.
2. ב' טיפות מחוברות ע"י מראה לבן, ויש באדום **יחד** שיעור כתם טמאה: יש להחמיר (אם הוא ניכר שהוא ממראה אחד).

ז. פת"ת (כ"ב): עמודי כסף כ' שלא תלבש האשה צבעונין כדי להציל בימי נדתה ובימי ליבונה. ויש לומר דבג"י ראשונים אין תולין [עי' סי' קצ"ו ס"י].

יא סעיף י"א - כתם בגופה.

א. משנה (נז): הרואה כתם על בשרה, כנגד בית התורפה מטמאה, ושלא כנגד בית התורפה טהורה.

ב. מחבר:

1. הכל תלוי במקום שאפשר שבא מן המקור.
(א) אם נמצא על עקבה ט"ז (י'): כדרך ישמעאלים], על כל אורך שוקה ופרסותיה מבפנים, על ראש גודל רגליה רמ"א: וכ"ש על רגליה ממש], על ידה, על קשרי אצבעותיה, **טמאה**.
(ב) אבל אם נמצא על שוקיה ועל פרסותיה מצד חוץ, אפי' מהצדדין, למעלה מאותו מקום, **טהורה**.
(1) אין מחזיקין טומאה ממקום למקום - ט"ז (י"ב), ש"ב (י"ט).
(ג) אם יודעת שנזדקרה והגביהה רגליה למעלה, טמאה בכל מקום שתמצאנו, אפי' למעלה מהחגור, בין מלפניה בין מלאחריה.
2. **ואם עברה** בשוק של טבחים או נתעסקה בכתמים.
(א) אם נמצא על בשרה לבד, טמאה.
(ב) אם נמצא על בשרה וגם על חלוקה, תולה בו בין שנמצא למטה מהחגור או שהגביהה רגליה ונמצא למעלה מהחגור.
(1) פת"ת (כ"ד): סד"ט, אפי' אם החלוקה היה אינו בדוק. ואפי' שהכתם שעל חלוקה אינו נגד זה שעל בשרה, שדרך להתהפך.
3. **ואם יש מכה בגופה**.

(א) כשנמצא הכתם על בשרה בלבד, ג"כ יכולה לתלות בה. [אא"כ בג' ימים ראשונים. ש"ב (כ"ג)].
(ב) ואם המכה בכתפה, והכתם על יריכה במקום שאי אפשר לבא מהמכה, טמאה. [משא"כ בצוארה. ט"ז (ט"ו)].

ג. מקומות בגופה.

1. נמצא כתם על גב רגלה, לצד לחוץ: יש מחמירים [ב"י, רמ"א, ט"ז (י"א)], דלא כהב"ח. עי' ש"ב (י"ז).
2. נמצא כתם בשאר אצבעות רגליה, חוץ מן הגודל: יש מקילים, ב"ח והט"ז (י"א). עי' ש"ב (י"ז).
3. נמצא על גב ידה, למעלה מן קשרי האצבעות: פת"ת (כ"ג) בשם החכ"א, בצירוף יש להקל.

ד. ט"ז (י"ד): אם נתעסקה ממש בידיה בכתמים, תולה בנמצא בידיה.

1. רע"א: עברה בשוק של טבחים.

(א) מצאה כתם רק על בשרה, במקום מגולה (בין שמצאה על ידיה, או בשאר מקומות מגולות), תולין. דלא כנראה מהט"ז.
(ב) ולכן אפי' נמצא על בשרה (במקום מכוסה) תולה גם בגופה, שתולה על תליה. וצ"ע. פת"ת (כ"ה), סד"ט הו"ד הפרישה לקולא וכ"פ החכ"א.

ה. פת"ת (כ"ג): נמצא על ידיה וברי לי שלא נגעתי בהמקור, כ' הסד"ט שנאמנות.

1. אף למחמירים בכתם על בשרה (סעי' ו', סעי' ח'), כאן צריכה שיעור כחלוקה (לצרף דעת הרשב"א בשם רבו), אא"כ נגעה באו"מ ולא נטלה ידיה. סד"ט, חכ"א.

יב) סעיף י"ב - כתם בחלוקה.

א. מחבר: נמצא הכתם על חלוקה - הכל תלוי במקום שאפשר שבא מן המקור.

1. נמצא למטה מהחגור, או בחגור עצמו, טמאה. אפי' נמצא לצד חוץ. [רמ"א: בין נמצא לפניו או מאחריה או מן הצדדין].
2. נמצא על חלוקה בלבד מהחגור ולמעלה, טהורה. ש"ך (כ"ה: קמ"ל) אפי' נזדקרה והגביהה רגליה, שאילו בא מן המקור היה נמצא על בשרה.

(א) ש"ך (כ"ז): שא"א לדם לטפטף אלא שותת ויורד ונוגע אף בחלוקה ושלא יגע בבשרה.

(ב) ש"ך (כ"ו): הגם הב"ת פסק כהרמב"ם להחמיר, שלמעלה כלמטה. אבל העיקר דעת הרשב"א וסעייתו להקל.

3. אם עברה בשוק של טבחים, טהורה. אפי' נמצא לצד פנים ועל בשרה. ש"ך (כ"ד), דכיון שנמצא על חלוקה ג"כ טהורה.

ב. רע"א: עברו ימים בין האזדקרות למציאת כתם י"ל דטמאה, אפי' למחבר. דלמא היה ג"כ על בשרה ונתייבש ונתפרך, עי' תוס'. וצ"ע.

ג. פת"ת (כ"ו): פנים מאירות, הא דאיתא בש"ס לבשה ג' חלוקים זה על זה אם אינה יכולה לתלות אינה תולה אפי' בעליון דוקא בגדים שלהם, שהיו כולם פתוחים מבית הצואר עד למטה אבל מלבושים של נשים שלנו שכולם אפודים והיא לובשת ממתניה ולמטה, וכדו' יש להקל. שא"א בשום ענין שיבא בגד עליון סמוך לגופה. וכן למקומות שנמצאת הכתם על מטה [בסעי' נ']. וכן עי' סד"ט.
1. (כ"ז): חכ"א כ' בשם הסד"ט דאפי' מגיע מהחגור ולמעלה כששוחה הרבה טהורה. אבל הסד"ט במק"א רצה להחמיר, והניח בצ"ע.

יג) סעיף י"ג - כתם בבית יד.

א. מחבר: אם המקום שנמצא בו הדם מגיע עד בית תורפה, טמאה אפי' אינה יכולה להגיע שם אא"כ תשחה הרבה, ואם לאו, טהורה.
1. פת"ת: שתלוי אם לקשור הבית יד. ושתשער האשה בעצמה שתשחה הרבה עד שתגע לפי הטבעת, שדרכם לפעמים למשמש שם לקנח. חכ"א.

יד) סעיף י"ד - פושטת ומתכסה.

א. מחבר: היתה פושטתו ומתכסה בו בלילה, בכל מקום שימצא בו, טמאה, [מפני שהוא חוזר הילך והילך].
1. וכן אם נמצא במעפורת שמכסה ראשה או שחוגרת בו. ואם קשרה בו ראשה היטב, וכשנעורה מצאתו קשור יפה, אינה חוששת.

טו) סעיף ט"ו - שתי נשים.

א. מחבר: שתי נשים שכיסו ראשן בחלוק א', שתיהן טמאות.

1. אם אחת כיסתה והאחרת לא כיסתה, אע"פ ששתיהן לבשו החלוק, ונמצא הכתם למעלה מהחגור, רק אותה שכיסתה טמאה.

טז) סעיף ט"ז - מכה בצוארה, ונמצא הכתם בחלוק.

א. מחבר: אפי' למטה מהחגור שאי אפשר ליגע שם מהמכה, אם פושטתו ומתכסה בו תולה במכתה, שאני אומר נתהפך ובא לו שם.
1. ש"ך (כ"ה): היינו בצדדי הצואר, שא"א ליגע שם מהמכה אא"כ שפושטתו ומתכסה בו. אבל בצואר ממש, בלאו הכי תולה בו.

יז) סעיף י"ז - כתם למעלה ולמטה.

א. מחבר: מצאה כתם למעלה ולמטה, טהורה, שאני אומר כמו שהעליון בא מעלמא כך בא התחתון.

1. רק אם יודעת שלא נזדקרה. [ש"ך (ל'), כיון יש ריעותא לפנינו, כולי האי לא מקילין ולומר שאינה חושש שמא נזדקרה].
2. רק כשיש בעליון כגריס ועוד, שודאי מעלמא בא. ש"ך (ל"א), דאל"כ שמא דם כנה הוא והלכך אם יש בתחתון כגריס ועוד טמאה.

ב. רע"א: (מצאה כתם על החלוקה [ובשרה] למטה, ועל החלוקה למעלה או ועל בשרה למעלה. מיקל). תפל"מ, עבה"ג: (א) מצאה כתם על הבשרה למטה, ועל הבשרה למעלה. תולין. (ב) אמנם מצאה כתם על הבשרה למטה, ועל החלוקה [ובשרה] למעלה. אין תולין (דהא אפי' ודאי עברה בשוק של טבחים אין תולים בנמצא על בשרה לבד). עי' פת"ת (כ"ט) בשם הסד"ט, שנסתפק בזה.

ג. אחד שחור ואחד אדום.

1. מציין הבאה"ג לסעי' כ"ג. רע"א, אינו דומה לזה דהתם דידעי' דנתעסקה באדום, בזה אין תולין בו שחור. ואין מי שחולק.

(א) והכא דלא ידעה משום עסק אלא דמוכח דנתעסקה ולא אדעתה י"ל דתלי' כי היכי דנתעסקה באדום ולא אדעתה, ה"נ בשחור.
(ב) למעשה, יש מחלוקת בטור. והלבוש פסק כהר"ח והרא"ש שאין תולין שחור באדם. וכ"כ הפת"ת (ל') כ' בשם הסד"ט.

יח) סעיף י"ח - תליה.

א. מחבר: כיון שכתמים דרבנן, מקילין בהם ותולה בכל דבר שיכולה לתלות. אפי' לובשת ג' חלוקים זה על זה, ונמצא בתחתון, טהורה.
1. כגון שחיטה, נתעסקה בכתמים, ישבה בצד המתעסקים בהם, שעברה בשוק של טבחים, תולה בה וטהורה.
(א) פת"ת (ל"א): חמודי דניאל כ' כגון לפעמים יוצא דם מחוטמה, לתלות בצואת תרנגולים. וסד"ט כ' כגון ששואפים אבק הטאב"ק בחוטמיהן, מלפפים התינוקות בבגד אדום, לובשת בתי שוקיים מבגד אדום. והכל לפי ראות עין המורה.
2. אם נמצא על בשרה, אינה תולה אא"כ יש לה מכה בגופה אז תולה בה, אפי' על בשרה אם הוא במקום שאפשר לדם לנטף משם. ואפי' נתרפאת, אם אפשר לה להתגלע ולהוציא דם ע"י חיכוך, תולה בה, ואע"פ שעכשיו עלה עליה קרום ואינה מטפטפת.

יט) סעיף י"ט - תליה בבנה, בעלה.

א. מחבר: תולה בבנה ובבעלה אם נתעסקו בכתמים או אם יש בהם מכה, לפי שדרכם ליגע בה.
1. ואם היו עסוקים בדם ולא נמצא [ש"ך (ל"ג): לא נודע שנמצא] בהם דם, אינה תולה בהם, אא"כ היו עסוקים בדבר שדרכו לינתו.
2. רמ"א: ה"ה אם שכבה במטה עם נשים שיש להם מכות בגופן, תולה בהן. [ש"ך (ל"ד): נקט בנה ובעלה, שמסתמא דרכן ליגע בה].
ב. פת"ת (ל"ב): פרישה סד"ט חכ"א, אפי' נמצא בבשרה לחוד תולה בבנה ובעלה. אבל בסיפא שלא נמצא בהם דם אלא שהיו עסוקים בדבר שדרכו לינתו, אין תולין אלא כשנמצא גם על חלוקה אבל בנמצא על בשרה לבד לא דלא עדיף מעברה בשוק של טבחים.
1. חת"ס: שיש לבנה ובעלה כל דין מכה שבגופה, שאפי' היתה רק יכולה להתגלע נמי תולה בהם.

כ) סעיף כ' - דם דרך פי האמה.

א. מחבר: מי שרגיל לצאת ממנו דם דרך פי האמה, ובשעת תשיש נמצא בעד האשה דם, תולה בבעלה.
1. נו"ב, רע"א, פת"ת (ל"ג): אם לא היה דרכו להוציא דם כי אם בשעת הטלת מי רגלים לא מהני לטהר האשה ולתלות בבעלה.
2. פת"ת (ל"ד): מהרי"ט, דה"ה אם אחר ב' או ג' ימים בעת שרגילה לפלוט מצאה דם ג"כ תולה בו.

כא) סעיף כ"א - תליה במכה.

א. מחבר: דאישתכח כתם בשיפולה מאחורה, ומכה איכא מקמא, תליא בה. דאפשר אדיתבא, הך דבתרא אתא לקמה ונטפה מההיא מכה.

כב) סעיף כ"ב - ספק תליה.

א. מחבר: ספק אם עברה בשוק של טבחים וכדו', אינה תולה בהם.
1. בד"א בעיר שהטבחים וכדו' יושבים במקום ידוע. אבל אם דרכם להתעסק כאן וכאן, תולין, שמא נתעסקו במקום שעברה.
(א) ט"ז (ט"ז): אבל אם דרכם להתעסק כו'. דאז הוה כולה מתא כשוק של טבחים.

כג) סעיף כ"ג - תולה בגוונים משונים.

א. מחבר: נתעסקה בדבר אדום ונמצא עליה כתם שחור או איפכא, אין תולין בו.
1. אבל אדום באדום ושחור בשחור, אפי' אם אינו ניכר ממש שדומה לו, תולה בו.
2. רע"א: אם נתעסקה בצבע אדום, לכאורה אסור דאפשר לברר ע"י העברת ז' סמנים. ואף דא"א בקיאים, הוי ס' מחמת חסרון ידיעה. ועי' מנח"י. ואף בנאבד יש מקום לאסור, כמ"ש כיצא בזה בתפל"מ. וצ"ע.

כד) סעיף כ"ד - נתעסקה בתרנגול.

א. מחבר: נתעסקה בתרנגולת, תולה בו אדום ושחור וכרכומי, לפי שדם שחיטתה אדום, ודם איבריה שחור, ודם בני מעיה כרכומי.

כה) סעיף כ"ה - ב' נשים לתליה אחת.

א. מחבר: שתי נשים שנתעסקו בצפור אחת שאין בו דם אלא כסלע, ונמצא על כל אחת כסלע, שתיהן טמאות.
1. רק אם שניהם שואלים בבית אחת: כדין שני שביילין, וכדין חמץ בביתו (פסחים דף י'). - ב"ח, ש"ך (נקה"כ).
2. אפי' זה אחר זה: כדין ג' נשים שלבשו חלוק אחת (סעי' מ"ט) - דרישה, ט"ז (י"ז).
(א) הטעם לחלק בין כאן והסוגי' בפסחים. (א) ט"ז: ששם יש חזקת טהרה, ולכן צריך שיהא הקלקול ברור. כאן שהאשה מצאה הכתם בחזקת טומאה קאי, אא"כ יש תליה, צריך שיהא התיקון ברור. (ב) דרישה: כאן דאורייתא. (ג) א"נ שייך ששתי נשים טמאות.

כו) סעיף כ"ו - נתעסקה בכגרים, האם תולה בה ומאכלות.

א. נדה (דף נט.): בעי רבי ירמיה: נתעסקה בכגרים, ונמצא עליה בכגרים ועוד מהו. תא שמע: נתעסקה במועט אין תולה בו מרובה. היכי דמי. לאו כי האי גוונא. לא, כגון דנתעסקה בכגרים, ונמצא עליה שני גריסין ועוד. מהו דתימא: שקול כגרים צפור שדי בי מצעי, זיל הכא, ליכא שיעורא, זיל הכא ליכא שיעורא, קמ"ל.

ב. מחבר: נתעסקה בכגרים, ונמצא עליה כשני גריסין, הרי זה תולה כגרים בדם שנתעסקה בו וכגרים במאכלות.

1. אבל אם נמצא הכתם יותר מכשני גריסין, טמאה.

2. רמ"א: יש מחמירין [רא"ש, טור] ומטמאין בכל זה [ש"ך (ל"ה): אפי' נמצא כגריס ועוד]. מ"מ יש לסמוך אמקילין [בציור א'].

ג. רע"א: מעיל צדקה, נתעסקה ב' פעמים בדם בכל פעם כסלע, ומצאה חד כתם שיעור ב' סלעים. יש להחמיר, שרק במאכלות דשכיח טובא וגם רגיל להיות במקום זוהמא תלינן דנזדמן לדם שנתעסקה ונדמה לכתם א'.

כז סעיף כ"ז - נתעסקה בפחות מכגריס, האם תולה בה ומאכלות.

א. מחבר: נתעסקה בפחות מכגריס, ונמצא עליה כגריס ועוד, טהורה. שתולה בנתעסקה ומאכלות. [עי' ש"ך (ל"ו)].

1. וכן אם נתעסקה בפחות מכגריס, ונמצא עליה כשני גריסין, טהורה (ב"י: "א שזה גירסת הרמב"ן). רמ"א: ויש מחמירין ומטמאין. וכן פסק מעה"מ, דרישה, ב"ח, ט"ז (י"ח), ש"ך (ל"ז).

2. רמ"א: אם נתעסקה בדם ואינה יודעת בכמה, אזלינן לקולא ואמרינן שהיה בדם כשיעור הכתם.

כח סעיף כ"ח - שני גריסין, וכינה מעוכה.

א. בדה (דף נט.): איתמר, נמצא עליה כגריס ועוד, ואותו עוד רצופה בו מאכולת, ר' חנינא אומר טמאה, ר' ינאי אומר טהורה.

1. ופסק הרמב"ם לחומרא כר' חנינא. משא"כ פסק רמב"ן רשב"א רא"ש וטור לקולא כר' ינאי.

2. מחבר: מצאה על חלוקה כשני גריסין וכינה מעוכה בו, טהורה. שהגריס הא' ודאי מכינה, והגריס הב' אנו תולין אותו בכינה אחרת.

(א) ש"ך (ל"ח): אע"ג דלעיל סעי' כ"ו טהורה אפי' אינה מעוכה בו שאני התם דנתעסקה בכגריס מה שאין כן הכא.

כט סעיף כ"ט - הרגה פשפש.

א. מחבר: הרגה פשפש שאנו תולין בו עד כתורמוס, חזר כתורמוס לשיעור הגריס לכל הדינים שאמרנו.

ל סעיף ל' - לדמות דבר לדבר.

א. מחבר: אינה צריכה לדמות הכתם לדבר שהיא תולה בו, אלא תולה מן הסתם עד שתדע שזה שחור וזה אדום.

לא סעיף ל"א - בדיקת צבע ע"י ז' סמנים.

א. ראשונים.

1. י"א שמהני רק לטהרות [ראב"ד, רמב"ן]. וי"א שמהני גם לבעלה [רמב"ם, רשב"א, מ"מ].

2. ואם מסופק אם הוא דם או צבע. דעת הרמב"ם הוי מחלוקת ראשונים. והרשב"א ומ"מ מחמיר, שצריך לברר.

ב. מחבר: מצאה כתם, ומסופק אם הוא דם או צבע, מעברת עליו ז' סמנים. אם עמד בעיניו הרי זה צבע וטהורה. ואם לאו, טמאה מספק.

1. ועכשיו אין לנו העברת ז' סמנים, מפני שאין אנו בקיאים בקצת משמותם.

2. עי' רע"א (על סעי' כ"ג).

לב סעיף ל"ב - תחזור.

א. מחבר: נמצא דם במקום שעברה. תחזור להתעסק כשעשתה. אם יזדמן שתעבור על המקום שנמצא בו הדם [ט"ז (י"ט) ש"ך (מ')]: ר"ל שיבא מקום בין רגליה נגד אותו מקום], טמאה. ואם לאו, טהורה.

1. רמ"א: רק שנמצא על דבר שמקבל טמאה. ש"ך (ל"ט): דאין לחלק בין כתם לדם, וכיון דלא הרגישה הוי דרבנן, ולא גזרו.

לג סעיף ל"ג - בדקה בעד הבדוק לה, והניחה במקום בדוק.

א. בדה (דף יד.) - אמר רבי זירא: אותו מקום בדוק הוא אצל מאכולת, ואיכא דאמרי: דחוק הוא אצל מאכולת.

1. מחבר: נמצא עליו טיפת דם, בין עגול בין משוך, טמאה. אפי' נמצא מאכולת מעוכה שם, אפי' הניחה בקופסא [העד בדוק לה, ש"ך (מ"א)] ואח"כ בדקה אותו.

(א) ט"ז (כ'): הטעם שאותו מקום בדוק הוא אצל מאכולת וע"כ חמור העד מחלוקה דבחלוקה תלינן במאכולת.

(ב) ט"ז (כ"א): אפי' בדקה בעד בדוק ואח"כ הניחתו במקום גלוי, ג"כ יש להחמיר.

1. וראיה מהמשנה "נמצא על שלה לאחר זמן טמאין מספק". רע"א: סד"ט, תמיה דהתם מיירי דבדיקת עצמה בעד היה אח"ז

דתשמיש, אבל מציאת הדם על העד היה מיד אחר שבדקה בו.

א. פת"ת (ל"ה): תמודי דניאל, אם בדקה קצת מן העד וקצת העד לא בדקה, ובדקה א"ע ממקום הבדוק. ונסתפקה שמא נתז מעל ידה ממקום שאינו בדוק, ומצאה פחות מכגריס. דעתו נוטה להקל. אך אם לא בדקה היטב רק דרך העברה בזה מותרת בודאי.

לד סעיף ל"ד - בדקה בעד הבדוק לה, והניחה במקום שאינו בדוק.

א. משנה (נח): עד שהוא נתון תחת הכר ונמצא עליו דם, עגול טהור, משוך טמא, דברי ר' א' ברבי צדוק.

1. מחבר: בדקה עצמה בעד הבדוק לה והניחתו תחת הכר [ט"ז (כ"ב)]: דאיכא למימר שמאכולת נתמעכה שם] או תחת הכסת, ולמחר

[ה"ה אם מצאה מיד, פת"ת (ל"ז)] נמצא עליו דם, אם משוך, טמאה, שחזקתו מהקינוח. ואם עגול, ואין בו כגריס ועוד, טהורה,

שאינן זה אלא דם מאכולת שנהרגה תחת הכר.

2. ש"ך (מ"ב): אבל בכל שאר כתמים לא מחלקינן בין משוך לעגול דלעולם פחות מכגריס טהורה.

ב. רמ"א: וה"ה אם הוא יותר מכגריס, ויש מקום לתלות בו. טהורה.

1. ט"ז (כ"ג): אשה שרגילה להוציא דם מבית הרעי שלה, ובדקה עצמה אפי' בעד הבדוק ובשעת הבדיקה נגעה גם שם. תולה בה. (א) בשעת וסת: ט"ז מחמיר. אבל הפת"ת (ל"ט) כ' בשם החו"ד להקל.
2. פת"ת (ל"ט): ובז' נקיים יש להקל, מאיר נתיבים. ובג' ימים ראשונים, לפי הש"ך (נ"א) יש להחמיר [דאפי' במכה ידוע שמוציאה דם אינה תולה מכ"ש כאן], משא"כ לרמ"א.

ג. פת"ת (ל"ח): מצאה פחות מכגריס ועוד בג' ימים ראשונים של ז' נקיים, הדגמ"ר מחמיר אבל מעיל צדקה מיקל.

לה [סעיף ל"ה - בדקה בעד הבדוק לה, וטחתו בירכה.

- א. נדה (יד): אתמר, בדקה בעד הבדוק לה, וטחתו בירכה, ולמחר מצאה [עליה: רש"י] [עליו: ר"ח ומחבר] דם, אמר רב: טמאה נדה. א"ל רב שימי בר חייא: והא חוששת אמרת לן. איתמר נמי, אמר שמואל: טמאה נדה, וכן מורין בי מדרשא.
1. מצאה כתם עגול ופחות מכגריס ועוד: יש מיקלים [רמב"ן, רשב"א]. ויש מחמירים [רמב"ם, מ"מ].
 2. הלכה: המחבר סתום להקל [עגול ופחות כגריס ועוד]. ומביא י"א להחמיר. וכ"פ רמ"א (שו"ע חדש) והב"ח הו"ד הש"ך (מ"ג).
 3. רע"א: ובנמצא בו מאכולת רצופה בזה ודאי תליא במאכולת.

- ב. ט"ז (כ"ד): הרמב"ם סבר להחמיר ממה נפשך. שאם נמצא דם [גם] על הירך, אפי' כ"ש טמאה [לטעמיה אזיל דכל שנמצא על בשרה טמאה]. ואם לא נמצא כאן דם על הירך הרי הוכחה לפנינו שהדם שעל העד הוא מגופה [דאי מהמאכולת שטחתה על ירכה היה לה להמציא גם על הירך כיון ששם נתמעה משא"כ אם בא מגופה אפשר שלא נגע בירך באותו חלק שעליו הדם].
1. רע"א: קשה, התם על בשרה לבד הוא דאין תולין אבל בעל בשרה וחלוקה תולין וא"כ הכא בעל עד וירך נתלה. (דלא כחו"ד).

לו [סעיף ל"ו - בדוקה בעד שאינו בדוק לה.

- א. נדה (יד): תניא: בדקה בעד שאינו בדוק לה והניחתו בקופסא, ולמחר מצאה עליו דם, רבי אומר טמאה משום נדה, ורבי חייא אומר טמאה משום כתם. אמר רב אדא בר מתנא: תנא רבי מטמא, ורבי יוסי מטהר.
1. י"א שטמאה משום נדה [רמב"ם], י"א שטמאה משום כתם [ראב"ד, רא"ש, טור, ר' ירוחם], י"א טהורה [רז"ה, עי' רשב"א].
 2. ש"ך (מ"ד): שנראה עיקר בש"ס דאפי' לרבי יוסי טמאה משום כתם.

- ב. מחבר, ט"ז (סוף כ"ט): בדקה בעד שאינו בדוק לה, [אפי' הניחתו שמור] ומצאה עליו דם, אינה טמאה אא"כ יש בו כגריס ועוד.
1. וטמאה משום כתם: ט"ז (כ"ה, סוף כ"ט). (אמנם עי' באר הגאולה פ"ב, ואג"מ יו"ד ח"ב סי' ס"ח).

- ג. רמ"א: אבל אם בדקה עצמה בעד שחזקתו מלוכלך, כגון שלקחה עד ממקום שדמים מצויין שם, טהורה אפי' יותר מכגריס.
1. פת"ת (ל"ט): בית אפרים, דר"ל דוקא שלא בשעת וסתה, אבל בשעת וסתה חוששין וכמו במכה שבגופה.

- ד. ט"ז (כ"ה): אינו בדוק, היינו שנוטלתו ממקום מוצנע שדרכן של נשים להצניע ולהכין להם עדים ואין מוליכות בשוק וכדו'.
1. אבל כשלקחה מן השוק ואינה יודעת ממי לקחתו, או שקנחה בעד המזדמן לה בבית, ליכא מאן דמטמא.

ה. פת"ת (מ'): חת"ס, בדקה עצמה בעד שאינו בדוק ומכ"ש ע"י הרגשת זיבת דבר לח, תולה רק כפי המאכולת הנמצא בזמנינו.

לז [סעיף ל"ז - בדקה בעד שאינו בדוק לה, וטחתו בירכה.

- א. מחבר: בדקה עצמה בעד שאינו בדוק לה, וטחתו בירכה, ואח"כ נמצא עליו דם, אפי' כגריס ועוד, טהורה.
1. רמ"א: וכ"ש [אם לא טחתו בירכה, ט"ז (כ"ז), אבל] הניחתו אחר הבדיקה במקום שיש לתלות הכתם, דטהור אפי' ביותר מכגריס.
 2. אבל הניחתו במקום שאין דם שכיח [אם לא טחתו בירכה, ט"ז (כ"ז)], טמאה אם הוא יותר מכגריס.

ב. ט"ז (כ"ו): וטחתו בירכה. והוי תרי ספיקי ולקולא, דילמא לא מן העד הוטח על ירכה, דילמא על העד מקמי הכי הוה שם.

ג. ש"ך (מ"ה, נקוה"כ על הט"ז כ"ה):

1. נמצא הדם על העד: י"א [לבוש, מע"מ] שיש ס"ס, שמא מן הירך ואת"ל אינו מן הירך שמא מקודם לכן היה עליו הדם. כ' הש"ך דזה אינו ס"ס כלל דהכל א' הוא.
2. נמצא הדם ג"כ על ירכה: שיש ס"ס, שמא מעלמא אתי על הירך ואת"ל מן העד בא על הירך דלמא על העד נמי מקמי הכי הוה שם. (א) וכדי ליישב דברי המחבר, צ"ל דמירי ג"כ בשנמצא הדם על ירכה. (כיון המחבר כ' "עליו", נמצא שיש דם על העד). וצ"ע.

לח [סעיף ל"ח - גדר של העד.

א. מחבר: איזהו עד הבדוק, כל שבדקתו, בין היא בין חברתה, ולא נודע שנכנס בו כתם וכדו', הרי זה בחזקת בדוק.

ב. הלכות: בקיצור - יש ג' דרגות. 1) עד בדוק. 2) עד בינוני. 3) עד בחזקת מלוכלך.

1. בדיקה עצמה בעד הבדוק לה.

- (א) והניחתו במקום בדוק: טמאה. בין משוך בין עגול, אפי' אם מצאה מאכולת מעוכה שם - סעי' ל"ג.
(ב) והניחתו במקום אינו בדוק: עגול, תולה במאכולת. וכן בשאר תליות - סעי' ל"ד.
(ג) וטחתו בירכה: י"א אם עגול, תולה במאכולת. י"א טמאה - סעי' ל"ה.

2. בדיקה עצמה בעד שאינו בדוק לה.

- (א) תליה במאכולת [וכן בשאר תליות] - סעי' ל"ו.
(ב) וטחתו בירכה: נמצא הדם על העד, מחלוקת [כשהדם יותר ממאכולת]. נמצא הדם על ירכה, יותר צד להקל - סעי' ל"ז.
3. בדיקה עצמה בעד שבחזקת מלוכלך.
(א) טהורה - רמ"א סעי' ל"ו.

לט] סעיף ל"ט - חלוק.

א. מחבר: כתם שמצאה בחלוקה טמאה, רק אם היה בדוק לה קודם שלבשתו. אבל אם אינו בדוק קודם שלבשתו, טהורה.

ב. מה בין סעי' ל"ו [לגבי עד אינו בדוק], שרק תולה. משא"כ כאן [לגבי חלוק שאינו בדוק], שטהורה.

1. ט"ז (כ"ט): הפי' 'חזקת מלוכלך'. וחלוק יש דין וגדר כמו עד. וכמו בעד יש ג' דרגות [בדוק לה, אינו בדוק, מלוכלך], ה"ה בחלוקה.
2. ב"ח: הפי' 'אינו בדוק', כמו בעד. ממילא יש רק ב' דרגות [בדוק לה, אבל אינו בדוק דינו כמלוכלך בעד]. וכן פסק רע"א ותפל"מ.

ג. ש"ך (מ"ו): אפי' יודעה ממי לקחתו, כיון שלא היה בדוק אני אומר כתם זה כבר היה.

מ] סעיף מ' - אשה ראשונה נאמנת לענין השניה.

א. מחבר: בדיקה חלוקה ופשטתו ומצאה טהורה, והשאלה לחברתה, ולבשה, ומצאה בו כתם, הראשונה טהורה, והשניה טמאה.

ב. בדיקה ראשונה למה: ב"ח, אם בדקה בראשונה, צריך בדיקה שנית, ואם לא בדקה כפשטתו שתיהן טמאות. ט"ז (ל'), כדי ללמד שהבדיקה שניה היה בכונה. ש"ך (מ"ז, ונקח"כ), אפי' בדקה ראשונה, טהורה.

ג. בדיקה האשה: פרישה, שרק השניה טמאה (כאן נמצא כאן היה). אבל הט"ז (ל'), והש"ך (מ"ז), ששניהם טמאות.

מא] סעיף מ"א - תולין הקלקול במקולקלת.

א. משנה (סוף נט): השאלה חלוקה לנכרית או לנדה הרי זו תולה בה.

1. מחבר: השאלה חלוקה, תולה בנדה או בגוי שהגיע זמנה לראות [בת י"ב שנים, ט"ז (ל"א), ש"ך (מ"ט)] וראתה פעם א', אע"פ שאינה רואה בימי השאלת החלוקה, ואפי' היא בז' נקיים.
(א) ט"ז (ל"א), ש"ך (מ"ח): משום שתולין הקלקלה במקולקלת, מה שאין כן השאלתו לטהורה דשתיהן טמאות.

ב. רמ"א: עי' סי' קצ"ו, דבג' ימים הראשונים, אין מקילין בכתמים לתלות בדבר אחר. ש"ך (נ"ב), אבל פחות מכגריס תולין.

1. כ' הש"ך (נ"א), לפ"ז בסעי' מ"ד שתולה בעצמה בזמן שהיא נדה, אינו תולה בג' ראשונים. אבל הרמ"א לטעמיה, במכה שבגופה שמוציאה דם תולה בה, א"כ ימי נדתה הוי כודאי מכה שבגופה שמוציאה דם. והש"ך שחולק שם, וממילא ה"ה בסעי' מ"ד.

מב] סעיף מ"ב - תולה בבתולה, בדם טוהר, בסופרת ז'.

א. נדה (ס'): תולה בסופרת ז', דברי רשב"ג. רבי אומר: אינה תולה. ושון שתולה על דם טוהר, ובבתולה שדמיה טהורין.

1. מחבר: תולה בבתולה שדמיה טהורין [קטנה, או נערה שלא ראתה ובתוך ד' לילות לבעילתה. עי' ט"ז (ל"ב)], ובדם טוהר [ט"ז (ל"ג): יולדת], ובסופרת ז'. [וסתרה כל מה שלפניה, ש"ך (נ"ה)].

ב. אפי' בזה"ז: ש"ך (נ"ד), שאין נותנין לשום בתולה שנבעלה אלא בעילת מצוה, אפ"ה תולה בה לפי שדמים מצויים בה. ט"ז (ל"ב).

1. ובדם טוהר, אע"ג דבזה"ז היא ככל נשים, אפ"ה תולה בה. שמה שהחמירו, לעצמן החמירו, אבל שלא תציל חברתה לא החמירו.

ג. שלמו ז' נקיים, ולא טבלה: עי' רע"א שכ' שנראה שאין תולין בה. ולבוש כ' שתולין בה.

1. פת"ת (מ"ג): המל"מ ס' שאין תולין בה [שטומאה הראשונה פקעה], הביא בסד"ט. וכ' רע"א, רק אם סופרת (משא"כ פנויה).

מג] סעיף מ"ג - תליה בכתם.

א. נדה (ס'): בעא מיניה ר' יוחנן מרבי יהודה בר ליואי: מהו לתלות כתם בכתם ... א"ל: אין תולין. מה טעם. לפי שאין תולין.

1. מחבר: השאלתו לבעלת הכתם, אין תולות זו בזו ולא זו בזו ושתיהן צריכות לחוש. [בכל ציורים].
2. ט"ז (ל"ד): אין תולות זו בזו. לפי שאין ידוע בבירור לבעלת הכתם שהכתם יצא ממנה.
3. ש"ך (נ"ח): שתיהן צריכות לחוש. אע"ג דהוי ספק דרבנן, מ"מ כיון דאי תליא בהא מקלקלת מאי חזית דתקלקל להך טפי מהך.

ב. רע"א: אשה טהורה שהשאלה חלוקה לאשה שמצאה כתם בחלק אחר, אחר ששאלה את זה.

1. צ"ל דלא מיירי בנמצאו שני הכתמים ביחד, דאל"כ אמאי לא תליה זו בזו.
2. וגם צ"ל דלא מיירי כשנמצא בחלוק השאול לא ידעה שבחלוקה האחר עדיין אין בו כתם, דאל"כ דלמא עברה מקודם שנמצא הכתם בחלוק השאול וכשעברה נכתם הכל.
3. ע"כ מיירי ידעה שבחלוקה האחר עדיין אין בו כתם. וקשה, ע"כ דנמצא הכתם אותיום אחר מציאת הכתם שבחלוק השאול, דאל"כ אף בראתה ממש לא מהני כדלקמן סנ"א. וא"כ איך שייך לומר דמיירי דברגע שמצאה הכתם בחלוק השאול ידוע שעדיין לא נכתם חלוק דידה ומיד ממש מצאה שנכתם ג"כ חלוק שלה לומר דלא תליא דלא ידעי בבירור שהכתם יצא מגופה הא א"א שיהיה מעלמא כיון דידוע דבאותו רגע לא עברה וצ"ע.

מד] סעיף מ"ד - תולה בעצמה.

- א. מחבר: לבשה חלוק בימי נדתה ולא בדקתו, ולבשתו בימי טהרתה ונמצא בו כתם, תולה שמימי נדותה הוא.
1. ש"ך (ס'): ולא בדקתו כשפשטתו. ולבשתו בימי טהרתה ג"כ בלא בדיקה. אבל בדקתה קודם ימי נדותה, ואפ"ה תולה בימי נדותה.

מה] סעיף מ"ה - תולה בעצמה במסולקת דמים.

- א. מחבר: תולה בעצמה קודם שהיתה מעוברת או מניקות, כמו שתולה בחברתה. רמ"א: וכן זקנה תולה בעצמה בימים שלא היתה זקנה.

מו] סעיף מ"ו - נתכבס.

- א. נדה (נו:): א"ר מאיר, מפני שחזקת בנות ישראל בודקות חלוקיהן בשעת כבוסייהן. רבי אומר: אינו דומה כתם שלאחר הכבוס לכתם שלפני הכבוס, שזה מקדיר וזה מגלד.

ב. מחבר: חלוק שלבשתו בימי נדתה ונתכבס, וחזרה ולבשתו בזמן שהיא טהורה בלא בדיקה.

1. נתכבס ע"י ישראלית ואינה בפנינו לשאול, חזקה בדקתו בשעת כיבוס, ואינה תולה. אם היא בפנינו ואומרת שלא בדקתו, תולה בו.
 2. נתכבס ע"י נכרי, אפי' אינה לפנינו, תולה לומר שמתחילה היה.
- (א) כשאפשר לברר, כגון שמכרת במראיתו אם מקדיר, בידוע שקודם כיבוס היה. אם מגלד, בידוע שאחר כיבוס היה.
- (ב) אם אינה בקיאה בכך, מחמירים. ט"ז (ל"ה), ש"ך (ס"ד): הגם ספק לקולא, כיון שהוא חסרון ידיעה, אין הולכין בספיקו לקולא.

ג. ש"ך (ס"א): דגם החלוק אינו בפנינו, דאם הוא בפנינו תבדוק במקדיר או מגלד ואם אינה בקיאה תחמיר כדלקמן.

1. פשטות, הש"ך על הרישא [נתכבס ע"י ישראלית], ולקולא. רע"א מפרש הש"ך על הסיפא [נתכבס ע"י נכרי, או שישראלית בשאמרה שלא בדקתו], ולחומרא. אבל בישראלית, לא מהני בדיקה זו. תפל"מ.

ד. ש"ך (ס"ב): דחזקת בנות ישראל בודקות, ואם תמצא כתם מגדת. הגם בזה"ז לא חזינן דדרך בנות ישראל בכך, נראה להחמיר.

ה. ש"ך (ס"ג): אפי' הנכרי לפנינו, ואומרת שבדקתו ולא היה בו כתם לא סמכינן, ודנין אותה כאלו אינה לפנינו. וכ"כ הב"ח.

ו. רע"א: תפל"מ, האידנא א"א בקיאים, אף נאבד אסור דמיד כשנמצא הכתם נאסרה דהוי חסרון ידיעה, וע"י שנאבד אח"כ לא הותרה.

מז] סעיף מ"ז - נתכבס, והשאלתו לחבירתה.

- א. מחבר: לבשה חלוק הבדוק לה, ופשטתו וכבסתו והשאלתו לחבירתה, ונמצא עליו כתם, אם מגלד, בידוע שמהשניה היא והיא טמאה והראשונה טהורה. ואם הוא מקדיר, בידוע שמהראשונה היא, והיא טמאה והשניה טהורה.

ב. ש"ך (ס"ה): ונמצא עליו כתם. וא"א לידע הדבר ע"י שאלה כדבסעיף הקודם.

1. (ס"ו): ואם אין יכולין לעמוד על הדבר שתיהן טמאות, מאי חזית דמקלקלת להך טפי מהך. ולפ"ז אפי' נאבד.

מח] סעיף מ"ח - שתי נשים שלבשו חלוק אחד בדוק ונמצא בו כתם.

א. מחבר: אם הוא מהחגור ולמטה לשתיהן, שתיהן טמאות. ואם הוא למעלה מהחגור לשתיהן, שתיהן טהורות.

1. היתה אחת ארוכה ואחת קצרה, אם הוא מהחגור ולמטה לארוכה כשם שהוא לקצרה, שתיהן טמאות. ואם הוא מהחגור ולמטה לקצרה, ולמעלה מהחגור לארוכה, קצרה טמאה, וארוכה טהורה.
2. במה דברים אמורים, כשלא פשטו אותו בלילה לכסות בו את ראשן, אבל אם כיסו בו את ראשן, שתיהן טמאות. כיסתה אחת מהן את ראשה ולא השניה, אותה שכיסתה את ראשה טמאה, וחבירתה טהורה.

מט] סעיף מ"ט - שלש נשים שלבשו חלוק אחד ונמצא בו כתם.

א. מחבר: כולן טמאות. בד"א, בזמן שכולן שוות. ואם לאו, תולה מסולקת [זקנה, מעוברת, מניקה, קטנה] בשאינה מסולקת.

1. ט"ז (ל"ו): אפי' באין לשאול זה אחר זה. והש"ך (נקה"כ), רק שבאין לשאול בבת אחת.

נ] סעיף נ' - ג' נשים במטה אחת.

א. מחבר: והם משולבות, ונמצא דם תחת אחת מהן, כולן טמאות. ואם אינן משולבות, ונמצא דם תחת האמצעית, כולן טמאות. נמצא תחת הפנימית, רק היא והאמצעית טמאה. נמצא תחת החיצונה, רק היא והאמצעית טמאה.

1. בד"א, כשעלו דרך מרגלות המטה, אבל אם עלו דרך החיצונה, כולן טמאות, שאולי דרך עברתה נטף ממנה.

2. והני מילי כשלא נמצא על סדין העליון, אבל אם נמצא בו, בין כך ובין כך כולם טמאות, מפני שהוא עשוי להתהפך אילך ואילך.

א (ש"ך (ס"ח): אבל לגופן אין חוששין שמא תתהפכנה, והעיקר לזה מפני שכתמים דרבנן. אבל אשה א' שאין לה מונע בכל מקום שימצא דם במטה טמאה שהמטה כולה מקומה ועוד דם זה מהיכן.

ב. בסדין התחתון [למנהג שמניחין ב' סדינים זה ע"ג זה והוא שוכב ביניהם]: יש מקילין [טור, עי' מחבר], כיון דאין מתהפך. ויש מחמירים [רש"ל, ב"ח, ט"ז (ל"ז), ש"ך (ס"ז)], שהמציאות הוא שמתהפך.

1. ט"ז (ל"ז): מ"מ בכסת שתחת הסדין אין מתהפך כלל.

נא] סעיף נ"א - בדקה אחת מהן.

א. מחבר: כל זה מיירי שלא בדקה שום אחת מהן, או שבדקו שלשתן ומצאו טהורות.

1. אבל אם בדקה א' או ב' ומצאו טהורות, הן טהורות והאחרת שלא בדקה, טמאה. ואם בדקה גם הג' ומצאה טהורה, כולן טמאות.

2. ואם בדקה א' ומצאה טמאה, האחרות תולות בה, והן טהורות. בדקו ב' ומצאו טמאות, הן טמאות, והג' טהורה, מפני שתולה בהן.

3. וכל זה דוקא שקנחה עצמה בעד שבידה מיד תיכף למציאת הדם, אבל אם שהתה כדי שיעור בדיקה, אין הבדיקה מועלת.

א (רע"א: קשה, מנ"ל דמצאה טהורה סגי בקנחה, דלמא בעי' בדיקה ממש כמו כל בדיקות שהם לברר שהיא טהורה.

ב. לענין חלוק שלבשו זה אחר זה: עי' ב"י.

1. י"א [ראב"ד] לא מהני כלל (שהולך אחר שעת המעורה), אלא האחרונה. י"א [רמב"ם] חלוק כמו מטה (שהולך אחר שעת מציאת הכתם). וי"א [רשב"א] יכולה להצילה עצמה, ואינה יכולה להצילה חברתה (בזמן שמצאה שהיא טמאה), חוץ מהאחרונה.

נב] סעיף נ"ב - מסולקת תולה בשאינה מסולקת.

א. מחבר: בד"א, כשכולן שוות. ואם לאו, תולה מסולקת [זקנה, מעוברת, מניקה, קטנה] בשאינה מסולקת.

1. ש"ך (ס"ט): יש לה וסת אינה תולה באין לה וסת. וכן יש לה וסת ולא הגיע שעת וסתה אינה תולה בהגיע שעת וסתה. ט"ז (ל"ט).

ב. מחבר: היו שלשתן ערות ושוכבות על המטה, ונמצא דם תחת אחת מהן, אפי' תחת האמצעית, כיון שכל אחת מכרת מקומה אותה שתאמר: ברי לי שלא באתי למקום שנמצא הדם, טהורה. ואם נמצא ביניהן, השתים שנמצא ביניהן טמאות, והאחרת טהורה.

1. ואם עלו דרך החיצונה ונמצא תחת החיצונה, כולן טמאות. תחת האמצעית, אמצעית ופנימית טמאות, והחיצונה טהורה. תחת הפנימית, היא לבדה טמאה, ושתיים החיצונות טהורות.

2. ואם היה להן עסק לצד פנים שדרכן לקרב לצד הפנימי, כגון שהן טוחנות ברחים, ונמצא דם תחת הפנימית, שתיים הפנימיות טמאות, ואם נמצא תחת החיצונה, היא טמאה ופנימית טהורה, שאין פנימית דוחקת לבא לצד החיצונה.

ג. ט"ז (מ'): קשה, דמלתא דלא רמיא עליה דאינש אמר ולא אדעתיה. צ"ל דשאני הכא דסמוך לשכיבתן נמצא הדם ובזמן קצר כזה שפיר יודעת אם נכנסה למקום חברתה כיון שהוא דבר שאינו רגיל קצת אבל אם יש זמן רב אחר שכיבתן למציאת הדם נ"ל דגם החיצונה טמאה מטעם שאמרנו. והש"ך (בנקה"כ) חולק.

נג] סעיף נ"ג - תולה בתוליות חבירה.

א. מחבר: הא דאמרינן נמצא דם במטה וכד', כולן טמאות. אם נתעסקה א' בכתמים, כולן טהורות, שכולן תולות בה והיא תולה בכתמים.

נד] סעיף נ"ד - אין בכתמים משום וסת.

א. מחבר: אין בכתמים משום וסת. כיצד, מצאה כתם בר"ח, אפי' שלש פעמים, לא קבעתו ולא עוקרתו.

1. חוץ מכתמי עד הבדוק לה, שהם מטמאים בכל שהן [אפי' פחות מכגריס, ש"ך (ע"ד)], והרי הן כראיות לכל דבר. (וכמה פוסקים סוברים רק ג' פעמים).

ב. רע"א: ולא עוקרתו. היינו לענין דהיה לה וסת קבוע בר"ח ואח"כ ג"פ לא ראתה בר"ח וג"פ מצאה בה' בחודש לא אמרינן דנעקר לגמרי הוסת דר"ח אלא הוי כלא קבעה וסת אחר דאם אח"כ ראתה פ"א בר"ח חזרה לוסתה הראשון. פרישה.

ג. אשה מצאה מראה טהורות וגם כתם אדום יותר מכגריס ועוד בלא הרגשה, ונדמה הכל לכתם א', ויכול לתלות האדום במכה.

1. בשו"ת רמ"א כ' להחמיר, בידוע שנפתח המקור שיצא ממנו הלבן והירוק, א"כ ודאי המראה האדום נמי יצא משם מאחר שנדמה הכל לכתם אחד וטמאה. ואפי' לא יהא אלא ספק אם הוא הכל כתם אחד או לא, נראה דאזלינן לחומרא מאחר שידוע שנפתח המקור למראה לובן וירוק חוששין שגם האדום יצא משם.

2. אבל ה"ט (מ"א) כ' להקל בספק אם הוא הכל כתם אחד, אבל במקום שהאדום הוא בקצה הכתם הירוק וודאי ניכר שגם זה הוא מגופה יש להחמיר. וכן הסכים הש"ך (נקה"כ).

3. (מצאה כתם שחצי מראה טהורה וחצי מראה מכגריס ועוד [ונדמה לכתם א'], ואינו יכול לתלות. עי' רע"א על ס"י).

4. (מצאה מראה פחות מכגריס ועוד וגם מראה טהור "עם הרגשה". עי' פת"ת על סעי' א').

אשה שמצאה דם בהשתנה

סימן קצ"א

א. מקור.

1. משנה (נט): האשה שהיא עושה צרכיה, וראתה דם. רבי מאיר אומר: אם עומדת טמאה, ואם יושבת טהורה. ר' יוסי אומר: בין כך ובין כך טהורה.
2. גמרא: מאי שנא עומדת דאמרין מי רגלים הדור למקור ואייתי דם, יושבת נמי נימא מי רגלים הדור למקור ואייתי דם. אמר שמואל: במזנקת, מזנקת נמי, דלמא בתר דתמו מיא אתא דם. אמר ר' אבא: ביושבת על שפת הספל, ומזנקת בתוך הספל, ונמצא דם בתוך הספל. דאם איתא דבתר דתמו מיא אתא על שפת הספל איבעי ליה לאשתכוחי ... הלכה כרבי יוסי.
3. פשט ברב יוסי: ראשונים.
- (א) מותר בכל ציורים [רש"י, רמב"ם].
- (ב) יש להקל בחד לטיבותא: או יושבת או מקלחת [רא"ש].
- (ג) יש להקל רק בג' לטיבותא: יושבת, מקלחת, תוך הספל [ר"ח, מהר"ם מרוטנברג].

ב. מחבר: מותר בכל ציורים [פסק כרש"י, רמב"ם]. אפי' שותתת [ש"ך (א)]. ואפי' הרגישת, אינה חוששת, שדם מכה הוא.

- ג. רמ"א: י"א להקל בחד לטיבותא: או יושבת או מקלחת [רא"ש], וי"א להקל בג' לטיבותא: יושבת, מקלחת, תוך הספל [ר"ח, מהר"ם] וכן נהוג. אא"כ נמצא בספל שאיש ואשה מטילין שם מים, יש להקל מצד ס"ס [ש"ך (ו)].
1. מיהו אינה צריכה לבדוק אחר זה (באופן שהיא טהורה, לפי התנאים הנ"ל [כדאי' בבדה"ש (נ"ג)]).
2. ש"ך (ג): העיקר, שצריך ג' לטיבותא. והוא מדינא, ולא רק מתורת חומרא [כנראה מהרמ"א, ולבוש]. ואיסור דרבנן (כתם).
3. ש"ך (ד): ורק אם יושבת על שפת הספל ונמצא דם תוך הספל לחוד, יש להקל. אבל ביושבת באמצע הספל טמאה. ורמ"א מקצר. (א) דלא כנראה מהט"ז [ב] שכ' דבעינן ג' לטיבותא יושבת ומקלחת ותוך הספל, ולא כ' שצריכה לשבת בשפת הספל, כדאי' בפר"ד.
4. פת"ת (ב): פנים מאירות, כיון כתם טיהרו בזקנה, יש להקל במצאה דם בהשתנה. ופריך הפת"ת, שיש דיני כתמים בזקנה.

ד. רגילה לראות דם במי רגלים: הארי"ן וינ"ד [חולי שתמיד צריכה להטלת מי רגלים מעט מעט, ואין מי רגלים שלהן כלין בבת אחת].

1. רמ"א: מרגשת כאב בשעה שמטלת מים, י"א להתיר בכל ענין, ויש מחמירין חוץ מאשה שיש לה וסת וע"י בדיקה, והכי נהוג.
2. בדיקת מהרי"ל: רמ"א: קודם שתשתין, תבדוק בחו"ס, ואח"כ תכניס מוך, ותשתין ותקנה ממי רגליה ותוציא המוך, ואם נקיה היא הוכחה גדולה דאין הדם מן המקור. ואם בדקה ג' פעמים בכה"ג ומצאה המוך נקי, מותרת אח"כ בלא בדיקה שלא בשעת וסתה.
- (א) ש"ך (ז): אשה שיש לה וסת, פ"י שרואה דם גם שלא בשעת השתנה אף שרואה בימים שאינם שוים.
- (ב) ש"ך (ז): דמהרי"ל ספוקי מספקא, אי חשיבה בדיקה מעלייתא, ממילא מחמיר באשה שאין לה וסת. אבל הפת"ת (ד) מביא הנו"ב שהוא בדיקה מעלייתא, וכיון שמטהר אותה אחר בדיקה לעולם לכן התנה שיהיה לה וסת ושתרגיש כאב. והטעם, שיהא מוכיחה קיים כדי שנדע כאשר יסור הסיבה שוב לא תתלה בו. ממילא אשה שמוצאת בבדיקתה כתמים למטה במקום אחד, להכניס מוך נקי במקור ואחר כך תבדוק למטה בא"מ ואם עדיין תמצא דם תוציא המוך וכשיהיה נקי אז יש הוכחה שהדם מן הצדדים, וודאי בדיקה מעלייתא אפי' בלי שמרגשת כאב. והחוו"ך חולק אא"כ יש לה כאב או מכה רק שא"י שמוציאה דם מועיל בדיקה זו, רק דבעינן שתבדוק עצמה הרבה פעמים ולא תמצא רק למטה.
- (ג) פת"ת (ג): צ"צ כ' שאם לא נמצא דם במ"ר וגם לא כאב בשעת הטלת המים ממש, יש להחמיר. וסד"ט חולק, שאפי' היה לה כאב רק אחר הטלת מ"ר ואז מצאה דם, יש להקל. ומוסיף שכן מוכח מהח"צ, אבל השבות יעקב החמיר לכתחילה.
- (ד) פת"ת (ד): נו"ב, יש להסתפק אם בדקה עצמה בימי מניקתה אם מועיל לאחר שעברו ימי מניקתה, לכן תנסה שוב שנית.
- (ה) פת"ת (ה): נו"ב, סגי בדיקה פעם אחת, בזמן שמצא דם.
- (ו) פת"ת (ו): חת"ס, שבדיקת מהרי"ל מהני אפי' לז' נקיים, והחת"ס מפרש שהאב"מ שכ' שצריך עוד בדיקת מהרי"ל, הוא מדבר בציור שזה רק באשה שפסק וסתה לגמרי ואינה רואה כ"א במ"ר.

ה. בדיקה אחר הטלת מי רגלים ומוצאה דם, וגם מצאה דם תוך מי רגליה.

1. רמ"א: י"א שהיא טמאה. וי"א שהיא טהורה, שתולין שנשאר מתמצית מי רגליה. ויש להחמיר.
- (א) ש"ך (ח): קשה, לאיזה צורך כתב האי דינא, דכ' לעיל אפי' ביושבת על שפת הספל ונמצא דם בשפת הספל ותוך הספל טמאה, וכ"ש כשנמצא על העד ותוך הספל. גם מ"ש הרב ויש להחמיר, לפי מ"ש לעיל אין כאן חומרא, אלא כך הוא שורש הדין.

ו. וסת: אשה רואה דם תיכף אחר השתנה.

1. רמ"א: אם רגילה לראות (היינו ג' פעמים רצופים מצאה דם בבדיקתה סמוך להשתנה), צריכה לעוקרו ע"י ג"פ (ככל וסת קבוע).
2. רמ"א: אם אינה רגילה לראות רק לפרקים, אם הם בסדר שוה, יש וסת המורכב. [ענין של וסתות, עי' סי' קפ"ט. ש"ך (ט)].

ז. קרטין (דם יבש כעין חול אדום) נמצאים בשעת השתנה ובדיקתה, וגם מצאה דם תוך מי רגליה.

1. רמ"א: אם אינה מוצאת אותו חול רק אחר מי רגליה, טהורה, דאינו דם רק חול שדרכו להוולד בכליות.
2. ש"ך (י): רק קרטין כו'. אבל אם מצאה ג"כ דם טמאה, כדכתב המרדכי וב"ב בשנויא בתרא ודר"מ.
3. ש"ך (י"א): טהורה דאין זה דם כו'. ואין צריך להטיל מים לראות אם נמוחו, כ"כ בדר"מ. וכן הט"ז (ד) בשם הב"ח.

4. ט"ז (ד'): קרטין הנמצאים **שלא** בשעת השתנה, **וגם** שמרגשת כאב ומסתמא יש לה מכה. יש ב' היתירים במקום זה. א) מכה עצמות הקרטין שרגיל לבוא מחמת מכה בכליות, אפי' אינה מרגשת כאב. ב) מכה מכה שיש לה מכה שמרגשת כאב, וזה אפי' בדם גמור. ע"ש. ועי' פת"ת (ז') שמביא חולקים, ומציין לסי' קפ"ח, שלא ניתן רשות לכל מורה לפסוק הדין בזה כ"א לגדולי הדור.

דיני כלה הנכנסת לחופה

סימן קצ"ב

א סעיף א' - תבעוה לינשא: דם חימוד.

א. **נדה** (דף סו.) אמר **רבא**: תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה שתשב שבעה נקיים, אמר רבא ל"ש גדולה ל"ש קטנה, **משום דמתמדה**.
 1. **פת"ת** (ב'): **גבעת שאול**, דאף זקינה ומסולקת דמים צריכה להחמיר. **מקום שמואל**, אפי' נתעברה מנואף ומסולקת יש להחמיר.

ב. **ראשונים**: ב"י.

1. **רשב"א** - מעיקר הדין היא צריכה להמתין רק ז' יום [ול"צ הפסק טהרה, וגם ל"צ בדיקות], אבל הוא חושש לרמב"ן.
2. **רמב"ן** - צריכה חד בדיקה לז' יום [לב"י], ול"צ הפסק טהרה.
3. **רא"ש** - צריכה בדיקות כל ז' ימים, ול"צ הפסק טהרה.
4. **יא בר"ן** [רא"ה] - צריכה הפסק טהרה, וגם בדיקות כל ז'.
5. **ראבי"ה** - מספיק בדיקה ביום תביעה.

ג. **פוסקים**.

1. **מחבר**: ל"צ הפסק טהרה, אבל צריכה חד בדיקה לז' יום (כהרמב"ן). **ולא** מהני בדיקה בשעת תביעה (לאפוקי הראבי"ה).
 (א) **ט"ז** (א'): ואינה צריכה הפסק כו'. **הטעם** שאינה מוחזקת בדם זהא לא ודאי ראתה.
2. **רמ"א**: **לכתחילה** צריכה בדיקות כל ז' ימים (כהרא"ש), ובדיעבד אפי' לא בדקה אלא פעם אחת סגי (כרמב"ן).
3. **ש"ך** (א'): לכתחילה צריכה **להפסיק בטהרה** ובדקים כל ז' נקיים (כי"א בר"ן), ובדיעבד אפי' לא בדקה אלא פעם אחת סגי (כרמב"ן). **מהרש"ל**, פרישה וב"ח.
- (א) **ש"ך** (ב'): **אע"ג** שבכל ז' נקיים לא סגי אלא בבדקה ביום א' **ביום ז'**, הכא יש להקל כיון דלא ראתה ודאי עדיף טפי.
- ד. **ט"ז** (א'): קשה, יהודה ותמר, בועז ורות. י"א ע"פ **המ"מ**, דזו היא מדרבנן [ש"ך (סוף ז')] ועדיין לא היתה גזרה זאת. **וגזרו** בשעה שגזרו חכמים על הכתמים. א"נ י"ל, דמיד היו עמהם במטה והוי ליה כמי שיש לו פת בסלו.
1. **פת"ת** (ג'): עי' ט"ז, שמיד שנתפייסה היו במטה וכו'. **החונ"ך** כ' שזה דחוק, דאין שום סברא לחלק בין זמן מועט לזמן מרובה. אלא מש"ה לא היה שם חשש דדוקא בחימוד של נשואין חיישינן (דלא כצל"ח).

ה. **פת"ת** (א):

1. **שער אפרים**, אשה זקוקה ליבם שספרה איזה ימים קודם חליצה, צריכה למנות מחדש. [וכ"כ **ברע"א**].
2. **חמודי דניאל**, דבלא כתיבת תנאים לא מהני ז' נקיים, וצריכה למנות מחדש.
3. **בית שמואל** [הו"ד **ברע"א**] מסתפק באשה שנשתתית וספרה ז' נקיים בימי שטותה ע"י אחרות ואח"כ נעשה חלומה, דאפשר דבימי שטותה אין לה חימוד כלל ונתעורר אח"כ החימוד. וחת"ס פשט ליה לקולא.
4. ומוסיף **החת"ס**, אשה **שלא ראתה** החתן עד החתונה, לא אמרינן דאיכא חימוד חדש.

ב סעיף ב' - מאיזה זמן מונים.

א. **ראשונים**.

1. מסביר **הט"ז** (ג'): **הרשב"א** סבר שרק משעה שתכין עצמה לחופה יש לה חימוד, ואז מועילין הז' נקיים **אע"פ** שיש עוד זמן רב להחופה. (דלא כדרישה). ומוסיף **הרא"ש** דיותר שהיא קרובה לזמן החופה יותר לבה הומה ומשתאה. **ב"י**.
- (א) **ט"ז** (ה'): אבל חשש חימוד בשעת התביעה הוא ביותר ע"כ יש לחוש שם אפי' בדיעבד.

ב. **פוסקים**.

1. **מחבר**: ז' ימים הללו מונים אותה משעה שהיא סומכת בדעתה ומכינה עצמה לחופה, **אע"פ** שלא נתקדשה עדיין. [רשב"א].
 (א) **ש"ך** (ג'): **אע"פ** שלא נתקדשה. משמע דכ"ש אם כבר נתקדשה דצריכה לישב ז' נקיים סמוך לחופה. **ב"י**.
2. **רמ"א**: יש לסמוך הטבילה סמוך לבעילת מצוה בכל מה דאפשר. [חושש לרא"ש].
 (א) והמנהג לטבול הכלה ליל ד' **אע"פ** שלא תבעל קודם מוצ"ש, אבל אין להרחיק הטבילה מן הבעילה יותר מזה.
 (1) **ט"ז** (ב'): ליל ד'. כיון דבזמן התלמוד בתולה נישאת ליום הרביעי.
 (ב) אם לא תבעל במוצ"ש, יש לה לבדוק עצמה בכל יום עד בעילת מצוה, ובדיעבד אין להחמיר אם בדקה רק פעם אחת תוך ז'.
 (ג) וכל חתן ישאל לכלה קודם שיגע בה, אם שמרה ז' נקיים.
 (1) **ש"ך** (ד'): וכל חתן כו'. ועכשיו לא נהגו כך, שסומכין על מה שהשושבינים רגילים להודיע להחתן אם היא טמאה.
- ג. **פת"ת** (ד'): **אבן שהם**, שחתן אסור לבעול ביום חופתו קודם הלילה אף בבית אפל, אף דשאר אנשים מותר. **והנו"ב** חולק.

ג סעיף ג' - דחו הנשואין.

- א. **מחבר**: דחו הנשואין, **אע"פ** שישבה ז"נ (אפי' טבלה, **ש"ך**) צריכה לחזור ולישב ז"נ (ולטבול, **רמ"א**) כשיתפשרו לעשות הנשואין.
1. **רמ"א**: **אע"פ** שבדקה עצמה תמיד בימים שבינתיים, לא מהני.

ב. ט"ז (ו').

1. לא נדחה בבירור [כגון החתן אינו רוצה לישאנה מחמת שלא סלקה נדונייתו], לא צריכה ז' נקיים חדשה.
2. נדחה בבירור, אבל רק מצד אחד [כגון החתן, וצד הכלה רודפים אחריו], לא צריכה ז' נקיים חדשה.
3. דחו הנישואין והסכימו באותה שעה על איזה זמן יהיו הנישואין, לא צריכה ז' נקיים חדש, **דלא** כלבוש. **ב"ת**, **ש"ך** (ו'), **פת"ת** (ו').
4. **א** **ש"ך** (ו'): מוסיף רק אי בדקה עצמה באותה שעה ומצאה טהורה. **והפת"ת** (ו') בשם **הסד"ט** חולק, שלא העתיק יפה הב"ח.
5. לא בא החתן ביום החופה משום אונס, צריכה ז' נקיים חדשה. **אבל** **הש"ך** (ז', ונקה"כ) פסק **כמשאת בנימין** לקולא. **לבוש**, אם נתחלף החתן צריכה ז"נ חדשה. **וש"ך** (ו'). **והט"ז** מוסיף, אפי' חזר החתן הראשון ונתרצה עמה, עדיין צריכה ז"נ חדשה. **א** **פת"ת** (סוף ו'): **חת"ס**, דאפי' לא היה יאוש וקטטה כלל, אלא שנתרצו להחליף חתן בחתן אחר יש חמדה חדשה.

ג. **פת"ת** (ו'): דחו הנישואין וחזרו ונתפשרו **הכל באותו יום** בין בדיקת שחרית וערבית.

1. **ב"ח ומהריט"ץ**, ר"ל כיון דהבדיקות היו בשעה דאסקה אדעתה יפה א"צ לחזור ולמנות שבעה נקיים. וכ"פ **הסד"ט**.
2. **חוו"ד**, דדוקא כשקבעו על זמן קרוב קבוע דהיינו באופן שלא נתבטל הכנת הנישואין וא"צ הכנה חדשה.

ד [סעיף ד' - חופת נדה.

א. **מחבר**: עבר וכנסה תוך זמן זה, או שפירסה כלתו נדה קודם שבא עליה, **לא יתייחד עמה**.

1. **רמ"א**: **ואין לחלק** בזה בין בחור לאלמן או בתולה לאלמנה.
2. **א** **ש"ך** (י"ב): ואין לחלק כו'. כלומר דל"ת דבאלמן שבעל כבר לא תקיף יצריה קמ"ל.
3. **ב** **ש"ך** (י"ג): או בתולה כו'. כלומר דגם בבתולה אחר שבעל בעילת מצוה מותר לייחד אע"פ שלא ראתה דם נדות דם בתולים חמיר ליה כמו דם נדות. ר' ירוחם והרא"ש דלא כהרמ"ה. **ב"י**, דעת כל הפוסקים.
2. **ש"ך** (ח'): המנהג פשוט לכנוס ולעשות נשואין אף שהיא נדה.
3. **ש"ך** (ט'): כיון דבעל, מותר לייחד עמה, שלא תקיף ליה יצריה כ"כ.

ב. **אם היתה טהורה כשנשאת ולא בא עליה** [והיה לו שהות לבעול], **ופירסה נדה אח"כ**.

1. **רמ"א**: י"א א"צ שימור, והמחמיר תע"ב. **תרה"ד**. וכ"פ **הש"ך** (נקה"כ), דסתם אדם בחזקת כשרות. **אבל** **הט"ז** (ז') חולק.
2. **א** **ש"ך** (י'): א"צ שימור עוד. דהא חזינן דלא תקיף יצריה כיון שלא בא עליה עד השתא.
3. **ב** **ש"ך** (י"א): האידנא שהמנהג שלא לבעול רק אחר ב' וג' ימים אחר הנישואים [שהוא מנהג של שטות ויש בו איסור מכמה טעמים ונכון לבטלו], א"כ אם פירסה נדה ודאי דצריך שימור דהא דלא בעל תחלה היינו משום המנהג וכן נוהגין להצריך שימור בכה"ג.

ג. **מחבר**: הוא ישן בין האנשים והיא בין הנשים.

1. **רמ"א**: י"א שאסורה לייחד עמו ביום, כמו בלילה, וא"צ להיות שתי שמירות, רק הוא בין האנשים או היא בין הנשים [רא"ש]. ואם אינם ישנים בחדר א' אינן צריכים שימור כלל. וי"א דבלילה צריך שתי שמירות, וביום מותר להתייחד [ראב"ד].
2. **א** **והמנהג** ליקח קטן אצל החתן וקטנה אצל הכלה, ואין מתייחדין ביום בלא קטן או קטנה. (כמרדכי).
1. **ש"ך** (י"ד): המנהג ליקח קטן. **ב"ח**, דצ"ל שיודעים טעם ביאה ושאיין מוסרין עצמם לביאה.
2. **פת"ת** (ז'): מנהג ליקח קטן. **באר שבע** תמה על מנהג זה שאינו כדין, ובפרט באם הכלה שוכבת אצל בתה הכלה דאיסור גמור.

ה [סעיף ה' - מחזיר גרושתו.

א. **מחבר**: מחזיר גרושתו צריכה לישב שבעה נקיים.

1. **פת"ת** (ח'): **רדב"ז**, יש להסתפק בשגירש אשתו מחמת שבועתו והיא יודעת שישב לקחתה, האם יש דין של דם חימוד.

ב. לענין שמירה.

1. מחזיר גרושה שעדיין לא לישב ז"נ וכנסה - **ט"ז** (ח'): **אין צריך שמירה** דכבר בעלה כשהיתה אשתו, לא תקיף יצריה עכשיו כ"כ.
2. מחזיר גרושה קודם הביאה פירסה נדה [וחופת נדה] - **רע"א**: מדיוק מהט"ז להחמיר ומפקפק על **תפל"מ**.
3. בא עליה פ"א בזנות ואח"כ נשאת ופירסה נדה - **רע"א**: לפ"ז כ' **התפל"מ** להקל כאן וצ"ע לדינא.

ג. **ט"ז** (ח): קבעו יום החופה ואמר לה **שאפשר שיקדימו הנישואין**, חיישינן לחימוד חדש. אבל אם בא עליה, אין להפרישם (שיעור הבחנה). (לענין הסתירה לט"ז [ג'], עי' בדה"ש במילואים על ס"ק כ').

1. **פת"ת** (ח'): **נו"ב**, כלה שביקשה מאבי החתן שיקדים הנישואין והשיב שהוא מסכים לזה אך צריך לשאול לאשתו ואם תסכים ישלח שליח להכלה, והכלה התחילה תיכף למנות ז' נקיים. ולסוף כן היה, שהסכימה אשתו. הדבר פשוט שצריכה למנות ז' נקיים מיום ביאת השליח, כיון שכל זמן שלא חזר השליח עדיין הדבר ספק אצלה. ואם אבי החתן אמר שאין בדבר זה ספק שודאי גם זוגתו תסכים לזה אפשר להקל ועדיין צריך תלמוד כיון שתלה בדעת אחרים.

דין דם בתולים

סימן קצ"ג

נדה (דף סו:) - רב ושמואל דאמרי תרוייהו: הלכה **בועל בעילת מצוה ופורש**.

א. **מחבר:** כונס הבתולה, בועל בעילת מצוה וגומר ביאתו ופורש מיד. **אפי' היא קטנה** שלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה
 1. **ט"ז (א):** **ש"ד:** (א): וגומר ביאתו. אע"פ שהדם שותת ויורד, וה"ה דמותר לפרוש באבר חי, **דלא כהראב"ד**.
 2. **ט"ז (ב):** טור כ' ואפי' היא בוגרת שכלו בתוליה כו'. י"ל דכוונת הטור ללמדנו תרי רבותות הא' אף אם בודאי הוא דם בתולים ולא דם נדה כגון לא הגיע זמנה ולא ראתה אפ"ה מחמירין דאתי למטעי בין דם לדם. ואח"כ קמ"ל דל"ת דוקא היכא שברור שרואה דם בתולים ראוי להחמיר משום אתי למטעי, אבל אם אין ברור שראתה כלל אפי' דם בתולים למה נחמיר בה וא"כ כשהיא בוגרת שכלו בתולים שלה לא יפרוש. לזה קאמר דאפ"ה יחמיר בזה, דשמא ראתה והוא לא ידע מזה. ואח"כ אמר אפי' אם בודאי הוא שלא ראתה דהיינו שבדקה עצמה, מ"מ חיישינן שחיפהו ש"ז.

ב. **מחבר:** **אפי' בדקה ולא מצאה דם**, שמא ראתה טיפת דם כחרדל וחיפהו שכבת זרע.
 1. **ט"ז (ג):** וחיפהו שכבת זרע. הא דהוצרך כאן לזה ולא כבסי' קצ"ב לענין חימוד ולא הרגישה בו י"ל דהתם היא הולכת אנה ואנה ובודאי אין שייך לבקש בשום מקום אם יצא ממנה דם משא"כ כאן שהיא שוכבת במטה ואפשר לראות אם יש בסדין שתחתיה דם.
 2. **רמ"א:** ויש מקילין אם לא ראתה דם. **ונהגו להקל אם לא גמר ביאה רק הערה בה** ולא ראתה דם; אבל אם בא עליה ביאה ממש, צריך לפרוש ממנה אע"פ שלא ראתה דם.
 (א) ובעל נפש יחוש לעצמו שלא לשחוק בתינוקות.

ג. **מחבר:** וצריכה שתפסוק בטהרה ותבדוק כל ז', ולא תתחיל למנות עד יום ה' לשימושה.
 1. **ט"ז (ד):** **מהר"ל מפראג**, אע"פ דהשתא נהוג עלמא דהנדה מתחלת למנות מיום ו' [סי' קצ"ו], מ"מ כאן מתחלת למנות מיום ה'.
 (א) **ש"ד (ב):** עד יום ה'. כדין נדה לקמן סי' קצ"ו סי"א. [נראה שחולק על הט"ז, כדאי' בפרדס רמונים].

ד. **מחבר:** ויש כל דיני נדה הרחקות; **חויץ** שמותר לו לישן באותה מטה, לאחר שעמדה מאצלו, ואפי' בסדין שהדם עליו.

דיני יולדת ומפלת

סימן קצ"ד

א' סעיף א' - דם לידה.

א. ויקרא (ריש פר' תזריע) - דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבועת ימים כימי נדת דוּתָהּ תטמא ... ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה: ואם נקבה תלד וטמאה שבועתם כנדתה ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה.

1. יולדת בזבה: נדה (דף לז.) - תניא, רבי מרינוס אומר: אין לידה סותרת בזיבה. איבעיא להו: מהו שתעלה? אביי אמר: אינה סותרת ואינה עולה, רבא אמר: אינה סותרת ועולה.
2. רוב ראשונים פסק כרבא, שעולה (הלכה כרבא חוץ מיע"ל קג"ם). ור"ת פסק כאביי (וימי לידה היינו למ"ד דיע"ל קג"ם).

ב. מחבר: יולדת, אפי' לא ראתה דם, טמאה כנדה; בין ילדה חי, בין ילדה מת ואפי' נפל.

1. כמה הם ימי טומאתה: בזמן הזה כל היולדות חשבות יולדות בזוב וצריכות לספור שבועה נקיים.
- א) נמצאת אומר שיולדת זכר יושבת ז' ללידה וז' לנקיים לזיבה, והיולדת נקבה יושבת שבועים ללידה וז' נקיים לזיבה.
- ב) ימי לידה, שהם ז' לזכר וי"ד לנקבה, אם לא ראתה בהן עולים לספירת זיבתה. [פסק כרבא, דלא כאביי].
- ג) ואם שלמו ז' נקיים בתוך י"ד לנקבה, הרי זו אסורה עד ליל ט"ו; ואם טבלה קודם לכן, לא עלתה לה טבילה.

ג. רמ"א: ולאחר ז' לזכר וי"ד לנקבה, מותרת לבעלה מיד, מאחר שספרה ז' נקיים ולא חזרה וראתה.

1. יש מקומות שאין טובלין תוך מ' לזכר ופ' לנקבה, ואין להתיר במקום שנהגו להחמיר; אבל במקום שאין מנהג, אין להחמיר כלל.
2. חזרה וראתה, טמאה אע"ג דמדאורייתא דם טהור הוא, כבר פשט המנהג שאין בועלין על דם טהור, ודינו כשאר דם לכל דבר.

ד. ט"ז:

1. (א'): אשה שלא ראתה בשבוע הראשונה אחר לידה של נקבה, וראתה בשבוע השני. כ' הב"ח שאינה סותרת ומועיל לה לטבול אחר השבוע השני מיד. והט"ז חולק, שכ"ש לדם של שבוע השני שדם טמא הוא שצריך ז' נקיים אחריו. וכ"כ הב"י.
2. (ב'): גמ' כ' צריכה לפרוש בליל מ"א ופ"א. ומפ' הבה"ג שכמו וסת. ושאר מפרשים, כיון שהורגלה לשמש בימי טהור, פורש ממנה ליל זה בשביל שידוענה שכלו ימי טהור. ולפ"ז יש להקל בזה"ז, ומשו"ה לא כ' בשו"ע ולית מאן דחש לה. [עי' ש"ך ג'].
3. (ג'): טעם מנהג שלא לטבול עד אחר מ' לזכר או פ' לנקבה. ריב"ש, בימים ההם דמים מצויים באשה, שמא תראה ולא תרגיש. אגודה, פן ישכחו העונה מ' לזכר ופ' לנקבה. דר"מ, חושש לר"ת פסק כאביי דסבירא ליה דימי לידה שאין האשה רואה בהם אין עולין לחשבון ז' נקיים, ע"ש. והט"ז חולק על הטעמים הנ"ל, ע"ש. והמיקל, חלילה לתת עליו שום עונש. [עי' ש"ך].

ה. ש"ך (א'): טעם מנהג שלא לטבול עד אחר מ' לזכר או פ' לנקבה. לבוש, בימים ההם דמים מצויים באשה, שמא תראה ולא תרגיש. דר"מ, חושש לר"ת פסק כאביי דסבירא ליה דימי לידה שאין האשה רואה בהם אין עולין לחשבון ז' נקיים, ע"ש. [עי' ט"ז].

ו. פת"ת (א'): והט"ז דמשמע דבמקום שהמנהג להחמיר שלא לטבול עד אחר מ' או פ' חשוב פורץ גדר, עי' נו"ב שכ' דדוקא בידוע שנעשה מתחלה בהסכמת זקני העיר אבל בלא"ה אפשר שהנשים נהגו כן בעצמם ואין בזה אלא משום דברים המותרים ואחרים נהגו בו איסור. עוד כתב שם, שאם היה בידו היה כותב לכל המקומות שיבטלו מנהג זה כי כמה מכשולים באים ע"י זה ובמקום שיש לחוש למכשול עבירה לא שייך לומר אי אתה רשאי להתיר בפניהם ובפרט הנוהגים מ"ה לזכר וס"ה לנקבה דמנהג בורות הוא ואין בזה משום דברים המותרים כו' ומ"מ מי שירצה לשנות המנהג ישאל לחכם. חכ"א כ' דבמדינות אלו נהגו בו היתר.

ז. פת"ת (ב'): נו"ב, דאם באמצע תשמיש אמרה לו נטמאתי, מותר לו לגמור ביאתו כרצונו ולפרוש באבר חי. ואף שנתפשט המנהג שאין בועלין על דם טהור, אין לך בו אלא חידושו שלא יבעול אחר שראתה. וק"ו הוא מדם בתולים ע"ש ועי' בנחלת צבי [שחולק].

1. תשובה מאהבה, נסתפק אם יש להם לברך על הטבילה שעל דם טהור כיון שאינו אלא מנהגא, ומדברי הרמ"א שכתב ודינו כשאר דם לכל דבר משמע דצריך לברך על הטבילה. וכ' שהציע ספיקתו לפני הנו"ב ז"ל ושקיל וטרי באין ולא ורפיא בידיה ע"ש.
2. חת"ס העלה דלפי מה דקי"ל לברך על הלל וכו', א"כ יש לברך ג"כ על טבילה של דם טהור. שאפי' רואות טיפת דם כחרדל וכתבו תר"י בברכות בשם י"מ דר"ל כמראה החרדל וס"ל דמראה טהורה היא ואפי' הכי החמירו וע"ש ובלי ספק שברכו על טבילתם דלא לישתמיט שום פוסק לומר שלא יברכו אע"כ דמעשה רבה כי האי מנהגא צריך ברכה לכ"ע. וע"ש עוד שכ' דיש לחלק בין מנהגא בשב ואל תעשה לאסור דבר מה ובין מנהגא דקום עשה כגון מנהג דערבה ולפ"ז בנ"ד כיון שהנהגו איסור לבעול על דם טהור והעובר על זה עובר על כל תטוש תורת אמת בלי ספק א"כ הטבילה הוא מדינא ובעי ברכה באמת והכי נהוג.
- א) ובאמת צ"ע לדינא בכל הכתמים היכא שיש ספק אם לטמא או לטהר כגון שנוטה קצת לאדמימות או שיש ספק אם הוא כגריס וכיוצא והמורה מחמיר לטמא איך תברך אח"כ על הטבילה ויש הרבה דברים בזה.

ב' סעיף ב' - מפלת.

א. מחבר: המפלת בתוך מ' אינה חוששת לולד אבל חוששת משום נדה, אפי' לא ראתה.

1. פת"ת (ג'): שהיא היא **תוך מ' יום לטבילתה**. י"א שאינו חושש לולד [בה"ט בשם עה"ג, תשובה מאהבה, חכ"א]. **בכתם**, העב"ג מסתפק, אבל התשובה מאהבה כ' שפשט שצריך להחמיר. ויש מחמירים אפי' בראיה שחושש לולד [סד"ט, חת"ס].
- ב. רמ"א: מפני שא"א לפתיחת הקבר בלא דם, ונפקא מינה דמיד לאחר שספרה ז' נקיים מותרת ואינה חוששת לולד.
1. פת"ת (ד'): נו"ב כ' דמה שאמרו א"א לפה"ק בלא דם **אין חילוק** בין גרם הפתיחה מבפנים ובין מבחוץ כגון שהרופא הכניס אצבעו או איזה כלי ופתח פי המקור גם **אין חילוק** בין אם היא ילדה או זקנה מעוברת או מניקה תמיד אין פה"ק בלא דם.
- א. בינת אדם כ' עליו דמ"ש כגון שהרופא הכניס אצבעו אגב שיטפיה כ"כ ולא דק שהרי עיקר הבדיקה בהפסק טהרה שתכניס אצבעה בעומק א"ו דאין זה ענין לפה"ק שהרי אפי' האבר כשהוא גדול הרבה אינו מגיע רק עד הפרוזדור ולא לחדר. גם חת"ס כתב דהן אשה הבודקת עצמה בחו"ס והן המילדת שבדקה לעולם לא יגעו בפה"ק שהוא המקור אלא בבה"ח ובשום אופן אינה יכולה להכניס אצבעה לפנים עד שתפתח בטבע וזה נקרא פה"ק שא"א בלא דם.
2. תשובה מאהבה ונו"ב כ' דמה שאמרו אין פה"ק בלא דם, היינו אם הקבר נפתח ויצא ממנו **דבר גוש** כמו ולד או חתיכה כל שאינו דק כשפופרת דק של קש או שילדה רוח. דאל"כ היכא משכחת כלל דם טהור הרי עכ"פ נפתח הקבר.

ג. ש"ך (ב'): אינה חוששת לולד. בין זכר או נקבה זה וזה אינם נגמרים בפחות ממ' יום, טור וש"ס, אבל אחר מ' יום יש לחוש לולד.

ג] סעיף ג' - המפלת צורות שונות.

- א. מחבר: המפלת כמין בהמה חיה ועוף דגים וחגבים ושקצים ורמשים, וכל צורת ולד או שפיר או שליא או חתיכה שקרעוה ויש בה עצם עכשיו **שאין אנו בקיאים** בצורות, חוששת לולד; ואם כלו ז' נקיים בתוך י"ד יום, אם טבלה קודם ליל ט"ו לא עלתה לה טבילה.
1. ש"ך (ג'): חוששת לולד. ומטמאין לה טומאת נקבה מספק:
 2. פת"ת (ו'): ויש בה עצם. מעיל צדקה כ' דאם אין בה עצם אינה טמאה לידה כ"א בשפיר. וע"ש הסימן להבחין בין שפיר לחתיכה ולבסוף כתב בשם מורו הגאון מהר"א ברודא שפקפק בזה ודעתו להחמיר בזה. וסד"ט כ' דאין לחוש לדבריו דבטלה דעתו נגד כל הפוסקים דכולהו ס"ל דאם אין בחתיכה עצם אין לחוש לולד.

- ב. ש"ך (ד'): וצריכה ז' נקיים **אחר** י"ד יום כדלעיל. ומשמע דבמפלת ליכא מ"ד להצריכה פ"א יום וסגי לה בז' נקיי' **אחר** י"ד יום, וכ"נ מהאחרונים, ומ"מ בעל נפש יחמיר לפרוש ממנה ליל מ"א וליל פ"א משום ספק זכר או נקבה. [ע"י ט"ז (ב) שחולק].
1. פת"ת (ז'): מ"ש הש"ך דצריכה ז' נקיים **אחר** י"ד יום. חת"ס, ט"ס הוא וצ"ל שבעה נקיים ואחר י"ד יום בוא"ו העיטוף והרצון שצריכה האשה ב' דברים שתספור שבעה נקים והב' שיהיו לה י"ד יום מיום לידתה ואחד בלא אידך לא סגי.

ג. פת"ת (ה'): תשובה מאהבה שנשאל באשה אחת שילדה זכר בשינויים גדולים דמות אדם ודמות חיה להנה אם מותר להמית הולד פן יהיה לפוקה ולמכשול. ומורה אחד צידד להתיר לסבב לו מיתה. והוא חולק, דמה שאינו ולד דוקא לענין שאין אמו טמאה לידה אבל לא לענין לסבב לו מיתה. וחלילה לשום אדם לסבב סיבה וגרמא ע"י רעב וכדומה להמית הולד הזה ובכלל שפיכות דמים.

ד] סעיף ד' - אח"כ הפילה שליא.

- א. מחבר: ילדה ולד חי ואח"כ הפילה שליא, אינה חוששת לולד אחר אלא תולה אותה בולד שילדה כבר, עד כ"ג יום; אבל אם הפילה נפל תחלה, אין תולין בו השליא שהפילה אחר כך וחוששת לשליא ליתן לה ימי טומאה של נקבה.
1. ש"ך (ה'): עד כ"ג יום. בלא יציאת השליא דהיינו כ"ד יום עם יציאת השליא, ב"י והאחרונים.

ה] סעיף ה' - יצאה שליא תחילה.

- א. מחבר: יצאה השליא תחילה, אין תולין אותה בולד שתלד אח"כ, אפי' הוא בן קיימא, וחוששת לשליא ליתן לה ימי טומאה של נקבה.
1. ש"ך (ו'): אין תולין אותה בולד. זכר שתלד אח"כ.

ו] סעיף ו' - יצאה מקצת שליא תחילה.

- א. מחבר: יצאה מקצת שליא ביום ראשון, ולא נגמרה יציאתה עד יום ב', חוששת מיום ראשון אבל אינה מונה אלא מיום שני.

ז] סעיף ז' - המפלת דמות בהמה חיה ועוף, ושליא.

- א. מחבר: המפלת דמות בהמה חיה ועוף, ושליא קשורה בה, אינה חוששת לולד אחר; ואם אינה קשורה בה, חוששת לולד אחר; ואע"פ שהולד הנדמה זכר, חוששין ליתן לה ימי טומאה של נקבה בשביל השליא.

ב. ש"ך:

1. (ז'): אינה חוששת לולד כו'. ולדידן שאין אנו בקיאים לעולם נותנים לה ימי טומאה של נקבה כדלעיל ס"ג וכ"כ הלבוש.
2. (ח'): טומאה של נקבה. מספק.

ח] סעיף ח' - טומטום ואנדרוגינוס.

- א. מחבר: היולדת טומטום או אנדרוגינוס, נותנין לה ימי טומאה של נקבה.

ט] סעיף ט' - הרגישה שהפילה.

א. מחבר: הרגישה שהפילה ואינה יודעת מה, אפי' לא היתה בחזקת מעוברת הרי זו טמאה לידה וחוששת שמא נקבה היתה.

י] סעיף י' - נחתך הולד.

א. מחבר: נחתך הולד במעיה ויצא אבר אבר, בין שיצא על סדר האברים כגון שיצא הרגל ואחריה השוק ואחריה הירך, בין שיצא שלא על הסדר, אינה טמאה לידה עד שיצא רובו; ואם יצא ראשו כולו כאחד, הרי זה כרובו; ואם לא נחתך, ויצא כדרכו, משתצא פדחתו ה"ז כילוד אע"פ שנחתך אח"כ. ולא סוף דבר שיצא לחוץ ממש, אלא אפי' משיצא חוץ לפרוזדור.

ב. ש"ך:

1. (ט'): אינה טמאה לידה כו'. כלומר מדאורייתא אינה טמאה לידה אבל מדרבנן טמאה לידה ביצא אבר אחד והחזירו כדלקמן סי"א. וטמאה ג"כ נדה אפי' מדאורייתא דאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם. פוסקים.
2. (י'): משתצא פדחתו כו'. מחלוקת אם רוב פדחתו אם לאו.

ג. פת"ת (ח'): מהרי"ט בשם נחלת שבעה באשה שישבה על המשכר ופסקו החבלין וצירין (false labor) דצריכה ז' נקיים משום דאמרינן בשבת מאימתי מחללין עליה שבת משעת פתיחת הקבר וקתני עלה מאימתי פתיחת הקבר משעה שישבה על המשכר וא"א לפתיחת הקבר בלא דם. אבל כרו"פ, נו"ב, סד"ט, בתשובה מאהבה, החו"ד, חת"ס, חולקים (אלא דבמקום שנהגו איסור לא ישנו). והוסיף החת"ס דאף המנהג שהעידו נשי פולין לפני בעל נ"ש אינו אלא בסתם, אבל אם בדקה ומצאו הפתח סגור אפי' מנהג ליכא.

יא] סעיף י"א - הוציא העובר את ידו.

א. מחבר: הוציא העובר את ידו והחזירה, אמו טמאה לידה.

1. ש"ך (י"א): הוציא העובר כו'. לשון הטור הוציא ידו או רגלו והחזירו הרי זו טמאה לידה ואין נותנין לה ימי טוהר עד שיולד.

יב] סעיף י"ב - שמעה קולו של ולד.

א. מחבר: היתה מקשה לילד ושמעה קולו של ולד, חשוב כילוד שאי אפשר שלא הוציא ראשו חוץ לפרוזדור.

1. פת"ת (ט'): איש ואשתו היו במטה והאשה מעוברת והיתה ישינה והאיש היה נייעור ושמע קול העובר בוכה במעי אמו הורה בתשובת נו"ב דטמאה י"ד יום ולא אמרינן אילו יצאה ראשו אגב צערה היתה מתערה כדאיתא בנדה דף ג' דהכא כיון דרוב ולדות אינם בוכים קודם הוצאת הראש מידי ספיקא לא נפקא ולא אמרינן ס"ס שמא זכר ושמא לא הוציא ראשו דהכא לא מהני ס"ס.

יג] סעיף י"ג - יולדת תאומים.

א. מחבר: היולדת תאומים ושהה ולד אחר חבירו, כגון האחד קודם שקיעת החמה והאחר אחר שקיעת החמה, משיצא הראשון טמאה לידה ומונין ימי טמאה משיצא האחרון; ואם הראשון ניכר שהוא זכר והשני ניכר שהוא נקבה, או שאינו ניכר שני זה אם הוא זכר או נקבה, מונה משיצא השני ימי טמאה לנקבה.

יד] סעיף י"ד - יוצא דופן.

מחבר: יוצא דופן, אם לא יצא דם אלא דרך דופן, אמו טהורה מלידה ומנדה ומזיבה.

הרחקות

סימן קצ"ה

שבת (יג): תני דבי אליהו: מעשה בתלמיד אחד ששנה הרבה וקרא הרבה, ושימש תלמידי חכמים הרבה, ומת בחצי ימיו. והיתה אשתו נוטלת תפיליו ומחזרתם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ואמרה להם: כתיב בתורה כי הוא חייך ואורך ימך, בעלי ששנה הרבה וקרא הרבה, ושימש תלמידי חכמים הרבה, מפני מה מת בחצי ימיו. ולא היה אדם מחזירה דבר. פעם אחת נתארחתי אצלה והיתה מסיחה כל אותו מאורע. ואמרתי לה: בתי, בימי נדחתך מה הוא אצלך. אמרה לי: חס ושלום, אפי' באצבע קטנה לא נגע בי. בימי לבוניך מהו אצלך. אכל עמי, ושתה עמי, וישן עמי בקירוב בשר, ולא עלתה דעתו על דבר אחר. ואמרתי לה: **ברוך המקום שהרגו**, שלא נשא פנים לתורה, שהרי אמרה תורה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. כי אתא רב דימי אמר: מטה חדא הואי. במערבא אמרי, אמר רב יצחק בר יוסף: סינר מפסיק בינו לבינה.

א] סעיף א' - שחוק וקלות ראש.

א. מחבר: חייב אדם לפרוש מאשתו בימי טומאתה עד שתספור ותטבול.

1. רמ"א: אפי' שהתה זמן ארוך ולא טבלה, תמיד היא בנדתה עד שתטבול. ש"ך (א'): כלומר אף בימי לבונה כל דין נדה יש לה.

ב. מחבר: ולא ישחוק ולא יקל ראש עמה, שמא ירגיל לעבירה.

1. רמ"א: אפי' בדברים. ש"ך (ב'): אפי' בדברים. אם מרגילין לערוה לא ידבר בהן עמה עכ"ל טור.

ג. מחבר: אבל מותר להתייחד עמה, דכיון שבא עליה פעם אחת תו לא תקיף יצריה.

ד. פת"ת (א'): ברכי יוסף, דאסור להריח מבשמים שלה. הט"ז כ' דאפי' אם הסירה. וה"ה בבשמים של אשתו נדה אם הסירה מעליה ומונחים על השולחן אפי"ה אסור להריח בהם.

1. חמודי דניאל, אפי' לדידן שמקילין בת"ה ביוצא לדרך סמוך לוסתה [לעיל סי' קפ"ד], מ"מ בדברי הרגל באשתו נדה אסור.

ב] סעיף ב' - נגיעה [הושטה, זריקה, חיבור].

רא"ש (כתובות פ"ה כ"ד): בתנא דבי אליהו ששאל אליהו לאשתו שמא הבאת לו את הפך שמא הבאת לו השמן ונגע בכך באצבע קטנה.

א. מחבר: לא יגע בה אפי' באצבע קטנה.

1. פת"ת (ב'): נו"ב, שיש להקל לדחפה במים בשעת הטבילה בליכא אחר וא"א בענין אחר, וליכא איסור הסתכלות במקומות המכוסים הוא שמא יבא לידי הרגל דבר ברגע זה לא חיישינן דלא שביק היתרא שתיכף ברגע זה מותרת בעליותה מן המים.

א) שמש צדקה, מי שמתה אשתו ר"ל והיא נדה רשאי ליגע בה.

ב. מחבר: לא יושיט מידו לידה שום דבר ולא יקבלנו מידה, שמא יגע בבשרה. רמ"א: וכן על ידי זריקה מידו לידה או להיפך, אסור.

1. ש"ך (ג'): ולא יושיט מידו כו'. אפי' בדבר שהוא ארוך.

ג. פת"ת (ג):

1. יד אליהו, אין אשה נדה רשאה להחזיק נר בידה כדי להדליק ממנו נר אחר וכדו', לפי שההבל מחבר.

2. תשב"ץ, מותר ליטול מידה התינוק, דחי נושא את עצמו והיא אינה עושה כלום אלא התינוק עצמו יוצא מחיק אמו ובא אל אביו.

א) ונראה דאם התינוק קטן או חולה או כפות אסור דאז לא שייך לומר חי נושא את עצמו.

3. תשב"ץ, דליגע בבגדיה בעודה לבושה יש להתרחק, אבל כשאין עליה מותר.

ד. פת"ת (ד):

1. לנפוח נוצה מבגדיה, יש מחמירים [המנחת יעקב], יש מקילים [כו"פ, הר הכרמל].

2. לזרוק למעלה, יש מקילין [כו"פ], והסד"ט כתב המחמיר תע"ב.

ג] סעיף ג' - הרחקת בשעת אכילה [קערה אחת, שולחן אחד, שיורי מאכל].

א. משנה (שבת דף יא.) - לא יאכל הזב עם הזבה, מפני הרגל עבירה.

1. ראשונים: י"א שרק לא יאכל עמה בקערה אחת [רמב"ם]. י"א אפי' שלא יאכל בשולחן אחד [ראב"ד, רא"ש]. ובזמנם שהיו להן שולחנות קטנות שכל אחד לבדו על שולחנו [טור בשם הרא"ש].

ב. לא יאכל מקערה אחת - רמ"א (סעי' ג', סעי' ד').

1. ט"ז (ב'): רש"ל דרישה וב"ה, שמנתחין חתיכות קטנות בקערה אחת והיא נוטלת אחת עד גמר אכילה, פשיטא דחשיב אכילה יחד. ש"ך (ד').

א) אבל כשמשמין קערה (serving plate) עם החתיכות גדולות כדרך שמשמין בקדרה וכל א' נוטל מן הקערה ומשים לפניו על כלי מיוחד ואוכל משם אין בזה איסור כיון דאין האכילה מיד בלקיחתו מקערה שלוקחה גם היא אלא משתמש בכלי אחר בינתיים.

2. פת"ת (ה'): משאת בנימין, אפי' מקערה אחת שרי לאכול **אם גם בני הבית אוכלים עמהם מקערה זו**, דאין לך הפסק גדול מזה. ומ"מ רבים הם המחמירים שלא לאכול מקערה א', אפי' עם בני הבית. ומדינא אין לאסור, ולא נמצא איסור זה ברור בשום דוכתא אך המחמירים יפה עושים באיסור חמור כו' ע"ש. והפת"ת כ' **מדינא יש לאסור** לפמ"ש הרמ"א שאסור לו לאכול משיורי מאכל שלה א"כ כשאוכלים בקערה אחת בודאי אוכל משיורי מאכל שלה, ואי אפשר ליזהר ולדקדק בזה שיפסוק אדם אחר בינתיים.

- ג. מחבר: **לא יאכל עמה על השלחן** אא"כ יש שום שינוי - שום דבר מפסיק ביניהם כלחם או קנקן, או שיאכל כל אחד במפה שלו.
1. רמ"א: וי"א דוקא כשאין אוכלין בקערה אחת כשהיא טהורה, דאם לאו סגי אם אוכלת בקערה בפני עצמה, וכן נוהגין. (א) ש"ך (ז'): ב"ח, רק כשגם בני הבית אוכלים עמהם על שלחן א' ביחד התם הוא דשרי כשהיא אוכלת מהקערה שלה אע"פ שאוכלים בלא שום היכר, אבל כשבני הבית אוכלין על שלחן אחר והאיש והאשה אוכלין לבדן על שלחן אחד כ"א מקערה שלו אסור אפי' היה רגיל לאכול עמה בקערה א'. ומשמע בדבריו דה"ק כשאין שם בני בית כלל אסור, ואין דבריו מוכרחים.
 2. ט"ז (א'): לחם או קנקן. נראה דוקא כשאין אוכלין מאותו לחם ואין שותין מאותו קנקן.
 3. ש"ך (ה'): שום שינוי. דומיא דלעיל סי' פ"ח גבי בשר בחלב.
 4. ש"ך (ו'): או שיאכל כל א' כו'. או שתגלה מעט מן השלחן ותתן קערה שלה עליו. ר' יונה.
 5. פת"ת (ה'): ע"פ המשאת בנימין הנ"ל, כשגם בני הבית אוכלים עמהם עדיף מהיכר, ויש מקום להתיר.

- ד. רמ"א: י"א **שאסור לו לאכול משיורי מאכל שלה**, כמו שאסור לשותות משיורי כוס שלה.
1. ט"ז (ג'): משיורי מאכל וכו'. כיון דמדמה מאכל לשתייה, לכאורה שאף מאכל לא תביא לו. (המשך הט"ז: עי' לקמן סעי' י').
 2. ט"ז (ד'): מאכל שלה. ואם הפסיק אחר ביניהם מותר כמו בשיורי כוס בסמוך **וכן בכל הקולות** שישנן שם יש בזה.
 3. ש"ך (ח'): **דכ"ש** דלא יאכל משיורי מאכל שלה, ואדרבה שתייה נלמד מאכילה [דלא כנראה מהרמ"א, שכ' בלשון י"א. ודלא כט"ז].
 4. פת"ת (ה'): **יד אליהו**, אשה נדה שהריחה טאב"ק כמו חצי כלי מותר לבעלה להריח המותר דזה לא דמי לאכילה.

ד' סעיף ד' - שיורי כוס.

א. מחבר: לא ישתה משיורי כוס ששתתה היא.

1. ש"ך (ט'): ששתתה היא חצי, ואח"כ מלאוהו אסור, דמ"מ הוא שותה משיורה. אבל אם שתתה היא כל הכוס ומלאוהו נראה דמותר. (א) ואע"ג שכ' ב"י ואנו נוהגין מיד **להדיח הכוס** בין שתי' דידי' לשתייה דידה ומנהג כשר הוא. אנו לא נוהגין הכי.

ב. רמ"א: ה' היתרים.

1. שמפסיק אדם אחר ביניהם.
2. שהורק מכוס זה אל כוס אחר אפי' הוחזר לכוס ראשון.
3. אם שתתה והוא אינו יודע ורוצה לשותות מכוס שלה, אינה צריכה להגיד לו שלא ישתה.
4. היא מותרת לשותות מכוס ששתה הוא. ט"ז (ה'): דהיא לא מרגלא ליה לעבירה.
5. אם שתתה מכוס והלכה לה, י"א שמותר לו לשותות המותר, דמאחר שכבר הלכה אין כאן חבה. (א) פת"ת (ז'): והלכה לה. **יד אליהו**, דאם באתה באמצע מותר לגמור [וכ"כ רע"א], וכן בפירסה נדה באמצע אכילה מותר לגמור.

ה' סעיף ה' - לא ישב במטה המיוחדת לה.

א. מחבר: לא ישב במטה המיוחדת לה, אפי' שלא בפניה.

1. ט"ז (ו'): בין שכיבה ובין ישיבה אסור לו לישב על מטה שלה. אבל הב"ח והש"ך (י') חולק, דדוקא לשכב אסור. (א) והיא אסורה לישן במטה שלו, אבל ישיבה מותרת. ונגיעה שנוגע בסדין שהוא מלוכלך בדם אין איסור.
2. פת"ת (ח'): **חכ"א**, דה"ה על כרים המיוחדים לה אסור. וא"כ צ"ל דכ"ש על המיוחדים לו אסורה היא [לישכב עליהן] כמ"ש הט"ז. (א) לפ"ז הא דכתב הט"ז (ז') דאשה נדה יכולה לישכב אסדיני בעלה מיירי באינם מיוחדים לו, אי נמי מיירי שלא בפניו דאף דהוא על מטתה אסור ג"כ שלא בפניה מ"מ היא על מטתו נ"ל **דמותרת שלא בפניו**.
3. פת"ת (ט'): שלא בפניה. ונראה פשוט דאם **אינה בעיר** כלל מותר.

ב. רמ"א: אסור לישב על ספסל שמתנדדת ואינה מחוברת לכותל, כשאשתו נדה יושבת עליו. ויש מתירים כשאדם אחר מפסיק ביניהן.

1. וכן לא ילך עם אשתו בעגלה אחת או בספינה אחת, אם הולך רק דרך טיול כגון לגנות ופרדסים וכיוצא בזה.
2. אבל אם הולך מעיר לעיר לצרכיו, מותר אע"פ שהוא ואשתו הם לבדן, ובלבד שישבו בדרך שלא יגעו זה בזה.

ו' סעיף ו' - לא יישן עמה במטה.

א. מחבר: לא יישן עמה במטה, אפי' כל אחד בבגדו ואין נוגעין זה בזה.

1. רמ"א: ואפי' יש לכל אחד מצע בפני עצמו.
2. ש"ך (י"א): מיהו במטה של עץ או של בנין מותר שם עם אשתו הוא במטתו ואשתו במטתה. הר"מ אלשקר.

ב. רמ"א: ואפי' אם שוכבים בשתי מטות **והמטות נוגעות** זו בזו, אסור.

1. פת"ת (י"א): **מקור חיים**, משמע דדוקא אם רגלי המטות נוגעים זו בזו אסור דאז שוכב האיש והאשה פנים נגד פנים ויכולים להסתכל זה בזו ויכול לבוא לידי הרגל דבר משא"כ אם ראש המטה נוגעת ברגלי חברתה וכ"ש ראש המטה בראש חברתה שאין יכולין לראות

זה פנים של זו מותר אלא דמ"מ העולם נוהגים כסתימת לשון רמ"א דבכ"ע שנוגעים זה בזה אסור אבל **בהפרש כל שהוא** בין מטה למטה מותר.

2. **חכ"א**, אפשר דאם המטות מחוברין בכותל דמותר ע"ש. ולי נראה דהרמ"א לא אמר דבר זה אלא דוקא במטות שלהם שלא היה מוקף נסרים למעלה, ואז כשהיו המטות נוגעות זו בזו היה נראה כמטה אחת ארוכה אבל במטות שלנו העשויים כתיבה מוקף בנסרים למעלה מותר.

3. **עקרי דינים כ'** בשם שער המים, הגם דמהר"ם אלשקר התיר לישן תחת הכילה עם אשתו נדה כשלכל אחד יש כסת בפ"ע מ"מ הנכון להחמיר אם לא במחיצת סדין תלויה בין המטות שאינה רואה אותה עוד. וראיה לאיסור בלא זה.

ג. **פת"ת** (י'): צ"ע אי מותר **לשמוע קול זמר** שלה. (הנהגה להחמיר).

ז [סעיף ז' - הסתכלות.

א. **מחבר**: לא יסתכל אפי' בעקבה, ולא **במקומות המכוסים** שבה.

1. **ט"ז** (ז'): והעונש על זה בגמ', דהויין ליה בנים שאינם מהוגנים.

2. מ"כ, אשה נדה יכולה לשכוב אסדיני בעלה ונזהרות מסדינים ששכב עליהם **איש אחר** פן תתעבר מש"ז שלו. ואינה חוששת פן תתעבר בנדותה משכבת זרע של בעלה, ויהא הולד בן הנדה. דאין כאן ביאת איסור הולד כשר לגמרי אפי' תתעבר מש"ז של אחר, כי הלא בן סירא כשר היה אלא דמש"ז של אחר קפדינן אהבחנה וגזירה שמא ישא אחותו מאביו כדאיתא ביבמות. **ב"ח**.

ב. **רמ"א**: אבל מותר להסתכל בה **במקומות הגלויים** אע"פ שנהנה בראייתה.

1. **ש"ך** (י"א): אע"פ כו'. הואיל והיא מותרת לו לאחר זמן אינו בא לידי מכשול.

ח [סעיף ח' - בגדים לימי נדותה.

א. **מחבר**: ראויה לה שתייחד לה בגדים לימי נדותה, כדי שיהיו שניהם זוכרים תמיד שהיא נדה.

ט [סעיף ט' - להתקשט.

א. **שבת** (סד): תניא: והדזה בנדתה, זקנים הראשונים אמרו: שלא תכחול ולא תפקוס ולא תתקשט בבגדי צבעונין, עד שבא **רבי עקיבא** ולימד: אם כן אתה מגנה על בעלה, ונמצא בעלה מגרשה.

1. **מחבר**: בקושי התירו לה להתקשט בימי נדתה, אלא **כדי שלא תתגנה על בעלה**.

י [סעיף י' - מזיגת הכוס.

א. **כתובות** (דף סא.): ד', יושבת בקתדרא. אמר רב יצחק ב"ה אמר רב הונא: אע"פ שאמרו יושבת בקתדרא, אבל מוזגת לו כוס, ומצעת לו את המטה, ומרחצת לו פניו ידיו ורגליו. אמר רב יצחק ב"ה אמר רב הונא: כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה - נדה עושה לבעלה,

חוי ממזיגת הכוס, והצעת המטה, והרחצת פניו ידיו ורגליו. והצעת המטה, אמר **רבא**: לא אמרן אלא בפניו, אבל שלא בפניו לית לן בה. ומזיגת הכוס. **שמא"ל**, מחלפא ליה דביתו בידא דשמאלא. **אב"י**, מנחא ליה אפומא דכובא. רבא, אבי סדיא. רב פפא, אשרשיפא.

1. ג' **מלאכות**: ממזיגת הכוס, והצעת המטה, והרחצת פניו ידיו ורגליו.

ב. **מחבר**: **כל מלאכות** שהאשה עושה לבעלה, נדה עושה לו.

1. **פת"ת** (י"ב): כל מלאכות **של"ה** כ' דזה מצד הדין, שהעם שלא יסבלו יותר מחמת חסרון שפחות, מ"מ המחמיר שומר מצרות נפשו.

ג. **מחבר**: **חוי** ממזיגת הכוס, שאסורה למזוג הכוס (בפניו, רמ"א), **ללהניחו** לפניו על השלחן אא"כ תעשה שום היכר, כגון שתניחנו על השלחן ביד שמאל או תניחנו על הכר או על הכסת, אפי' ביד ימינה.

1. ג' **היתרים**: שלא בפניו, יד שמאל, או תניחנו על הכר או על הכסת וכדו'.

ד. **ש"ך** (י"ג).

1. י"א רק בדאיכא תרוייהו מזיגה והושטה הוא דאוסר (יראים), וכן לשון **המחבר** ורמ"א. אבל הש"ך מחמיר בהושטה לבד.

2. י"א רק יין אסור (רשב"א), אבל הש"ך מחמיר. [**כב"ח** בשם מהר"ש מאוסטרייך, **דלא** כט"ז (ג') שמיקל באוכלים].

3. י"א רק מזיגת יין במים אסור (וכמה אחרונים מחמירים, שה"ה מזיגה מן הכלי).

(א) אבל להביא הקערה על השלחן שכל בני בית אוכלים ממנה לכו"ע אין קפידא. וכ"כ **הפת"ת** (י"ג) בשם **באר שבע**.

ה. **ש"ך** (י"ד): **ב"ח**, גם להיראים שדוקא בדאיכא תרוייהו מזיגה והושטה הוא דאוסר, אע"פ שהמזיגה שלא בפניו אם מניחה בפניו אסור. ואין דבריו מוכרחים, גם מדברי הרא"ש מוכח דשלא בפניו ליכא איסורא כלל. (עי' מחה"ש, שכאן מדינא).

יא [סעיף י"א - להציע מטתו.

א. **מחבר**: אסורה להציע מטתו בפניו.

1. ודוקא פריסת סדינים והמכסה שהוא דרך חבה, אבל הצעת הכרים והכסתות **שהוא טורח** ואינה דרך חבה, שרי.

2. ושלא בפניו, הכל מותר אפי' הוא יודע שהיא מצעת אותם.

יב] סעיף י"ב - ליצוק לו מים.

- א. מחבר: אסורה ליצוק לו מים לרחוץ פניו ידיו ורגליו, אפי' אינה נוגעת בו ואפי' הם מים צוננים.
 1. ט"ז (ח'): מותרת להכין לו מים בכלי, ורק והיא מצוקת אסור. וכ"כ הדרישה.
 2. אבל ש"ך (ט"ז) חולק, דאסור לתת לפני בעלה קיתון של מים וכלים שירחץ בהם רגליו מפני שהוא דרך חיבה. ר' יונה.

יג] סעיף י"ג - למזוג לה.

- א. מחבר: כשם שאסורה למזוג לו כך הוא אסור למזוג לה.
 1. אפי' לשלוח לה כוס של יין אסור, אפי' כוס של ברכה, אם הוא מיוחד לה; ואם שותים הם מהכוס ושתיית איהי אבתרייהו, מותר.
 (א) פת"ת (י"ד): יעב"ץ, דראוי להחמיר כדעת השאלות.

יד] סעיף י"ד - ימי לבונה.

- א. מחבר: כל ההרחקות צריך להרחיק בין בימי נדותה וליבונה, שהם כל ימי ספירתה, ואין חילוק בכל אלו בין רואה ממש למוצאת כתם.
 ב. רמ"א: וי"א דאין להחמיר בימי ליבונה בענין איסור אכילה עמו בקערה, וכן נוהגין להקל בזה, ויש להחמיר.
 1. ט"ז (ט'): אין להקל בימי לבונה, וכן וראוי לדרוש ברבים. ב"ח, דרישה בשם רש"ל.
 2. ש"ך (י"ז): אבל אחר כלות ז' נקיים, לענין אכילה עמה יש נוהגין להקל. ראב"ן.

טו] סעיף ט"ו - הוא חולה.

- א. מחבר: אם הוא חולה ואין לו מי שישמשו זולתה, מותרת לשמשו רק שתזהר מהרחצת פניו ידיו ורגליו והצעת המטה בפניו.
 1. ש"ך (י"ח): אבל מזיגת הכוס אשכחן היתרי טובי כדלעיל (ס"ק י"ג), ב"ח. ואפי' למ"ש שם דנכון להחמיר הכא בחולה שרי.

טז] סעיף ט"ז - היא חולה.

- א. מחבר: אשה חולה והיא נדה, אסור לבעלה ליגע בה כדי לשמשה, כגון להקימה ולהשכיבה ולסמכה.
 1. ש"ך (י"ט): אסור לבעלה כו'. דדוקא כשהוא חולה והיא בריאה שרי דכיון דחולה הוא ליכא למיחש להרגל עבירה דאין יצרו מתגבר עליו מפני שתשש כחו אבל כשהיא חולה והוא בריא איכא למיחש להרגל עבירה שמא יתגבר יצרו עליו ויפייסנה, תרה"ד.
 ב. רמ"א: וי"א דאם אין לה מי שישמשנה, מותר בכל, וכן נוהגין אם צריכה הרבה לכך.
 1. פת"ת (ט"ו): הרדב"ז פסק כהרמ"א, וכ' אע"ג דבכל אביזרא דג"ע אמרינן ימות ואל יעבור מההיא עובדא דהעלה לבו טינא לא דמי דהתם בא החולי מחמת העבירה אבל הכא לא בא החולי מחמת העבירה להכי שרי. ואפי' אם היא חולה שאב"ס נמי שרי רק לא ירחץ פנים ידיה ורגליה. ואם היא מסוכנת אצל הרחיצה אפשר לו להשליך מים עליה ואם א"א אלא ברחיצה ממש מותר.

יז] סעיף י"ז - בעלה רופא.

- א. מחבר: אם בעלה רופא, אסור למשש לה הדפק.
 1. רמ"א: ולפי הנ"ל דנוהגין היתר אם צריכה אליו דמשמש לה, כ"ש דמותר למשש לה הדפק אם אין רופא וצריכה אליו ויש סכנה.
 2. פת"ת (י"ז): מקור חיים, שמורים הורו להניח בגד על הדפק ואז מותר לבעלה הרופא למשש הדפק על אותו בגד המפסיק.
 ב. רמ"א: ועיין באו"ח (סי' פ"ח) אם מותר לנדה ליכנס לבית הכנסת ולהתפלל.
 1. פת"ת (י"ט): חמודי דניאל, שנהגו הנשים שלא לילך לבית החיים להתפלל בימי נדתה, ונכון הוא.

- ג. ש"ך (כ'): אסור למשש כו'. ואם החולה מסוכן ואין שם רופאים משמע קצת מדברי הרמב"ן דשרי מפני פיקוח נפש. אלא די"ל דלטעמיה אזיל, דנגיעת נדה אינו אלא מדרבנן. אבל להרמב"ם דאסורה מן התורה, הכא אע"פ שיש פיקוח נפש אפשר דאסור משום אביזרא דג"ע וצ"ע ע"כ הב"י. וכ"כ הלבוש. ואין נראה דודאי אף להרמב"ם ליכא איסור דאורייתא אלא כשעושה כן דרך תאוה וחיבת ביאה. וכן המנהג פשוט שרופאים ישראלים ממששים הדפק של אשה אפי' אשת איש, אע"פ שיש רופאים אחרים גוים. וכן עושים שאר מיני משמושים ע"פ דרכי הרפואה. מ"מ באין סכנה, אסור לבעלה למשש הדפק כשהיא נדה וכדאיתא בהרמב"ן ורמ"א.
 1. פת"ת (ט"ז): עש"ך, ועי' בית שמואל באה"ע שהשיג עליו.

סדר טהרת האשה

סימן קצ"ו

א] סעיף א' - הפסק טהרה.

א. מחבר: ז' ימים מתחילין ממחרת יום שפסקה בו. אם תראה ב' וג' ימים ופסקה מלראות, בודקת ביום שפסקה כדי שתפסוק בטהרה [ש"ך: (א): בין השמשות]; ובדיקה זו תהיה סמוך לבין השמשות. ע"פ הרא"ש.

1. רמ"א: וכן נוהגין לכתחלה; ובדיעבד, אפי' לא בדקה עצמה רק שחרית ומצאה עצמה טהורה, סגי בכך. (א) ש"ך (ב'): רק שחרית כו'. היינו מיום ב' מראייתה ואילך, כדלקמן ס"ב.

ב. מחבר: לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתהא מוץ דחוק ושיהא שם כל בין השמשות, שזו בדיקה מוציאה מידי ספק. רשב"א. 1. רמ"א: להחמיר לכתחלה.

ג. רמ"א: אם התפללו הקהל ערבית ועוד היום גדול.

1. י"א שאינה יכולה להפסיק בטהרה, מאחר דהקל כבר עשו אותו לילה. ש"ך (ג'): אע"פ שעדיין היא לא התפללה ערבית, תרה"ד.

2. י"א דמותר אפי' עשו הקהל שבת. אגור בשם מהרי"ל. ונוהגין לכתחלה ליוזר, ובדיעבד אין לחוש.

(א) ט"ז (א'): ונוהגין לכתחלה כו'. רש"ל כ' דנשים שלנו מתחילין למנות מיום ו' כמ"ש בס"א, יכולה למנות אפי' אחר תפלת ערבית. (1) פת"ת (א'): דגמ"ר השיג, דמהרש"ל מיירי שהראיה שראתה היתה אחר תפלת ערבית בעוד יום ולענין אימת תלבש לבנים אם ביום ה' לראייתה שהיה עדיין יום או ה' מיום המחרת, בזה כ' דכיון דנשים שלנו מתחילין מיום ו' יש להקל, אבל כאן דמיירי בבדיקה של הפסקת טהרה אין הפרש לנשים שלנו שאם אחר תפלת ערבית לילה אין יום המחרת עולה למספר ז' נקיים.

ד. ש"ך (ד'): אם הציבור וגם היא התפללה.

1. האגור בשם מהרי"ל משמע להקל. אבל אמ"ן כ' להחמיר, וכן נראה מהמרש"ל.

2. ואף להאגור, היינו עד כ"ד שעות וא"כ כשהיום גדול כל כך חשבינן יום ולילה שוים, אבל בתר הכי לכ"ע אסור.

(א) פת"ת (א'): דגמ"ר השיג ע"ז, וכ' שאין להחמיר כלל. ואף הש"ך לא החמיר אלא כשהתפללה היא וגם הקהל ערבית וקיבלו שבת וגם בזה נראה להקל בדיעבד.

ה. רמ"א: מקצת נשים נוהגות שאם פסקה קודם ברכו וזוהר לראות תוך ימי ספירתה, אז מפסיקין אפי' לאחר ברכו אם נתקלקלה סמוך לערב, וחושבים דבר זה לדיעבד; ואין למחות בידם, כי כן קבלו מאיזה חכם שהורה להן, והוא מנהג ותיקין.

1. ב"ח, משמע שבתחילת ספירתה אם ראתה דם אחר ברכו אע"פ שהיום גדול אינה מפסקת בטהרה היום, וליתא אלא אף בתחלת ספירתה מפסקת בטהרה אפי' אם ראתה דם סמוך לערב.

2. ש"ך (ה'): נראה גם להרמ"א אפי' אם ראתה דם סמוך לערב מפסקת אחר ברכו בתחילת ספירתה, וה"ק אפי' פסקה קודם ברכו לא אמרינן כיון דפסקה קודם ברכו א"כ חשיב אחר ברכו לדידה לילה אלא אם נתקלקלה אח"כ מפסקת אפי' לאחר ברכו. והיינו שכתב הרב ובדיעבד אין לחוש. ואם היא רואה דם עד סמוך לערב פשיטא דאין דייעבד גדול מזה ומתחלת להפסיק אחר ברכו. ומש"כ ונוהגים לכתחלה ליוזר היינו היכא דאפשר כגון שאינה רואה דם קודם ברכו.

ב] סעיף ב' - ראתה יום אחד.

א. מחבר: ראתה יום אחד בלבד ופסקה בו ביום, צריכה לבדוק עצמה במוץ דחוק ושיהא שם כל בין השמשות.

ב. רמ"א: ובדיעבד אם בדקה עצמה סמוך לבין השמשות, אע"פ שלא היתה המוץ אצלה כל ביה"ש, סגי. אבל בדיקת שחרית לא מהני.

1. פת"ת (ב'): דגול מרבבה, דלאו דוקא בדיקת שחרית, אלא כל שהיתה קודם מנחה קטנה לא מהני ביום הראשון.

2. ט"ז (ב'), ש"ך (ו'): הטעם, הואיל ומעיינה פתוח ביום ההוא.

3. ש"ך (ו'): מעדני מלך, לדידן מאי נ"מ שאשה שרואה כתם נוהגין שצריכה להמתין ה' ימים ואח"כ תפסוק ותספור ז' נקיים. י"ל, נ"מ היכא דזוהר וראתה בתוך ימי הספירה דכיון שלא ראתה רק יום א' בימי הספירה בדיקת שחרית לא מהני אפי' בדיעבד, אבל לא ראתה רק כתם אפשר להקל בין בימי הספירה בין בתחילה. (דגמ"ר: הש"ך לשיטתיה בסקכ"א, שכתם יש להקל בלא שמשא).

ג] סעיף ג' - לבישת לבנים.

א. מחבר: ביום שפסקה, תלבש חלוק הבדוק לה שאין בו כתם, ותשים סדינים הבדוקים מכתמים, ומיום המחרת תתחיל לספור ז' נקיים.

ב. רמ"א: מנהג כשר הוא כשהאשה פוסקת בטהרה שתרחץ ולובשת לבנים; אמנם אם לא רחצה רק פניה של מטה, די בכך, וכן נוהגין ואין לשנות; אבל בשעת הדחק, כגון אשה ההולכת בדרך ואין לה בגדים, תוכל לספור ז' נקיים רק שהחלוק יהיה נקי ובדוק מדם.

ג. פת"ת (ג'): מעיל צדקה, אשה שהסיחה דעתה והפסיקה לבדוק כמה ימים בתוך שבעה נקיים, לא עלו לה. (יש חולקים).

1. אם לבשה כתונת הנכתם בכמה כתמים, אך היתה חגורה מלמטה סינר לבן ונקי מלבונה של אתמול. כיון שמכרת הכתמים בט"ע שהם מימי נדתה, או מחמת ההוכחה דעל הסינר בעי לאשכוחי, יש להקל. ואם לאו, אין תולין שהם מימי נדתה כיון שהוא בג"י ראשונים.

ד] סעיף ד' - בדיקות דז' נקיים.

א. נדה (סח:): הזב והזבה שבדקו עצמן ביום ראשון ומצאו טהור, וביום השביעי ומצאו טהור, ושאר ימים שבינתיים לא בדקו: רבי אליעזר אומר: הרי הן בחזקת טהרה, ר' יהושע אומר: אין להם אלא יום ראשון ויום שביעי בלבד, ר' עקיבא אומר: אין להם אלא יום ז' בלבד ... הלכה כרבי אליעזר.

1. נדה (סוף סח:): לרבי אליעזר מהו. תחלתן וסופן בעינן, והכא תחלתן איכא סופן ליכא. או דילמא תחלתן אע"ג שאין סופן. אמר רבי: היא היא, תחלתן אע"פ שאין סופן. ורבי חנינא אומר: תחלתן וסופן בעינן, הכא תחלתן איכא סופן ליכא ... לא צריכא, כגון דלא בדקה עד שביעי, ואשמועינן התם תחלתן אע"פ שאין סופן, והכא קמ"ל סופן אע"פ שאין תחלתן.

2. ראשונים: רוב פוסקים כרב [רמב"ם, ראב"ד, רמב"ן, רשב"א, רא"ש, טור, ועוד], ויש חוששים לר"ח [סמ"ג, ס' התרומה].

3. לפי דעת רב, י"א שה"ה אחד מהאמצעים [ראב"ד, רא"ש, טור], ויש חולקים [בעה"מ, רשב"א].

ב. מחבר: בכל יום מז' ימי הספירה צריכה להיות בודקת לכתחלה **פעמים בכל יום**, אחת שחרית ואחת סמוך לבין השמשות; ואם לא בדקה אלא פעם א', בין ביום א' או ביום ז' או בא' מהאמצעים, [כיון שעשיתה הפסק טהרה] עלו לה. אבל אם לא בדקה בכל הז', וביום הח' בדקה ומצאה טהורה, אין לה אלא יום ח' בלבד. וי"א שצריך שתבדוק ביום ראשון מהשבעה וביום ז', ואין להקל.

1. ש"ך (ח): אלא פעם אחת. תוך הז' נקיים מלבד הבדיקה דהפסק טהרה דלעיל ס"א.

2. רע"א: להיות בודקת לכתחלה. **עצמה וחלוקה**.

3. פת"ת (ח): נו"ב, אם **כואב לה הרבה** אינה צריכה בדיקה כלל בשאר ימים חוץ מיום א' ויום ז', וטוב להצריכה קינוח כל דהו מבחוץ.

4. פת"ת (ז): חת"ס, **כבר לנתה** אצל בעלה יש להקל אם בבדקה בא' או בז', אבל אם בדקה רק מא' מהאמצעים יש לחוש אפי' בדיעבד. (א) וכן בזמן שיש לה מכה - עי' פת"ת (ה') לקמן בשם חור"ד.

ג. רמ"א: והבדיקה תהיה לאור היום ולא לאור הנר, ובדיעבד מהני אפי' לאור הנר.

ד. פת"ת (ד'): של"ה, הצריך **שתמנה** בכל יום ותאמר היום יום כו' כדכ' וספרה לה. אך מהר"ם בר ברוך רדב"ז והגו"ב חולק עליו.

ה. פת"ת (ה').

1. **אשה שלא בדקה, ולא הרגישה**.

(א) חור"ד: טמאה מדאורייתא דימי נקיים ספורין ובדוקין בעינן כו'.

(ב) חת"ס: לגבי הפסק טהרה ודאי אין מועיל מה שלא הרגישה. אך לענין הספירות נקיים אפשר הוה ספורים לפנינו כל שברור לה שהשיגה על עצמה שחרית א' מז' ימים ויודעת בודאי שאז לא נפתח מקורה.

2. **יצא ממנה דם שלא בהרגשה**.

(א) חור"ד: דסותר, דמקור מקומו טמא והו"ל כפולטת.

(ב) אמנם האבני מלואים וחת"ס חולק, דמה"ת אינו סותר בשום אופן. אך לדידן אפי' כתם סותר.

3. **אשה שהוחזקה נדה ואח"כ נולד לה מכה שמוצ"ד, ואשה טהורה שנולד לה מכה שמוצ"ד ואך טמאה ביום עונה שלה**.

(א) חור"ד: שניהם אינם יוצאים מטומאתם עד שיהיה בדיקת הפסק טהרה ויום אחד מהשבעה נקיים נקי לגמרי בלי ראיית דם מכה.

(ב) חת"ס: נדה שטרם שפסקה בטהרה ומעיינה עדיין פתוח נולד לה מכה, צדקו חור"ד ואין לה היתר לפסוק בטהרה (וגם בזו החלוקה אינו מודה לגמרי להחור"ד). אבל אשה שמעיינה סתום שנולד לה מכה והגיע יום וסתה ואנו חוששים לשיטת תוס' ומטמאים אותה אז אחר שעבר עליה כ"כ ימים אשר אין דרך דם למשוך אצלה ומסתמא כבר סתם מקורה וכולל לפסוק בטהרה באופן שתעמוד כל בה"ש בהיסת הדעת מכל הרהורים ומחשבות ותשיג ע"ע ואם לא תרגיש אז פתיחת המקור תפסוק בטהרה ותטהר.

ו. פת"ת (ו'): **לא בדקה ביום א', ובדקה באחד מימים אמצעים וגם ביום ז'.**

1. דגמ"ר: גם הסמ"ג מודה שעלו לה, ובלבד שעכ"פ ליום שפסקה בדקה כדי שתפסוק בטהרה.

2. נו"ב: דוקא ראשון ושביעי בעינן אבל אם בדקה דרך משל בא' ובשלישי לא מהני ואינה יכולה לטבול בז'. ואם אח"כ שוב לא בדקה עד עשירי אין בידה אלא עשירי אבל אם בדקה אח"כ בתשיעי טובלת לערב דל יום א' מהכא הרי בדיקת ג' וט' נחשב ראשון ושביעי ואפי' בדקה בח' דהיינו שבדקה בא' ובג' ובח' טובלת בשמיני לערב ומצטרף השמיני עם הראשון ואף שיש בין שמיני לראשון יותר מה' ימים השלישי מצרפם. ומזה מוכח דאם לא בדקה בראשון רק באחד מימים אמצעים ובשביעי לא מהני דלא כמ"ש בדגמ"ר.

ה] סעיף ה' - **בדקה עצמה ומצאה טמאה, ובדקה לאחר זמן ומצאה טהורה**.

א. מחבר: הרי זו בחזקת טמאה עד שתפסוק בטהרה, שלעולם אינה סופרת עד שתבדוק אם פסקה, ואז מונה למחרתו.

1. ש"ך (ט'): וה"ה אם ראתה ולא בדקה, ואחר ג' ימים בדקה ומצאה טהורה ה"ה בחזקת טמאה עד שפסקה בטהרה. פוסקים.

ו] סעיף ו' - **דרך הבדיקות**.

א. מחבר: כל בדיקות צריכות להיות בבגד פשתן לבן ישן או בצמר גפן או בצמר לבן נקי ורך, ותכניסנו באותו מקום **בחורים ולסדקים** בעומק עד מקום שהשמש דש.

1. ואם קשה, לפחות בדיקה של יום הפסק טהרה ובדיקה של יום א' מהשבעה תהיינה עד מקום שהשמש דש.

2. רמ"א: ואם לא עשתה כן בבדיקת יום א', תעשה פעם אחת כן בבדיקות שאר הימים.

(א) בדיעבד, רק שבדקה עצמה יפה בחורין ובסדקין בעומק היטב **כפי כחה**, אע"פ שלא הגיע למקום שהשמש דש, סגי.

ב. פת"ת (ט'): לא עשתה בדיקת חורים וסדקים בכל ז' נקיים.

1. נו"ב: במקום צורך גדול אם בדקה בשעת הפסק טהרה בחורים וסדקים ושמה מוך דחוק לכל בין השמשות עד שהיה ודאי לילה יש להקל דסגי לה בקינות גרידא בשאר בדיקותיה. (1) שיש לסמוך בזה על דעת הראב"ד שסובר דסגי בקינות גרידא לכל בדיקות אלו (2) ועל דעת הרמב"ן שסובר דרק להפסק טהרה צריכה לבדוק בחו"ס. (3) ויש לצרף לזה ג"כ דעת רש"י דספירת לילה הוי ספירה.

ז' סעיף ז' - סומא.

א. מחבר: הסומא בודקת עצמה ומראה לחבירתה.

ח' סעיף ח' - שוטה.

א. מחבר: החרשת ששומעת ואינה מדברת או שמדברת ואינה שומעת, הרי הן כפקחות.

1. אם אינה שומעת ואינה מדברת, וכן השוטה או שנטרפה דעתה מחמת חולי, צריכות פקחות לבדוק אותן ולקבוע להן וסתות כדי שתהיינה מותרות לבעליהן. הוקבע להן וסת, הן כשאר כל הנשים; לא הוקבע להן, חוששות מל' יום לל' יום ובודקות ע"י פקחות.

ט' סעיף ט' - ריבוי בדיקות.

א. מחבר: אשה שמרבה לבדוק, בימי ספירתה או בימים שלא ראתה בהם, הרי זו משובחת אע"פ שיש וסת קבוע. [בזה"ז: אין נוהגין כן].

י' סעיף י' - ז' ימים רצופים.

א. מחבר: ה' נקיים צריך שיהיו רצופים שלא תראה דם בהם, שאם ראתה דם אפי' בסוף יום ה' סתרה כל הימים.

1. ט"ז (ג'): דחזקת טומאה עליה עד שיכלו ז' רצופין, ולכן צריכה בדיקות עד שיכלו ז' רצופים.
2. ש"ך (י"ב): אפי' בסוף יום ה' כו'. וה"ה ביום ה' דלעולם צריכה לישב ז' נקיים סמוך לטבילתה וזה פשוט.

ב. רמ"א: י"א דבג' ימים ראשונים של ימי הספירה אם מצאה כתם אין תולין אותו להקל כמו שתולין שאר כתמים, דג' ימים ראשונים צריכים להיות נקיים לגמרי; אבל אח"כ דינו כשאר כתם, וכן נוהגין.

1. ודוקא כתם שהוא יותר מכגריס ועוד, אבל פחות מכגריס ועוד תולה בכינה אפי' בג' ימים ראשונים.

2. פת"ת (י"ג): פחות מכגריס. משום ששכיח טובא וא"א ליזהר, כדאי בדר"מ.

(א) ר' דניאל, אם יכולה לישן במקום שאין פשפשין ושכבה במקום שיש פשפשין אינה יכולה לתלות בפשפשין.

ג. רמ"א: ואם היה לה מכה בגופה ויודעת שמוציאה דם, תולה בה. אלא שאין מקילין בג' ימים הראשונים לתלות במכה שאין ידוע שמוציאה דם או בשאר דברים שתלינן בהם כתם, כמבואר לעיל סי' ק"צ.

1. דר"מ (*): ומ"מ למעשה טוב להחמיר לכתחלה במכה עוברת בימים מועטים דאפשר ליזהר מיקרי. וכן עי' חת"ס בפת"ת (י"ד).

2. ט"ז (ד'): מכה שיש לה בגופה כל שאפשר לה להזהר שלא תלכלך עצמה מדם ולא עשתה כן אין לה לתלות באותה מכה, משא"כ במכה שא"א לה להזהר שפיר תולה בה. וגם דברי רמ"א כאן יש כוון לזה.

3. ש"ך (י"ג): אפי' ידוע שמכתה מוציאה דם אין להקל, אא"כ הדם יוצא ממנה תמיד כגון שמלאה שיחני וכיבי. וכן הב"ח.

ד. פת"ת (י'): סופרת נקיים על כתם, ומצאה אח"כ כתם בג' ימים ראשונים יש להקל. דגמ"ר, עי' ב"ש. וק"ו על חשש דם חימוד.

1. אשה שבדקה עצמה לילך לבית הכנסת וביום הפסקת טהרה הפסיקה וספרה ובתוך ג' ימים מצאה כתם ויש לה במה לתלות אם נאמר

דבתוך ג"י לא תלינן כתם או נחשוב מיום שבדקה לילך לביהכ"נ. ויש מקילים [עה"ג] ויש דעתו להחמיר [צ"צ] ויש נוטה להקל

[סד"ט]. וחת"ס העלה, דאם אמרה עתה ברי לי שבדקתי שפיר יש להקל.

ה. פת"ת (י"א): אם מצאה הכתם לאחר ג' ימים אלא שיש לחוש שזה הכתם ראתה בתוך ג"י ולא ידעה עד הנה.

1. תפארת צבי, תולה במכתה. וכן משמע בפנים מאירות. אכן הבית אפרים בשם אחיו (לקמן, י"ד) מבואר שדעתו אינו כן.

ו. פת"ת (י"ב): אם נמצא הכתם ע"ד שאינו מקבל טומאה, אף תוך ג'.

1. חמדת שלמה, לא חיישינן לה, דלא הוי בכלל גזירת כתמים. וכן המעיל צדקה בכתמים הנמצאים בבגד צבוע. [עי' פת"ת ק"צ כ"ב].

ז. פת"ת (י"ד): ברית אברהם, אשה טמאה מספק, כגון שיש מכה בשעת וסתה, בכה"ג יש להקל אח"ז תוך ג' ימים ראשונים.

1. בית אפרים, אשה שהפסיקה בטהרה ולפי שהיתה בדרך פשטה חלוקה וביום ו' לספירתה באתה לביתה ומצאה על חלוקה דם אם

יכולה לתלות שהדם הנמצא הוא מימי נדתה וכתב שאחיו הר' מדובנא צידד להחמיר לפי דעת הש"ך דגם במכה שמ"ד אינה תולה בג'

ימים הראשונים וא"כ אם נתלה מימי נדתה ע"כ שהיה עליה גם בג' ימים ראשונים והוא ז"ל העלה להקל דגם במכה שמ"ד מסתבר

להקל. ולתלות בימי נדתה עדיף טפי ממכה שבגופה ומכ"ש כשידוע שבאו כתמים על החלוק. וכ"כ פנים מאירות, אשה שהתחילה

לספור ז' נקיים וביום שני פירסה המשרתת הסדין שהיתה שוכבת עליו בימי נדתה וביום ז' מצאה כתם על הסדין והעלה דזה הוי

כמכה שבדאי מטפף ומוציא דם דתולין אף בג' ימים ראשונים.

2. חת"ס, אשה שבימי נקיים שלה הגיע וסת עורק זהב וחלוקה וסדיניה מלוכלכים בדם. ומסיק מאחר שאין וסת העורק זהב נמשך אלא

איזה ימים אין לתלות בו בג' ימים ראשונים. אך נעשה לה תקנה שמיד אחר ב' ימים לראייתה תפסוק בטהרה דאע"ג דאלו ג' ימים

אין עולים לה לנקיים מפני חשש פולטת ותמתין עד אחר חמשה ימים מ"מ מועיל לה בדיקתה שלא נחזיקנה רואה. ואם אחרי ה' ימים תפתח עורק זהב שלה תולין בו כתמים.

יא סעיף י"א - המתנת ה' ימים.

א. מחבר: הפולטת שכבת זרע בימי ספירתה תוך ו' עונות מעת לעת לשמושה סותרת אותו יום. לפיכך המשמשת מטתה וראתה אח"כ ופסקה, אינה מתחלת לספור ז' נקיים עד שיעברו עליה ו' עונות שלימות שמא תפלוט; לפיכך אינה מתחלת לספור עד יום ה' לשמושה.

1. ט"ז (ה'), ש"ך (י"ד): ו' עונות. ועונה הוא י"ב שעות.
2. ש"ך (י"ז): מעת לעת. כלומר ע"ב שעות. ט"ז (ה'): ואח"כ מסריח, ואע"פ שפולטת הרי היא כפולטת מיא בעלמא.
3. ש"ך (ט"ו): שמא תפלוט. ולא תרגיש.
4. ש"ך (ט"ז): עד יום ה'. דעד אותו היום חיישין לכל יום ויום שמא תפלוט או שמא תפלוט כל השלשה ימים.

ב. רמ"א: ותפסוק יום ד' לעת ערב, ויום ה' עולה למניין. וי"א שיש להמתין עוד יום אחד, דחיישין שמא תשמש ביום הראשון בין השמשות ותסבור שהוא יום, ואפשר שהוא לילה, וכן נוהגין בכל מדינות אלו, ואין לשנות.

1. ט"ז (ה'): מהר"ל מפראג, בכלה אחר בעילת מצוה תוכל למנות מיום ה' לשמושה, דלא גזרינן בה שמא תשמש בשעת בין השמשות. וטעמו כיון דאין כאן דם נדה רק **דם בתולים**, לא החמירו. אבל אם באמת נבעלה בעילת מצוה בין השמשות, ודאי דחשבינן לה כאלו נבעלת בלילה שאחר אותו בין השמשות.

2. ש"ך (י"ט): מהרש"ל, לפי מנהג זה אם ראתה אחר ערבית ביום א' ועדיין הוא יום יכולה ללבוש בגדים נקיים בסוף יום ה' ומונה מיום ו' ואין ספיקא בדבר (משמע דאע"פ שהתפללה היא ג"כ ערבית) אבל לפי מנהג המקומות שלובשים לבנים ביום ד' לראייתם ומתחילין למנות מיום ה' צ"ע בדבר כו' ואינו דומה למ"ש מהרא"י שאין אשה יכולה להפסיק בטהרה אחר שהתפללו הקהל ערבית דשאני הכא שבא לה הסבה מן השמים ואין שייך לומר שה"ל להקדים או לאחר משא"כ בהפסקת טהרה כו', ומ"מ די לנו בזה שנחמיר היכא שהתפללה כבר ערבית ועשתה אותו כבר לילה אבל היכא שלא התפללה אפי' התפללו כבר ערבית הקהל לא נחמיר לחושבו לילה מאחר שבאה לה הסבה מן השמים כו'. ולפי מש"ל (סק"ד) דדעת מהרי"ל והרב בהפסקת טהרה להקל אפי' התפללה היא וכ"ש הכא.

ג. רמ"א: ויש נשים שנהגו להחמיר עוד להמתין עד ז' ימים, ואין טעם בדבר והמחמיר יחמיר והמיקל נשכר להקדים עצמו למצוה.

1. ט"ז (ו'): ב"ח, הטעם בשם הר"ש מאוסטרייך, כיון דנדה דאורייתא טובלת אחר ז' ימי נדה אף שלא היו נקיים אלא שצריכה ז' נקיים שמא היא בימי זיבה והיו נוהגים בימים קדמונים לטבול ב' פעמים אחת אחר ז' דאורייתא והשניה אחר ז' הנקיים וזכר לאותו דבר נהגו ג"כ להמתין י"ד יום. ויפה כתב רמ"א שהמקדים עצמו מקדים למצוה ואין בטעמים כאלה כדי להרחיק טבילת מצוה.

ד. רמ"א: ויש שכתבו שעכשיו אין לחלק בין שמשא עם בעלה ללא שמשא ... וכן נוהגין במדינות אלו ואין לשנות.

1. ט"ז (ז'): הב"י לא חש לחומרא זאת אלא אם לא שמשא אינה ממתנת כלל אלא דרמ"א מקיים המנהג להחמיר בזה.
2. ש"ך (כ'): ללא שמשא. דלא פלוג רבנן.
3. ט"ז (ז'), ש"ך (כ'): הב"ח כ' להקל **כשאין בעלה בעיר**. ואשתמיטתיה מהרי"ק שכ' להדיא שנהגו להחמיר אפי' אין בעלה בעיר.
4. כלה.

א. ט"ז (ז'): יש להקל בכלה שפירסה נדה סמוך לחופתה ואפי' אחר חופתה קודם שנתייחדה עם חתן שלה אין ממתנת כלל, דבזה ודאי לא שייך למגזר לא שמשא אטו שמשא דלא באה עדיין לכלל תשמיש כלל עמו ולמה נגזור כזה.

ב. ש"ך (כ'): נוהגים שכלה אינה סופרת ז' נקיים עד יום ה' לראייתה, כדברים המותרים ואחרים נהגו בו איסור כו' ומ"מ **בשעת הדחק** יש להתיר להכלה שמיד שתפסוק בטהרה תספור ז' נקיים דבהכי עדיף טפי ממה שנוהגין שנשאת כשהיא נדה שהרמב"ם פסק שלא תנשא כלל עד שתטהר ואע"ג דאנן לא קי"ל כן, מ"מ ודאי היכא דאפשר בטהרה טפי עדיף.

1. פת"ת (ט"ז): דגמ"ר, אף הש"ך שכתב דשלא בשעת הדחק אפי' כלה אינה סופרת שבעה נקיים עד יום ה' לראייתה לא אמר אלא כשלא היתה נדה קודם לראיה זו כגון בתולה שראתה פעם ראשונה או מניקה שהיתה טהורה בעת מיתת בעלה וראתה עתה פעם ראשון אחר כ"ד חודש אבל אם היתה כבר נדה לא שייך חומרא זו כלל.

5. פת"ת (ט"ו): של"ה, שיש להקל ולמנות מיום ד' אם לא שמשא עם בעלה בלילה שקודם ראייתה, כדי שלא להרחיק חפיפה מטבילה. והסד"ט כ' אף בשמשא יש להתיר.

ה. רמ"א: וכל אשה שרואה, **אפי' כתם**, צריכה להמתין ה' ימים עם יום שראתה בו, וכן נוהגין במדינות אלו ואין לשנות.

1. ט"ז (ח'): פי' אשה טהורה שמוצאה כתם דינה כרואה ממש גם לזה. אבל אשה שלבשה לבנים ומצאה כתם, אפי' רואה ממש בתוך ימים הנקיים א"צ להמתין ו' עונות אלא מונה מחדש ז' נקיים מיום שתוכל. וכ"פ הש"ך (כ"ב).

2. ש"ך (כ"א): נראה דבכתם יש להקל היכא **דלא שמשא** למנות מיום המחרת של מציאת הכתם. אבל הלבוש כ' יש שכתבו שכל אשה אפי' רואה כתם כחרדל בין שמשא בין לא שמשא צריכה להמתין כו' וכן נוהגין.

3. פת"ת (ט"ז): חת"ס מבואר שדבדיעבד ספירה ז' נקיים מיד אחר מציאת הכתם מבלי המתנת ה' ימים אפשר להקל גם בשמשא שיעלו לה הנקיים אך אם היה זה הכתם **בבדיקת העד** אין להקל אפי' בדיעבד.

א. ע"פ דגמ"ר (שנ"ל) הוריתי ביולדת שלא טבלה תוך מ' לזכר ופ' לנקבה וככלות הימי טוהר ראתה דא"צ להמתין למנות ז' נקיים עד אחר ה' ימים אלא מיד שתפסוק בטהרה תוכל להתחיל למנות שבעה נקיים דהא עד ראייה זו היתה ג"כ טמאה מלידה ולא שייך חומרא זו כלל. ומכ"ש אם ראייה זו היא בתוך ימי טוהר והיא רוצה למנות ז' נקיים ולטבול דבזה אפשר לומר שגם אם לא היתה

טמאה וכבר מחמת לידה שטבלה כבר ג"כ תוכל למנות ז' נקיים מיד אם לא שמשו דהא אפי' בכתם כתב הש"ך דיש להקל היכא דלא שמשו למנות מיום המחרת ומכ"ש בדם טוהר דקיל יותר דאינו אלא חומרת הגאונים.
 (ב) חת"ס, יולדת שטובלת תוך מלאות וחזרה וראתה באותן הימים אם תתחיל לספור נקיים השניים האלו אחר ד' לשמושה דלא גרע מכלה הטובלת לדם בתולים והשיב להחמיר אחרי שכתב הרמ"א בס"י קצ"ד דדינו כדם לכל דבר משמע שאין לחלק בשום דבר בכל מנהגי גדה וחומרותיה.
 (ג) הרואה דם לאחר טבילתה לפני ששימשה עם בעלה: יש מקילים [שו"ת פנ"י, מעיל צדקה, סד"ט], יש מחמירים [נו"ב].

יב] סעיף י"ב - טענה במנין.

א. מחבר: אם טענה במנין יום א' וטבלה ושמשו, צריכה להמתין ו' עונות שלמות ואחר כך תמנה יום א' נקי וטבול; אך סתירה שלאחר ז', כגון שלא טבלה כראוי ושמשו, הרי זו טובלת בכל עת.

ב. ט"ז:

1. (ט'): דה"ה נמי שני ימים, שתמנה אחר הו' עונות עוד ב' ימים. אלא דכולי האי לאו אורחה למטעי על כן נקט יום א'.
 2. (י'): צריכה להמתין ו' עונות. כי אותן הימים שמפלטת זרע אינן עולין לה לנקיות. ואין להקשות הא איתא בס"י דבעינן ז' רצופין, דפליטת שכבת זרע אין סותר למפרע כדם אלא דאותן ימים עצמן אינן נחשבים לנקיים. וא"ל שמא ראתה באותן הו' עונות דם אלא שחיפהו שכבת זרע כדאיתא בבעילת מצוה דהתם שאני שדמים מצויה בה מחמת הבעילה.
 3. (יא'): הרי זו טובלת בכל עת. שכבר ספרה ז' נקיים, רק שמחוסרת טבילה. וקשה, שכ' באה"ע גר ואשתו שנתגייירו מפרישין אותם צ' יום להבחין בין זרע שנזרע בקדושה לזרע שנזרע שלא בקדושה, וה"נ היה לנו להפריש' אחר שבא עליה באיסור כדי להבחין אם נתעברה באיסור כשטבלה שלא כראוי. י"ל דהכא מיירי באשה שבעלה מצוי לה קודם לזה נמצא שאין שייך כאן הבחנה דומיא דאשה שנאנסה תחת בעלה שאינה צריכה להמתין צ' יום אם נבעלה לבעלה תחלה כמ"ש רמ"א שם באה"ע. ולפ"ז אם לא היה בעלה אצלה קודם למעשה זה תוך צ' יום ממילא צריך להפריש אחר ביאה זו האסורה צ' יום. וצ"ע למעשה.
- (א) ש"ך [בנקה"כ] חולק, דהתם כיון שנזרע שלא בקדושה לאו ישראל גמור הוא, דבכמה דינים חלוק הוא מישראל. אבל הכא, אפי' נולד מן הנדה, קיימא לן דכשר כמו שנתבאר באה"ע.
- (ב) פת"ת (י"ח): חת"ס, מ"ש הט"ז, דבריהם תמוהים. מה שייכות צ' יום לכאן, אפי' לא היה בין שימוש בעלה לראיה רק זמן מועט שייך הבחנה. עיין בימות גבי ותמתין משהו. וכן עי' עצי ארזים שם, וכתב עוד דבכתם אין לחוש להצריך הבחנה.

ג. ש"ך:

1. (כ"ג): צריכה להמתין כו'. דשמא תפלוט בג' ימים שאחר התשמיש וא"ל דאע"ג שתפלוט ביום הב' מכל מקום סתירה דלאחר ז' לאו סתירה היא י"ל דחיישינן שמא תפלוט גם ביום א' שאחר התשמיש א"כ לא יהיו ז' נקיים רצופים ולא הוי סתירה דלאחר ז'. ומשמע דהכא לא נהגינן להחמיר משום גזירה דבין השמשות וטובלת מיד אחר ד' ימים ויום א' נקי דהיינו אחר ה' ימים דלא שכיח שתטעה במנין ובמלתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן.
2. (כ"ד): שלאחר ז' כו'. ובב"י כ' בשם הרא"ש דטבילה ליל ז' ושמשו ביום ז' נמי לאו סתירה היא וטובלת מיד לאחר ז' כיון שפלטתה כשהאיר היום ז' וכ' אם באנו להסכים דברי הסמ"ק להרא"ש י"ל דמה שכ' הסמ"ק סתירה דלאחר ז' לאו סתירה היא היינו לאחר ליל ז' וע"ש וצ"ע לדינא דפשט דברי הסמ"ק משמע לאחר ז' דוקא.

- ד. פת"ת (י"ז): אשה שמצאה כתם יותר מכגריס וטבלה אחר ז"נ ושמשו, והשכנה אמרה שטעית בחשבונך יום א' ולא ספרה רק ו' נקיים. והאשה אומרת דקדקתי בחשבוני וז' ספרתי. ואעפ"כ בא האשה לשאול, אף כי לפי דעתה ברור לה שלא טענה, מסתפקת אולי טענה.
1. תשובה מאהבה צדד להקל אחרי שהוי ספק דרבנן דמה"ת הכתם שמצאה ביום הא' טהור כיון שלא הרגישה וא"כ מן התורה מצטרף גם יום זה לנקיים ויש ג"כ עוד כמה צדדים להקל. ואחרי שכבר שמשו, ויש חשש לעז פגם לולד אשר תלד, הורה לה להקל, שאין צריכה לא טבילה ולא כפרה וצוה עליה שתאמר בפירוש לחברתה שאינה מאמנת לה. והסכימו הנ"ב. אך דוקא אם אומרת איני מאמינך, אבל אם היא בעצמה מסתפקת יש לה לחוש לדברי חברתה. ואם האשה מכחשת פשיטא שהיא נאמנת וספרה לה כתיב, ואין ע"א נאמן באיסורים היכא שהבע"ד מכחישו (ובזה אפי' אם היה חשש איסור דאורייתא הדין כן).

יג] סעיף י"ג - כבדה ביתה.

- א. מחבר: אשה ששמשו מטתה וראתה אח"כ ופסקה, ורוצה לספור מיום מחרת ראייתה, תקנה יפה יפה אותו מקום במוך או בבגד להפליט כל הזרע או תרחוץ במים חמין והם יפליטו כל הזרע.
1. רמ"א: וי"א דאין אנו בקיאים בזמן הזה ואין לסמוך על זה, והכי נהוג דהרי כבר נתבאר שאנו נוהגין להמתין אפי' לא שמשו כלל, כדי שלא לחלק בין ספירה לספירה, כ"ש בכהאי גוונא; וכל הפורץ גדר בדברים אלו במקום שנהגו להחמיר, ישכנו נחש.

- ב. ש"ך (כ"ה): אם טענה אשה במנין וטבלה ושמשו, הש"ך מפרש שהרמ"א מודה שהיא יכולה לכבדה ביתה [וכאן מיירי בסתם אשה]. אבל הש"ך מסיים מ"מ לענין דינא בלאו הכי כיון דהסמ"ק והג"מ כ' דאין אנו בקיאים אין להקל לכתחלה.

זמני טבילה

סימן קצ"ז

א] סעיף א' - טבילה במקוה.

- א. מחבר: אין הנדה והזבה והיולדת עולות מטומאתן בלא טבילה כראוי במקוה הראוי, שאפי' אחר כמה שנים חייב כרת הבא עליהן.
1. ט"ז (א'): טבלו כראוי, בלא חציצה. ומקוה הראוי, היינו שיש שם מ' סאין. ב"י.

ב] סעיף ב' - טבילה בזמנו.

א. האם טבילה בזמנו מצוה (נדה ל., יומא ח., שבת קכ:).

1. ראשונים - י"א דהוי מצוה: ר"ח, טור. וי"א דלא הוי מצוה: ר"ת, מהרי"ק הו"ד בדר"מ (א').
2. פוסקים - ב"ח פסק דהוי מצוה, אבל הש"ך (ג'), ונקח"כ פסק שלא הוי מצוה, "וכמ"ש כל הפוסקים".

ב. מחבר: אם בעלה בעיר, מצוה לטבול בזמנה שלא לבטל מפריה ורביה אפי' לילה אחת.

1. ט"ז (א', ב'): בעלה בעיר כו'. זהו אפי' למ"ד דס"ל טבילה בזמנה לאו מצוה היא, ומ"מ משום פריה ורביה ודאי מצוה היא.
2. יש גם מצות קיום עונה [תרה"ד, הו"ד בדר"מ (ג'), ט"ז (ד'), וש"ך (ג')]. ועוד, אפי' כשא"א לשמש, משום שאר מיני קריבות נמי מצוה הן [מהר"מ מלובלין הו"ד בש"ך (ג')], נ"מ כלה. וכן פת"ל (ח') מאבן השהם, ונ"מ שהיה בעלה אבל ויום ז' היה בשבת.

ג. טבילה בליל שבת.

1. רמ"א: ומותרת לטבול ליל שבת אם לא יכולה לטבול קודם לכן. ודוקא אם בעלה בעיר, אבל בלאו הכי אסור.
(א) הטעם, ט"ז (ד'), וש"ך (ג'): שאע"ג דכל טמא טובל בשבת משום דנראה כמיקר עצמו, האידנא שאני דלא נהיג למיקר עצמו בשבת בשום מים, א"כ לא נראה כמיקר.
2. פת"ל (ב'): חכם צבי, אסור לטבול בחמין, רק בפושרין [וכן הנו"ב]. ואם א"א, לטבול בין השמשות ותבואנה לבתיהן בלילה. ודברי יוסף מלמד זכות על המנהג לטבול בחמין בליל שבת, ומסיים בצ"ע. [עי' שעה"צ שכ"ו ה', בשעה"ד יש להקל כהק"נ וחסד אברהם].
(א) ולטבול אחר אמירת ברכו ליל שבת: חוט השני, אין צריך לבטל המנהג. וחינוך בית יהודה חולק, שיש למחות ולבטל מנהג זה.

ד. טבילה שלא בזמנו, בליל שבת: ובעלה בעיר.

1. י"א שאסור לטבול, אפי' במקום אונס - אגור, ב"ח.
2. י"א שמותרת לטבול בכל ענין, אא"כ יש מנהג להחמיר שזמן שאינו אונס - ב"י, רמ"א (ב'), עי' ש"ך (ג'), נקה"כ. [עי' פת"ל (ו')].
3. י"א כל שאפשר לטבול קודם השבת בלא שום אונס ולא טבלה אסורה לטבול בשבת - תרה"ד, ט"ז (ד'), (מ"ב סי' שכ"ו כ"ד).
4. (י"א רק בלי שום טעם דחתה הטבילה, יש להחמיר - סד"ט).

ה. הגדר של אונס: למ"ד להחמיר שזמן שאינו אונס.

1. ש"ך (א'): לא טבלה כראוי בליל ו', כגון שמצאה לכלוך תחת הצפורן. כ' מהר"ם מלובלין שמותרת לטבול ליל שבת דאונסא היא.
(א) וכן כשטבלה בשבת, וספק אם טבלה כראוי או לא, מותרת לטבול בליל שבת. ע"ש הטעמים.
2. דם טוהר: ש"ך (ב') מחמיר. אמנם עי' הפת"ל (ד'), שדגול מרבבה ולבושי שרד, חולק. ומוסיף שדגול מרבבה, שאם כבר טבלה פעם אחת בתוך ימי טוהר, ואח"כ ראתה תוך ימי טוהר והגיע זמן הטבילה בליל שבת, מותרת לטבול לכו"ע.
3. (א) אם החמירה על עצמה למנות ה' ימים מראיתה במקום שאינה צריכה, וע"י זה חל טבילתה בליל שבת, אסור לטבול בשבת.
3. בעלה אינו בעיר: י"א שאונס, כיון שלא פשעה [ב"ח, ש"ך (ג'), נקה"כ)], י"א דלא הוי אונס [רמ"א (ב'), ט"ז (ד')].
4. פת"ל (ג'): נודע ביהודה, אשה שזמנה ללבוש לבנים ביום ה' ונתאחרה לבא מן השוק שסבורה שעוד היום גדול ובין כך נתאחרה עד בה"ש והוצרכה ללבוש לבנים ביום המחרת ועי"ז חל טבילתה בליל שבת נחשבת שזמנה מותרת לטבול ליל שבת.
- (א) לבושי שרד, אם היה לה שום אונס שלא היתה יכולה לטבול בזמנה כגון קצת חולי שהיה טריח לה טובא לילך לבית הטבילה או איזה כאב באבריה והמים מזיק לה וכה"ג ונתרפאת בע"ש מותרת לטבול ליל שבת.
- (ב) חמודי דניאל, היוצא לדרך מותרת לטבול בליל שבת אפי' פשעה ולא טבלה קודם לכן, וכן לטבול ביום ח"ת אפשר דשרי.

ו. פת"ל (ה'): דבדיעבד, אם טבלה. [במקום שנהגו להחמיר].

1. בשבת: החוט שני והתה"ש כ' שבשוגג מותרת מיד ובמזיד יש להחמיר עד מוצ"ש [חוץ במיני קורבה]. והסד"ט, מיקל. וכן עי' חכ"צ.
2. ביו"ט. החוט שני לא מחלק. אבל התה"ש וסד"ט כ' להקל ביו"ט, אף לכתחלה אפי' במקומות שנהגו להחמיר בשבת.

ז. טבילה במוצאי שבת.

1. רמ"א: במקום שנהגו להחמיר, גם במוצ"ש לא תטבול דמאחר שהיה אפשר לה לטבול קודם לכן אין מרחיקין הטבילה מן החפיפה.
(א) וכן אלמנה אסורה לטבול טבילה ראשונה בליל שבת, משום דאסור לבא עליה ביאה ראשונה בשבת, אסורה לטבול ג"כ במוצ"ש.
(1) ט"ז (ו'): שקונה אותה בביאה זו, עי' אה"ע ס"ד.
- (ב) ויש מקילין ומתירין לטבול במ"ש, הואיל שלא טבלה בשבת משום חשש איסור. וכ"פ המקום שמואל הו"ד בפת"ל (ח').
(1) ט"ז (ז'): קאי דוקא על כונס אלמנה. אמנם הפת"ל (ח') ממקום שמואל, דקאי גם על הרישא, וגם שאר נשים מצו טבלי במוצ"ש.

ח. איך מרחיקין הטבילה מן החפיפה.

1. ט"ז (ה'): פ'י שחוששין לפרש"י שצריכה לחוף ביום קודם טבילתה ולא בלילה. וכאן א"א כיון שהוא שבת, א"כ צריכה לחוף בער"ש ויהיה הרחקה בין החפיפה לטבילה. אע"פ שפסק דבדיעבד סגי שתחוף היטב בלילה, היינו בחל טבילתה דוקא במ"ש. מה שאין כן כאן שפשעה, מה שהמתינה עד מוצאי שבת. וכן ע"י ש"ך (ה').
2. פת"ת (ז'): נו"ב, בכלה אפשר להקל שתחוף בלילה ותטבול דבכלה לא שייך מתוך שהיא מהומה לביתה.

ג. סעיף ג' - זמן הטבילה.

א. טבילה ביום שביעי.

1. נדה (סז): אידנא כולהו ספק זבות שוינהו רבנן, ליטבלינהו ביממא דשביעי ... אמרו חכמים: אסור לעשות כן, שמא תבא לידי ספק. (א) רש"י (שם): לידי ספק. שמא תשמש בו ביום ותראה מיד לאחר תשמיש ונמצא סותרת כל שלפניה וטבילתה פסולה.

ב. טבילה ביום שמיני.

1. נדה (סז): רבי יוחנן אמר: בין בזמנה בין שלא בזמנה אינה טובלת אלא בלילה, משום סרך בתה.

ג. מחבר: אסורה לטבול ביום ז'; ואפי' אם ממתנת מלטבול עד יום ח' או ט' אינה יכולה לטבול ביום משום סרך בתה.

1. ט"ז (ח'): מה"ת נדה טובלת רק בלילה, דבדידה תליא דוקא בימים. אבל זבה שסופרת ז' נקיים בספירה, אמרינן מקצת היום ככולו. אלא שחכמים אסרו לטבול ביום, שמא תשמש בעוד יום ואח"כ בו ביום תראה ותסתור למפרע נמצא שבא עליה באיסור. וגם לא היתר לטבול ביום ח', משום סרך בתה, פ'י שבתה תראה שטבלה אמה ביום ח' ותסבור שביום ז' טבלה ותעשה כן גם היא.
2. ש"ך (ז'): או ט'. או יותר כדמשמע בפוסקים.
3. ש"ך (ח'): ואפי' אין לה בת דינא הכי, דלא פלוג.
- (א) אשה שלא טבלה כראוי, ולאחר ב' או ג' ימים צריכה לחזור ולטבול. ג"כ יש להחמיר לכתחלה שלא טבלה ביום, ובדיעבד שרי. אבל יכולה לטבול לאחר ב' או ג' ימים ולא מצינו גזרה דסרך בתה אלא לענין טבילה ביום.

ד. חוזרת בחשכה.

1. ראשונים: י"א להקל, ר"ת. וי"א להחמיר, רשב"ם.
2. ש"ך (ו'): שביום ח', יש להחמיר. וביום ז', שלכו"ע אסור, יש למחות. [יש חולקים, ע"י הסד"ט לקמן].
- (א) ב"ת, דגם שלא תלך מביתה לבית הטבילה מבעוד יום. אא"כ שעושה חפיפה שם.
3. פת"ת (ט'): סד"ט, להקל במקום ביטול עונה לטבול ביום ז', ולא תבא לביתה עד שחשיכה. וכ"כ החת"ס [אבל המחמיר תע"ב], ומוסיף שתששה האשה בהליכה ממקוה לביתה עד הלילה, אבל אינו מועיל מה שתלך לבית חברתה באותה העיר. ובזמן שטובלת ביום ז', טוב לעשות הפסק ביום ד' וביום ה'.

ה. רמ"א: והכלות הטובלות קודם החופה יכולות לטבול ביום דהא לא באין אצל החתן עד הלילה, אבל אחר החופה דינן כשאר נשים.

1. ש"ך (ט'): דהיינו רק ביום ח' לראייתה יש להקל, שהוא משום סרך בתה לחוד מיתסרי.
- (א) פת"ת (י'): אמנם בדגמ"ר כ' שבשעת הדחק יש להקל אף ביום ז', ובאופן שלא יעמידו החופה עד צאת הכוכבים ממש. וכן הפנים מאירות חולק בש"ך.
2. ש"ך (י'): אבל לאחר החופה. כלומר אם טובלת אחר החופה אע"פ שהיא טבילה הראשונה לבעלה זה דינה כשאר נשים.
3. רע"א: לכתחילה נץ, בדיעבד עלות השחר. פת"ת (י'), וכ"כ הפנים מאירות שקודם אור הבוקר (עלות השחר) בודאי אסור.

ד. סעיף ד' - אונס ביום ח'.

- א. מחבר: היכא דאיכא אונס, יכולה לטבול בשמיני מבעוד יום; אבל בשביעי לא תטבול מבעוד יום, אע"ג דאיכא אונס.
1. פת"ת (י"א): חמודי דניאל, רק אם האונס לכל הנשים שבעיר.

ה. סעיף ה' - בדיעבד.

- א. מחבר: אם עברה וטבלה בח' ביום בלא אונס, אפי' הכי עלתה לה טבילה; וכן אם עברה וטבלה בז' ביום, עלתה לה טבילה.
1. רמ"א: ומ"מ לא תשמש אפי' בשמיני עד הלילה, ותסתיר טבילתה מבעלה עד הלילה.
2. ש"ך (י"א): וכן אם עברה וטבלה בז' כו'. והב"ח פסק להחמיר, וטוב להחמיר היכא דאפשר.
3. פת"ת (י"ג): חמודי דניאל, אם הוא יום מעונן וכדו' יש ספק אם טבלה ביום או בלילה וכדו' אינה צריכה להחמיר ולטבול.

חציצות

סימן קצ"ח

א] סעיף א' - כללי דיני חציצה.

א. **נדה** (סז; עירובין ד; סוכה ו; יבמות עח), הו"ד בט"ז (ד'): אמר ר' יצחק, דבר תורה: רובו המקפיד עליו חוצץ, רובו ואינו מקפיד עליו אינו חוצץ. **וגזרו** על רובו שאינו מקפיד משום רובו המקפיד, **וגזרו** על מיעוטו המקפיד משום רובו המקפיד. ולגזור נמי על מיעוטו שאינו מקפיד משום מיעוטו המקפיד. היא גופה גזרה, ואנן ניקום ונגזור גזרה לגזרה.

ב. **מחבר**: צריכה שתטבול כל גופה בפעם אחת; לפיכך צריך שלא יהיה עליה שום דבר החוצץ. ואפי' כל שהוא.
1. **ט"ז (א')**: כל גופה בפעם אחת. דדרשינן ורחץ ובא השמש וטהר מה ביאת שמשו כולו כאחת אף רחיצתו כולו כאחת.

ג. **מחבר**: אם דרך בני אדם לפעמים להקפיד עליו, חוצץ אפי' אם אינה מקפדת עליו עתה. **או** אפי' אינה מקפדת עליו לעולם כיון שדרך רוב בני אדם להקפיד עליו, חוצץ.

1. **ט"ז (ב')**: פי', מקצת בנ"א מקפידין ולפעמים האשה מקפדת, רק שעכשיו אינה מקפדת. **או** אפי' אינה מקפדת בשום פעם ורוב בני אדם מקפידים על זה חוצץ. אבל אם מקצת בני אדם מקפידין וזו אינה מקפדת לעולם לא הוה חציצה.
2. **ט"ז (ג')**: **היא מקפדת**, ב"י נסתפק. אבל **הדר"מ (א')** ו**הב"ח** מחמיר. וכ"כ **הש"ך (ב')**.
3. **ש"ך (א')**: לפעמים כו'. כיון דאיכא זימנא דמקפדת חוצץ לעולם אע"פ דרוב פעמים אינה מקפדת, ב"ח.
4. **פת"ת (א')**: **זכרון יוסף**, מ"מ בעינן דוקא שמקפדת לעתים מזומנות, כהט"ז ש' דטבעת מהודקת באצבע חוצץ משום דמסירתו בשעת לישנה, דהרי אם מיקלע לה עיסה ללש כמה פעמים היום או מחר מסירתו. אבל אם אינה מקפדת רק פ"א לזמן מרובה לא.

ד. **מחבר**: ואם הוא חופה רוב הגוף, אפי' אין דרך בני אדם להקפיד בכך, חוצץ.

ה. **רמ"א**: **ולכתחלה לא תטבול** אפי' בדברים שאינם חוצצין, גזרה אטו דברים החוצצים. **הג' שע"ד**.
1. **ט"ז (ד')**: והרמ"א ש' גזירה אטו דברים החוצצים, והיינו אפי' במיעוט. לכתחלה קאמר, אבל דיעבד לא גזרינן גזירה לגזירה.

ב] סעיף ב' - דברים שחוצצין [רפוי, אינו חוצץ. הדק, חוצץ].

א. **מחבר**: אלו הדברים שחוצצין, חוטי צמר וחוטי פשתן ורצועות שכורכין בהם השיער בראש, לא תטבול בהם עד שתרפם; ואם הם בתוך קליעת שיערה אינו מועיל בהם רפיון. ואם הם כרוכים בשאר מקומות בגוף, לא תטבול בהם עד שתרפם, חוץ מאם הם כרוכים בצואר שאינם חוצצין לפי שאינה מהדקן; אבל קטלא, שהיא רצועה חלקה ורחבה שכורכת סביב צוארה, חוצצת, מפני שחונקת עצמה בחוזק כדי שיהיה בשרה בולט ותראה בעלת בשר, ומתוך שהרצועה חלקה ורחבה אינה מזיקתה.

1. **ט"ז (ה')**: חוטי צמר כו'. לפי שמקפדת להסירם בשעת חפיפה או רחיצה, כיון דאיכא זימנא דמקפדת חוצץ לעולם, ע"כ אין צריך כאן שיהיה כן על רובה.
2. **ש"ך (ג')**: שאינה מהדקן. שלא תהא חונקת עצמה.

ג] סעיף ג' - מעשה אריג.

א. **שבת (נו.)**: בעא מיניה רב כהנא מרב: תיכי חלילתא מאי. אמר ליה: אריג קאמרת. **כל שהוא אריג לא גזרו**.

1. **מחבר**: אם החוטין האלו חלולין, עשויין מעשה רשת, אינם חוצצין.
2. **ש"ך (ג')**: חלולין כו'. דרפו מרפי טובא ולא מהדקי שפיר **ועייל מיא תחותיהו**, **ראב"ד**. קשה, באו"ח (סי' ש"ג) סתם אם הם מעשה אריגה אין צריך להתירה בשעת טבילה. ולא מחלק בין עשויים חלולים מעשה רשת או לא. ויש ליישב.

ד] סעיף ד' - דטניפא.

א. **מחבר**: חוטי שער אינם חוצצין.

1. **ט"ז (ו')**: חוטי שער. פי' שכרוכים סביב השערות ולא מהדקים בהם ע"כ אינם חוצצין, ויתבאר בסמוך (בסעי' ה').

ב. **רמ"א**: ואם היו מוזהבות, או מטונפים תחלה, **חוצצין**. דמקפדת עליהם שלא תטנפם, ולא תתלכלך מהן במים.

1. **ט"ז (ז')**: ואם היו מוזהבות. דאז מקפדת עליהם להסירם וכשאינה מסירם הוה **חציצה**, וכן במטונפו' מקפדת להסירם.
2. **ש"ך (ו')**: ואם היו כו'. נראה דקאי גם אסעיף שלפני זה וכן הוא בטור ובעט"ז וכן מרמ"א באו"ח.

ג. **שבת (דף נו.)**: אמר רב הונא בריה דרב יהושע: כל שהוא אריג לא גזרו. ואיכא דאמרי, אמר רב הונא בריה דרב יהושע: חזינא לאחוותי דלא קפדן עלייהו, מאי איכא בין הך לישנא ובין הך לישנא. **איכא בינייהו דטניפן**; להך לישנא דאמר כל שהוא אריג לא גזרו הני נמי ארוג, ולהך לישנא דאמרת משום קפידא; כיון דטניפא מקפד קפדא עלייהו.

1. **רש"י (שם)**, מפרש לענין שבת. "במידי דלא מיהדק, **ועיילי ביה מיא**, מאי חוצץ איכא למימר, הא לאו חוצץ הוא".
2. אבל **רבנותיו של רש"י (שם)** **טור** ו**רמ"א** סבר להחמיר אפי' בטבילה למקוה.

ד. מה הטעם להחמיר לכאן (לשיטות הטור, ורמ"א), הא עיילי ביה מיא: פת"ת (ד').

1. ב"י, מצד חציצה (כרבותיו של רש"י). סד"ט, י"ל דס"ל דמדאורייתא ליכא חציצה, אלא שחכמים גזרו אטו הדק [באותם הדברים שמקפדת עליהם בשעת טבילה ממש]. להלכה: והיכא דאיכא עוד צד להקל, יש להקל אם הם רפויין אע"ג דקפיד עלייהו. (א) וצ"ל דדוקא בדבר שאינה מגופה אמרינן במקפיד חוצץ אף אי עיילי מיא, משא"כ שערות דעצמה דהוה גופה.
2. הפרישה ולבושי שרד, מצד מירתת. וכמה ראיות (א) המרדכי ברבדא דכוסילתא. (ב) סעי' כ"ג, השירים והנזמים. (ג) סעי' מ' או קושרת בגד רפוי כו'. (ד) סעי' מ"ו, נדה שטבלה בבגדיה מותרת אף דהוה רוב ואפשר נמי מקפיד. להלכה: דכל היכא דעיילי מיא, אפי' רוב ומקפיד שרי. במקום שמקפדת עליהם שלא תטנפם, ויש חשש מירתת. י"ל דהוה רק לכתחלה כמבואר בסעי' ל"א דטעמא דמירתתא אינו פוסל הטבילה בדיעבד כו' וצ"ע בזה להלכה.

ה. רוב הגוף ואינו מקפיד: לרבותיו של רש"י.

1. פת"ת (ד'), לבושי שרד כ' להחמיר, דלא כנראה מהסד"ט להקל.

ה) סעיף ה' - חציצה בשערות.

א. מחבר: שתי שערות או יותר שהיו קשורים ביחד קשר אחד, אינם חוצצין.

1. רמ"א: ואין חלוק בין אם קשר ב' שערות עם שתי שערות, או שקשר ב' שערות בפני עצמן.
2. מחבר: ושערה אחת שנקשרה, חוצצת והוא שתהא מקפדת עליה, או שיהא רוב שערות קשור נימא נימא בפני עצמו. [ראינו, שערות נחשב כגוף בפני עצמו! כהגאונים, דלא כהרמב"ם].
- (א) ש"ך (ז'): ואין חלוק כו'. כלומר בין אם ב' שערות קשורות עם ב' שערות אחרות או שני שערות קשורות בפני עצמן בכל ענין אין חוצצין וכן שערה א' שנקשרה אין חלוק בין שהיא קשורה עם חברתה א' על א' או שקשורה בפני עצמה בכל ענין חוצצת.
- (ב) ש"ך (ח'): והוא שתהא מקפדת כו'. וה"ה אם דרך רוב בני אדם מקפדין אע"פ שהיא אינה מקפדת.

ב. ט"ז (ח'): יש שני סוגיות בענין שער. (א) מסכת שבת, שער שאינו חוצץ. פ"א אם כרכה שער ראשה בשער דעלמא דאינו חוצץ, לפי שאינה מהדקת היטב. ומיירי דוקא כשהחוט נעשה משתי שערות או יותר. דאם אם החוט הוא רק שערה אחת בלבד, הקשר מיהדק שפיר. (ב) במסכת נדה, נימא אחת חוצצת שתים איני יודע שלשה אינן חוצצות. וההיא מיירי לענין שערות האשה עצמה שאם נקשרו רובן אחת אחת אז חוצץ דוקא.

1. לענין המניין הם שוים, אבל הנ"מ לענין מיעוט: (א) בשער דעלמא, אפי' מיעוט הוה חציצה, דיש הקפדה. (ב) בשערות עצמה, צריך דוקא רוב דבלאו הכי אינה מקפדת [דלא כמחבר לעיל].

ו) סעיף ו' - מקומות שמקפידים בשערות.

א. מחבר: שיער שכנגד הלב ושכונן הנדבק זה בזה מחמת זיעה, חוצץ; שבראש ושכבית השחי, אינו חוצץ.

1. ש"ך (ט'): אינו חוצץ, לפי שאין אדם מקפיד עליו.
- ב. מחבר: ושכונן מקום, באיש אינו חוצץ; ובאשה, בנשואה חוצץ, בפנויה אינו חוצץ.
1. ט"ז (י'), ש"ך (י'): בנשואה חוצץ. לפי שהיא מקפדת שלא תתגנה על בעלה.
2. ט"ז (י'): ב"י, דלא צריך לכתוב דין הפנויה, דאין נ"מ. וב"ח כ' דקמ"ל אם היתה נשואה דומיא דפנויה שאין בעלה מקפיד על זה אפ"ה חוצץ דאזלינן בתר רוב נשואות ודוקא פנויה אינו חוצץ ולא שום נשואה.
- (א) רע"א: דאין נ"מ לדידן. לענ"ד דנ"מ לדידן לענין טבילת גרים.

ג. רמ"א: ואותן שיש להן כמין קליעות שערות דבוקות זו בזו, ונעשית בלילה ע"י שד וסכנה להסירם, לא חייצי.

1. ש"ך (י"א): קליעות שערות. היינו מה שקורין בל"א מארצע"פ או מארלאקי"ן ובלשון פולין ורוסי"א קאלטינ"ש.
2. פת"ת (ה'): יש ד' טעמים להתיר. (א) שאינה יכולה לגלחן משום סכנה, ולכן אינה מקפדת. (ב) דהוי יותר מנימא אחת, דמצי מיא עייל בהו. (ג) דמהדקי טובא זה בזה הוי כבלוע ובית הסתרים דלא מטמא, וכיון דלא מטמא לא חייצי. (ד) כיון דלא מצי לגלחן מפני הסכנה הוי רביתיה. ופנים מאירות כ' שמפזרים בראשה סמים כתושים כמו קמח ועי"ז השערות מסתבכים, אין להקל אא"כ נשאר רוב שערותיה שלא נקלעו דאז הוי מיעוט שאינו מקפיד ולא חייצי אלא מדרבנן, ואמרינן דהוי רביתיה. וכ"כ סד"ט.
- (א) (ו'): חמודי דניאל, נראה שהיא צריכה להשהות במים עד שיכנס בהם המים היטב.

ז) סעיף ז' - חציצה שבעין.

א. משנה (מקוואות פרק ט'): אלו חוצצין לפלוג שחוץ לעין, אלו שאין חוצצין לפלוג שבעין.

1. גמ' (נדה דף סז): אמר מר עוקבא: לפלוג שבעין, לח אינו חוצץ, יבש חוצץ אימתי נקרא יבש משעה שמתחיל לירק.
2. י"א להחמיר, שחוץ לעין אפי' לח חוצץ, ויש לחלק רק בתוך העין [תוס']. וי"א לקולא, שלח שבוץ לעין אינו חוצץ [רא"ש, טור].

ב. מחבר: לפלוג (צואת העין) שחוץ לעין, חוצץ אפי' הוא לח; ולפלוג שבעין אינו חוצץ, ואם היה יבש, חוצץ; והוא שהתחיל להוריק.

1. ט"ז (י"א): ולפלוג שבעין כו'. זה דלא כדברי הטור שהקיל בעין לגמרי ובחוץ לעין חילק בין לח ליבש.
2. ש"ך (י"ב): אינו חוצץ. ואין חלוק בכאן בין תוך שלשה ימים או לאחר ג' ימים. ב"י ודרישה, דלא כהב"ח.

ג. ש"ך (י"ג): י"א סוגינו הוי רק לטהרות ולא לבעלה [ראב"ד, רשב"א, רמב"ם, ר"ת, סמ"ג, ושאר כמה גאונים], משא"כ דעת רש"י. מ"מ לכו"ע צריכה לזוהר לבעלה לכתחלה [רא"מ, סמ"ג, מרדכי]. ופשוט הוא דלכתחלה צריך לזוהר כדכ' הרמ"א (סעי' א'). **להלכה:** היכא דאפשר שתטבול שנית יש להחמיר, אבל היכא דלא אפשר ודאי כדאי הם כל הנך רבוואתה לסמוך עליהם.

1. וכן סעי' ח' [כחול שחויץ לעין], סעי' ט' [גליד על המכה], וי"א סעי' ל"ה [תטבול דרך גדילתה], וי"א סעי' ל"ט [פתחה או עצמה עיניה ביותר]. ודעת ר' ירוחם, מחלוקת ב"י וש"ך. [עי' רע"א].

2. אמנם לפלוג חויץ לעין, אפי' לח, לכו"ע צריך להחמיר.

ד. רע"א: רמ"ע מפענו, לפלוג יבש **שבתוך החוטם** לא ניתנה תורה למלאכי השרת ומה שהוא בחלל הגוף אפי' ראוי לביאת מים לא בעי'. ונכון לזוהר מאד על שפת החוטם בפנים שלא יהיה בו לפלוג יבש.

ח סעיף ח' - כחול.

א. מחבר: כחול שבעין אינו חוצץ, ושחויץ לעין חוצץ; ואם היתה פותחת ועוצמת (פי' סוגרת) עיניה תדיר, אף שחויץ לעין אינו חוצץ.

1. ט"ז (י"ב): ואם היתה פותחת כו'. פי' שמנהגה כך וכן משמע מהטור. וכ"כ הב"ח. [ולדעת הרמב"ם, עי' טור ב"י והט"ז].

2. ש"ך (י"ד): בה"ג, **כחול לרפואה** יש להחמיר שאפי' שבתוך העין חוצץ. **שמן המור** חוצץ, ונהגו שאין סכות בשמן בשעת טבילה.

ט סעיף ט' - מכה.

א. מחבר: דם יבש שעל המכה, חוצץ; וריר שבתוכה, אינו חוצץ. [וריר שבתוכה. פי' שהוסר הגליד מעליה. ט"ז (י"ג)].

1. יצא הריר מתוכה, כל תוך ג' ימים לח הוא ואינו חוצץ; לאחר מכאן, יבש הוא וחוצץ.

(א) ט"ז (י"ד), ש"ך (ט"ו): וכן בהקידה דם תוך ג' ימים אינו חוצץ, מכאן ואילך חוצץ כל זמן שהגלד עליו עד שיתרפא.

(ב) פת"ת (ז'): חת"ס, בעינן מעל"ע ולא אמרינן בזה מקצת היום ככולו, והמחמיר תע"ב.

2. לפיכך **אשה בעלת חטטים צריכה לחוף במים עד שיתרככו**.

ב. ט"ז (י"ד): רש"ל, גרב לגבי טבילה צריכה להסיר **אע"פ שכואב לה הרבה**, ואשתו של מהר"ח או"ז היתה צריכה לעמוד לפניו ערומה לרואה שלא היה גרב עליה, שלא היה מאמין לה שהיתה מסירה שהיתה נערה והיה כואב לה. וכן עשה השר מקוצי לאשתו.

1. פת"ת (ז'): ואף דאסור להסתכל במקומות המכוסים שבה, בנו של הנו"ב תירץ דמיירי לאחר טבילה.

י סעיף י' - רטיה.

א. מחבר: רטיה שעל המכה, חוצצת.

יא סעיף י"א - חץ, קוץ.

א. מחבר: חץ או קוץ התחוב בבשר, אם נראה מבחוץ, חוצץ; ואם אינו נראה, אינו חוצץ.

1. ט"ז (ט"ו), ש"ך (י"ז): טור, **אם עלה עליו קרום** של בשר בכל ענין אינו חוצץ, פי' אפי' אם נראה תחת הקרום.

2. ש"ך (ט"ז): **משוקע** שאינו שוה לבשר, אע"פ נראה העץ מונח בבשר הפנימי שתחוב בו אינו נראה מיקרי. וכ"כ לבוש. עי' רע"א.

3. פשט בתוספתא: רבי אינו חוצץ, וחכמים חוצץ - עי' ב"י (י"א), דר"מ (ה*), ש"ך (י"ז), ורע"א. [מחלוקת אם פירש התוספתא בנראה או מיירי באינו נראה. ומחלוקת בדעת הב"י, אם "בד"א בשל מתכות" זהו דברי רבנן או רבי].

יב סעיף י"ב - לכלוכי צואה.

א. מחבר: לכלוכי צואה שעל הבשר מחמת זיעה, אינם חוצצין; נגלד כגליד, חוצץ.

יג סעיף י"ג - מלמולין בבשר.

א. מחבר: מלמולין שעל הבשר, חוצצין.

1. ט"ז (ט"ז), ש"ך (י"ט): פי' כשאדם מגבל לש עיסה ומשפשף ידיו זו בזו נופל מהן **כמו חוטין**, נופלים על בשרה חוצצים.

יד סעיף י"ד - טיט.

א. מחבר: טיט הוין ויוצרים ודרכים חוצצין; ושאר כל הטיט, כשהוא לח אינו חוצץ, **שהרי הוא נמחה במים**; וכשהוא יבש, חוצץ.

1. רמ"א: ומיהו **אם היא מקפדת** אפי' בדבר לח חוצץ.

2. ש"ך (י"ט): מיהו אם כו'. קאי גם אסעיף שלאח"ז כדאיתא במרדכי.

טו סעיף ט"ו - דיו, חלב, דבש, דם, ושרף.

א. מחבר: הדיו, החלב והדבש והדם, שרף התאנה ושרף התות ושרף החרוב ושרף השקמה (פירוש מין ממיני התאנים), יבשים, חוצצין; לחים, אינם חוצצין. ושאר כל השרפים, אפי' לחים, חוצצין.

1. עי' ש"ך (י"ט) שע"פ הרמ"א לעיל, **אם היא מקפדת** אפי' בדבר לח חוצץ.

טז] סעיף ט"ז - דם.

א. מחבר: דם שנסרך בבשר, אפ"ל לח, חוצץ.

1. ש"ך (כ'): דם שנסרך כו'. שמתחיל להתייבש ולהדבק קצת שכשתולים בו אצבע נמשך והולך חוט ממנו. (א) בה"ג, שנתבשל באש, בין לח בין יבש חוצץ.

ב. הלכות דם: (א) אם יבש, חוצץ. (סעי' ט', סעי' ט"ו). (ב) אם לח, אינו חוצץ. (לפי המחבר סעי' ט"ו). (ג) ואם מקפדת, חוצץ. (רק לפי הרמ"א סעי' י"ד, כדאי' בש"ך י"ט). (ד) דם שנסרך, חוצץ (סעי' ט"ז). (ה) נתבשל באש, אפ"ל בלח חוצץ (ש"ך כ'). (ו) מי שאומנתו גורם שידי מלוכלכות תמיד בדם, אינו חוצץ (רמ"א סעי' י"ז).

יז] סעיף י"ז - צבע.

א. טעמים (להקל: 1) נוי, 2) וחזותא בעלמא הוא - ב"י בשם הרא"ש, והרשב"א.

1. ש"ך (כ"א): אע"פ שחופה רוב השער, הרי הוא כגופו של שער שאינו חוצץ, ועוד שהמראה מן הצבע אין בו ממש.

ב. מחבר: צבע שצובעות הנשים על פניהן וידיהן ושער ראשן, אינו חוצץ. וכן מי שהוא צָבֵע וידיו צבועות, אינו חוצץ. 1. רמ"א: וכן מי שאומנתו להיות שוחט או קצב וידיו תמיד מלוכלכות בדם, אינו חוצץ, שרוב בני אומנות זו אינן מקפידים.

ג. ט"ז (י"ז): ב"י בשם רוקח, אשה נגעה בקדרה ונתפחמה בבשר מעט זה אינו קפידא אע"פ שמעט נדבק בבשר. ממילא ה"ה אשה שטבלה ומצאה במקום אחד בגופה שחרורית במקום שנגעה בכותלי בית המרחץ, שאינה צריכה טבילה שנית.

1. ט"ז (י"ז), ש"ך (כ"א): ואינו דומה לדיו (סעי' ט"ו) שחוצץ, דהתם יש ממשות. רשב"א.
2. [ראינו מהט"ז והש"ך שכל טעם עומד בפני עצמו. שאם הוא לנוי, או שאין בו ממש, יש להקל].

יח] סעיף י"ח - צפורן.

א. מחבר: צואה שתחת הצפורן שלא כנגד הבשר, חוצץ; כנגד הבשר, אינו חוצץ. ובצק שתחת הצפורן, אפ"ל כנגד הבשר חוצץ.

1. שלא כנגד הבשר, זה שהצפורן עודף על הבשר. ולפי שאינן יכולות לכיון מה זה, נהגו הנשים ליטול צפרניהם בשעת טבילה.
2. פת"ת (ט'): מג"א, שלא כנגד הבשר בודאי רוב בני אדם מקפידין אפ"ל בצואה וחוצץ אע"פ שהוא אינו מקפיד.

ב. ט"ז (י"ח): דבר מועט מאד, שאם יש ממנו כ"כ מיעוט שאין מקפידין, מיעוטו שאינו מקפיד אינו חוצץ. סמ"ג וסמ"ק בשם ר"ת.

ג. ט"ז (י"ט): שלא כנגד הבשר חוצץ. ב"י, כ' ר"ת זה דוקא בטיט וצואה הדומה לבצק שנדבק מאוד כטיט של יוצרים, ולא בטיט אחר. ולא זכר מזה כאן בשו"ע להקל. מ"מ לענין נט"י שפיר סמכין על ר"ת דאינו חוצץ רק טיט היוצרים וכיוצא בו. הו"ד פת"ת (ט').

1. מתוך הש"ך (כ"ב): דכיון דבצואה נדבקת דומיא דבצק חוצצת נהגו הנשים להחמיר ליטול צפרניהם בשעת טבילה דשמא יש שם צואה הנדבקת, אבל ודאי לענין נטילה לא שייך האי חומרא ליטול צפרניו בכל נטילה ונטילה.

יט] סעיף י"ט - נפח על מקום הצפורן.

א. מחבר: אם יש לה נפח במקום הצפורן ואינה יכולה לא לחתוך או לחטט, אם נפוחה כ"כ שאין הטיט שתחת הצפורן נראה, אינו חוצץ.

1. ש"ך (כ"ד): ב"י, זה נלמד מחץ (סעי' י"א). ולפ"ז כל שהטיט כך בעומק שאינו נראה בשוה לבשר אינו חוצץ, כדלעיל גבי חץ.

כ] סעיף כ' - בדיעבד: שכחה צפורן.

א. מחבר: דוקא בצק תחת הצפורן חוצץ, אבל הצפורן עצמה אינה חוצצת, אפ"ל אם היתה גדולה ועומדת ליחתך ועוברת מכנגד הבשר.

1. רמ"א: כל זה דוקא שאין צואה או בצק תחתיו בשעה שטבלה.
2. ט"ז (כ'): אבל הצפורן עצמה כו'. לפי שהוא מגוף האשה ודומה לשערותיה.

ב. רמ"א: ומאחר דכבר נהגו ליטול הצפרנים, אפ"ל אם צפורן אחת נשאר בידה וטבלה, צריכה טבילה אחרת. וכן נוהגין.

1. הטעם: (א) ט"ז (כ"א): חשש שאינו נקי. הג' שע"ד, מהר"ם מלובלין. (ב) ב"ח וש"ך (כ"ה): כל שעומד לקצוץ קצוץ דמי. ראב"ן.
2. צריכה טבילה אחרת, הגדר: (א) אחר תשמיש, אינה חוזרת וטובלת. מהר"ם מלובלין, הו"ד ב"ט"ז (כ"א, וכן הפוסקים). שאין זה אלא חומרא בעלמא. ואפ"ל אם אין ידוע לה שלא היה שם טיט וצואה, הוה ספיקא דרבנן. (ב) מחמיר, היכא דאפשר. ש"ך (כ"ה).

ג. אשה שישכח לגזוז ציפרניים ליל טבילה שחל בשבת או ליל יו"ט.

1. ט"ז (כ"א): לא תחתכם ע"י גוי, אלא תנקרם היטב ותטבול. 1) שאין מצוה גמורה בנטילת צפרנים, דאפ"ל בניקור תחתם לחוד. 2) ישראלית מסייעת ע"י שמטה לה את ידיה, כאילו עושה מלאכה זו שאסורה מדאורייתא. ובחול המועד, מותר בלי שינוי.
2. ש"ך (נקה"כ): עכו"ם בשינוי. ואם א"א, מותר ע"י עכו"ם כדרכה (וכן הפוסקים). 1) ליכא כאן איסור דאורייתא, דהוי מלשאצ"ל. 2) נטלן בידו, לכו"ע דרבנן. 3) מסייע אין בו ממש, חוץ בהקפה. 4) נטילת צפרנים הוי מצוה, באמירה לעכו"ם לא גזרו בשבות. 5) י"א אפ"ל מלאכה דאורייתא במקום מצוה מותר ע"י עכו"ם.
3. פת"ת (י"א): שבות יעקב כ' ע"י עכו"ם רק ע"י שינוי [ביד או בשינוי] אבל לא ע"י כלי. (וכ' וכן דעת הש"ך, ויש לפקפק).

4. (מ"ב (סי' ש"מ ג'): עכו"ם בשינוי, ואם א"א אפי' בכלי, ואם אין עו"ג בשעת הדחק תנקר תחת הצפורן היטב).

ד. צפרני רגלים.

1. צריכה לחתוך צפרני ידיה ורגליה, ראב"ן הו"ד בש"ך (כ"ה).
2. פת"ת (י'): חמודי דניאל, ששכחה אינה צריכה טבילה אחרת. ואפשר אפי' יודעת שאינו נקי, אין דרכן של הנשים להקפיד.

כא סעיף כ"א - ציפורן המדולדלת.

א. מקוואות (פרק ט' משנה ג'-ד'): אלו שאין חוצצין ... וצפורן המדולדלת.

1. תוספתא (מקוואות פ"ו הל' י'): האבר והבשר המדולדלין באדם, חוצצין. ר"י בן יוסף אמר צפורן שפירש רובה ה"ז אינה חוצצת.
2. ראשונים: י"א שאין לחלק בין שפירשה רובה או שפירשה מיעוטה [רמב"ם, ר' ירוחם]. ויש מחמירים כשפירש מיעוטה [טור].

ב. מחבר: צפורן המדולדלת שפירשה מיעוטה, חוצצת; פירשה רובה, אינה חוצצת.

1. ש"ך (כ"ז): לפי הרמ"א (סעי' כ') אפי' פירשה רובה יש להחמיר [ע"פ הכללים שם: ש"ך, היכא דאפשר. לט"ז, עד תשמיש].

ג. הטעם שיש לחלק בין רוב למיעוט.

1. שנמצא עליה דבר חוצץ, כדפירש רובה כבר אינה נחשבת מהגוף. ב"י (הקב"ה, מגיד מישרים פר' ויקהל).
- (א) חולק – דר"מ (ח'), לבוש, ב"ח, ש"ך (כ"ו).
2. משום מקום החיבור: דחשיב מקום חיבורן כמקוטע וצריך לבא שם מים, ואין מים יכולין לבא שם מחמת שחבורו, והוי ליה כבית הסתרים שיש שם דבר החוצץ שמעכב בטבילה דראוי לביאת מים בעינן – מרדכי, דר"מ (ח'), ש"ך (כ"ו).
- (א) דפירשה רובה הרי יכולה להסירה בידה וכיון דאינה מסירתה אינה מקפדת עליה, ואם פירשה רק מיעוטה יש הקפדה – ב"י.
- (ב) דפירשה רובה, רובו ככולו – מרדכי.
- (ג) דפירשה רובה, לא צריך אומן לחתכו – עי' ב"ח (הו"ד בט"ז כ"ב).
3. משום מקום החתוך: שאין המים יכולין לבוא באותו סדק, משא"כ אם נפרץ רובו שנתרחב מקום הסדק – ט"ז (כ"ב).

ד. פת"ת (י"ב): חת"ס, כלות אין השערות עומדות להתגלח עד אחר בעילת מצוה, והבעילה מפסקת בין הטבילה לגילוח, לא שייך עומד לקוץ כקצוץ.

כב סעיף כ"ב - אבר ובשר המדולדלים.

א. מחבר: אבר ובשר המדולדלים, חוצצים – הטעם: עי' לעיל, אצל ציפורן המדולדלת.

1. רמ"א: אבל יבלת או יתרת ואינן מדולדלין, אינם חוצצים.

כג סעיף כ"ג - תכשיטים.

א. מחבר: שירים נזמים טבעות וקטלאות, אם הם רפויים, אינם חוצצים. ומהודקים, חוצצים.

1. ט"ז (כ"ג): מהודקים חוצצים. וא"ל הא מיעוט שאינו מקפיד הוא, לפי שמקפדת להסירו בשעת לישנה. ראב"ד.
2. רע"א: תשב"ץ, דוקא נזמי אף חוצצים, אבל נזמי און אין חוצצים. והב"ח כ' בהיפוך, דנזמי און אפי' רפויים חוצצים.
3. רע"א: רפויים אינם חוצצים. רמ"א (או"ח סי' קס"א) כ' דאין אנו בקיאים מה הוא רפוי, וממילא לכתחלה אסור. ואם מסופקת, א"צ לטבול שנית, דבר משה.
- (א) פת"ת (י"ג): בית הלל, רק אם שמשה יש להקל. מקום שמואל וסד"ט חולק, ופסק בדיעבד כמחבר. החמודי דניאל מחמיר, אפי' אם עברה לילה אחד א"כ היה רפוי הרבה. והב"ח פסק להקל בדיעבד א"כ טריחא להסירה, כנזמי האוזן.
4. פת"ת (י"ד): סד"ט, כ' הגן המלך דאשה שאין דרכה ללוש אין הטבעת חוצץ אפי' מיהדק טובא. ומ"מ אין להקל, שהפוסקים סתם שחוצץ. ול"ד למוכרי רבב והצובעים, שאותו אומנת ידוע, משא"כ הכא י"ל דלא פלוג. מיהו אפשר בדיעבד ושימשה יש להקל.

ב. מחבר: וכן באגד שעל המכה, וקשקשים שעל השבר. שתלוי אם הם רפויים או לא.

1. ש"ך (כ"ח): וכן הדין באגד כו'. והב"ח פסק דבאגד וקשקשים אפי' רפויים חוצצים דלא עיילי בהוא מיא שפיר.
2. ש"ך (כ"ט): וקשקשים כו'. היינו לוחות שעושים הרופאים ע"ג מכה.

ג. פת"ת (ט"ו): שיבת ציון, אשה שלא יבוא מים כלל על עיניה, פן תאבד מאור עיניה.

1. לא יכולה לעשות אגד רפוי על עיניה. שבתכשיטים לא גזרינן אטו אינו רפוי, דליכא תועלת אם טובלת במהודקין, משא"כ בנ"ד.
2. אלא תתן ידיה על עיניה ברפיון קצת, ותדיח הידים תחלה, שתהיינה טופח ע"מ להטפוח, כסעי' כ"ח.
3. ורק אשה אחרת, דאם האשה עצמה תכוף את הידים למעלה נעשו קמטים, ועי' סעי' ל"ה דהטבילה צריך להיות כמו שהיא הולכת.

כד סעיף כ"ד - בית הסתרים.

א. קידושין (דף כה.), ט"ז (כ"ד): ורחץ בשרו במים אמר רחמנא, מה בשרו מאבראי אף כל מאבראי.

1. נדה (דף סו:), ט"ז (כ"ד), ש"ך (ל"א): אמר רבא: לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתהא אשה מדיחה בית קמטיה במים ... נהי דביאת מים לא בעינן, מקום הראוי לביאת מים בעינן. דא"ר זירא: כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו. אמר רבין בר ר"א אמר ר"י: מעשה בשפחתו של רבי שטבלה ועלתה, ונמצא לה עצם חוצץ בין שיניה, והצריכה רבי טבילה אחרת.

ב. מחבר: צריכה לחצוץ שיניה שלא יהא בהם דבר חוצץ, שאם טבלה ונמצא שום דבר דבק בהם לא עלתה לה טבילה.
1. ש"ך (ל"ב): וצריכה לנקות את שיניים קודם הטבילה. דלא כב"ח, שהוא רק עצה טובה.

ג. מחבר: ויש נוהגים שלא לאכול בשר ביום לכתן לבית הטבילה, מפני שהוא נכנס בין השינים יותר ממאכל אחר, ו**מנהג יפה הוא**.
1. ט"ז (סקכ"ה): ופשוט שאם לא נהגה כן א"צ לעכב הטבילה בשביל זה. ובשבת ויו"ט, המנהג שאוכלים בשר.

ד. רמ"א: אין לאכול בין הרחיצה לטבילה; ואין לעסוק כל היום קודם הטבילה בבצק או בנרות של שעוה, שלא ידבק בה, וכן נהגו.

כה] סעיף כ"ה - בית הסתרים: בדיעבד.

א. מחבר: אם לא הדיחה בית הסתרים ובית הקמטים שלה ונמצא בהם דבר חוצץ, לא עלתה לה טבילה.
1. ואם לא נמצא עליה דבר חוצץ, אע"פ שלא בדקה קודם טבילה עלתה לה טבילה; ואינו דומה לבדיקת הגוף וחפיפת הראש.

ב. טעם שיש חילוק בין בית הסתרים ולבדיקת הגוף וחפיפת הראש.

1. לבוש (הו"ד בש"ך): אמרינן ודאי נפל קודם גמר טבילתה, שאם לא נפל קודם גמר טבילתה אינו מצוי שיפול אחר גמר טבילתה. (א) רע"א: קשה, דאם נימא דבעיא הוכחה א"כ בסעי' כ"ו הא עכ"פ ליכא הוכחה להקל דהא באמת נמצא חציצה.
2. ש"ך (ל"ב): לא בעינן ביאת המים, תלינן לקולא. (פי' הסד"ט: שהוא דרבנן, א"נ כיון דהתורה הקילה אף חכמים הקילו).
- (א) רע"א: דמסיק הש"ך דתליא לקולא, משמע דבעיא בדיקה לבית הסתרים, אלא דמהני בדיקה שלאחר הטבילה ולא חיישינן דנפל בעלייתו דתלינן לקולא. ויקשה מסעי' כ"ו, דליכא כלל בדיקת בית הסתרים, דמצאה חציצה אלא דיש לתלות בנתעסקה. וצ"ע.
3. ט"ז (סי' קצ"ט י"א): דכיון שהוא נסתר אין דרך לבוא שם דבר החוצץ מ"ה אין בזה חשש.

ג. פת"ת (ט"ז): אשה שהושם טבעת של שעוה תוך עומק הפרוזדור לצורך רפואה.

1. נו"ב, אותו מקום הוי בית הסתרים, וצריכה ראוי לביאת מים. ואם בעומק, אז מקרי בלוע, וא"צ להיות ראוי לביאת מים.
2. והקל החו"ד (מטעם שאותו מקום א"צ להיות ראוי לביאת מים, וכמו השואל בנו"ב), ורע"א (בצירוף הטעם דהסכנה מקרי אינה מקפדת) וכן עי' חת"ס. ולענין בדיקות, ע"ש בפת"ת שמאריך.

כו] סעיף כ"ו - התעסקה בדבר החוצץ.

א. מחבר: אם לא בדקה קודם טבילה בבית הסתרים, ואחר טבילה נתעסקה בכתמים ובתבשילין, ואח"כ בדקה ומצאה עצם בין שיניה או דבר חוצץ בין סתריה, תלינן לקולא ואמרינן דבתר טבילה עיילי בה.

1. ט"ז (כ"ו): תלינן לקולא. זה דוקא בבית הסתרים שאין צריך לביאת מים. טור.
2. ש"ך (ל"ג): הרוקח חולק, ויש להחמיר.

כז] סעיף כ"ז - שערה בפיה, קרצה שפתותיה, או קפצה ידה.

א. מחבר: נתנה שערה בפיה או קרצה שפתותיה או קפצה ידה בענין שלא באו המים בהם, לא עלתה לה טבילה.

1. ש"ך (ל"ד): נתנה שערה בפיה. ולא בא המים בשערה. ר"ש.
2. פת"ת (י"ז): חמודי דניאל, אבל אם קרצה שיניה לא הוי חציצה.

כח] סעיף כ"ח - תאחוז בה חבירתה.

א. מקואות (פ"ח): אחוז באדם ובכלים ומטבילין טמאין, אם הדיח את ידו במים טהורים. רבי שמעון אומר ירפה כדי שיבואו בהם מים.
1. מפרש ה"ב והט"ז (כ"ז): שלכו"ע פסק כת"ק. רק י"א ת"ק לחומרא, שלא סגי ברפוי ידיו גזרה שמא לא ירפה [רמב"ם, רמב"ן, רא"ה]. וי"א ת"ק לקולא, שאם מרפה פשיטא דמהני, ואפי' הדיחו את ידו. [רשב"א, טור].

ב. מחבר: לא תאחוז בה חבירתה בידיה בשעת טבילה אלא א"כ רפתה ידה. וכ"כ הט"ז (כ"ז).

1. ש"ך (ל"ה): ב"ח פסק להחמיר, ואע"ג דבעלמא לא גזרינן ברפוי, הכא שאני דמתוך שהוא בהול ומתפחד פן ישמט מידיו הוא דוחק את ידיו עליו שלא במתכוין. מיהו בה"ג גורס ר"ש אומר עד שירפה כו' והיינו כפי' הרשב"א דאסיפא פליג ודוק.

ג. מחבר: הדיחה ידיה במים תחלה, שרי. שמשקה טופח [ש"ך] (ל"ח): ע"מ להטפוח [שעל ידיה חבור למי המקוה].

1. ט"ז (כ"ז): אם אחוזו בכח, והדיחו ידיו תחילה. י"א שאינו חוצץ [רמב"ם, רמב"ן, רא"ה]. וי"א שחוצץ [רשב"א]. (א) רע"א: חולק על הט"ז, שאין ראייה שזה דעת רמב"ם ורמב"ן, ע"ש.

2. ש"ך (ל"ו): דרישה כ' שהוא היתר גמור, וכ"כ הט"ז (כ"ז). אבל הש"ך כ' רק דביעבד שרי. מיהו באשה שאינה יכולה לעמוד על רגליה, יש להקל. אבל אין לה תקנה שישכיבוה על הסדין ויטבילוה דסדין מקבל טומאה ואסור (כדלקמן סעי' ל"א).

3. ש"ך (ל"ז, נקה"כ): דוקא במי מקוה, ולא במים תלושים. כרמ"א (סי' ק"כ). והט"ז (כ"ז, כ"ח) חולק, שאפי' מים תלושים.

כט] סעיף כ"ט - כבוש ידך.

- א. מחבר: הטובל במקוה שאין בה אלא מ' סאה מצומצמין, אם אמר לחבירו: כבוש ידך עלי במקוה, הרי זה מגונה.
 1. ט"ז (כ"ט): דחיישנן שמא יוציאנה קודם שיטבול זה ונמצא טובל במקוה חסר שהרי חסרו ממנו המים שטפחו בידו של זה.
 2. ש"ך (ל"ט): כטעם הנ"ל, ב"י. אבל הריב"ש כ' דהרמב"ם פי' דאפי' במקוה שיש בה יותר מ' סאה הרי זה מגונה.

ל] סעיף ל' - להגביה רגליה.

- א. מחבר: אינה צריכה להגביה רגליה בטבילה אם אין שם טיט, אעפ"י שדורסת על הרצפה אין כאן חציצה, שהמים מקדמים לרגליה.
 1. ט"ז (ל'): שהמים מקדמים. לפי המדכני צריך שמי המקוה עצמם יעשו ההכשר. ולרמב"ם ורמב"ן ה"ה שאר מים.
 2. ש"ך (מ'): אם אין שם טיט כו'. צ"ע, דמשמע בשיש שם טיט צריכה להגביה רגליה ויכולה לטבול שם. ובסעי' ל"ג פסק בשיש שם טיט לא תטבול כלל. י"ל, לדייק בשיש שם טיט לא תטבול כלל. א"נ דכתבתי לקמן דיש חילוק בין טיט לטיט.

לא] סעיף ל"א - גזירת מרחצאות.

- א. מקור.
 1. מקואות (פ"ה מ"ב): שלא יטביל ע"ג הספסל. פי' הראב"ד והרשב"א, דכל דבר שחזו למדרסות ומקבלי טומאה אית ביה גזרת מרחצאות. והר"ש מפרש שיש לחלק בין כלים התלושין דכשרים להטביל בתוכם לכלים הקבועין שהמעין נגרר על גבם [ע"ש].
 2. נדה (דף סו:): אמר רבא: אשה לא תעמוד ע"ג כלי חרס ותטבול. משום דבעית.

ב. מחבר:

1. אין טובלין בכלים (דין דאורייתא).
 2. לפיכך, לא תעמוד ע"ג כלי עץ שמקבלין טומאה מגבן, ולא ע"ג נסרים או שום כלי הראוי למדרס ותטבול, משום גזירת מרחצאות של כלים [דלא כט"ז]; עברה וטבלה, לא עלתה לה טבילה.
 א (ש"ך (מ"א): ע"ג כלי. אפי' רחב וקבוע בענין שאין לחוש שמא תפול ממנה.
 3. לא תעמוד ע"ג כלי חרס או בקעת; שמא תפחד, ולא תטבול כראוי. עברה וטבלה עלתה לה טבילה. וכ"כ הש"ך (מ"ג) דלא כב"ח.
 4. ולפי זה מקוה שיש מדרגות של עץ, אם טבלה עליו (אפי' אם מחוברים לכותלי המקוה) לא עלתה לה טבילה דפשוטי כלי עץ הם [דלא כט"ז], וצריך לעשות במקומן מדרגה של אבנים ותהיה רחבה ד', כדי שיהא בה שיעור מקום לבל תפחד ליפול ממנה.

ג. פריך הלבוש על מנהגינו, שעושין נסרים למטה ומדרגות לעמוד עליהן בשעת טבילה.

1. ט"ז (ל"א, ל"ב): צ"ל ששאר פוסקים לא ס"ל כהראב"ד, ולא קי"ל בהך סעי' כשנ"ע, ומותר לטבול ע"י נסרים.
 2. ש"ך (מ"ה, עי' נקה"כ): י"ל, שמתחלה עשו במקוה נסרים או מדרגות לעמוד עליהן בשעת טבילה [מהר"ם פדוא"ה, ב"ח, מעדני המלך, שארית יוסף].
 א אמנם הט"ז (ל"א) פריך שהרואה יטעה. [אפי' רק שראויין לטומאת מדרס אם היו מיוחדין לכך, יש לחוש להרואה שיטעה].
 ב (ש"ך (מ"ה): מהר"ם מלובלין, דודאי אין לשנות המנהג שלא להוציא לעז על הראשונים, ואעפ"כ בכל זמן שמזדמן לידי שמתקנים איזה מקוה או בונים חדשה אני מצוה תמיד לתקנה בדברים שאינם ראויים למדרס כדי שתהא כשרה אליבא דכו"ע

ד. פת"ת (י"ח): פנים מאירות, מותר לחבר טסין של נחושת בקרקעות המקוה ובכתלים כדי שיחזקו מימיו, דהני טסין לא מקבלי טומאה קודם שנתחברו למקוה דה"ל כגולמי כלי מתכות.

ה. פת"ת (י"ט): סד"ט, במקום שאין אבנים מצויין אפשר לתקן בנסרים שאין כל אחת רחב כ"כ שיהא ראוי למדרס הרגל כ"א ע"י חיבור הרבה נסרים ואז לא הוי ראוי למדרס קודם שחיברו למקוה כו'. ע"ש לחתם סופר.

1. נו"ב, מקוה שהיתה עמוקה והנשים מתפחדות לירד שם לטבול ולקחו כסא והעמידו לתוך המקוה וקשרוהו בחבלים כדי שיעמדו על הכסא בשעה שטובלת יש לגעור בהם, ואף דע"פ סברא אחת שנשען הט"ז לענין היתר נסרים יש למצוא היתר גם בזה, מ"מ הבו לא לוסף דשם יש כמה סברות להתיר, משא"כ ספסל דמפורש במשנה דמקואות לאיסור לא נסמוך על סברא חיצונה להתיר.

לב] סעיף ל"ב - סילון.

- א. מחבר: סילון של עץ הקבוע בקרקעית הטבילה, אם אין לו לבזבז (פי' מסגרת שאז אין לו בית קבול), מותרת לעמוד עליו ולטבול.
 1. ט"ז (ל"ג): בקרקעית הטבילה. שמשם זוחלין המים לחוץ. וטעם היתר בזה לפי שאין שם פחד לפי שקבוע היא בקרקע וג"כ אין שם כלי עליה לפסול בשאיבה דאין לו לבזבז ואינו מקבל מים על כן לא הוי רק פשוטי כלי עץ.
 2. ש"ך (מ"ו, עי' מ"ה): אם אין לו לבזבז כו'. הטור לא הזכיר תנאי זה, דסבירא ליה דהרא"ש התיר מתרי טעמי חדא דל"ד למעיין שהעביר ע"ג ספסל דהתם מיירי שהעביר המעיין למקוה ע"ג הספסל ופירש ר"ש שגזרו בכלים הקבועים כו' עד והך גזרה לא שייכא הכא ועוד דסתם סילונות אין להם לבזבזין כו'. וס"ל לטור דשנויא קמא עיקר, ושנויא בתרא לא כתבו אלא לרווחא דמילתא. ולכך אפי' יש להן לבזבזין שרי.

(א) מיהו היינו דוקא לשיטת ר"ש והרא"ש, אבל הראב"ד והרשב"א והר"ן שאסרו אפי' בכלים תלושים שנתנום למקוה, א"כ לא שרי הכא מטעמא קמא. ולזה התיר המחבר מטעם שאין לו לבזבזין.

לג] סעיף ל"ג - במקוה שיש טיט.

א. מחבר: לא תטבול במקוה שיש בקרקעיתו טיט, משום חציצה, אא"כ תתן עליו זמורות וכיוצא בהם, דבר שאינו מקבל שום טומאה.
1. ואם טבלה, י"א שלא עלתה לה טבילה. ציונים מהש"ך (שו"ע מהדורת פרידמן), אבל רוב הפוסקים מתירין.

ב. ט"ז (ל"ד): משום חציצה. טור כ' שלא נהירא דמ"ש ממתינתין דהמטביל המטה במים, אע"פ שרגליה שוקעות בטיט טהורה, מפני שהמים מקדימין. והביא ב"י בשם הר"ן, דשאני רגלי אדם שיש יותר חשש בין אצבעותיו דנדבק שם.
1. (ל"ה): תתן עליו זמורות. וה"ה לדידן בנסרים כמו שכתבתי לעיל. [דלא כמחבר].

ג. ש"ך (מ"ז): אע"ג לעיל (ס"ד) פסק דאינו חוצץ אלא טיט היון יוצרים ודרכים, ושאר כל הטיט כשהוא לח אינו חוצץ שהרי הוא נמחה במים י"ל דה"נ מיירי במקוה שיש טיט עבה כטיט היון וכ"כ ב"י לדעת רש"י. אבל במקום שיש סתם טיט, יכולה לטבול.
1. פת"ת (כ'): מ"מ צריכה להגביה רגליה בשעת טבילה כדמשמע בש"ך (מ'), נ"ב. ומה"ט אם יש מקוה אחרת אין לטבול במקוה שיש רפש וטיט, שצריכה בשעת טבילה להזדקק לקפוץ באויר בעודה תחת המים, קרוב לודאי שאין הנשים נזהרות בזה.

לד] סעיף ל"ד - מקום שמא יראוה.

א. מחבר: לא תטבול במקום שחושש שיראוה בני אדם, שגורמת למהרת לטבול ואינה מדקדקת בטבילה; ובדיעבד, עלתה לה טבילה.

לה] סעיף ל"ה - לא תטבול אלא דרך גדילתה.

א. מחבר: לא תטבול בקומה זקופה, מפני שיש מקומות שמסתתרים בה; ואל תשחה הרבה עד שידבקו סתריה זה בזה, אלא שוחה מעט. ואינה צריכה להרחיק ירכותיה זו מזו יותר מדאי, וגם לא להרחיק זרועותיה מהגוף יותר מדאי, אלא כדרך שהם בעת הילוכה.
1. עי' הב"י, וה"ט"ז (ל"ו, ל"ז) שמפרש הגדרים שהגמ' והראשונים.
2. ש"ך (מ"ח): אלא שוחה כו'. דבכל אלו שיערו חז"ל כשעושה כן יכולים המים לבא בכל מקומות גופה הגלויים הצריכים לביאת מים. ושאר מקומות נקראו בית הסתרים, שאין צריכין לביאת מים אלא בעינן שיהו ראויים לביאת מים.

ב. מחבר: ואם שינתה, כגון ששחתה ביותר או זקפה ביותר, עלתה לה טבילה; ויש מי שאומר שלא עלתה.
1. ט"ז (ל"ח): קשה, למה יפסול בדיעבד מ"ש מסעי' ל' דאמרינן מפני שהמים מקדימין. י"ל דהכא יש חשש שידבקו הקמטים שהם בגוף למעלה מן המים נמצא שבביאתם למים כבר הם מדובקים. ולפ"ז אם הכניסה עצמה עד צוארה במים תחילה, הוה טבילה בדיעבד בכל גוונא. ונ"ל שנכון לכל אשה שתעשה כן, שעכ"פ יש בזה צד מעליותא אם תשחה הרבה ולא אדעתה.
(א) ש"ך (נקה"כ) חולק, שע"י הקמטין לא יהיו המים שבתוך הקמטין מחוברים למקוה כלל.
2. ש"ך (מ"ז): עלתה לה טבילה כו'. צ"ע בזה וכן לקמן סל"ט, די"א דעלתה לה טבילה אינו אלא למאן דגריס בש"ס ולית הלכתא ככל הני שמעתתא כו'. אבל המחבר לא ס"ל הכי שהרי פסק לעיל סעי' ח' וסעי' ט' לחומרא.

לו] סעיף ל"ו - גובה מי המקוה.

א. מחבר: צריך שיהיה המקוה גבוה ממעל לטיבורה זרת, לפחות.
1. פת"ת (כ"א): באר הגולה, ג' טפחים. לבושי שרד, לכתחילה ג' טפחים [י"ב גודלין] ולא יפחות עכ"פ מ' גודלין. ואם לא, לא תטבול אא"כ תוכל לשכב לארץ בתוך המים כמו דף, לא שתקפל קצתה על קצתה, ויהיו המים עולין למעלה מכל גופה.

לז] סעיף ל"ז - גובה מי המקוה.

א. מחבר: יש מי שאומר שאעפ"י שאין בגובה מי המקוה לעלות בהם כל גופה אא"כ פניה וגופה כבושים בקרקע, שפיר דמי.
1. ש"ך (נ'): לשון בה"ג ובדלא נפיש מיא למירמי בהו איתתא כולה קומתה מיגנדרא כביניתא ושפיר דמי. וכן כתבו שאר פוסקים.

לח] סעיף ל"ח - לפתוח פיה.

א. מחבר: אינה צריכה לפתוח פיה כדי שיכנסו בה המים, ולא תקפוץ אותה יותר מדאי.
1. ואם קפצה, לא עלתה לה טבילה, אלא תשיק שפתותיה זו לזו דיבוק בינוני.

לט] סעיף ל"ט - עיניה.

א. מחבר: לא תעצים עיניה ביותר ואל תפתחם ביותר, ואם עשתה כן י"א שלא עלתה לה טבילה.
1. ש"ך (מ"ז): פריך המעדני יו"ט מה בין כאן [י"א שלא עלתה] וקפצה פיה [שלא עלתה]. י"ל, דאפי' מאן דפליג כאן מודה בקרצה שפתותיה דמתנ' היא. והטעם כ' הר"ן דכי עצמה עיניה לא מעכבי קמטים כולי האי שיהיו מעכבים מלבא בהן מים.

מ] סעיף מ' - בלנית.

- א. מחבר: צריך לעמוד ע"ג יהודית גדולה בשעה שטובלת, שתראה שלא ישאר משער ראשה צף על המים; ואם אין לה או בלילה, תכרוך שערה על ראשה בחוטי צמר וכדו', ובלבד שתרכם או בשרשרות של חוטים חלולות או קושרת בגד רפוי על שערותיה.
1. ש"ך (נ"ב): חלולות. עשויים מעשה רשת כדלעיל סעי' ג'.
 2. פת"ת (כ"ב): רע"א כ' דאם לא עשתה תיקון זה וטבלה בינה לבין עצמה לא עלתה הטבילה.

[מא] סעיף מ"א - המפשלת בנה לאחוריה.

- א. מחבר: המפשלת בנה לאחוריה כשהיא ערומה, וטבלה, לא עלתה לה טבילה. שמא היה טיט בתינוק ונדבק באמו וחצץ בשעת טבילה ואחר שעלתה נפל.
1. ש"ך (נ"ג): לא עלתה לה טבילה כו'. הב"ח פסק דעלתה לה טבילה.

[מב] סעיף מ"ב - בין האצבעות.

- א. מחבר: נכנסו צרורות וקסמים בסדקי רגליה מלמטה, חוצצים.
1. ש"ך (נ"ד): חוצצין. דאע"ג דבית הסתרים א"צ ביאת מים ראוי לביאת מים בעינן.

[מג] סעיף מ"ג - להטיל מים, ועוד.

- א. מחבר: אספגנית, מלוגמא ורטיה שעל בית הסתרים, חוצצין; שצריכים שיהיו ראויים שיכנסו בהם המים, ולא יהא בהם דבר חוצץ.

ב. רמ"א: י"א שהאשה צריכה להטיל מים קודם טבילה אם היא צריכה לכך.

1. גם צריכה לבדוק עצמה בגדולים ובקטנים שלא תהא צריכה לעצור עצמה ולא יהיו ראויים לביאת מים.
2. גם צריכה להסיר צואת החוטם.
3. ש"ך (נ"ה): מיהו כל זה אינו מעכב בדיעבד, וכן משמע בב"ח.

[מד] סעיף מ"ד - שערות מודבקות.

- א. מחבר: היתה בה שערה אחת או שתי חוץ למכת ראשה מודבק למכה, או שהיו שתי שערות ראשה מודבקות בטיט או בצואה, או שהיו שתי שערות בריסי עיניה מלמטה ונקבו והוציאתן בריסי עיניה מלמעלה וכן אם היו ב' שערות ריסי עיניה של מטה מדובקות בריסי עיניה שלמעלה, הרי אלו חוצצים.
1. ט"ז (ל"ט): ונקבו והוציאתן. בלבוש העתיק ונקבו ויצאו וזה נכון יותר ופי' שהשערות נקבו ויצאו דרך אותו נקב למעלה.

[מה] סעיף מ"ה - אבק.

- א. מחבר: לא תטבול באבק של רגליה; ואם טבלה, י"א שאינו חוצץ וי"א שחוצץ, אלא אם כן שפשפה או שטבלה בחמין.
1. פת"ת (כ"ג): פני אריה, אנשים שנפזר על ראשיהם אבק לבן (פוד"ר), דכיון שעשו לנזי הרי כגופו של שער ואינו חוצץ בתפלין של ראש. ואין ללמוד מזה שתהא אשה מותרת לטבול עם האבק זה שעל ראשה, דמיד כשיבואו השערות במים אזיל ליה הנזי ולא עדיף תו מאבק שעל רגלים. ואפי' להרמב"ם דאבק של רגלים שאינו חוצץ בדיעבד, בהא גרע יותר מאבק של רגלים.

[מו] סעיף מ"ו - שטבלה בבגדיה.

- א. מחבר: נדה שטבלה בבגדיה מותרת לבעלה.
1. ש"ך (נ"ו): דוקא באותן הבגדים שהן רפויין עליה, אבל לא באותן שהן מהודקים. ראב"ן.
 2. פת"ת (ד'): הסד"ט כ' שרק בבגדים הגרועים דלא קפדי עליהן, דאל"כ יש בעיה של רבותי של רש"י. ויש חולקים, ע"ש.

ב. כללי "רפוי".

1. כל דבר רפוי - סעי' א'.
- א) רמ"א (סעי' א'): ולכתחלה לא תטבול אפילו בדברים שאינם חוצצין, גזרה אטו דברים החוצצים (הגהות ש"ד).
2. רפוי ומקפיד בשעת הטבילה - סעי' ד'.
- א) רמ"א (סעי' ד'): ואם היו מוזהבות, או מטונפים תחלה, חוצצין. דמקפדת עליהם שלא תטנפם, ולא תתלכלך מהן במים (טור).
- ב) ע"ש בפת"ת בשם הסד"ט.
3. רפוי וסירחא לה להסירן: כמו נזמי אוזן - סעי' כ"ג.
- א) יש מפרשים, שגזור לכתחילה אטו אינו רפוי – ב"ח הו"ד בפת"ת (ב', ד', י"ג, ט"ו).
4. תכשיט רפוי - סעי' כ"ג.
- א) לכתחילה יש להחמיר, שאין אנו בקיאים מה הוא רפוי - רע"א. [בדיעבד, עי' פת"ת (י"ג)].
5. רפוי ויש תועלת והנאה אם הוא מהודק - סעי' כ"ג.
- א) גזור אטו אינו רפוי - פת"ת (ט"ו) בשם שיבת ציון.
6. אחוז אדם וכלים בדרך רפוי.
- א) מחלוקת הראשונים ופוסקים אם גזרו אטו לא רפוי - עי' סעי' כ"ח.

מזן סעיף מ"ז - **כנים**.

- א. **מחבר**: כנים שנדבקים בחזק בבשר ונושכים בעור, **צריך להסירן** ע"י חמין ולגורדן בצפורן; ואם אינו יכול להסירן, **אינו חוצצין**.
 1. **ש"ך** (נ"ח): צריך להסירן כו'. משמע כל שלא הסירן אפי' דיעבד **חוצצין** כיון שיכול להסירן.
 2. **פת"ת** (כ"ה): אותן כנים קטנים מתים הדבוקים בשער צריך להסירן דהוי חציצה. **חמודי דניאל**.

מח סעיף מ"ח - **כוונה לטבול**.

- א. **חולין** (דף לא): נדה שנאנסה וטבלה, אמר ר"י אמר רב: טהורה לביתה ואסורה לאכול תרומה, ור' יוחנן אמר: אף לביתה לא טהרה.
 1. **ראשונים**: יש מקילים, שפסק כרב [ר"ח, רמב"ם, ר"ן, סמ"ג, ועוד]. ויש מחמירים, שפסק כר' יוחנן [רשב"א, רוקח, ר' ירוחם].

ב. **מחבר**: נדה שטבלה בלא כוונה, כגון שנפלה לתוך המים או שירדה להקר, הרי זו מותרת לבעלה.

1. **רמ"א**: ויש מחמירין ומצריכין אותה טבילה אחרת; ויש **להחמיר לכתחלה**.
 (א) **ש"ך** (ס'): כלומר יש להחמיר לכתחלה שתחזור וטבול בכוונה אם אפשר. וכ"כ **הב"ח**.
 (ב) **ש"ך** (נ"ט): מיהו **אין לברך** כשתחזור וטבול, **ב"ח**.
 2. **ט"ז** (מ'), **ש"ך** (ס'): מיהו אם אנסה חברתה וטבלה כוונה דחברתה כוונה מעליותא היא לכולי עלמא.
 3. **פת"ת** (כ"ו): **חמודי דניאל**, כשבעלה חולה, וטבלה כדי שתוכל ליגע בו ולא כוונה לתשמיש, הטבילה מהני אף לתשמיש.
 4. **פת"ת** (כ"ח): **לבושי שרד** אם נכנסה להקר ואח"כ נתכוונה ולא הגביה רגליה בשעת טבילה, יש להקל ולא להצריכה טבילה אחרת.

ג. **רמ"א**: יש שכתבו שיש לאשה להיות **צנועה** בליל טבילתה, וכן נהגו הנשים להסתיר ליל טבילתן שלא לילך במהומה או בפני הבריות, שלא ירגישו בהן בני אדם; ומי שאינה עושה כן, נאמר עליה: ארור שוכב עם בהמה (דברים כז, כא).

ד. **רמ"א**: ויש לנשים ליזהר כשיוצאות מן הטבילה שיפגע בה חברתה, **שלא יפגע** בה תחילה דבר טמא או גוי; ואם פגעו בה דברים אלו, אם היא **יראת שמים תחזור וטבול**.

1. **ש"ך** (ס"א): ואם פגעו בה דברים אלו כו'. כגון כלב, חמור, עם הארץ, גוי, חזיר, סוס, מצורע, וכיוצא בהן. **שע"ך**. אבל **ברוקח** וכל בו איתא שאם פגע בה סוס תעלה ותשמש שבניה עומדין נאה בדבורן שומעים ומבינים לומדי' תורה ואינם משכחין וממעטי' בשינה ולא עוד אלא שאימתן מוטלת על הבריות כו'.
 2. **פת"ת** (כ"ח): **חמודי דניאל**, נראה דוקא חברתה אבל איש לא מהני. (מצד הש"ך ס"א).
 3. **פת"ת** (כ"ט): עם הארץ. כ' **חמודי דניאל** דמיירי בע"ה **גמור** שאינו יודע לקרות ק"ש כיון שמנאוהו עם דברים טמאים.

ה. **ש"ך** (ס"א): גרסינן בפסחים האי מאן דפגע באיתתא בעידנא דסלקה מטבילת מצוה אם איהו קדים ומשמש אחדה ליה לדידי' רוח זנונית אי איהי קדמה ומשמשה אחדה לה לדידה רוח זנונית. **מאי תקנתיה** לימא הכי שופך בזו על נדיבים ויתעם בתוהו לא דרך. והוא בתהלים ק"ז, והכי מייתי לה **ברוקח**. אבל **בתולדות אהרן** ציין מקרא ומזיח אפיקים רפה באיוב י"ב פסחים קי"א, ובתהלים לא ציין כלום. נראה שלא היה גורס בש"ס שופך בזו וגו'. ובילקוט מייתי ש"ס זה בתהלים ובאיוב הלכך **נמרינהו לתרווייהו**.

חפיפה סימן קצ"ט

א] סעיף א' - החיוב. א. מקור.

1. ב"ק (דף פב.): עשרה תקנות תיקן עזרא ... ושתהא אשה חופפת וטובלת ... דאורייתא היא, דתניא: (ויקרא י"ד) ורחץ את בשרו במים, שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים, את בשרו. את הטפל לבשרו, ומאי ניהו, שער. אמרי: דאורייתא לעיוני דלמא מיקטר, אי נמי מאוס מידי משום חציצה, ואתא איהו תיקן חפיפה.
2. נדה (דף סו.): אמר רבא, לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתהא אשה מדיחה בית קמטיה במים.

ב. מחבר: ד' דינים.

1. צריכה להדיח בית השחי ובית הסתרים שלה במים - רבא.
- א) רמ"א: ולא בשאר משקין. פת"ת (ס"ק א'): חמודי דניאל, בשאר הגוף שאין שם קמט מותר בשאר משקין.
2. ולסרוק שיער ראשה יפה במסרק [שלא תהיינה שערוותיה נדבקות זו בזו] - תקנת עזרא.
3. וצריכה לעיין בעצמה ובבשרה ובודקת כל גופה סמוך לטבילתה [שלא יהא עליה שום דבר מיאוס שחוצץ] - דאורייתא.
4. ותחוף כל גופה ותשטוף במים חמין בשעת חפיפת גופה ושערה - מנהג ישראל (ר"ן), תקנת עזרא (רש"י). עי' ש"ך (ב').

ג. ט"ז:

1. א): מפרש לשון הטור שכ' קמטים וכל בית סתרים, והא חדא הם. ע"ש.
2. ב): ולא בשאר משקין. דכשנשאר לחלוחיתו בתוך הקמט ישאר שם כתם המשקה.
3. ג): מפרש לשון הטור, ע"ש. ובמקום שמרחקת החפיפה מהטבילה עכ"פ העיון לא תרחיק כלל.
4. ד): אם היא מעיינת ובודקת עצמה בשעת החפיפה דיה בכך, ואין צריך בדיקה מיוחדת דוקא. ואע"פ שאינה רואה במקום שחופפת סגי בהכי, שעל ידי המשמוש שפיר הוה עיון. דאל"כ היאך תעשה בראשה ובמקומות שא"א לה לראות, דהא לא הצריכו בזה שתראה לחברתה.

ד. ש"ד:

1. א): מבואר מהראשונים, דהא דתקן עזרא שתהא אשה חופפת היינו בכ"מ שער כגון שער בית השחי ובית הערוה לא שער ראשה בלבד. ועכשיו נהגו לסרוק שער ראשן במסרק, ושאר שער שבה מפספסת אותן בידיה יפה יפה.
2. ב): הסכמת הפוסקים דתקנת עזרא אינו אלא בחפיפת שער, אלא שנהגו להחמיר לחוף ולהשתטף כל הגוף. להכי מקילינן בכמה דברים בחפיפה, אבל מה שצריכה לעיין בכל גופה שלא יהא דבר חוצץ מדאורייתא הוא.

ה. פת"ת (ב'): נודע ביהודה, אשה שמסופקת אם עיינה בשערוותיה, יש ספק דאורייתא וצריכה טבילה מחדש. ואם ברור לה שעיינה, רק שמסופקת אם סרקה, דאז הוי ספק דרבנן, מ"מ צריכה טבילה אחרת כיון דאיכא חזקת איסור, ועוד דהוי דבר שיש לו מתירין. אלא שיש היתר מטעם שכתב ה"ט"ז בס"ט וה"נ סירכא נקט ואתא עכ"ד. ומשמע קצת דאף במסופקת אם עיינה ג"כ מותר מטעם זה. ומ"מ צ"ע בכל זה, אף בא"י אם סרקה לפי ה"ש"ך שם השיג עליו דלא דמיא לקר"ש, ולא אמרינן שם סירכא נקיט ואתא וה"נ כן הוא. [מיהו י"ל דמי למ"ש שם בס"ט באשה שמלחה ושכחה אם מלחה צד השני שהתיר אפילו לדעת הש"ך, ע"ש]. ונ"ל באם מסופקת על העיון, לא נתיר מטעם סירכא נקט, דאפשר דה"ט"ז לא אמר אלא בספק דרבנן כההיא דהתם.

ב] סעיף ב' - מים.

- א. מחבר: חפיפה שבמקום שיער לא תהיה במים קרים, לפי שמסבכין את השיער, אלא במים חמין; ומיהו אפ"ל בחמי חמה סגי. ולא תחוף בנתר, לפי שמחתך השיער וחוזר ומסתבך. ולא באהל, לפי שמסבך השיער. ולא בכל דברים המסבכים השיער.
1. רמ"א: וכל זה לכתחלה, אבל אם חפפה בנתר וכיוצא בו וראתה בעצמה שאין שערו של קשורין ומסובכין, שרי.
 2. אשה שצוו אותה הרופאים שלא תחוף ראשה במים, רק ביון, יש לשאול לרופאים אם היין מסבך השערות, ואם אומרים שאינו מסבך יש לסמוך עליהן; ואם אין הרופאים בקיאים בדבר, יש לאשה לנסות עצמה תחילה (ג' פעמים, ש"ך) אם היין אינו מסבך השערות.

ב. ש"ך:

1. ג'): בנתר שאנו קורין בל"א זיי"ף, מותרת לחוף שאינו מסתבך ואדרבה מנקה הזוהמא, וכן נוהגין וחושבין זה למצוה.
2. ד'): אבל אם כו' שרי. פי' שרי פעם זה, אבל שתסמוך על זה לחוף שוב בנתר ואהל ומים קרים לא. דלא כלבוש.
3. ה'): יש לאשה לנסות. ג' פעמים, מהרי"ק. ולבוש כ' ב' או ג"פ. ואין להקשות נחזי אנן אי היין מסבך השער אי לא, י"ל דאין טבע שערו של כל אדם שוה, וכמ"ש חכמי הרופאים וחכמי המחקר.

ג] סעיף ג' - זמן החפיפה.

א. ט"ז: (ה'): רש"י סבר מוטב שתהיה החפיפה ביום שלפני טבילתה ולא בלילה, לפי שממהרת לביתה ולא תחוף יפה. [וכ"פ הש"ך (ו')]. שאלתות פ' שמוטב שתהיה בלילה, כדי שיהיה סמוך לטבילתה. (וכ"פ מהרש"ל). והמנהג יפה להחמיר כשניהם, רא"ש.

ב. מחבר: חפיפה צריכה להיות לכתחלה סמוך לטבילתה. והמנהג הכשר שתתחיל לחוף מבעוד יום ועוסקת בחפיפה עד שתחשך, ואז תטבול. וכן מנהג כשר שאף על פי שחפפה, תשא עמה מסרק לבית הטבילה ותסרוק שם.
1. ש"ך: (ז'): אצלנו נוהגות להשתטף ולחוף ולרחוץ ולסרוק **הכל בבית המרחץ** סמוך מיד לטבילה, ונכון הוא.

ג. רמ"א: בשעת הדחק שצריכה לחוף ביום, או שצריכה לחוף בלילה, יכולה לעשות. ובלבד שלא תמהר לביתה ותחוף כראוי.
1. ט"ז: (ו'): שצריכה לחוף ביום. כגון שתלך בדרך ולא יהיה לה חמין בלילה או שאר אונס די בחפיפה ביום אפי' לשאלתות. וכן בא"א לחוף ביום די בלילה אפי' לרש"י דלא העמידו דבריהם אלא אם הוא ע"צ הריוח בלי מונע. ונראה דהא דאמרינן בשעת הדחק חופפת ביום ברור הוא דבלילה **צריכה** עיון ובדיקה בכל גופה קודם הטבילה.
1. ש"ך: (ח'): שצריכה לחוף ביום. דוקא ולא בלילה, כגון שא"א שתחוף בלילה מחמת שגוים יש להם חג באותו הלילה שאינם מניחים להדליק אש בשום בית או איזה אונס אחר. וכן כשא"א לה לחוף ביום מחמת איזה אונס אלא בלילה דוקא. **אבל** כל שאפשר ביום ובלילה, תחוף ביום ובלילה.

ד. ש"ך: (ו'): עיקר כרש"י, דיותר טוב שהחפיפה תהיה ביום. הלכך אם חל ליל טבילתה במוצ"ש ואפי' במוצאי יו"ט שחל להיות אחר שבת, חופפת בער"ש וטובלת במוצ"ש או מוצאי יו"ט. והיכא דחל ליל טבילתה ג' ימים רחוק כגון שבת ושני יום טוב, צריכה לחוף ג"כ בליל טבילתה **וגם** בערב שבת, כיון דחפית יום עדיף. **למעשה**: בחול מנהג כשר שהחפיפה תתחיל מבע"י ותעסוק בחפיפתה עד שתחשך. ובע"ש ועיו"ט, חופפות בע"ש ועיו"ט וגם בליל טבילתן אם אפשר, אפי' רחוק ג' ימים, שלא יבואו לידי טעות.
1. וכ' מהרש"ל שעתה תקנו לחוף בלילה ותעסוק בחפיפה **דוקא שעה אחת** שלא תהא מהומה לביתה שרי אפי' לרש"י מאחר דאיכא חשש איסור שלא ירגישו בטבילותיהן וגם לפעמים הצנועות באות לידי ביטול טבילת מצוה. וכ"כ שו"ת רמ"א.

ד] סעיף ד' - מוצאי שבת.

א. מחבר: חל טבילתה במוצאי שבת, שא"א לחוף מבעוד יום, **תחוף בליל טבילתה**.
1. רמ"א: ומ"מ מנהג יפה הוא שתרחץ היטב בערב שבת, ובמוצ"ש תחזור ותחוף ותסרוק מעט.
2. ט"ז: (ז'): ותסרוק מעט. נראה דאף לשאלתות סגי בהכי, דמודים כאן דמהני חפיפה דע"ש לצרף להך חפיפה מועטת.
3. ש"ך: (ט'): ומ"מ מנהג כו'. וכבר כתבתי בסק"ו דכך הוא **עיקר הדין** שתרחץ ותחוף היטב בע"ש ותרחץ ותחוף במ"ש.
4. סכום: מחבר, רק מוצ"ש. רמ"א, מנהג יפה גם בערב שבת. ש"ך, מעיקר הדין בערב שבת.

ה] סעיף ה' - ליל שבת.

א. מחבר: נזדמנה לה טבילה בליל שבת, תחוף ביום.
1. ט"ז: (ח'): וצריכה להיות נזהרת מלעסוק בדברים שנזכרים בסעיף שאחר זה בימים שבין החפיפה לטבילה דחד טעמא הוא. אלא דדרך הנשים שטובלות בליל שבת שאינן זזות מבית המרחץ עד שטובלות ע"כ לא נקט כאן אזהרה זאת.
2. פת"ת: (ה'): גבעת שאול כ' באשה שיש לה קאלטינע"ס ששכחה לחוף ביום מותרת לטבול בליל שבת כיון שא"צ לסרוק עצמה כדלעיל סי' קצ"ח ס"ו.

ו] סעיף ו' - חפיפה רחוקה.

א. מחבר: חל ליל טבילתה במוצ"ש והוא יו"ט שא"א לחוף, אז תחוף בער"ש. וכן אם חלו ב' ימים טובים ביום חמישי וששי, וחל ליל טבילתה בליל שבת, תחוף ביום ד' בשבת ותקשור **שערותיה** כדי שלא יתבלבלו.
1. רמ"א: **גם תזהר** בימים שבין החפיפה לטבילה מכל טינופת, ושלא ידבק בה שום דבר; גם מנגיעת תבשילין, או מנתינת לבניה הקטנים, תיזהר, אם אפשר לה לזוהר, אם הם דברים הנדבקים. ואם אי אפשר לה לזוהר, כגון שאין לה מי שיעשה במקומה או שצריכה ליגע בהן בשעת אכילה, אין לחוש, ומ"מ **תרחוץ ידיה כל פעם** שלא תבא לידי חציצה.
(א) ט"ז: (י'): גם תזהר כו'. כונתו דאע"ג דעכ"פ צריכה עיון ובדיקה קודם הטבילה בגופה ובראשה. מ"מ תהיה נזהרת מדברי חציצה בימים שבנתיים כיון שלא תעשה בשעת הטבילה חפיפה אלא היא סומכת על החפיפה של יום ד'.
(ב) ש"ך: (י'): גם תזהר כו'. קאי אכל מקום שהחפיפה מרוחקת מהטבילה יום או יומים.

ב. מחבר: **ובשעת טבילה** תעיין ותבדוק היטב כל גופה ושערות ראשה, שלא יהא דבר חוצץ, ותדיח בית הסתרים במים חמים שהוחמו, אפי' ביו"ט, וכן תחצוץ שיניה בטוב בשעת הטבילה שלא ישאר פירורין ולא בשר ולא עצם.
1. ט"ז: (ט'): הטובלת בליל שבת ויו"ט ביום ו', צריכה לרחוץ קמטיה וסתריה ביום טוב קודם לשבת.

ג. ש"ך:

1. (י"א): ובשעת טבילה תעיין כו'. המחבר אזיל לשיטתו בב"י, אבל ל"נ דגם הטור מודה דתעיין ותבדוק בשעת טבילה אלא דס"ל דכיון דהחפיפה מרוחקת מהטבילה תעיין ותבדוק גם בשעת חפיפה דאין להפרידם זה מזה ואפ"ה ס"ל להטור דיש לזוהר בימים שבין החפיפה ועיון הראשון לטבילה שלא ידבק בה שום דבר גם מנתינת תבשיל דשמא לא תעיין עוד בשעת טבילה שתסמוך על

עיון הראשון וכן משמע מהרשב"א והר"ן. וא"כ לכ"ע **צריכה לעיין ולבדוק בשעת חפיפה ובשעת טבילה** וליזהר בין החפיפה לטבילה מליגע בדברים החוצצים (הראוים לידבק כדלקמן סעי' י"ב) אם אפשר וכמ"ש הרב והכי נהוג.

2. (י"ב): בית הסתרים כו' ביום טוב, אבל לא כל הגוף. וה"ה בשבת מותר לרחוץ בחמין שהוחמו מע"ש פניה ידיה ורגליה או שאר אברים כל שאינה רוחצת כל גופה. **משאת בנימין** כ' דאפשר דבחמין שהוחמו ביום טוב אסור לרחוץ שאר אברים חוץ מפניו ידיו ורגליו. ומסיק לענין רחיצה ללבון, בין בשבת בין ביו"ט בין בט' באב ובין ביו"ה"כ, תלבוש ותציע כדרכה כשאר ימות השנה והרחיצה צריך לשנות קצת שלא תרחוץ רק באותו מקום ובין ירכותיה ודוקא בחמין שהוחמו מע"ש ומעיו"ט גם תזהר מאיסור סחיטה שלא תרחוץ בבגד רק ובחמין דוקא באותו מקום ובין ירכותיה ודוקא בחמין שהוחמו מע"ש ומעיו"ט גם תזהר מאיסור סחיטה שלא תרחוץ בבגד רק בידיה וכל זה מדינא. אמנם לא נהגו הנשים לרחוץ ולא ללבוש לבנים בשבת ויו"ט, ואפשר משום שאין כל אשה יודעת לחלק בין חמין שהוחמו מע"ש ויו"ט או הוחמו בשבת ויו"ט, גם אינה יודעת ליזהר מדין איסור סחיטה והיכא דנהוג נהוג והיכא דלא נהוג יש להתיר להן כמו שכתבתי עכ"ל. וטעם זה קלוש הוא, ול"נ טעם מנהגן שאין לובשין לבנים בשבת משום שאז היו צריכין לטבול במוצאי שבת והיו מרחיקין הטבילה מן החפיפה והא ראייה שביו"ט לובשים לבנים ובשבת הוא שנהגו שלא ללבוש.

ז' סעיף ז' - תרי קולי.

א. **מחבר:** במקום שיראות לטבול בלילה, אין להתיר לחוף מער"ש ולטבול ביום שבת, דתרי קולי בהדדי לא מקילינן; קולא דסרך בתה, וקולא דהרחקת חפיפה מטבילה.

ח' סעיף ח' - שלא עשתה כתיקונה.

א. **מחבר:** בימי חול (רמ"א: וכל שכן ביו"ט), אם חפפה ועיינה עצמה היום וטבלה בליל יום אחר, עלתה לה טבילה בדיעבד, אע"פ שלא היו חפיפה ובדיקה סמוך לטבילה.

1. אבל אם לא חפפה כלל, לא עלתה לה טבילה אע"פ שעיינה בעצמה בגופה, ואפי' חפפה מיד אחר הטבילה וסרקה במסרק ולא מצאה שום נימא קשור; ואין צ"ל אם חפפה במקום שיער, ולא עיינה בשאר גופה, שלא עלתה לה טבילה, שעיון הגוף הוא דבר תורה.

2. **ש"ך** (י"ג): ואפילו חפפה מיד כו'. שאני אומר שמא בשעת טבילה היה קשור ועכשיו ניתר או נישר עם המסרקת.

ט' סעיף ט' - בית הסתרים.

א. **מחבר:** בד"א, בשאר כל הגוף, אבל בבית הסתרים כיון שאין צריכים לביאת מים, אם לא עיינה אותם קודם לכן ואחר כך עיינה אותם ולא מצאה בהם שום דבר, עלתה לה טבילה.

1. **מה טעם** שיש חילוק בין בית הסתרים ולבדיקת הגוף וחפיפת הראש - עי' סי' קצ"ח סעי' כ"ה, לעיל.

י' סעיף י' - נמצא עליה דבר חוצץ.

א. **נדה** (דף סו:): אמר **רבא**: טבלה ועלתה ונמצא עליה דבר חוצץ, אם סמוך לחפיפה טבלה - אינה צריכה לחוף ולטבול, ואם לאו - צריכה לחוף ולטבול. איכא דאמרי: אם באותו יום שחפפה טבלה - אינה צריכה לחוף ולטבול, ואם לאו - צריכה לחוף ולטבול. מאי בינייהו. איכא בינייהו: למסמך לחפיפה טבילה, למיחף ביממא ולמטבל בליליא.

1. בתוך העונה וסמוך: יש מחמירים [רמב"ם, ר' ירוחם], אבל אינה צריכה לחוף פעם שנייה אלא חוזרת וטובלת מיד. ויש מקילים [ראב"ד, רשב"א].

ב. **מחבר:** חפפה ועיינה וטבלה, ובעלייתה נמצא עליה דבר חוצץ, אם בתוך עונה שחפפה טבלה, אינה צריכה טבילה אחרת; ואם לאו, צריכה טבילה אחרת. (רמ"א: אף על פי שהיתה החפיפה סמוך לטבילה, כגון שחפפה ביום סמוך לערב וטבלה בתחילת הלילה, הואיל והיה בשתי עונות). **והרמב"ם**, בין כך ובין כך צריכה טבילה אחרת, אלא שזו אינה צריכה לחזור לחוף וזו צריכה.

1. **פת"ת** (ו'): **שב יעקב** כ' שיש להחמיר כהרמב"ם.

ג. ש"ך.

1. (י"ד): אם בתוך עונה כו'. ויש פוסקים אין מחלקין בין תוך עונה אלא בין סמוך לטבילה או לא שאם החפיפה סמוך לטבילה אין צריך לחזור ולחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחזור ולחוף ולטבול וכן דעת הראב"ד בהשגות. ויש להחמיר כשתי הדעות.

2. (ט"ו): ואם לאו כו'. פי' אפילו עיינה סמוך לטבילה כיון שלא חפפה סמוך לטבילה צריכה טבילה אחרת.

יא' סעיף י"א - נתעסקה באותו המין.

א. **מחבר:** במה דברים אמורים, כשלא נתעסקה באותו המין אחר טבילה, אבל אם נתעסקה בו בין טבילה לבדיקה אינה צריכה טבילה אחרת, שאני תולה אותו במין שנתעסקה בו; אבל אם לא חפפה קודם טבילה, אין תולין בו אע"פ שנתעסקה בו אחר טבילה.

1. **ש"ך** (ט"ז): במה דברים אמורים כו'. והב"ח פסק כהיש גדולים שהביא הרשב"א וכהרמב"ם, דאפי' נתעסקה באותו המין אין תולין להקל עד שתאמר ברי לי שלא היה עלי בשעת טבילה. וכן אפשר להתפרש דברי המחבר. וכן עיקר לדינא.

ב. אבל אם לא חפפה קודם טבילה כו'. **מקשים**, דהא אפי' לא נמצא כלל דבר חוצץ לא עלתה לה טבילה כשלא חפפה תחילה.

1. ט"ז (י"ב): י"ל דג' חלוקות יש בזה. אם תוך העונה שחפפה טבילה, אין צריך טבילה אחרת. ואם אין בין חפיפה לטבילה אלא עונה אחת, צריכה טבילה אחרת א"כ נתעסקה אח"כ. אבל אם יש ביניהם הרבה כגון שחפפה בע"ש וטבילה מוצ"ש דחפיפה זו לא מיקרי קודם טבילה כלל אלא רחוק ממנה אז לא מהני נתעסקה אח"כ. וע"כ כ' לא חפפה קודם טבילה, ר"ל אלא רחוק ממנה הרבה.
2. ש"ך (י"ז): פרישה, איידי דרישא נקיט לה. ב"ח כ' דמיירי שחפפה ראשה אבל לא כל גופה דבגופה ליכא אלא מנהג בעלמא, ואם טבילה בדיעבד עלתה לה טבילה. אבל נמצא עליה דבר חוצץ אפילו דיעבד לא עלתה לה טבילה אע"פ שנתעסקה באותו המין.

יב) סעיף י"ב - בית הסתרים.

- א. מחבר: בד"א, בשאר כל הגוף, אבל בית הסתרים, אם לא עיינה אותם קודם טבילה ואחר טבילה גם כן לא עיינה עד שנתעסקה בדבר החוצץ, ואחר כך נמצא בהם מאותו המין, תולין להקל.
1. ש"ך (י"ח): אם לא עיינה. וכ"ש אם לא חפפה.
2. ש"ך (י"ט): תולין להקל. עי' לעי' סי' קצ"ח ס"ק ל"ג כתבתי דהרוקח חולק.

יג) סעיף י"ג - אחר חפיפה נתעסקה.

- א. מחבר: חפפה קודם טבילה, ובין חפיפה לטבילה נתעסקה בדברים החוצצין, או שנתנה לבנה תבשיל הראוי לידבק בה, לא עלתה לה טבילה אפי' אם בדקה מיד אחר טבילה ולא מצאה עליה שום דבר חוצץ, שאני אומר בעלייתה מהמים נפל ממנה.
1. רמ"א: מיהו אם בדקה עצמה קודם טבילה וראתה שלא נדבק בה שום דבר, א"צ טבילה אחרת; אבל מותרת ללבוש בגדיה בין חפיפה לטבילה, ולא תקח תנוק אצלה.

ב. ש"ך:

1. (כ'): והיכא דהיה ביד בנה תבשיל א"נ היה מלוכלך בטיט ולקחה בנה על ידיה ערומה ואח"כ טבילה ולא עיינה נפשה לא עלתה לה טבילה דדמי לנתנה תבשיל לבנה. ב"ח.
2. (כ"א): אבל מותרת ללבוש כו'. דלא דמי לנתנה תבשיל שאין רגילות להיות על הבגדים דבר לח לידבק בגוף האשה.

ברכה סימן ר'

יד] סעיף א' - אימתי תעשה ברכת הטבילה.

א. פסחים (דף ז'): אמר ר"י אמר שמואל: כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן. בי רב אמרי: חוצץ מן הטבילה, דאכתי גברא לא חזי.

1. ראשונים: רוב סבר שמברכים קודם הטבילה, עובר לעשייתן, חוצץ מטבילת גר [רמב"ם, ראב"ד, רי"ף, רא"ש]. וי"א תקון בכל הטבילות ברכתן לבסוף [רש"י].

ב. ג' דינים לענין ערוה:

1. איסור ברכה בגילוי ערוה [מה"ת]. לא יראה בך ערות דבר.

2. עינו רואה ערותו [מה"ת].

3. לבו רואה ערותו [רק איסור דרבנן].

ג. דינים.

1. ערותה מגולה: האם יש בו איסור משום גילוי ערוה, במקום שאין בו משום לבו רואה את הערוה.

א. ט"ז (ג'), ש"ך (א'): מחמיר. דלא כנראה מהב"ח.

2. גילוי ערוה: ושהיא בתוך המים.

א. ט"ז (א', ג'), ש"ך (א'): מיקל, מים אע"פ שצלולין הן הוי כיסוי לגילוי ערוה. דלא כדרישה (א') שיש חסרון לכבוד השכינה.

3. לבו רואה את הערוה: האם מהני לחבק את גופו בזרועותיו.

א. מחבר (או"ח סי' ע"ד), ט"ז (ג'): מהני. דלא כב"ח.

4. לבה רואה את ערותה: נשים.

א. דרישה, ט"ז (א', ג'), ש"ך (א'): מיקל, כדעת הארחות חיים [הו"ד ברא"ש]. דלא כב"ח [וראב"ד].

ב. דעת המחבר:

1. או"ח (סי' ע"ד): יש מי שאומר שהנשים יכולות לברך ולהתפלל כשהן לבושות החלוק, אע"פ שאינן מפסיקות למטה מהלב.

א. ש"ך (סוף א'), המחבר החמיר ולכן כ' בלשון "יש מי שאומר". ט"ז (ג'), המחבר מיקל.

2. יו"ד (כאן) כשפושטת מלבושיה, כשעומדת בחלוקה, תברך: ותפשוט חלוקה ותטבול. ואם לא ברכה אז, תברך לאחר שתכנס

עד צוארה במים; ואם הם צלולים, עוכרתן ברגליה ומברכת.

א. ט"ז (א', ג'), ש"ך (א'): הדין א של המחבר "שעומדת בחלוקה, תברך", הוא הרא"ש. "שדי בכך שבעוד חלוקה עליה

תברך ולא חיישינן ללבה רואה ערותה" כשיטת הארחות חיים. הדין ב של המחבר "ואם הם צלולים, עוכרתן ברגליה

ומברכת", הוא הראב"ד. "שצריכה לעכר המים והיינו ע"כ משום לבה רואה ערותה דלא ס"ל כארחות חיים". לפ"ז, יש

סתירה בהמחבר בין הרישא להסיפא.

ד. למעשה.

1. מחבר: מברכים קודם הטבילה. (עי' לעיל).

א. פת"ת (א'): הר הכרמל, היינו דווקא בחול. אבל בשבת יש לברך אחר הטבילה, או קודם טבילה בלחש בין שפתיה.

2. רמ"א: י"א שלא תברך עד אחר הטבילה, וכן נוהגים שלאחר הטבילה, בעודה עומדת תוך המים, מכסית עצמה בבגדה, ומברכת.

א. ט"ז (ב'): עד אחר הטבילה. טעמיהו דכיון דבטבילת גר אין שייך שיברך קודם הטבילה, לא חילקו חכמים בין הטבילות.

3. ט"ז (ג'), ש"ך (א'): נהגו שלא לכסות עצמה כלל ולברך בעודם במים [ערומות, ולא מעכרי המים].

א. ט"ז (ג'): ועל צד היותר טוב, תעשה בחבוק ידיים להפסיק בין לבה לערותה.

ב. ש"ך (א'): נשי דידן אם אינן נביאות הן בנות נביאות הן דס"ל כהא"ח, ומנהגן תורה היא.

ה. דרך טבילתה: עוד דינים.

1. ט"ז (ג'): והעצה שלא יכנס לבה במים, ושלא יהיו לבה וערותה בתוך המים. י"ל דיותר יש צניעות שתהא כולה ואח"כ תחבק

בידיה להפסיק. (מ"ב סי' ע"ד חולק).

2. ש"ך (א'): שענינו חוץ למים ומסתכל בחוץ ליכא משום גלוי ערוה. וט"ז (ג'): כיון דבלא מתכוין על אותו מקום לראות דרך המים

אין בזה משום גילוי ערוה.

ו. פת"ת (ג'): עי' ב"ט ומג"א באו"ח, משמע דמקואות שלנו דמחממים אותם ונפישו זוהמא דינו כמרחץ ממש. ופמ"ג ומחצית השקל

מסופקים בהאי מלתא. וע"ע מור וקציעה, וחתם סופר שרוצים להחמיר. (עי' מ"ב פ"ד ד').

1. ומוסיף החת"ס שמי שיש לו בתוך חדרו חפירה מקוה מים חמין לטהרת נשים שבביתו ומכוסה בכיסוי נסרים, מותר ללמוד באותו

החדר כיון שהוא נקי וטהור רק לפעמים פעם או פעמים בחודש חופפת אשה בתוכו במים חמין ונהי שהחפירה נפישא זוהמא מ"מ

החדר שהוא רשות לעצמו נקי וטהור ולית ביה הבל ולא זוהמא והחפירה מכוסה בנסרים אין שום סברא לאסור שם ללמוד. אך

מהיות טוב יעמוד מחיצה המטלטלת לחוץ, בין הלומד ובין מקום המקוה המכוסה בנסרים. והחסיד ר' זלמן זצ"ל היה לו מקוה

חמין בתוך חדרו, והיה מכוסה ולמד שם ולא רפרף אדם מעולם.

טו [סי' ר"א סעי' ע"ה.

א. להטיל חמין למקוה.

1. ראשונים: יש מחמירים, ר' שמשון הו"ד בב"י. יש מקילין, ריב"א וראבי"ה הו"ד בדר"מ.
2. מחבר: יש מי שאוסר להטיל יורה מלאה מים חמין לתוך המקוה לחממו, וכן למלאת מקוה מים חמין ולחברו לנהר בשפופרת הנוד. (א) ט"ז (פ"ח): משום גזירת מרחצאות שתטבול בהם.
3. רמ"א: ויש מקילין. מ"מ יש להחמיר אם לא במקום שנהגו להקל, אז אין למחות בידן. (א) ובחמי טבריא מותר לכולי עלמא. ולאחר הטבילה במי מקוה כשרים, מותרת ליכנס למרחץ כדי שתחמם עצמה.

ב. רחיצה אחר טבילה.

1. משנה: אלו פוסלים ... והבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגים מים שאובין. (א) שבת (יד): בתחלה היו טובלין במי מערות מכונסין וסרוחין, והיו נותנין עליהן מים שאובין, ואומרים לא אלו מטהרין, אלא אלו מטהרין.
2. ראשונים: מחמיר, שגזרו אף בנדה לבעלה, או"ז רשב"ט. וי"א שלא גזרו אלא לתרומה, ראבי"ה מהר"ם הו"ד בב"י, תוס' רי"ד ושע"ד הו"ד בדר"מ.
3. רמ"א: אבל לחזור ולרחוץ אח"כ, יש אוסרים, וכן נהגו. (והגר"א חולק, שהדין רק לתרומה). (א) ש"ך (קנ"א): יש אוסרים כו'. שלא יאמרו המרחץ הוא מטהרה כמו הטבילה ויטהרו במרחץ לחוד.